

Logistiikan perustutkinto

Logistiikan perustutkinto

Logistiikka-ala käsittää tässä autokuljetuksen ja varastoinnin sekä lentoaseman logistisia palveluja. Kuljetusalan ammattilainen kuljettaa ihmisiä, tavaroita ja ajoneuvoja paikasta toiseen tehokkaasti ja turvallisesti ja palvelee asiakkaita mahdollisimman hyvin. Varastoalalla toimivat käsittelevät ja siirtävät erilaisia tavaroita varastoihin ja sieltä edelleen kuluttajille. Lentoasemapalveluiden toiminnoissa huolletaan lentoasemalla olevia rakennuksia sekä lentokenttää ja käsitellään rahtia. Ala on kansainvälinen ja edellyttää ammattilaiselta laaja-alaista osaamista, kykyä kehittyä, erilaisten autojen, työkonoiden ja laitteiden käsittelykykyä, tietoteknisiä taitoja ja kielitaitoa.

Perusteen nimi	Logistiikan perustutkinto
Määräyksen diaarinumero	61/011/2014
Koulutuskoodit	Logistiikan perustutkinto (381408)
Osaamisalat	Varastopalvelujen osaamisala (1532)
	Lentoasemapalvelujen osaamisala (1617)
	Kuljetuspalvelujen osaamisala (1531)
Tutkintonimikkeet	Autonkuljettaja (10030)
	Linja-autonkuljettaja (10119)
	Yhdistelmäajoneuvonkuljettaja (10120)
	Varastonhoitaja (10031)
	Lentoasemahuoltaja (10121)
Voimaantulo	01.08.2016

SISÄLTÖ

1. Tutkinnon muodostuminen.	1
2. Tutkinnon osat.	8
2.1. Elintarvikekuljetukset, 30 osp.	8
2.2. Huippuosaajana toimiminen, 15 osp.	11
2.3. Ilma-aluksen kuormaaminen, 15 osp.	16
2.4. Inventointi ja saldonhallinta, 15 osp.	18
2.5. Kaukoliikenteenkuljettajan tehtävät, 15 osp.	22
2.6. Kuljetusalan perustason ammattipätevyyden laajennus, 15 osp.	25
2.7. Kuljetusalan perustason ammattipätevyys, 10 osp.	26
2.8. Kuorma-autokuljetukset, 40 osp.	29
2.9. Kuorma-auton tavarankuljetusten hallinta, 40 osp.	33
2.10. Lentoasema-alueen liikennöinti ja kunnossapito, 45 osp.	38
2.11. Lentoaseman huoltaminen, 15 osp.	43
2.12. Lentoliikennealueen kunnossapito, 15 osp.	47
2.13. Linja-autokuljetukset, 40 osp.	50
2.14. Linja-auton tavarankuljetusten hallinta, 40 osp.	54
2.15. Maapalvelut ja turvallisuus, 25 osp.	58
2.16. Massatavarakuljetukset, 30 osp.	63
2.17. Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 9 osp.	67
2.18. Osto- ja myyntitoiminnot varastoissa, 15 osp.	74
2.19. palveluliikenteenkuljettajan tehtävät, 15 osp.	77
2.20. Pelastustehtävät, 10 osp.	81
2.21. Sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen, 7 osp.	83
2.22. Taksikuljetukset, 15 osp.	92
2.23. Tavarankeräily ja lähetys, 30 osp.	96
2.24. Tavarankuljettaminen, 15 osp.	100
2.25. Tavarankvastaanotto ja säilytys, 30 osp.	103
2.26. Terminaalitoiminnot ja lastaus, 15 osp.	108
2.27. Tilausajoliikenteenkuljettajan tehtävät, 15 osp.	112
2.28. Trukinkuljettajan tehtävät, 15 osp.	115
2.29. Työkoneiden käyttö ja huolto, 15 osp.	119
2.30. Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp.	122
2.31. Ulkomaanliikenteen kuljetukset, 15 osp.	125
2.32. Vaarallisten aineiden käsittely, 5 osp.	128
2.33. Varaston tietojärjestelmät, 10 osp.	132
2.34. Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 11 osp.	135

2.35. Yhdistelmäajoneuvokuljetukset, 40 osp.	165
2.36. Yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen, 8 osp.	169
2.37. Ympäristöhuollonkuljetukset, 30 osp.	183
2.38. Yrityksessä toimiminen, 15 osp.	186
2.39. Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp.	192
3. Ammattialan kuvaus.	198
4. Ammattialan arvoperusta.	199
5. Tutkinnon tavoitteet.	200
5.1. Kuljetuspalvelujen osaamisala.	201
5.2. Varastopalvelujen osaamisala.	201
5.3. Lentoasemapalvelujen osaamisala.	202
6. Elinikäisen oppimisen avaintaitojen kuvaus.	203

1. Tutkinnon muodostuminen

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettava perustutkinto muodostuu ammatillisista tutkinnon osista (135 osaamispistettä), yhteisistä tutkinnon osista (35 osaamispistettä) ja vapaasti valittavista tutkinnon osista (10 osaamispistettä). Ammatillisen perustutkinnon laajuus on 180 osaamispistettä.

Ammatillisessa peruskoulutuksessa opiskelija voi yksilöllisesti sisällyttää perustutkintoonsa enemmän tutkinnonosia, jos se on tarpeellista työelämän alakohtaisten tai paikallisten ammattitaitovaatimusten tai opiskelijan ammattitaidon syventämisen kannalta.

Logistiikan perustutkinto sisältää kolme osaamisalaa, kuljetuspalvelujen osaamisalan (autonkuljettaja, linjaautonkuljettaja tai yhdistelmäajoneuvonkuljettaja), varastopalvelujen osaamisalan (varastonhoitaja) ja lentoasemapalvelujen osaamisalan (lentoasemahuoltaja).

AMMATILLISET TUTKINNON OSAT 135 osp
Kuljetuspalvelujen osaamisala 135 osp
Autonkuljettaja
Pakolliset tutkinnon osat 90 osp
Kuljetusalan perustason ammattipätevyys, 10 osp, P
Kuorma-auton tavarankuljetusten hallinta, 40 osp, P
Kuorma-autokuljetukset, 40 osp, P
Valinnaiset tutkinnon osat 45 osp
Työkoneiden käyttö ja huolto, 15 osp
Kuljetusalan perustason ammattipätevyyden laajennus, 15 osp
Ulkomaanliikenteen kuljetukset, 15 osp
Taksikuljetukset, 15 osp
Elintarvikekuljetukset, 30 osp
Massatavarakuljetukset, 30 osp
Ympäristöhuollonkuljetukset, 30 osp
Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp
Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp
Yrityksessä toimiminen, 15 osp
Huippuosaajana toimiminen, 15 osp
Tutkinnon osa ammatillisesta perustutkinnosta 10-15 osp
Tutkinnon osa ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta
<i>Tämän valinnaisen tutkinnon osan laajuudeksi lasketaan 15 osp</i>
Tutkinnon osa ammattikorkeakouluopinnoista
<i>Tämän valinnaisen tutkinnon osan laajuudeksi lasketaan 15 osp.</i>
Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuvia tutkinnon osia 5-15 osp
<i>Tämä voi sisältää työelämän alueellisten ja paikallisten ammattitaitovaatimusten ja opiskelijan ammattitaidon syventämistarpeiden mukaisia tutkinnon osia, joiden tulee vastata laajemmin paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin kuin pelkästään yhden yrityksen tarpeisiin. Nämä tutkinnon osat nimetään työelämän toimintakokonaisuuden pohjalta ja niille määritellään laajuus osaamispisteinä (5-15 osp). Lisäksi määritellään tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset, osaamisen arviointi ja ammattitaidon osoittamistavat Opetushallituksen määräyksen (Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen mitoituksen periaatteet ja arvosanojen muuntaminen ammatillisessa peruskoulutuksessa 93/011/2014) liitteessä olevan arviointitaulukon mukaisesti.</i>
Tutkinnon osa vapaasti valittavista tutkinnon osista 5-15 osp
Yhdistelmäajoneuvonkuljettaja
Pakolliset tutkinnon osat 90 osp
Kuljetusalan perustason ammattipätevyys, 10 osp, P
Kuorma-auton tavarankuljetusten hallinta, 40 osp, P
Yhdistelmäajoneuvokuljetukset, 40 osp, P
Valinnaiset tutkinnon osat 45 osp

Työkoneiden käyttö ja huolto, 15 osp
Kuljetusalan perustason ammattipätevyyden laajennus, 15 osp
Ulkomaanliikenteen kuljetukset, 15 osp
Taksikuljetukset, 15 osp
Elintarvikekuljetukset, 30 osp
Massatavarakuljetukset, 30 osp
Ympäristöhuollonkuljetukset, 30 osp
Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp
Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp
Yrityksessä toimiminen, 15 osp
Huippuosaaajana toimiminen, 15 osp
Tutkinnon osa ammatillisesta perustutkinnosta 10-15 osp
Tutkinnon osa ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta <i>Tämän valinnaisen tutkinnon osan laajuudeksi lasketaan 15 osp</i>
Tutkinnon osa ammattikorkeakouluopinnoista <i>Tämän valinnaisen tutkinnon osan laajuudeksi lasketaan 15 osp.</i>
Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuvia tutkinnon osia 5-15 osp <i>Tämä voi sisältää työelämän alueellisten ja paikallisten ammattitaitovaatimusten ja opiskelijan ammattitaidon syventämistarpeiden mukaisia tutkinnon osia, joiden tulee vastata laajemmin paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin kuin pelkästään yhden yrityksen tarpeisiin. Nämä tutkinnon osat nimitään työelämän toimintakokonaisuuden pohjalta ja niille määritellään laajuus osaamispisteinä (5-15 osp). Lisäksi määritellään tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset, osaamisen arviointi ja ammattitaidon osoittamistavat Opetushallituksen määräyksen (Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen mitoituksen periaatteet ja arvosanojen muuntaminen ammatillisessa peruskoulutuksessa 93/011/2014) liitteessä olevan arviointitaulukon mukaisesti.</i>
Tutkinnon osa vapaasti valittavista tutkinnon osista 5-15 osp
Linja-autonkuljettaja
Pakolliset tutkinnon osat 90 osp
Kuljetusalan perustason ammattipätevyys, 10 osp, P
Linja-auton tavarankuljetusten hallinta, 40 osp, P
Linja-autokuljetukset, 40 osp, P
Lisäksi valittava yksi tutkinnon osa seuraavista 15 osp <i>Tutkinnon osista valittava yksi</i>
Kaukoliikenteenkuljettajan tehtävät, 15 osp
Palveluliikenteenkuljettajan tehtävät, 15 osp
Tilausajoliikenteenkuljettajan tehtävät, 15 osp
Valinnaiset tutkinnon osat 30 osp
Työkoneiden käyttö ja huolto, 15 osp
Kuljetusalan perustason ammattipätevyyden laajennus, 15 osp
Ulkomaanliikenteen kuljetukset, 15 osp

Taksikuljetukset, 15 osp
Terminaalitoiminnot ja lastaus, 15 osp
Kaukoliikenteenkuljettajan tehtävät, 15 osp
Palveluliikenteenkuljettajan tehtävät, 15 osp
Tilausajoliikenteenkuljettajan tehtävät, 15 osp
Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp
Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp
Yrityksessä toimiminen, 15 osp
Huippuosaajana toimiminen, 15 osp
Tutkinnon osa ammatillisesta perustutkinnosta 10-15 osp
Tutkinnon osa ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta <i>Tämän valinnaisen tutkinnon osan laajuudeksi lasketaan 15 osp</i>
Tutkinnon osa ammattikorkeakouluopinnoista <i>Tämän valinnaisen tutkinnon osan laajuudeksi lasketaan 15 osp.</i>
Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuvia tutkinnon osia 5-15 osp <i>Tämä voi sisältää työelämän alueellisten ja paikallisten ammattitaitovaatimusten ja opiskelijan ammattitaidon syventämistarpeiden mukaisia tutkinnon osia, joiden tulee vastata laajemmin paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin kuin pelkästään yhden yrityksen tarpeisiin. Nämä tutkinnon osat nimetään työelämän toimintakokonaisuuden pohjalta ja niille määritellään laajuus osaamispisteinä (5-15 osp). Lisäksi määritellään tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset, osaamisen arviointi ja ammattitaidon osoittamistavat Opetushallituksen määräyksen (Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen mitoituksen periaatteet ja arvosanojen muuntaminen ammatillisessa peruskoulutuksessa 93/011/2014) liitteessä olevan arviointitaulukon mukaisesti.</i>
Tutkinnon osa vapaasti valittavista tutkinnon osista 5-15 osp
Varastopalvelujen osaamisala
Pakolliset tutkinnon osat 90 osp
Tavarin vastaanotto ja säilytys, 30 osp, P
Tavarin keräily ja lähetys, 30 osp, P
Inventointi ja saldonhallinta, 15 osp, P
Trukinkuljettajan tehtävät, 15 osp, P
Valinnaiset tutkinnon osat 45 osp
Työkoneiden käyttö ja huolto, 15 osp
Vaarallisten aineiden käsittely, 5 osp
Varaston tietojärjestelmät, 10 osp
Tavarin kuljettaminen, 15 osp
Osto- ja myyntitoiminnot varastoissa, 15 osp
Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp
Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp
Yrityksessä toimiminen, 15 osp
Huippuosaajana toimiminen, 15 osp

Tutkinnon osa ammatillisesta perustutkinnosta 10-15 osp
Tutkinnon osa ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta <i>Tämän valinnaisen tutkinnon osan laajuudeksi lasketaan 15 osp</i>
Tutkinnon osa ammattikorkeakouluopinnoista <i>Tämän valinnaisen tutkinnon osan laajuudeksi lasketaan 15 osp.</i>
Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuvia tutkinnon osia 5-15 osp <i>Tämä voi sisältää työelämän alueellisten ja paikallisten ammattitaitovaatimusten ja opiskelijan ammattitaidon syventämistarpeiden mukaisia tutkinnon osia, joiden tulee vastata laajemmin paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin kuin pelkästään yhden yrityksen tarpeisiin. Nämä tutkinnon osat nimetään työelämän toimintakokonaisuuden pohjalta ja niille määritellään laajuus osaamispisteinä (5-15 osp). Lisäksi määritellään tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset, osaamisen arviointi ja ammattitaidon osoittamistavat Opetushallituksen määräyksen (Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen mitoituksen periaatteet ja arvosanojen muuntaminen ammatillisessa peruskoulutuksessa 93/011/2014) liitteessä olevan arviointitaulukon mukaisesti.</i>
Tutkinnon osa vapaasti valittavista tutkinnon osista 5-15 osp
Lentoasemapalvelujen osaamisala
Pakolliset tutkinnon osat 90 osp
Lentoasema-alueen liikennöinti ja kunnossapito, 45 osp, P
Maapalvelut ja turvallisuus, 25 osp, P
Kuljetusalan perustason ammattipätevyys, 10 osp, P
Pelastustehtävät, 10 osp, P
Valinnaiset tutkinnon osat 45 osp
Työkoneiden käyttö ja huolto, 15 osp
Lentoaseman huoltaminen, 15 osp
Ilma-aluksen kuormaaminen, 15 osp
Lentoliikennealueen kunnossapito, 15 osp
Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp
Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp
Yrityksessä toimiminen, 15 osp
Huippuosaajana toimiminen, 15 osp
Tutkinnon osa ammatillisesta perustutkinnosta 10-15 osp
Tutkinnon osa ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta <i>Tämän valinnaisen tutkinnon osan laajuudeksi lasketaan 15 osp</i>
Tutkinnon osa ammattikorkeakouluopinnoista <i>Tämän valinnaisen tutkinnon osan laajuudeksi lasketaan 15 osp.</i>
Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuvia tutkinnon osia 5-15 osp <i>Tämä voi sisältää työelämän alueellisten ja paikallisten ammattitaitovaatimusten ja opiskelijan ammattitaidon syventämistarpeiden mukaisia tutkinnon osia, joiden tulee vastata laajemmin paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin kuin pelkästään yhden yrityksen tarpeisiin. Nämä tutkinnon osat nimetään työelämän toimintakokonaisuuden pohjalta ja niille määritellään laajuus osaamispisteinä (5-15 osp). Lisäksi määritellään tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset, osaamisen arviointi ja ammattitaidon</i>

osoittamistavat Opetushallituksen määräyksen (Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen mitoituksen periaatteet ja arvosanojen muuntaminen ammatillisessa peruskoulutuksessa 93/011/2014) liitteessä olevan arviointitaulukon mukaisesti.
Tutkinnon osa vapaasti valittavista tutkinnon osista 5-15 osp
YHTEISET TUTKINNON OSAT 35 OSP
<i>Tutkinnon perusteissa määrättyjen osa-alueiden valinnaisten osaamistavoitteiden lisäksi tai niiden sijaan koulutuksen järjestäjä voi päättää erilaajuisia muita valinnaisia osaamistavoitteita. Koulutuksen järjestäjän itse päättämille valinnaisille osaamistavoitteille määritellään osaamisen arviointi ja laajuus osaamispisteinä. Tutkinnon osien valinnaiset osaamistavoitteet voivat olla myös opiskelijan aikaisemmin hankkimaa osaamista, joka tukee kyseisen tutkinnon osan ja sen osa-alueiden osaamistavoitteita.</i>
Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 11 osp, P
Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 9 osp, P
Yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen, 8 osp, P
Sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen, 7 osp, P
VAPAASTI VALITTAVAT TUTKINNON OSAT 10 OSP
<i>Vapaasti valittavat tutkinnon osat (10 osp) tukevat tutkinnon ammattitaitovaatimuksia ja osaamistavoitteita ja ne voivat koostua yhdestä tai useammasta tutkinnon osasta. Tutkinnon osat voivat olla seuraavia:</i>
Ammatillisia tutkinnon osia 10 osp
<i>Tämä voi sisältää ammatillisia tutkinnon osia oman tai jonkin muun koulutusalan ammatillisista perustutkinnoista, ammattitutkinnoista tai erikoisammattitutkinnoista.</i>
Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuvia tutkinnon osia 10 osp
<i>Tämä voi sisältää työelämän alueellisten ja paikallisten ammattitaitovaatimusten ja opiskelijan ammattitaidon syventämistarpeiden mukaisia tutkinnon osia, joiden tulee vastata laajemmin paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin kuin pelkästään yhden yrityksen tarpeisiin. Nämä tutkinnon osat nimetään työelämän toimintakokonaisuuden pohjalta ja niille määritellään laajuus osaamispisteinä. Lisäksi määritellään tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset, osaamisen arviointi ja ammattitaidon osoittamistavat Opetushallituksen määräyksen (Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen mitoituksen periaatteet ja arvosanojen muuntaminen ammatillisessa peruskoulutuksessa 93/011/2014) liitteessä olevan arviointitaulukon mukaisesti.</i>
Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita tai lukio-opintoja 10 osp
<i>Tämä voi sisältää ammatillisen perustutkinnon yhteisiä tutkinnon osia tai niiden osa-alueita tai lukio-opintoja, jotka toteutetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.</i>
Jatko-opintovalmiuksia tai ammatillista kehittymistä tukevia opintoja 10 osp
<i>Tämä voi sisältää jatko-opintovalmiuksia tai ammatillista kehittymistä tukevia tutkinnon osia. Nämä tutkinnon osat nimetään ja niille määritellään laajuus osaamispisteinä. Lisäksi voidaan määritellä tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet, osaamisen arviointi ja ammattitaidon osoittamistavat. Osaaminen voidaan koulutuksen järjestäjän päätöksellä arvioida asteikolla hyväksytty/hylätty. Mikäli käytetään arviointiasteikkoa T1-K3, määrittelyssä voidaan hyödyntää Opetushallituksen määräyksen (Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen mitoituksen periaatteet ja arvosanojen muuntaminen ammatillisessa peruskoulutuksessa 93/011/2014) liitteessä olevaa arviointitaulukkoa.</i>
Työkokemuksen kautta hankittuun osaamiseen perustuvia yksilöllisiä tutkinnon osia 10 osp
<i>Työkokemuksen kautta hankittuun osaamiseen perustuvat yksilölliset tutkinnon osat voivat olla oman tai muiden alojen työssä, itsenäisessä ammatin harjoittamisessa tai yrittämisessä</i>

hankittua osaamista. Nämä tutkinnon osat nimetään ja niille määritellään laajuus osaamispisteinä. Lisäksi voidaan määritellä tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset, osaamisen arviointi ja ammattitaidon osoittamistavat. Osaaminen voidaan koulutuksen järjestäjän päätöksellä arvioida asteikolla hyväksytty/hylätty. Mikäli käytetään arviointiasteikkoa T1-K3, määrittelyssä voidaan hyödyntää Opetushallituksen määräyksen (Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen mitoituksen periaatteet ja arvosanojen muuntaminen ammatillisessa peruskoulutuksessa 93/011/2014) liitteessä olevaa arviointitaulukkoa.

TUTKINTOA YKSILÖLLISESTI LAAJENTAVAT TUTKINNON OSAT

Ammatillisessa peruskoulutuksessa opiskelija voi yksilöllisesti sisällyttää perustutkintoonsa enemmän tutkinnon osia, jos se on tarpeellista työelämän alakohtaisten tai paikallisten ammattitaitovaatimusten tai opiskelijan ammattitaidon syventämisen kannalta. Ne voivat olla ammatillisia tutkinnon osia tai paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuvia tutkinnon osia.

2. Tutkinnon osat

2.1. Elintarvikekuljetukset, 30 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- suunnitella ja valita kuljetustehtävään soveltuvan reitin
- kuormata ja purkaa kuorma-auton tai ajoneuvoyhdistelmän elintarvikkeilla säädösten ja työtehtävän edellyttämällä tavalla
- kuljettaa kuorma-autoa tai ajoneuvoyhdistelmää säädösten ja määräysten mukaan työtehtävän edellyttämissä olosuhteissa
- suorittaa annetun kuljetustehtävän
- käyttää elintarvikekuljetuksissa kuormaukseen, kuljettamiseen ja purkamiseen tarvittavia lisälaitteita ja välineitä
- tunnistaa ja erottaa toisistaan eri elintarvikelajit (pakaste, tuoretavara, vihannekset)
- käyttää erilaisia lämmönsäätölaitteita
- tarkastaa ja säätää elintarvikkeiden kuljetus- ja varastointilämpötilat
- selvittää elintarvikekuljetukseen liittyvät viranomaiset ja viranomaistoiminnan
- erilaisia kuormatapoja kuormatessaan eri elintarvikelaatuja samaan kuormatilaan
- käyttää lämmönseurantalaitteiden taltioimislaitteita
- käyttää työtehtävän edellyttämiä telemaattisia sovelluksia
- huolehtia työympäristönsä järjestyksestä ja siisteydestä
- ottaa kuljetustehtävässään huomioon terveyteen, turvallisuuteen ja toimintakykyyn vaikuttavat asiat
- noudattaa työssään sisäisen yrittäjyyden periaatteita ja laatujärjestelmien vaatimuksia
- toimia asiakaspalvelutilanteissa

Lisäksi opiskelija tai tutkinnon suorittaja suorittaa

- hygieniapassin edellyttämän koulutuksen.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa suorittamalla kuorma-autolla tai ajoneuvoyhdistelmällä elintarvikekuljetustehtävän. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/ työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

1. TYÖPROSESSIN HALLINTA

Oman työn suunnittelu	
Kiitettävä K3	noudattaa työsuunnitelmaa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	suoriutuu itsenäisesti annetusta tehtävästä
Tyydyttävä T1	suorittaa omaa työtään ohjeiden mukaisesti

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	suoriutuu kuljetusalan prosessista vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	suorittaa kuljetusalan keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet sekä työympäristön
Tyydyttävä T1	suorittaa kuljetusalan perustehtävät annettujen ohjeiden mukaan

Taloudellinen ja laadukas toiminta	
Kiitettävä K3	toimii ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
Hyvä H2	toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.

2. TYÖMENETELMIEN, VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Reittisuunnittelu	
Kiitettävä K3	- suunnittelee ja valitsee kuljetustehtävään ja olosuhteisiin soveltuvan taloudellisen ja turvallisen reitin - kuormaa kuljetustehtävän edellyttämään kuormaautoon tai ajoneuvoyhdistelmään mahdollisimman suuren hyötykuorman erilaisilla elintarvikelajeilla - suorittaa elintarvikekuljetustehtävän turvallisesti, taloudellisesti ja ennakoivan ajon periaatteiden mukaisesti - laatii laatujärjestelmän edellyttämiä poikkeama- tai vahinkoraportteja
Hyvä H2	- suunnittelee valitsemansa reitin ja purkupaikat - tekee kylmälaitteille tarvittavat tarkastukset ennen kuormausta - suorittaa elintarvikekuljetustehtävän turvallisesti ja säädösten mukaisesti - täyttää kuljetustehtävän edellyttämiä raportteja
Tyydyttävä T1	- löytää opastettuna kartan tai navigaattorin tai molempien avulla oikean määränpään - tekee kylmälaitteille tarvittavat tarkastukset ohjattuna ennen kuormausta - suorittaa elintarvikekuljetustehtävän säädösten mukaisesti - selvittää kuorma-auton tai ajoneuvoyhdistelmän asiakirjoista säädösten mukaisen kuormauksen

Lisälaitteet ja välineet	
Kiitettävä K3	tarkastaa ja käyttää ajoneuvossa olevia laitteita ja välineitä määräysten mukaan sekä huomioida olosuhteiden vaikutukset turvalliseen ja taloudelliseen käyttöön
Hyvä H2	käyttää elintarvikkeiden käsittelyssä ja kuljetuksessa tarvittavia ajoneuvossa olevia erikoislaitteita ja välineitä
Tyydyttävä T1	käyttää elintarvikkeiden käsittelyssä ja kuljetuksessa tarvittavia ajoneuvossa olevia peruslaitteita ja välineitä

Asiakaspalvelu	
Kiitettävä K3	on aloitteellinen sekä arvioi ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella.
Hyvä H2	pukeutuu ja toimii asiallisesti työtehtävän edellyttämällä tavalla.
Tyydyttävä T1	käyttäytyy ja vastaa puhelimeen ohjeiden mukaisesti.

3. TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Turvallinen kuljettaminen	
Kiitettävä K3	- valitsee oikeat kuljetuslämpötilat sekä soveltaa työhön kuuluvia säädöksiä ja fysiikan lakeja erilaisissa työtilanteissa - suunnittelee ja aikatauluttaa työtehtävänsä ottaen huomioon ajo- ja lepoaikasäädökset sekä työaikasäädökset - suorittaa oman työtehtävänsä ennakoivan ja taloudellisen ajon periaatteita noudattaen
Hyvä H2	- tietää elintarvikelajien kuljettamiseen ja näihin käytettäviin ajoneuvoihin liittyvät säädökset - tietää keskeiset ajo- ja lepoaikasäädökset sekä keskeiset työaikasäädökset ja soveltaa niitä työssään - ymmärtää ennakoivan ajamisen turvallisuusvaikutukset
Tyydyttävä T1	- kuljettaa ajoneuvoa turvallisesti säädösten edellyttämällä tavalla ja ottaa huomioon elintarvikelajien vaikutuksen kuljetustehtävän suorittamiseen - tietää maksim ajoajat sekä minimilepoajat vuorokaudessa ja käyttää ajopiirturia oikein - tunnistaa ennakoivan ajon periaatteet

Lainsäädäntö	
Kiitettävä K3	tietää elintarvikekuljetukseen liittyvät viranomaiset ja viranomaistoiminnan (esim. laadunvalvonnan velvoitteet).
Hyvä H2	noudattaa työssään lainsäädännön ohjeita ja määräyksiä.
Tyydyttävä T1	tietää kuljetusta koskevan elintarvikelainsäädännön.

4. ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Kiitettävä K3	• arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmiksi • tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä
Hyvä H2	• tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomioi ergonomian vaikutuksen terveyteen
Tyydyttävä T1	• noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita sekä tietää työvireyteen vaikuttavat asiat

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Kiitettävä K3	• johdattaa asiakkaan vuorovaikutustilanteeseen
Hyvä H2	• toimii vuorovaikutustilanteissa ja työskentelee asiakkaiden kanssa
Tyydyttävä T1	• ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	• ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja
Hyvä H2	• ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla
Tyydyttävä T1	• tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä

Ammattietiikka	
Kiitettävä K3	• suorittaa työtehtävänsä sovittujen toimintamallien mukaisesti ja kehittää ammattinsa arvostusta omalla toiminnallaan • edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.
Hyvä H2	• toimii yleisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti • toimii alansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	• noudattaa sovittuja työaikoja ja raportoi poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti • tunnistaa alansa kestävän kehityksen periaatteet.

2.2. Huippuosaajana toimiminen, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- työskennellä alan huippuosaamista vaativissa tehtävissä
- hallita alan työt ja työtehtäväkokonaisuudet sekä laajan materiaalivalikoiman
- huomioida huipputuotannon, -tuotteen tai -palvelun laatuvaatimukset
- ratkoa ongelmia ja sopeutua muutoksiin
- varmistaa työturvallisuusmääräyksiä ja -ohjeiden toteutumisen
- kommunikoida asiakkaan kanssa äidinkielellään ja vähintään yhdellä itselleen vieraalla kielellä
- arvioida ja uudistaa omaa osaamistaan
- mitoittaa omat henkiset voimavaransa työtehtävän mukaan

- kehittää työtä ja työympäristöä
- toimia alan verkostoissa
- osallistua työyhteisön kehittämiseen.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla huippuosaamista vaativissa oman alan työtilanteissa. Osaaminen on mahdollista osoittaa myös kansallisissa ja kansainvälisissä kilpailutilanteissa. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/työkohteessa tai koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

TYÖPROSESSIEN HALLINTA

Työn suunnittelu	
Kiitettävä K3	• asettaa tavoitteensa ja suunnittelee oman työnsä itsenäisesti ja aikataulun realistiseksi ja vaiheiltaan toteuttamiskelpoiseksi muuttuvissa olosuhteissa huomioiden korkeat laatuvaatimukset ja kykenee tarvittaessa muuttamaan suunnitelmaa
Hyvä H2	• asettaa tavoitteensa ja suunnittelee oman työnsä ja aikataulun realistiseksi ja toteuttamiskelpoiseksi muuttuvissa olosuhteissa huomioiden korkeat laatuvaatimukset
Tyydyttävä T1	• asettaa tavoitteensa ja suunnittelee oman työnsä ja aikataulun realistiseksi ja toteuttamiskelpoiseksi huomioiden korkeat laatuvaatimukset

Työn arviointi	
Kiitettävä K3	• arvioi realistisesti työnsä onnistumista ja omaa osaamistaan sekä perustelee arviotaan ja määrittelee kehittämistarpeita
Hyvä H2	• arvioi realistisesti työnsä onnistumista ja omaa osaamistaan sekä perustelee arviotaan
Tyydyttävä T1	• arvioi työnsä onnistumista ja omaa osaamistaan

Toimiminen työssä ja työyhteisössä	
Kiitettävä K3	• osallistuu työyhteisön työhyvinvoinnin kehittämiseen sekä tukee yhdessä muiden kanssa työympäristön kehittämistä huippuosaamisen vaatimalle tasolle.
Hyvä H2	• pyrkii aktiivisesti edistämään työyhteisön työhyvinvointia sekä kehittämään työympäristöään yhdessä muiden kanssa.
Tyydyttävä T1	• toimii työssään työyhteisön työhyvinvointia edistävasti sekä kehittää työympäristöään yhdessä muiden kanssa.

TYÖMENETELMIEN, -VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Työtehtävään ja työympäristöön soveltuvan työmenetelmän ja työvälineiden sekä materiaalin valinta ja käyttö	
Kiitettävä K3	• valitsee rohkeasti uusiakin työmenetelmiä, työvälineitä ja materiaaleja sekä käyttää niitä sujuvasti muuttuvissa tilanteissa • työskentelee järjestelmällisesti, tarkasti ja varmasti sekä luovasti ja innovatiivisesti
Hyvä H2	• valitsee omatoimisesti työmenetelmät, työvälineet ja materiaalit sekä käyttää niitä muuttuvissa tilanteissa • työskentelee huolellisesti ja rauhallisesti sekä luovasti ja innovatiivisesti
Tyydyttävä T1	• käyttää omatoimisesti työmenetelmiä, työvälineitä ja materiaaleja • työskentelee huolellisesti

Laadukas ja kestävän kehityksen mukainen toiminta	
Kiitettävä K3	• toimii sitoutuneesti yrityksen tai organisaation laatu- ja kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti sekä kehittää toimintamalleja näiden tavoitteiden aikaansaamiseksi • kehittää aktiivisesti osaamistaan ja työtapojaan haastavien työtehtävien tasolle
Hyvä H2	• toimii aktiivisesti yrityksen tai organisaation laatu- ja kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti ja havaitsee kehittämiskohteita • kehittää aktiivisesti osaamistaan ja työtapojaan
Tyydyttävä T1	• toimii yrityksen tai organisaation laatu- ja kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti • kehittää osaamistaan ja työtapojaan

Kustannustehokas ja tuloksellinen toiminta	
Kiitettävä K3	- työskentelee yrittäjämäisellä asenteella huomioiden ajan ja muut käytettävissä olevat resurssit kustannustehokkaasti ja yrityksen tai organisaation tuloksellisuutta edistävasti - korjaa toimintaa sovittujen ratkaisujen mukaan - edistää itsenäisesti toiminnan jatkuvuutta ja pysyviä asiakassuhteita - ennakoi muutoksia, jotta voi helpommin sopeutua niihin ja työskentelee pitkäjänteisesti työtään itsenäisesti kehittäen huippuosaamista vaativissa työtehtävissä.
Hyvä H2	- toimii oma-aloitteisesti aika ja muut käytettävissä olevat resurssit huomioiden kustannustehokkaasti ja yrityksen tai organisaation tuloksellisuutta edistävasti - neuvottelee ja etsii ratkaisuja poikkeamille - edistää aktiivisesti toiminnan jatkuvuutta ja pysyviä asiakassuhteita - sopeutuu nopeasti muutoksiin ja työskentelee pitkäjänteisesti työtään kehittäen huippuosaamista vaativissa työtehtävissä.
Tyydyttävä T1	- toimii aika- ja muut käytettävissä olevat resurssit huomioiden kustannustehokkaasti ja tuloksellisesti - havaitsee poikkeamia - toimii työssään edistämien pysyviä asiakassuhteita - sopeutuu muutoksiin ja työskentelee pitkäjänteisesti huippuosaamista vaativissa työtehtävissä.

TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Työssä tarvittavan tiedon hallinta ja soveltaminen	
Kiitettävä K3	hankkii ja soveltaa itsenäisesti työssä tarvittavaa tietoa vaihtelevissa työtilanteissa ja perustelee ratkaisujaan hankkimansa tiedon pohjalta.
Hyvä H2	hankkii ja soveltaa työssä tarvittavaa tietoa omatoimisesti ja pystyy ratkomaan ongelmatilanteita yhdessä muiden kanssa.
Tyydyttävä T1	hankkii ja käyttää työssä tarvittavaa tietoa omatoimisesti ja kysyy tarvittaessa neuvoa.

ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	- uudistaa omaa osaamistaan yksilöllisen kehityssuunnitelman mukaisesti niin, että se tukee kasvua alan huippuammattilaiseksi - selviytyy itsenäisesti ongelmatilanteista ja pystyy perustelemaan valintansa
Hyvä H2	- laatii itselleen yksilöllisen kehityssuunnitelman omista lähtökohdistaan niin, että se tukee kasvua alan huippuammattilaiseksi - selviytyy itsenäisesti ongelmatilanteista
Tyydyttävä T1	- laatii itselleen yksilöllisen kehityssuunnitelman omista lähtökohdistaan - selviytyy tavallisimmista ongelmatilanteista oppimateriaaleja ja ohjekirjoja hyödyntäen

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Kiitettävä K3	• kommunikoi sujuvasti asiakkaiden kanssa ja työyhteisössä omalla kielellään sekä vähintään yhdellä itselle vieraalla kielellä • toimii työryhmän aktiivisena jäsenenä ja työyhteisön huippuammattilaisena osaamistaan muille välittäen
Hyvä H2	• kommunikoi asiakkaiden kanssa ja työyhteisössä omalla kielellään sekä vähintään yhdellä itselle vieraalla kielellä • toimii työryhmän aktiivisena jäsenenä ja sopeutuu hyvin työyhteisöön
Tyydyttävä T1	• kommunikoi asiakkaiden kanssa ja työyhteisössä omalla kielellään sekä välttävästi vähintään yhdellä itselle vieraalla kielellä • toimii työryhmän aktiivisena jäsenenä ja sopeutuu työyhteisöön

Ammattietiikka	
Kiitettävä K3	• käyttäytyy hyvin ja noudattaa työaikoja • on ylpeä ammatistaan ja osaamisestaan, toimii vastuullisesti ja kehittää työtään alan ammattieettisten periaatteiden mukaan
Hyvä H2	• käyttäytyy asiallisesti ja noudattaa työaikoja • toimii vastuullisesti ja oma-aloitteisesti alan ammattieettisten periaatteiden mukaan
Tyydyttävä T1	• käyttäytyy työpaikan sääntöjen mukaisesti ja noudattaa työaikoja • toimii vastuullisesti ja noudattaa alan ammattieettisiä periaatteita

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Kiitettävä K3	• ottaa vastuun oman ja työtiimin toiminnan työturvallisuudesta, noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja -ohjeita sekä havaitsee ilmoittaa havaitsemistaan työhönsä liittyvistä vaaroista • työskentelee ergonomisesti ja pitää työympäristönsä siistinä koko työprosessin ajan myös haasteellisissa työtilanteissa ja osallistuu työolosuhteiden kehittämiseen • ylläpitää aktiivisesti omaa työhyvinvointiaan, edistää terveellisiä elämäntapoja sekä kannustaa tähän myös muita työyhteisön jäseniä.
Hyvä H2	• ottaa vastuun oman toimintansa työturvallisuudesta ja havaitsee työhönsä liittyvät vaarat sekä noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja -ohjeita • työskentelee ergonomisesti ja pitää työympäristönsä siistinä koko työprosessin ajan myös haasteellisissa työtilanteissa • ylläpitää aktiivisesti omaa työhyvinvointiaan ja edistää terveellisiä elämäntapoja.
Tyydyttävä T1	• ottaa vastuun oman toimintansa työturvallisuudesta ja noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja -ohjeita • työskentelee ergonomisesti ja pitää työympäristönsä siistinä koko työprosessin ajan • ylläpitää omaa työhyvinvointiaan ja noudattaa terveellisiä elämäntapoja.

2.3. Ilma-aluksen kuormaaminen, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- purkaa ja kuormata työryhmän jäsenenä lentokoneen lastin kuormausohjeiden ja viranomaismääräysten mukaisesti
- huolehtia saapuvan matkatavaran jatkokäsittelystä ja käyttää terminaalin matkatavarakuljetinta
- selvittää lentoaseman informaatiojärjestelmistä lentojen saapumiset ja lähdöt sekä koneen seisontapaikan sijainnin
- tulkita kuormasähkeen tietoja ja toimia niiden mukaisesti
- avata ja sulkea eri lentokonetyyppien ruumien luukut
- kuljettaa kuormausryhmän ajoneuvoa (matkatavarahihna, vetotrukki tai vastaava).

Opiskelijalla tai tutkinnon suorittajalla on voimassa oleva DGR-lupa.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa tekemällä lentokoneen kuormaukseen ja kuorman purkuun liittyvää työtä kuormausryhmän jäsenenä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/ työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

1. TYÖPROSESSIN HALLINTA

Työn suunnittelu ja työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	• tekee toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman ja noudattaa työaikoja • suoriutuu keskeisistä ilmaalusten kuormaamisen tehtävistä vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	• suunnittelee oman työnsä ja noudattaa työaikoja • suorittaa ilma-alusten kuormaamisen keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet
Tyydyttävä T1	• suunnittelee ohjattuna omaa työtään ja noudattaa työaikoja • suorittaa ilma-alusten kuormaamisen perustehtävät annettujen ohjeiden mukaan viivyttämättä

Taloudellinen ja laadukas toiminta	
Kiitettävä K3	toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti ja kehittää omaa toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
Hyvä H2	toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti sekä hävittää jätteet ohjeiden mukaisesti.

2. TYÖMENETELMIEN, #VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Lentokoneen kuormaus ja purkaus	
Kiitettävä K3	- työskentelee itsenäisesti kuormausryhmän jäsenenä kuorman purku- ja lastaustehtävässä - purkaa ja suorittaa lentokoneen ruuman kuormauksen ohjeiden mukaisesti työryhmän jäsenenä sekä sijoittaa lähtevän matkatavaran ja rahdin kuormausohjeen mukaisesti - varmistaa kuorman itsenäisesti vaatimusten mukaisesti oikeilla valineilla.
Hyvä H2	- suorittaa keskeiset lentokoneen kuorman purkamiseen ja kuormaamiseen liittyvät tehtävät sekä avaa ja sulkee ruuman luukut ohjeiden mukaisesti - purkaa ja suorittaa irtotavararuuman kuormauksen ohjeiden mukaisesti työryhmän jäsenenä - varmistaa kuorman ohjeiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	- osallistuu lentokoneen kuormaus- tai kuorman purkutehtävään ohjatusti - erottelee ohjattuna erilaiset matkatavaratyypit merkintöjen perusteella. - varmistaa kuorman ohjattuna.

3. TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Kuormasähkeen tulkitseminen	
Kiitettävä K3	tulkitsee kuormasähkeen tiedot itsenäisesti ja varaa saapuvalle lennolle oikeat välineet
Hyvä H2	tulkitsee kuormaussähkeen tiedot ja toimii ohjeiden mukaan saapuvalla lennolla
Tyydyttävä T1	tulkitsee ohjattuna kuormasähkeen tiedot

Kuormausohjeiden tulkitseminen	
Kiitettävä K3	sijoittaa kuorman itsenäisesti kuormausohjeen mukaan huomioiden massakeskipisteen vaikutuksen.
Hyvä H2	sijoittaa kuorman ohjeiden mukaisesti sekä tietää konetyyppi- ja lentoyhtiökohtaiset ruuman numeroinnit sekä sijoitukset sekä tuntee koneen ruuman luukun aukaisumekanismin.
Tyydyttävä T1	sijoittaa kuorman ohjattuna kuormausohjeen mukaisesti.

4. ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Terveysten, turvallisuuden ja toimintakyvyn huomioon ottaminen	
Kiitettävä K3	• kehittää toimintaansa turvallisemmaksi • havaitsee ja tunnistaa työhönsä liittyvät vaarat ja ilmoittaa niistä • arvioi suojainten, työvälineiden ja työmenetelmien soveltuvuutta kyseiseen työhön
Hyvä H2	• vastaa toimintansa turvallisuudesta • noudattaa turvallisuusmääräyksiä ja turvaetäisyyksiä koneella toimiessaan ja ottaa työskennellessään huomioon muun ryhmänsä turvallisuuden • varmistaa työvälineiden ja materiaalien turvallisuuden sekä poistaa ja vie huoltoon vialliset työvälineet
Tyydyttävä T1	• asennoituu myönteisesti turvalliseen toimintaan sekä välttää riskejä työssään • noudattaa turvallisuusmääräyksiä ja turvaetäisyyksiä koneella toimiessaan eikä aiheuta vaaraa itselleen • käyttää turvallisesti ohjeiden mukaisia suojaimia, työvälineitä ja työmenetelmiä sekä turvallisista nostoja kantotekniikoita

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Kiitettävä K3	• työskentelee yhteistyössä aktiivisena ryhmän jäsenenä • osallistuu miehistön ja ryhmän väliseen kommunikointiin englannin kielellä
Hyvä H2	• työskentelee yhteistyössä ryhmän jäsenenä • ymmärtää ryhmän ja miehistön välisen englanninkielisen kommunikoinnin pääosin
Tyydyttävä T1	• noudattaa annettuja työaikoja ja toimii ryhmän jäsenenä • hallitsee ilmailuenglannin alkeet

Itsearviointi	
Kiitettävä K3	• arvioi omaa työtään laatuvaatimusten mukaisesti.
Hyvä H2	• arvioi omaa työtään.
Tyydyttävä T1	• arvioi ohjattuna omaa työtään.

2.4. Inventointi ja saldonhallinta, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- tehdä inventoinnin ja ilmoittaa havaitsemansa saldoerot
- käyttää inventaariotyössä tarvittavia työvälineitä
- varaston ohjauksen periaatteet ja tuntee varaston kustannusrakenteen
- tulkita varaston valvonnan ja ohjauksen raportteja
- varastokirjanpidon perusteet
- automaattisen tunnistejärjestelmän periaatteet
- käyttää jotain viivakoodien lukulaitetta sekä osaa tulostaa mm. osoitetarroja oheislaitteilla
- käyttää tekstinkäsittely-, laskenta- ja esitysgrafiikkaohjelmia
- käyttää sähköpostia ja internetiä
- tunnistaa muut informaation välitysmahdollisuudet ja pystyy käyttämään yhtä niistä ohjeiden avulla

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa tekemällä inventoinnin varastossa. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

1. TYÖPROSESSIN HALLINTA

Oman työn suunnittelu	
Kiitettävä K3	noudattaa toteuttamiskelpoista työsuunnitelmaansa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	tekee itsenäisesti työsuunnitelman
Tyydyttävä T1	suunnittelee ohjattuna omaa työtään

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	suoriutuu keskeisistä varastoalan tehtävistä vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	suorittaa varastoalan keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet
Tyydyttävä T1	suorittaa varastoalan perustehtäviä annettujen ohjeiden mukaan

Taloudellinen ja laadukas toiminta	
Kiitettävä K3	toimii ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
Hyvä H2	toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti

2. TYÖMENETELMIEN, VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Inventoinnin suorittaminen	
Kiitettävä K3	tekee inventoinnin suunnitelmallisesti, järjestelmällisesti ja itsenäisesti
Hyvä H2	suunnittelee ja tekee inventoinnin ohjeiden mukaan
Tyydyttävä T1	tekee inventoinnin ohjattuna

Saldonhallinta	
Kiitettävä K3	tarkastaa fyysisen saldon ja varastokirjanpidon saldon yhdenmukaisuuden ja välttää saldovirheiden syntymistä omassa työssään
Hyvä H2	tekee yrityksen ohjeiden mukaiset saldotarkastukset ja raportoinnit
Tyydyttävä T1	havaitsee mahdolliset saldoerot

ATK-taidot	
Kiitettävä K3	tekee tekstinkäsittely-, laskenta- ja esitysgrafiikkaohjelmia hyödyntäen vaativampia tehtäviä ja auttaa muita ryhmän jäseniä
Hyvä H2	tekee tekstinkäsittely-, laskenta- ja esitysgrafiikkaohjelmia hyödyntäen vaadittavat tehtävät sekä käyttää internetiä vastuullisesti ja kriittisesti
Tyydyttävä T1	käyttää tekstinkäsittely-, laskenta- ja esitysgrafiikkaohjelmia ja tehdä näillä ohjelmilla yksinkertaisia asiakirjoja ja laskentataulukkoja sekä käyttää sähköpostia ja internetiä

Telematiikka	
Kiitettävä K3	hyödyntää viivakooditekniikan ja saattomuistien edut ja yleisimmät oheislaitteet sekä käyttää viivakoodien lukulaitetta ja tulostaa mm. osoitetarroja oheislaitteilla.
Hyvä H2	hallitsee viivakooditekniikan ja saattomuistien perusasiat ja yleisimmät oheislaitteet sekä käyttää viivakoodien lukulaitetta ja tulostaa mm. osoitetarroja oheislaitteilla.
Tyydyttävä T1	käyttää ohjattuna viivakoodien luku- ja tulostuslaitteita.

3. TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Varaston ohjauksen tunnuslukujen tuntemus	
Kiitettävä K3	tuntee varaston tunnuslukujen sisällöt ja kustannusvaikutukset sekä kertoo, mitkä toimenpiteet vaikuttavat mihinkin suuntaan tunnusluvuissa, lisäksi kertoo ABC-analyysin merkityksen yritykselle
Hyvä H2	tietää tärkeimpien varaston tunnuslukujen tarkoituksen ja tietää varastoinnin kustannuksia sekä tietää ABC-analyysin vaikutuksen varastopaikkojen valintaan
Tyydyttävä T1	ymmärtää ohjattuna varastonohjauksen periaatteet ja käyttötarkoituksen sekä tietää varastoinnin kustannuksia

Inventointityön tuntemus	
Kiitettävä K3	kertoo eri inventointimenetelmien hyödyistä ja tulkitsee erilaisia varastoraportteja
Hyvä H2	tietää erilaisia inventointitapoja ja erilaisia varastoraportteja
Tyydyttävä T1	ymmärtää inventointityön merkityksen ja tuntee laskentayksiköt

Varastokirjanpito	
Kiitettävä K3	• hallitsee varastokirjanpidon perusteet ja tuntee varastokirjanpidon merkityksen koko yrityksen toiminnalle
Hyvä H2	• hallitsee varastokirjanpidon perusteet
Tyydyttävä T1	• hallitsee varastokirjanpidon perusteet osittain ohjattuna

Organisaatioiden sisäisen ja niiden välisen tiedonsiirron toimintaperiaatteet	
Kiitettävä K3	• tietää miten organisaatioiden sisäisen tai organisaatioiden välisen tiedonsiirron toimivuus vaikuttaa esimerkiksi varastosaldoihin.
Hyvä H2	• tietää perusasiat organisaatioiden sisäisestä ja organisaatioiden välisestä tiedonsiirrosta.
Tyydyttävä T1	• tietää mitä organisaatioiden sisäisellä ja organisaatioiden välisellä tiedonsiirrolla tarkoitetaan.

4. ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Kiitettävä K3	• arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmiksi • tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä
Hyvä H2	• tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomioi ergonomian vaikutuksen terveyteen
Tyydyttävä T1	• noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita sekä tietää työhyvinvointiin vaikuttavat asiat

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Kiitettävä K3	• toimii rakentavassa yhteistyössä erilaisten ihmisten kanssa sekä arvioi ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella
Hyvä H2	• toimii vuorovaikutustilanteissa ja työskennellä asiakkaiden kanssa
Tyydyttävä T1	• ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	• ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja
Hyvä H2	• ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla
Tyydyttävä T1	• tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä

Ammattietiikka	
Kiitettävä K3	• suorittaa työtehtävänsä sovittujen toimintamallien mukaisesti ja kehittää ammattinsa arvostusta omalla toiminnallaan • edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.
Hyvä H2	• toimii yleisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti • toimii alansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	• noudattaa sovittuja työaikoja ja raportoi poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti • tunnistaa alansa kestävän kehityksen periaatteet.

2.5. Kaukoliikenteenkuljettajan tehtävät, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- tehdä linja-autoon ajoonlähtötarkastuksen
- palvelutehtävässään toimia, tiedottaa, neuvoa ja opastaa asiakasta kaukoliikenteessä
- käyttää käytössä olevaa lipunmyyntijärjestelmää sujuvasti asiakkaan maksaessa eri maksutavoilla
- käsitellä yleisesti käytössä olevien lipputuotteita kaukoliikenteessä
- tarvittaessa myydä muita linja-autossa myytäviä tuotteita
- tehdä tilityksen
- käsitellä ja kuljettaa linja-autossa kuljetettavaa rahtia sekä niihin kuuluvia asiakirjoja ja laitteita
- kuljettaa linja-autoa säädösten mukaisesti, turvallisesti ja taloudellisesti erilaisissa liikenneympäristöissä ja ajo-olosuhteissa
- toimia oikein onnettomuustilanteessa
- noudattaa työssään työ- sekä ajo- ja lepoaikasäädöksiä
- vaikuttaa omalla toiminnallaan positiivisen tuloksen syntymiseen kuljetustehtävän aikana
- toimia aikataulujen ja ajosarjojen edellyttämällä tavalla

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa suorittamalla kuljetustehtävät linja-ajon kaukoliikenteessä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/ työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

1. TYÖPROSESSIN HALLINTA

Oman työn suunnittelu	
Kiitettävä K3	noudattaa työsuunnitelmaa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	suoriutuu itsenäisesti annetusta tehtävästä
Tyydyttävä T1	suorittaa omaa työtään ohjeiden mukaisesti

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	suoriutuu kuljetusalan prosessista vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	suorittaa kuljetusalan keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet sekä työympäristön
Tyydyttävä T1	suorittaa kuljetusalan perustehtävät annettujen ohjeiden mukaan

Taloudellinen ja laadukas toiminta	
Kiitettävä K3	toimii ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
Hyvä H2	toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.

2. TYÖMENETELMIEN, VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Linja-auton ajoon lähtötarkastus	
Kiitettävä K3	tarkistaa linja-auton liikenneturvallisuskunnon ja suorittaa kuljettajalle kuuluvia toimenpiteitä
Hyvä H2	tarkistaa linja-auton liikenneturvallisuskunnon ja ilmoittaa havaitsemistaan puutteista
Tyydyttävä T1	tekee tarkastukset ennen ajoon lähtöä ohjekirjan mukaan

Asiakaspalvelu linjaautoliikenteessä	
Kiitettävä K3	tiedottaa, neuvoa ja opastaa eri asiakasryhmiä palveluja vuorovaikutustilanteessa sujuvasti
Hyvä H2	toimii itsenäisesti erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa
Tyydyttävä T1	toimii normaalissa asiakaspalvelutilanteessa asiallisesti

Lipun myynti ja lipunmyyntijärjestelmien käyttö	
Kiitettävä K3	• käyttää oikein ja sujuvasti yleisesti käytössä olevaa lipunmyyntijärjestelmää sekä myy erilaisia kaukoliikenteen lipputuotteita ja muita autossa myytäviä tuotteita
Hyvä H2	• käyttää lipunmyyntijärjestelmää lähes itsenäisesti ja tunnistaa erilaiset kaukoliikenteen lipputuotteet
Tyydyttävä T1	• käsittelee kaukoliikenteen peruslippuja ja matkakortteja sekä hallitsee lipunmyyntijärjestelmän peruskäytön

Tavarankuljetusketju linja-autoliikenteessä	
Kiitettävä K3	• kuljettaa rahtia ja käyttää niihin kuuluvia asiakirjoja ja laitteita sekä kuormaa linja-auton säädöksiä edellyttämällä tavalla
Hyvä H2	• kuljettaa lähes itsenäisesti rahtia ja käyttää niihin kuuluvia asiakirjoja ja laitteita
Tyydyttävä T1	• kuljettaa opastettuna rahtia linja-autossa

Turvallinen ja taloudellinen ajo	
Kiitettävä K3	• kuljettaa linja-autoa turvallisesti ja taloudellisesti kaupunkiliikenteessä.
Hyvä H2	• kuljettaa linja-autoa turvallisesti ja taloudellisesti helpossa liikenneympäristössä.
Tyydyttävä T1	• kuljettaa linja-autoa turvallisesti erilaisissa liikenneympäristöissä.

3. TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Lainsäädäntö, ohjeet ja määräykset	
Kiitettävä K3	• toimii itsenäisesti määräysten ja ohjeiden mukaisesti liikenteessä sekä toimittaa löytötavarat ohjeiden mukaisesti
Hyvä H2	• toimii lähes itsenäisesti linja-autoliikennettä ohjaavien säädösten mukaan liikenteessä
Tyydyttävä T1	• tietää ja noudattaa ajo- ja lepoajoista annettuja määräyksiä

Toiminta konflikti tilanteissa	
Kiitettävä K3	• tietää säädökset ja toimii oikein erilaisissa ristiriitatilanteissa linjaautoliikenteessä
Hyvä H2	• tietää pääosin heitteillejättöä koskevat säädökset ja järjestyksen pitämiseen liittyvät toimet
Tyydyttävä T1	• toimii asiallisesti ristiriita ja reklamaatiotilanteissa

Linja-autoliikenteen yrittäjälähtöisyys	
Kiitettävä K3	• tietää linjaautoliikenteeseen vaikuttavien tulojen ja kustannuksien perusteet ja pyrkii vaikuttamaan myönteisesti niihin omalla toiminnallaan.
Hyvä H2	• toimii myönteistä yrityskuvaa edistäen.
Tyydyttävä T1	• pyrkii toimimaan myönteistä yrityskuvaa edistäen.

4. ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Kiitettävä K3	• arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmiksi • tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä.
Hyvä H2	• tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomioi ergonomian vaikutuksen terveyteen
Tyydyttävä T1	• noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita, tietää työvireyteen vaikuttavat asiat

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Kiitettävä K3	• toimii rakentavassa yhteistyössä erilaisten ihmisten kanssa sekä osaa johdattaa asiakkaan vuorovaikutustilanteeseen
Hyvä H2	• toimii vuorovaikutustilanteissa ja työskennellä asiakkaiden kanssa
Tyydyttävä T1	• ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	• ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja
Hyvä H2	• ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla
Tyydyttävä T1	• tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä

Ammattietiikka	
Kiitettävä K3	• suorittaa työtehtävänsä sovittujen toimintamallien mukaisesti ja kehittää ammattinsa arvostusta omalla toiminnallaan • edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.
Hyvä H2	• toimii yleisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti • toimii alansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	• noudattaa sovittuja työaikoja ja raportoi poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti • tunnistaa alansa kestävän kehityksen periaatteet.

2.6. Kuljetusalan perustason ammattipätevyyden laajennus, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Tavaraliikenteen opiskelijat tutkinnon suorittajat, jotka laajentavat tai muuttavat toimintaansa harjoittaakseen henkilöliikennettä tai päiväostoin ja joilla on ammattitaitoa osoittava todistus (CAP), vapautetaan perustason ammattipätevyyttä koskevien yhteisten osien suorittamisesta uudelleen ja heidän on suoritettava vain uuden pätevyyden edellyttämät erityiset osat. Tällöin koulutuksen keston on oltava 70 tuntia, joista 5 tuntia on henkilökohtaista ajo-opetusta.

Osat, 1.4; 2.2; ja 3.7 ovat pakollisia suoritettaessa tavaraliikenteen ammattipätevyyttä ja osat 1.5; 1.6; 2.3; ja 3.8 suoritettaessa henkilöliikenteen ammattipätevyyttä. Katso 2.1.1

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa liikennöidä turvallisesti, jotta voi suorittaa ajo-oikeuden lisäyksen tutkinnon vastaanottajan kriteereiden mukaisesti.

Arviointi

Koe suoritetaan, kun säädetty opetus on saatu. Koe saadaan suorittaa vaiheittain kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 6 §:n 1 momentissa tarkoitetussa koulutuksessa tai ammattiosaamisen näytön tai näyttötutkintosuorituksen yhteydessä, kun kysymys on mainitun lain 15 §:n 1 momentin mukaisesti järjestettävästä kokeesta. Koe on kirjallinen. Koe saadaan järjestää suullisesti ammattiosaamisen näytön tai näyttötutkinnon yhteydessä tai jos se erityisestä syystä, kuten kokelaan lukihäiriön vuoksi, katsotaan tarpeelliseksi. Kokeen on sisällettävä vähintään yksi kysymys oppiaineiden jokaista tavoitetta kohden. Kokeen kaikista kysymyksistä pitää olla yhteensä vähintään 75 % oikein. Kokeen kielet ovat suomi tai ruotsi, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön koulutuksen järjestämisluvasta muuta johdu. Kokeen arvioijalla on oltava tehtävän edellyttämä asiantuntemus ja ammattitaito. Opiskelija tai tutkinnon suorittaja suorittaa ammattipätevyyden laajennuksen aiheesta riippuen joko C/CE tai D1/D luokan ajo-oikeuden.

2.7. Kuljetusalan perustason ammattipätevyys, 10 osp

Tavoitteet

1. TURVALLISUUSSÄÄNTÖIHIN PERUSTUVA JÄRKEVÄN AJOKÄYTTÄYTYMISEN PARANTAMINEN

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

1.1 Tavoite on tuntee voimansiirron ominaisuudet sen käytön optimoimiseksi

Keskeiset sisällöt:

vääntömomenttiin, tehoon ja moottorin ominaiskulutukseen liittyvät käyrät, käyntinopeus-mittarin optimi käyttö, vaihteiston välityssuhteeseen liittyvät kaaviot.

1.2 Tavoite on tuntee hallintalaitteiden tekniset ominaisuudet ja toiminta ajoneuvon hallitsemiseksi, kulumisen minimoimiseksi ja toimintahäiriöiden ennalta ehkäisemiseksi

Keskeiset sisällöt:

Hydraulisten jarrupiirien erityisominaisuudet, jarrujen ja hidastinten käyttörajoitukset, jarrujen ja hidastimen yhteiskäyttö, nopeuden ja vaihteiston välityssuhteen yhteyden parantaminen, ajoneuvon inertian hyödyntäminen, hidastus- ja jarrutuskeinojen käyttö alamäessä, toimenpiteet toimintahäiriön varalle.

1.3 Tavoite on osata optimoida polttoaineen käyttö

Keskeiset sisällöt:

Polttoaineen käytön optimointi soveltamalla kohtien 1.1 ja 1.2 tietotaitoa.

1.4 Tavoite on osata kuormittaa ajoneuvo turvallisuussääntöjen ja ajoneuvon tarkoituksenmukaisen käytön mukaisesti

Keskeiset sisällöt:

Ajoneuvon liikkeessä vaikuttavat voimat, vaihteiston välityssuhteiden käyttö ajoneuvon kuorman ja tieprofiilin mukaan, ajoneuvon tai ajoneuvoyhdistelmän hyötykuorman määrittäminen, hyötytilavuuden määrittäminen, kuormituksen jakautuminen, akselin ylikuormituksen seuraukset, ajoneuvon vakaus ja painopiste, pakkausten ja kuormalavojen tyypit, tärkeimmät lukitusta

edellyttävät tavaraluokat, kiilaus- ja lukitusmenetelmät, lukitushihnojen käyttö, lukituslaitteiden tarkistus, käsittelylaitteiden käyttö, suojaotteiden asettaminen ja poistaminen.

1.5 Tavoite on pystyä huolehtimaan matkustajien turvallisuudesta ja mukavuudesta

Keskeiset sisällöt:

Pitkittäisten ja poikittaisten liikkeiden hallinta, tienkäytön jakaminen, sijainti ajoradalla, pehmeä jarrutus, akselinyliväyksen hallinta, erityisinfrastruktuurien käyttö (julkiset alueet, erikoiskaistat), turvallisen ajamisen ja kuljettajan muiden tehtävien välisten ristiriitojen ratkaiseminen, vuorovaikutus matkustajien kanssa, tiettyjen matkustajaryhmien kuljettamiseen liittyvät erityispiirteet (vammaiset, lapset)

1.6 Tavoite on osata kuormittaa ajoneuvo turvallisuussääntöjen ja ajoneuvon tarkoituksenmukaisen käytön mukaisesti

Keskeiset sisällöt:

Ajoneuvon liikkeessä vaikuttavat voimat, vaihteiston välityssuhteiden käyttö ajoneuvon kuorman ja tieprofiilin mukaan, ajoneuvon tai ajoneuvoyhdistelmän hyötykuorman määrittäminen, kuormituksen jakautuminen, akselin ylikuormituksen seuraukset, ajoneuvon vakaus ja painopiste.

2. SÄÄNNÖSTÖN SOVELTAMINEN

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

2.1 Tavoite on tuntee tieliikenteen sosiaalinen ympäristö ja siihen liittyvä säännöstö

Keskeiset sisällöt:

Kuljetusalan enimmäistyöajat; asetusten (ETY) nro 3820/85 ja (ETY) nro 3821/85 periaatteet, soveltaminen ja seuraukset; seuraamukset ajopiirturin käyttämättä jättämisestä, virheellisestä käytöstä tai väärentämisestä; tieliikenteen sosiaalisen ympäristön tunteminen: kuljettajan oikeudet ja velvollisuudet perustason ammattipätevyyden ja jatkokoulutuksen osalta.

2.2 Tavoite on tuntee tavarankuljetusta koskeva säännöstö

Keskeiset sisällöt:

Kuljetusluvat, tavarankuljetusta koskevien vakiosopimusten velvoitteet, kuljetussopimukseen kuuluvien asiakirjojen laadinta, kansainvälisten kuljetusluvat, tavarankansainvälisessä tiekuljetuksessa käytettävästä rahtisopimuksesta tehdyn yleissopimuksen (CRM-sopimuksen) velvoitteet, kansainvälisen rahtikirjan laadinta, rajanylitys, huolitsijat, tavaroiden mukana olevat erityisasiakirjat.

2.3 Tavoite on tuntee matkustajien kuljetusta koskeva säännöstö

Keskeiset sisällöt:

erityisryhmien kuljettaminen, bussien turvalaitteet, turvavyöt, ajoneuvon kuormitus

3. TERVEYS, TIE- JA YMPÄRISTÖTURVALLISUUS, PALVELU, LOGISTIIKKA

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

3.1 Tavoite on tiedostaa liikenteeseen ja työtapaturmiin liittyvät riskit

Keskeiset sisällöt:

Kuljetusalan työtapaturmien tyypit, tieliikenteen onnettomuustilastot, raskaiden ajoneuvojen ja linja-autojen osallisuus onnettomuuksiin, inhimilliset, aineelliset ja taloudelliset seuraukset

3.2 Tavoite on pystyä ennalta ehkäisemään rikollisuus ja salamatkustajien kuljetus

Keskeiset sisällöt:

Yleinen informaatio, seuraukset kuljettajien kannalta, torjuntatoimenpiteet, tehtävät tarkastukset, kuljettajien vastuuseen liittyvä lainsäädäntö

3.3 Tavoite on pystyä ennalta ehkäisemään fyysiset riskit

Keskeiset sisällöt:

Ergonomiaperiaatteet: riskialttiit liikkeet ja asennot, fyysinen kunto, käsittelyharjoitukset, henkilökohtaiset suojavarusteet.

3.4 Tavoite on tiedostaa fyysisen ja henkisen suorituskyvyn merkitys

Keskeiset sisällöt:

Terveellisen ja tasapainoisen ruokavalion periaatteet, alkoholin vaikutukset, lääkkeet ja muut käyttäytymiseen vaikuttavat aineet, väsymyksen ja stressin oireet, syyt ja vaikutukset, työn ja levon perusrhythmin keskeinen merkitys.

3.5 Tavoite on kyetä arvioimaan hätätilanteita

Keskeiset sisällöt:

Toiminta hätätilanteessa: tilanteen arviointi, tilanteen pahenemisen estäminen, avun kutsuminen paikalle, loukkaantuneiden auttaminen ja ensiavun antaminen, toimenpiteet tulipalon varalta, raskaan tavaraliikenteen ajoneuvossa olevien ja bussimatkustajien evakuoiminen, kaikkien matkustajien turvallisuudesta huolehtiminen, väkivaltatilanteissa toimiminen, vahinkoilmoituksen laadinnan periaatteet.

3.6 Tavoite on osata käyttäytyä yrityksen imagoa tukevalla tavalla

Keskeiset sisällöt:

Kuljettajan käyttäytyminen ja yrityksen imago: kuljettajan työn laadun merkitys yritykselle, kuljettajan eri roolit, kuljettajan työssään kohtaamat henkilöt, ajoneuvon kunnossapito, työn organisointi, riidan seuraukset kaupallisella ja taloudellisella tasolla.

3.7 Tavoite on tuntee tavarankuljetusten taloudellinen ympäristö ja markkinajärjestelmä

Keskeiset sisällöt:

Tiekuljetukset suhteessa muihin kuljetusmuotoihin (kilpailu, rahtaaajat), tiekuljetusten eri toimintamuodot (muiden lukuun tehtävät kuljetukset, kuljetuksiin liittyvät toiminnot), kuljetusyritysten päätyyppien ja kuljetuksiin liittyvien toimintojen organisaatiot, erityiskuljetusmuodot (säiliökuljetukset, kylmäkuljetukset jne.), alan kehitys (palvelujen monipuolistaminen, rautatie-maantiekuljetukset, alihankinnat jne.)

3.8 Tavoite on tuntee matkustajakuljetusten taloudellinen ympäristö ja markkinajärjestelmä

Keskeiset sisällöt:

Tiekuljetukset suhteessa muihin kuljetusmuotoihin (raideliikenne, yksityisautot), tiekuljetusten eri toimintamuodot, maan rajojen ylittäminen (kansainvälinen liikenne), matkustajayritysten päätyyppien organisaatiot.

Logistiikan perustutkintoon ei sisälly kuljetusalan perustason jatkokoulutusta.

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittajan on suoritettava Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/59/EY maanteiden tavaraj- ja henkilöliikenteen kuljettajien vaatimusten mukaisesti sellaisena kuin se on viety Suomen kansalliseen lainsäädäntöön (laki 273/2007 ja asetus 640/2007). Asetuksessa 640/2007 on määritelty mm. tarkemmin määräykset ennakoivan ajon koulutuksesta.

Perustason ammattipätevyyden hankkimiseen sisältyy opetusta kaikissa tässä opintokokonaisuudessa tai tutkinnon osassa luetelluissa oppi-aineissa. Tämän perustason ammattipätevyyteen liittyvän koulutustason keston on oltava 280 tuntia. Kunkin opiskelijan tai tutkinnon suorittajan on saatava vähintään 20 tuntia henkilökohtaista ajo-opetusta asian-omaisen

luokan ajoneuvolla, joka täyttää vähintään direktiivissä 91/439/ETY vahvistetut kouluajoneuvojen vaatimukset.

Perustason ammattipätevyyden koskevaan nopeutettuun koulutukseen on sisällytettävä opetusta kaikissa tässä opintokokonaisuudessa tai tutkinnon osassa luetelluissa oppiaineissa. Sen keston on oltava 140 tuntia. Kunkin opiskelijan tai tutkinnon suorittajan on saatava vähintään 10 tuntia henkilökohtaista ajo-opetusta asianomaisen luokan ajoneuvolla, joka täyttää vähintään direktiivissä 91/439/ETY vahvistetut testiajoneuvojen vaatimukset.

Direktiivin mukaiselle koulutukselle tulee olla kansallisen valvovan viranomaisen lupa.

Oppiaineluettelon osat 1.1 1.2 1.3 2.1 3.1 3.2 3.3 3.4 3.5 ja 3.6 ovat pakollisia kaikille direktiivin mukaisille tavaraj- ja henkilöliikenteen kuljettajille ja osat, 1.4; 2.2; ja 3.7 ovat pakollisia suoritettaessa tavaraliikenteen ammattipätevyyttä ja osat 1.5 1.6 2.3 ja 3.8 suoritettaessa henkilöliikenteen ammattipätevyyttä.

Arviointi

Koe suoritetaan, kun säädetty opetus on saatu. Koe saadaan suorittaa vaiheittain kuorma- ja linja-autonkuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 6 §:n 1 momentissa tarkoitetussa koulutuksessa tai ammattiosaamisennäytön tai näyttötutkintasuorituksen yhteydessä, kun kysymys on mainittu lain 15 §:n 1 momentinmukaisesti järjestettävästä kokeesta. Koe on kirjallinen. Koe saadaan järjestää suullisesti ammattiosaamisennäytön tai näyttötutkinnon yhteydessä tai jos se erityisestä syystä, kuten kokelaan lukihäiriön vuoksi, katsotaan tarpeelliseksi. Kokeen on sisällettävä vähintään yksi kysymys oppiaineiden jokaista tavoitettakohden. Kokeen kaikista kysymyksistä pitää olla yhteensä vähintään 75 % oikein. Kokeen kieli on suomi tai ruotsi, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön koulutuksen järjestämisluvasta muuta johdu. Kokeenarvioijalla on oltava tehtävän edellyttämä asiantuntemus ja ammattitaito.

2.8. Kuorma-autokuljetukset, 40 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- suorittaa päivittäiset tarkastukset ja tarvittavat huoltotoimet kuorma-autolle
- käyttää työtehtävässään tarvittavia asiakirjoja
- valita työtehtävän edellyttämän kuorma-auton ja siihen soveltuvan kuormatilan
- suunnitella ja valita kuljetustehtävään soveltuvan reitin
- käyttää vähintään kahta erityyppistä kappaletavarakuljetuksissa kuormaukseen, purkamiseen ja kuljettamiseen tarvittavaa lisälaitetta ja välinettä (taka- tai sivulaitanostin, trukki, kappaletavaranosturi)
- kuormata ja purkaa kuorma-auton säädösten ja työtehtävän edellyttämällä tavalla
- kuljettaa kuorma-autoa säädösten ja määräysten mukaan (noudattaa työssään työaika-, ajoaika- ja lepoaikasäädöksiä)
- suorittaa annetun kuljetustehtävän turvallisesti, taloudellisesti ja ennakoiden
- käyttää trukkia turvallisesti työtehtävässään
- huolehtia työympäristönsä järjestyksestä ja siisteydestä
- ottaa kuljetustehtävässään huomioon terveyteen, turvallisuuteen ja toimintakykyyn vaikuttavat asiat
- noudattaa työssään sisäisen yrittäjyyden periaatteita ja laatujärjestelmien vaatimuksia
- toimia asiakaspalvelutilanteissa

Lisäksi opiskelija tai tutkinnon suorittaja suorittaa

- C-luokan kuljettajatutkinnon
- ADR-peruskurssin ja kokeen hyväksytysti

- kuljetusalan työturvakortin hyväksytysti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa suorittamalla päivittäiset huolto- ja tarkastustoimet ajoneuvolle sekä kuljettamalla kuorma-autolla kappaletavarakuorman. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/ työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

1. TYÖPROSESSIN HALLINTA

Oman työn suunnittelu	
Kiitettävä K3	• noudattaa työsuunnitelmaa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	• suoriutuu itsenäisesti annetusta tehtävästä
Tyydyttävä T1	• suorittaa omaa työtään ohjeiden mukaisesti

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	• suoriutuu kuljetusalan prosessista vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	• suorittaa kuljetusalan keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet sekä työympäristön
Tyydyttävä T1	• suorittaa kuljetusalan perustehtävät annettujen ohjeiden mukaan

Taloudellinen ja laadukas toiminta	
Kiitettävä K3	• toimii ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
Hyvä H2	• toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	• toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.

2. TYÖMENETELMIEN, VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Päivittäiset tarkastukset ja huoltotoimet	
Kiitettävä K3	seuraa kuorma-auton kuntoa ja osaa vian ilmetessä informoida korjaamohenkilökuntaa
Hyvä H2	tekee tarvittavat täydennykset ja toimenpiteet ennen ajoon lähtöä ja ajon päätyttyä
Tyydyttävä T1	tarkastaa kuorma-auton liikenneturvallisuuksunnon ennen ajoon lähtöä

Reittisuunnittelu	
Kiitettävä K3	suunnittelee ja valitsee kuljetustehtävään ja olosuhteisiin soveltuvan taloudellisen ja turvallisen reitin
Hyvä H2	suunnittelee ja aikatauluttaa valitsemansa reitin
Tyydyttävä T1	löytää opastettuna, kartan tai navigaattorin tai molempien avulla oikean määränpään

Kuljetustehtävä	
Kiitettävä K3	- kuormaa mahdollisimman suuren hyötykuorman oikeassa purkujärjestyksessä kuljetustehtävän edellyttämään kuorma-autoon. - suorittaa kuljetustehtävän turvallisesti, taloudellisesti ja ennakoivan ajon periaatteiden mukaisesti - laatii laatujärjestelmän edellyttämiä poikkeama- tai vahinkoraportteja
Hyvä H2	- kuormaa, varmistaa ja purkaa kappaletavarakuorman säädösten mukaisesti oikeassa purkujärjestyksessä - suorittaa kuljetustehtävän turvallisesti ja säädösten mukaisesti - täyttää kuljetustehtävän edellyttämiä raportteja
Tyydyttävä T1	- kuormaa, varmistaa ja purkaa kuorma-auton kappaletavarakuorman säädösten mukaisesti - suorittaa kuljetustehtävän säädösten mukaisesti - selvittää ajoneuvon ja kuorman asiakirjoista säädösten mukaisen kuormauksen

Lisälaitteet ja välineet	
Kiitettävä K3	tarkastaa ja käyttää lämmönsäätölaitteita ja työkoneita määräysten mukaan ja huomioida olosuhteiden vaikutukset turvalliseen ja taloudelliseen käyttöön
Hyvä H2	käyttää lämmönsäätölaitteita ja kappaletavaran käsittelyssä tarvittavia työkoneita
Tyydyttävä T1	tietää lämmönsäätölaitteen toimintaperiaatteen ja käyttää kappaletavaran käsittelyssä tarvittavia ajoneuvossa olevia laitteita ja välineitä

Asiakaspalvelu	
Kiitettävä K3	on aloitteellinen sekä arvioi ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella.
Hyvä H2	pukeutuu ja toimii asiallisesti työtehtävän edellyttämällä tavalla.
Tyydyttävä T1	käyttäytyy ja vastaa puhelimeen ohjeiden mukaisesti.

3. TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Turvallinen kuljettaminen	
Kiitettävä K3	- tietää tiekuljetussopimuslain perusasiat ja osaa soveltaa säädöksiä sekä fysiikan lakeja työssään erilaisissa tilanteissa - suunnittelee ja aikatauluttaa työtehtävänsä ottaen huomioon ajo- ja lepoaikasäädökset sekä työaikasäädökset - suorittaa oman työtehtävänsä ennakoivan ja taloudellisen ajon periaatteita noudattaen.
Hyvä H2	- tietää henkilöiden ja tavarain luvanvaraiseen kuljettamiseen ja näihin käytettäviin ajoneuvoihin liittyvät säädökset - tietää keskeiset ajo- ja lepoaikasäädökset sekä keskeiset työaikasäädökset ja soveltaa niitä työssään - ymmärtää ennakoivan ajamisen turvallisuusvaikutukset.
Tyydyttävä T1	- kuljettaa ajoneuvoa turvallisesti säädösten edellyttämällä tavalla ja ottaa huomioon fysiikan lakien vaikutuksen kuljetustehtävän suorittamiseen - tietää maksimiajoajat sekä minimilepoajat vuorokaudessa ja käyttää ajopiirturia oikein - tunnistaa ennakoivan ajon periaatteet.

4. ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Kiitettävä K3	- arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmiksi - tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä
Hyvä H2	tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomioi ergonomian vaikutuksen terveyteen
Tyydyttävä T1	noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita sekä tietää työvireyteen vaikuttavat asiat

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Kiitettävä K3	johdattaa asiakkaan vuorovaikutustilanteeseen
Hyvä H2	toimii vuorovaikutustilanteissa ja työskentelee asiakkaiden kanssa
Tyydyttävä T1	ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja
Hyvä H2	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla
Tyydyttävä T1	tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä

Ammattietiikka	
Kiitettävä K3	- suorittaa työtehtävänsä sovittujen toimintamallien mukaisesti ja kehittää ammattinsa arvostusta omalla toiminnallaan - edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.
Hyvä H2	- toimii yleisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti - toimii alansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	- noudattaa sovittuja työaikoja ja raportoi poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti - tunnistaa alansa kestävän kehityksen periaatteet.

2.9. Kuorma-auton tavarankuljetusten hallinta, 40 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- tehdä perushuoltotoimet kuorma-autolle ja käyttää tarvittavia työvälineitä ja -menetelmiä
- tunnistaa kuorma-autoon kuuluvia hydraulikan, pneumatiikan ja sähkötekniikan laitteita ja toimintaperiaatteita
- käyttää tekstinkäsittely-, laskenta- ja esitysgraafikkaohjelmia
- käyttää sähköpostia ja etsiä tietoa internetistä
- toimia osana työtehtävänsä edellyttämää logistista järjestelmää
- käyttää logistiikan telemaattisia järjestelmiä
- määritellä tarvittaessa työtehtävässään rahdituspainon
- käyttää yleisimpiä kuljetusasiakirjoja
- pakata, tulkita ja tehdä yleisimpien pakkausten ja kuljetusyksiköiden merkinnät
- käyttää tavaraterminaalissa olevia apu – ja kuormankäsittelylaitteita
- vastaanottaa ja säilyttää tavaroita
- kerätä ja lähettää tavaroita
- kuormata, varmistaa ja purkaa erilaisia kappaleita säädösten ja määräysten mukaan kuorma-auton kuormatiloissa
- huolehtia työympäristönsä järjestyksestä ja siisteydestä
- ottaa tehtävissään huomioon terveyteen, turvallisuuteen ja toimintakykyyn vaikuttavat asiat
- noudattaa työssään yrittäjyyden ja sisäisen yrittäjyyden periaatteita ja laatujärjestelmien vaatimuksia
- toimia ohjeiden ja määräysten mukaisesti työtilanteissa
- toimia asiakaspalvelutilanteissa
- ensiapu 1-kurssia vastaavat tiedot ja taidot
- tehdä osaltaan työsopimuksen
- alansa työturvallisuusohjeet.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa valmistamalla kappaletavaralähetysten sekä kuormaamiseen käytettävän

kuorma-auton kuormatilan ja välineet sekä kuormaamalla ja varmistamalla kuorman kuljetuksen edellyttämään kuormatilaan mahdollisimman aidossa kuljetusalan ympäristössä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/ työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

1. TYÖPROSESSIN HALLINTA

Oman työn suunnittelu	
Kiitettävä K3	noudattaa työsuunnitelmaa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	suoriutuu itsenäisesti annetusta tehtävästä
Tyydyttävä T1	suorittaa omaa työtään ohjeiden mukaisesti

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	suoriutuu kuljetusalan prosessista vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	suorittaa kuljetusalan keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet sekä työympäristön
Tyydyttävä T1	suorittaa kuljetusalan perustehtävät annettujen ohjeiden mukaan

Taloudellinen ja laadukas toiminta	
Kiitettävä K3	toimii ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
Hyvä H2	toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.

2. TYÖMENETELMIEN, VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Terminaalitoiminnot	
Kiitettävä K3	- rahdittaa itsenäisesti yleisimpiä kuljetettavia tavaroita ja neuvoo asiakasta - käyttää erilaisia kuljetusasiakirjoja ja tehdä tarvittaessa sähköiset kirjaukset
Hyvä H2	- rahdittaa itsenäisesti yleisimpiä kuljetettavia tavaroita - käyttää erilaisia kuljetusasiakirjoja
Tyydyttävä T1	- punnitsee ohjattuna, kuutioi ja lavametritteä erilaisia tavaroita - lukee ja ymmärtää kuljetusasiakirjoista keskeiset tiedot

Tavaran käsittely	
Kiitettävä K3	• pakkaa tavarankuljetuksen edellyttämällä tavalla • vastaanottaa ja sijoittaa tavarankuljetuksen määrättyyn paikkaan • keräilee tavarat ja sijoittaa ne oikeisiin lähetyspaikkoihin
Hyvä H2	• pakkaa tavarat ja käyttää keskeisiä pakkausmerkkintöjä ohjattuna • vastaanottaa ja sijoittaa tavarankuljetuksen ohjeiden mukaan • tekee tavarankuljetuksen keräilyä ja valmistele tavarankuljetusta varten ohjeiden mukaan
Tyydyttävä T1	• tekee ohjattuna kestävän pakkauksen • purkaa ja vastaanottaa tavarankuljetuksen ohjattuna • tekee tavarankuljetuksen keräilyä ohjattuna

Kuormaaminen ja kuorman varmistaminen	
Kiitettävä K3	• tarkastaa ja käyttää kuormansidonta- ja käsittelylaitteita määräysten mukaan sekä huomioi olosuhteiden vaikutukset turvalliseen ja taloudelliseen käyttöön • kuormaa kuorma-auton mahdollisimman suuren hyötykuorman oikeassa purkujärjestyksessä • soveltaa tarvittavia kuorman varmistuksen keinoja määräysten ja ohjeiden mukaisesti
Hyvä H2	• käyttää itsenäisesti kuormansidontavälineitä sekä ohjatusti kuormankäsittelylaitteita määräysten mukaisesti • kuormaa kuorma-auton kuormatilan kuormauksen peruserätyksien mukaisesti käyttäen soveltuvia kuormankäsittelylaitteita • käyttää kollojen sijoittelua ja tuentaa kuorman varmistuksen apukeinona
Tyydyttävä T1	• tarkastaa ohjattuna ja käyttää kuormansidontavälineitä ja haarukkavaunua • valmistele kuorma-auton kuormatilan ja kuormata sen säädösten mukaisesti • varmistaa yksittäisen kappaleen määräysten mukaisesti

Ajoneuvotekniikka	
Kiitettävä K3	• osaa vaihtaa yleisimpiä kulutusosia oikeilla välineillä ja menetelmillä • tarkastaa ja huoltaa hydraulisia, pneumaattisia ja sähköisiä järjestelmiä erilaisissa ajoneuvoissa ja työlaitteissa
Hyvä H2	• osaa suorittaa voiteluhuollon ympäristövaatimusten mukaisesti oikeilla välineillä • selvittää hydraulisten, pneumaattisten ja sähköisten järjestelmien toimintaperiaatteet erilaisissa ajoneuvoissa ja työlaitteissa
Tyydyttävä T1	• osaa tunnistaa ajoneuvon huoltokohteet ja käyttää tarvittaviin toimenpiteisiin oikeita työvälineitä • tunnistaa hydraulisia, pneumaattisia ja sähköisiä järjestelmiä

Työympäristö	
Kiitettävä K3	toteuttaa työssään kestävän kehityksen periaatteiden mukaisia valintoja
Hyvä H2	lajittelee työssä syntyneet jätteet
Tyydyttävä T1	pitää tarvittavat työvälineet ja asiakirjat siisteinä ja järjestyksessä sekä osaa siivota työympäristönsä

Tietotekniikka	
Kiitettävä K3	käyttää yhtä oman alansa tietotekniikan sovellusta
Hyvä H2	tekee yksinkertaisia tehtäviä tekstinkäsittely-, laskentaja esitysgrafiikkaohjelmilla
Tyydyttävä T1	lähettää ja vastaanottaa sähköpostia sekä käyttää internetiä oman alansa tiedonhakuun

Asiakaspalvelu	
Kiitettävä K3	on aloitteellinen sekä arvioi ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella.
Hyvä H2	pukeutuu ja toimii asiallisesti työtehtävän edellyttämällä tavalla.
Tyydyttävä T1	käyttäytyy ja vastata puhelimeen työtehtävän edellyttämällä tavalla.

3. TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Kuljetusyksiköt	
Kiitettävä K3	valitsee erilaisille kappaletavaroille ja kuormatiloille soveltuvat kuljetusyksiköt
Hyvä H2	tietää erilaisille kappaletavaroille soveltuvat kuljetusyksiköt
Tyydyttävä T1	tietää yleisimmät kappaletavaroiden kuljetuksessa käytettävät kuljetusyksiköt

Laatu- ja ympäristöjärjestelmät	
Kiitettävä K3	tietää laatu- ja ympäristöjärjestelmien merkityksen yrityksen toiminnassa
Hyvä H2	selvittää laatu- ja ympäristöjärjestelmien perusperiaatteet
Tyydyttävä T1	tietää yleisimmät käytössä olevat laatu- ja ympäristöjärjestelmät

Yrittäjyys	
Kiitettävä K3	• arvioi ja kehittää työtään yrityksen taloudellisten ja laadullisten tavoitteiden suuntaisesti • tuntee työsopimusosapuolten oikeudet ja velvollisuudet työmarkkinajärjestelmän osana
Hyvä H2	• noudattaa työssään sisäisen yrittäjyyden periaatteita • selvittää työsopimuksesta sopijaosapuolten oikeudet ja velvollisuudet
Tyydyttävä T1	• noudattaa ohjattuna työssään taloudellisen työskentelyn periaatteita • tietää työsopimuksen solmimisen periaatteet

Riskienhallinta	
Kiitettävä K3	• tuntee kuljetus- ja vastuuvakuutusten korvausperiaatteet • tietää miten toimia onnettomuustilanteessa
Hyvä H2	• tietää säädösten velvoitteet kuljetuksen suorittajalle kuljetusvahinkotapauksissa • täyttää vahinkoilmoituksen ja antaa hätäensiavun
Tyydyttävä T1	• kartoittaa yksinkertaisin menetelmin kuljetusvahinkojen riskejä • suorittaa ensiapukoulutuksen

Logistiset järjestelmät	
Kiitettävä K3	• arvioi ja soveltaa sekä kehittää omaa toimintaansa erilaisissa logistisissa järjestelmissä • valitsee ja käyttää tehtävän edellyttämää telemaattista sovellusta.
Hyvä H2	• selvittää kuljetuslogistiikan järjestelmän perusperiaatteet • käyttää yhtä telemaattista sovellusta.
Tyydyttävä T1	• toimii osana työtehtävänsä edellyttämää logistista järjestelmää • tietää yleisimmät telemaattiset järjestelmät.

4. ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Kiitettävä K3	• arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmiksi • tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä
Hyvä H2	• tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomioi ergonomian vaikutuksen terveyteen
Tyydyttävä T1	• noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita ja tietää työvireyteen vaikuttavat asiat

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Kiitettävä K3	• johdattaa asiakkaan vuorovaikutustilanteeseen
Hyvä H2	• toimii vuorovaikutustilanteissa ja työskentelee asiakkaiden kanssa
Tyydyttävä T1	• ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja
Hyvä H2	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla
Tyydyttävä T1	tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä

Ammattietiikka	
Kiitettävä K3	- suorittaa työtehtävänsä sovittujen toimintamallien mukaisesti ja kehittää ammattinsa arvostusta omalla toiminnallaan - edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.
Hyvä H2	- toimii yleisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti - toimii alansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	- noudattaa sovittuja työaikoja ja raportoi poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti - tunnistaa alansa kestävän kehityksen periaatteet.

2.10. Lentoasema-alueen liikennöinti ja kunnossapito, 45 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- asennoitua ammattikuljettajan tehtävien edellyttämällä tavalla
- tehdä perushuoltotoimet ajoneuvolle ja käyttää tarvittavia työvälineitä ja -menetelmiä
- tunnistaa ajoneuvoihin kuuluvia hydraulikan, pneumatiikan ja sähkötekniikan laitteita ja toimintaperiaatteita
- käyttää tekstinkäsittely-, laskenta- ja esitysgrafiikkaohjelmia
- käyttää sähköpostia ja etsiä tietoa internetistä
- toimia osana työtehtävänsä edellyttämää logistista järjestelmää
- käyttää logistiikan telemaattisia järjestelmiä
- määritellä tarvittaessa työtehtävässään rahdituspainon
- käyttää yleisimpiä kuljetusasiakirjoja
- pakata, tulkita ja tehdä yleisimpien pakkausten ja kuljetusyksiköiden merkinnät
- käyttää yleisimpiä kuormankäsittelylaitteita
- kuormata, varmistaa ja purkaa erilaisia kappaleita säädösten ja määräysten mukaan erilaisissa kuormatiloissa
- huolehtia työympäristönsä järjestyksestä ja siisteydestä
- ottaa tehtävissään huomioon terveyteen, turvallisuuteen ja toimintakykyyn vaikuttavat asiat
- noudattaa työssään sisäisen yrittäjyyden periaatteita ja laatujärjestelmien vaatimuksia
- toimia työtehtävissään ohjeiden ja määräysten mukaisesti
- toimia asiakaspalvelutilanteissa
- suorittaa ajoonlähtö- ja ajonlopetustoimet sekä päivittäiset huoltotoimet käytössä olevalle ajoneuvolle
- liikennöidä lentoasema-alueella maaliikenneohjeiden mukaisesti
- tiimin jäsenenä suorittaa lentoasema-alueen kesä- ja talvikunnossapitotehtäviä
- käyttää yhtä keskeistä pyörialustaista kunnossapitoajoneuvoa
- suorittaa annetun kuljetustehtävän turvallisesti ja taloudellisesti
- huomioida työssään työ- ja ajoaikoja koskevat määräykset
- käsitellä ja kuljettaa ajoneuvoa tiellä säädösten ja määräysten mukaan
- huomioida kuorman ja olosuhteiden asettamat vaatimukset kuljetustehtävän aikana
- ensiapu 1 #kurssia vastaavat taidot ja tiedot.

Lisäksi opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- osaa maaradioliikenteen perusteet ja osaa käyttää kirjaimia selkeyttäviä apusanoja
- tuntee lentokentän organisaation ja tietää kunnossapidon perustehtävät
- suorittaa C-ajoneuvoluokan kuljettajatutkinnon
- suorittaa ADR- peruskurssin ja kokeen hyväksytysti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kuljettamalla kuorma-autolla kappalevarakuorman säädösten ja kuljetettavan tavarantoimen vaatimusten mukaisesti taloudellisesti ja tarkoituksenmukaista reittiä käyttäen mahdollisimman aidossa kuljetusalan ympäristössä tai suorittamalla kunnossapitotehtäviä kuorma-autolla lentokenttäympäristössä tai vastaavissa olosuhteissa. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/ työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

1. TYÖPROSESSIN HALLINTA

Oman työn suunnittelu	
Kiitettävä K3	• noudattaa toteuttamiskelpoista työsuunnitelmaansa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	• tekee itsenäisesti työsuunnitelman
Tyydyttävä T1	• suunnittelee ohjattuna omaa työtään

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	• suoriutuu keskeisistä kuljettamisen ja kunnossapidon tehtävistä vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	• suorittaa kuljettamisen ja kunnossapidon keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet
Tyydyttävä T1	• suorittaa kuljettamisen ja kunnossapidon perustehtävät annettujen ohjeiden mukaan viivyttämättä

Taloudellinen ja laadukas toiminta	
Kiitettävä K3	• toimii taloudellisuutta jatkuvasti arvioiden ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
Hyvä H2	• toimii itsenäisesti ja taloudellisesti asetettujen laatutavoitteiden suuntaisesti.
Tyydyttävä T1	• toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden suuntaisesti.

2. TYÖMENETELMIEN, #VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Kappaletavaran käsittely ja asiakirjat	
Kiitettävä K3	• rahdittaa itsenäisesti yleisimpiä kuljetettavia tavaroita ja neuvoo asiakasta • käyttää erilaisia kuljetusasiakirjoja ja tekee tarvittaessa sähköiset kirjaukset • pakkaa tavarankuljetuksen edellyttämällä tavalla • vastaanottaa ja sijoittaa tavarankuljetuksen määrättyyn paikkaan.
Hyvä H2	• rahdittaa itsenäisesti yleisimpiä kuljetettavia tavaroita • käyttää erilaisia kuljetusasiakirjoja • pakkaa tavarat ja käyttää keskeisiä pakkausmerkintöjä ohjattuna • vastaanottaa ja sijoittaa tavarankuljetuksen ohjeiden mukaan
Tyydyttävä T1	• ohjattuna punnitsee, kuutioi ja lavametrirtää erilaisia tavaroita • lukee ja ymmärtää kuljetusasiakirjoista keskeiset tiedot suomen tai ruotsin kielellä tai molemmilla • tekee ohjattuna kestävän pakkauksen • purkaa ja vastaanottaa tavarankuljetuksen ohjattuna

Kuormaaminen ja kuorman varmistaminen	
Kiitettävä K3	• tarkastaa ja käyttää kuormansidontavälineitä ja käsittelylaitteita määräysten mukaan sekä huomioi olosuhteiden vaikutukset turvalliseen ja taloudelliseen käyttöön • kuormaa mahdollisimman suuren hyötykuorman oikeassa purkujärjestyksessä • soveltaa tarvittavia kuorman varmistuksen keinoja määräysten ja ohjeiden mukaisesti
Hyvä H2	• käyttää kuormansidontavälineitä sekä kuormankäsittelylaitteita määräysten mukaisesti • kuormaa kuormatilan kuormauksen perusperiaatteiden mukaisesti käyttäen soveltuvia kuormankäsittelylaitteita • käyttää kollojen sijoittelua ja tuentaa kuorman varmistuksen apukeinona
Tyydyttävä T1	• käyttää ja ohjattuna tarkastaa kuormansidontavälineitä sekä käyttää haarukkavaunua • valmistelee kuormatilan ja kuormata sen säädösten mukaisesti • varmistaa yksittäisen kappaleen määräysten mukaisesti

Kunnossapito	
Kiitettävä K3	• suorittaa itsenäisesti kunnossapitotehtävän pyörylustoajoneuvolla
Hyvä H2	• käyttää yhtä pyörylustoajoneuvoa kunnossapitoajoneuvona
Tyydyttävä T1	• käyttää yhtä pyörylustoajoneuvoa ohjatusti

Ajoonlähtö- ja lopetustarkastus sekä ajonaikainen kunnonseuranta	
Kiitettävä K3	tekee ajoneuvon kunnonseurannan perusteella johtopäätöksiä vaadittavista korjaus- ja huoltotoimenpiteistä sekä tekee yksinkertaiset korjaukset ajoneuvossa mukana olevilla työkaluilla
Hyvä H2	tarkistaa ajoneuvon liikenneturvallisuuskunnon mittareiden ja merkkivalojen informaation perusteella
Tyydyttävä T1	tekee ohjattuna ajoonlähtö- ja lopetustarkastuksen ajoneuvolle

Ajoneuvotekniikka	
Kiitettävä K3	- vaihtaa yleisimpiä kulutusosia oikeilla välineillä ja menetelmillä - tarkastaa ja huoltaa hydraulisia, pneumaattisia ja sähköisiä järjestelmiä erilaisissa ajoneuvoissa ja työlaitteissa
Hyvä H2	- suorittaa voiteluhuollon ympäristövaatimusten mukaisesti oikeilla välineillä - selvittää hydraulisten, pneumaattisten ja sähköisten järjestelmien toimintaperiaatteet erilaisissa ajoneuvoissa ja työlaitteissa
Tyydyttävä T1	- tunnistaa ajoneuvon huoltokohteet ja vaihtaa ajoneuvon valojen polttimoita ja sulakkeita - tunnistaa hydraulisia, pneumaattisia ja sähköisiä järjestelmiä

Työympäristö	
Kiitettävä K3	toteuttaa työssään kestävän kehityksen periaatteiden mukaisia valintoja
Hyvä H2	lajittelee työssä syntyneet jätteet
Tyydyttävä T1	pitää tarvittavat työvälineet ja asiakirjat siisteinä ja järjestyksessä sekä siivoaa työympäristönsä

Tietotekniikka	
Kiitettävä K3	käyttää yhtä oman alansa tietotekniikan sovellusta
Hyvä H2	tekee yksinkertaisia tehtäviä tekstinkäsittely-, laskentaja esitysgrafiikkaohjelmilla
Tyydyttävä T1	lähettää ja vastaanottaa sähköpostia sekä käyttää internetiä oman alansa tiedonhakuun

Asiakaspalvelu	
Kiitettävä K3	on aloitteellinen sekä arvioi ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella.
Hyvä H2	pukeutuu ja toimii asiallisesti työtehtävän edellyttämällä tavalla.
Tyydyttävä T1	käyttäytyy ja vastaa puhelimeen ohjeiden mukaisesti.

3. TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Kuljetusyksiköt	
Kiitettävä K3	• valitsee erilaisille kappaletavaroille ja kuormatiloille soveltuvat kuljetusyksiköt
Hyvä H2	• tietää erilaisille kappaletavaroille soveltuvat kuljetusyksiköt
Tyydyttävä T1	• tietää yleisimmät kappaletavaroiden kuljetuksessa käytettävät kuljetusyksiköt

Yrittäjyys	
Kiitettävä K3	• arvioi ja kehittää työtään yrityksen taloudellisten ja laadullisten tavoitteiden suuntaisesti • tuntee työsopimusjärjestelmän toimintaa ja osaa työehtosopimuksista tarkastaa työsuhteen ehdot
Hyvä H2	• noudattaa työssään sisäisen yrittäjyyden periaatteita • selvittää työsopimuksesta sopijaosapuolten oikeudet ja velvollisuudet
Tyydyttävä T1	• noudattaa ohjattuna työssään taloudellisen työskentelyn periaatteita • tietää työsopimuksen syntymisen periaatteet

Riskienhallinta	
Kiitettävä K3	• kartoittaa yksinkertaisin menetelmin kuljetusvahinkojen riskejä
Hyvä H2	• tietää säädösten velvoitteet kuljetuksen suorittajalle kuljetusvahinkotapauksissa
Tyydyttävä T1	• tuntee kuljetus- ja vastuuvakuutusten korvausperiaatteet

Logistiset järjestelmät	
Kiitettävä K3	• valitsee taloudellisimman kuljetusmuodon annettuun kuljetusongelmaan • valitsee ja käyttää tehtävän edellyttämää telemaattista sovellusta
Hyvä H2	• tietää eri kuljetusmuotojen tehtävät • käyttää yhtä telemaattista sovellusta
Tyydyttävä T1	• tuntee eri kuljetusmuodot • tietää yleisimmät telemaattiset järjestelmät

Lentokenttää koskevat määräykset ja normit	
Kiitettävä K3	• toimii työtehtävissään määräyksien ja normien mukaisesti • tuntee lentoliikennealueiden turvavalvonnan periaatteet • tuntee toimintaohjeet huonon näkyvyyden olosuhteissa.
Hyvä H2	• ottaa työtehtävissään huomioon määräykset ja normit • tuntee oman kulkulupansa liikkumisrajoitukset • tuntee lentokenttäalueen erityismääräykset liikkumisesta ja varoetäisyyksistä ilma-aluksiin ja muihin ajoneuvoihin
Tyydyttävä T1	• tuntee lentokenttäaluetta koskevat turvallisuusmääräykset • on suorittanut hyväksytysti kulkulupakoulutuksen • tuntee asematasoalueen maaliikennemääräykset.

4. ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Kiitettävä K3	• arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmiksi • tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä
Hyvä H2	• tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomii ergonomian vaikutuksen terveyteen
Tyydyttävä T1	• noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita sekä tietää työhyvinvointiin vaikuttavat asiat

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Kiitettävä K3	• toimii rakentavassa yhteistyössä erilaisten ihmisten kanssa sekä arvioi ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella • kommunikoi maaradiolla lennonjohdon kanssa
Hyvä H2	• osallistuu vuorovaikutukselliseen yhteistyöhön ja työskentelee asiakkaiden kanssa • tuntee maaradioliikenteen perusteet
Tyydyttävä T1	• toimii vuorovaikutustilanteissa • käyttää maaradioliikenteen yleisimpiä fraaseja ja ICAO-aakkoset

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	• ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja
Hyvä H2	• ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla
Tyydyttävä T1	• tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä

Ammattietiikka	
Kiitettävä K3	• toimii sovittujen toimintamallien mukaisesti, arvostaa tekemäänsä työtä sekä kehittää ammatin arvostusta toiminnallaan.
Hyvä H2	• toimii yleensä sovittujen toimintamallien mukaisesti.
Tyydyttävä T1	• noudattaa sovittuja työaikoja ja neuvottelee poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti.

2.11. Lentoaseman huoltaminen, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- talotekniikan perusteet niin, että hän kykenee yleisimmissä häiriötilanteissa toimimaan vahinkoja ennaltaehkäisevästi
- lämmitys-, vesi- ja viemäritekniikan sekä ilmastointitekniikan perustaidot
- kiinteistönhoidon perustaidot
- yleisimpien valvontajärjestelmien perusteet.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa tekemällä kiinteistön huoltoon liittyvää työtä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/ työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

1. TYÖPROSESSIN HALLINTA

Oman työn suunnittelu	
Kiitettävä K3	• tekee toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman itsenäisesti
Hyvä H2	• suunnittelee annettujen ohjeiden mukaan oman työnsä
Tyydyttävä T1	• suunnittelee ohjattuna omaa työtään

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	• tekee lentoasemakiinteistön perushoitotehtäviä itsenäisesti sekä noudattaa työaikoja ja suunnitelmia sekä neuvottelee mahdollisista poikkeamista
Hyvä H2	• tekee lentoasemakiinteistön perushoitotehtäviä noudattaen työaikoja ja annettuja ohjeita
Tyydyttävä T1	• tekee lentoasemakiinteistön perushoitotehtäviä ohjatusti noudattaen työaikoja ja toimii ohjattuna työohjeiden mukaisesti

Taloudellinen ja laadukas toiminta	
Kiitettävä K3	• toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti ja kehittää omaa toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
Hyvä H2	• toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	• toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti sekä hävittää jätteet ohjeiden mukaisesti.

2. TYÖMENETELMIEN, #VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Kiinteistön huoltamisen perustaidot	
Kiitettävä K3	• tekee yksinkertaisia taloteknisiä huoltotoimenpiteitä itsenäisesti • tekee kiinteistön korjauksia ja huomioi korjauksiin liittyvät määräykset • huolehtii vastuualueiden siisteydestä oma-aloitteisesti.
Hyvä H2	• tekee yksinkertaisia taloteknisiä huoltotoimenpiteitä • tekee yksinkertaisia kiinteistön korjauksia • huolehtii alueiden siisteydestä.
Tyydyttävä T1	• tekee pieniä ja yksinkertaisia taloteknisiä huoltoja ohjatusti • tekee yksinkertaisia kiinteistön korjauksia ohjatusti • suorittaa alueiden puhtaanapitoa ohjatusti.

3. TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Talotekniikka ja kiinteistön huolto	
Kiitettävä K3	• määrittää huollon tarpeen valvontajärjestelmän tietojen perusteella • määrittää huollon tarpeen valvontajärjestelmän tietojen perusteella • tuntee lentokentillä käytettävät sähköjärjestelmät ja ottaa sähköturvallisuusmääräykset ja ohjeet huomioon työtehtävissään • tuntee sade- ja pintavesien viemärintijärjestelmän huollon periaatteet ja paikalliset määräykset
Hyvä H2	• tuntee ilmastointijärjestelmän huoltokohteet • tunnistaa lämmönjakohuoneesta pääkomponentit • tietää sallitut sähkötyöt • tietää kiinteistön vesi- ja viemärilaitteiston pääosat
Tyydyttävä T1	• tuntee koneellisen ilmanvaihdon periaatteet • tuntee peruslämmitysjärjestelmien periaatteet • tuntee sähköalan turvallisuusmääräykset kiinteistöhuoltotöiden kannalta • tietää viemäri- ja sadevesijärjestelmän eron

Kiinteistön valvontajärjestelmä	
Kiitettävä K3	• toimii ilmoituksien perusteella
Hyvä H2	• Tulkitsee valvontailmoituksia
Tyydyttävä T1	• tietää valvomon sijainnin

Jätelaki	
Kiitettävä K3	• on selvillä paikallisesta ongelmajätteiden käsittelytavasta.
Hyvä H2	• osaa lajitella jätteet.
Tyydyttävä T1	• tuntee jätelain perusvaatimukset jätteiden lajittelun suhteen.

4. ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Terveysten, turvallisuuden ja toimintakyvyn huomioon ottaminen	
Kiitettävä K3	• kehittää toimintaansa turvallisemmaksi • havaitsee ja tunnistaa työhönsä liittyvät vaarat ja ilmoittaa niistä • tiedostaa nopeatempoisen ja vaihtelevan työrytmin mukanaan tuomat tapaturmariskit ja pyrkii toiminnassaan ennakoidaan vaaratilanteet
Hyvä H2	• vastaa toimintansa turvallisuudesta • noudattaa työyhteisön ohjeita ja ottaa huomioon työssään työyhteisön muut jäsenet • kiinnittää huomiota käytettävien ajoneuvojen ja kuormausvälineiden kuntoon
Tyydyttävä T1	• asennoituu myönteisesti turvalliseen toimintaan sekä välttää riskejä työssään • noudattaa työstä annettuja turvallisuusohjeita eikä aiheuta vaaraa itselleen • pukeutuu työtehtävien edellyttämällä tavalla ja käyttää lakisääteisiä suojavälineitä

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	• ennakoii sääolosuhteiden muutosten vaikutukset työturvallisuuteen ja työtehtäviin sekä toimii rauhallisesti ja harkiten olosuhteiden mukaisesti
Hyvä H2	• huomioi toimissaan säännöllisen lentoliikenteen vaatimukset ja pystyy sopeuttamaan työskentelyään olosuhteiden mukaisesti
Tyydyttävä T1	• perehtyy vieraaseen laitteeseen niin, ettei aiheuta vaaraa itselle tai ympäristölle käyttäessään laitetta

Estetiikka	
Kiitettävä K3	• hyödyntää monipuolisesti alan esteettisiä periaatteita sekä toimii työympäristöön ja asiakas viihtyisyyteen sekä muiden työn lopputuloksen ulkonäköön vaikuttavien tekijöiden mukaisesti
Hyvä H2	• työskentelee työ- ja asiakasviihtyisyyden ja muiden työn lopputuloksen ulkonäköön vaikuttavien tekijöiden mukaisesti
Tyydyttävä T1	• työskentelee ohjatusti työ- ja asiakasviihtyisyyden ja muiden työn lopputuloksen ulkonäköön vaikuttavien tekijöiden mukaisesti

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Kiitettävä K3	• toimii vastuullisesti, yhteistyökykyisesti ja tasavertaisesti erilaisten ihmisten kanssa • tukee ja auttaa muita sekä ottaa työssään huomioon asiakkaat ja muut työyhteisön jäsenet
Hyvä H2	• tekee vastuullaan olevat tehtävät huolellisesti ja toimii erilaisten ihmisten kanssa työyhteisössä, ryhmässä ja asiakaspalvelutilanteissa
Tyydyttävä T1	• pystyy toimimaan erilaisten ihmisten kanssa työyhteisössä ja ryhmässä

Itsearviointi	
Kiitettävä K3	• arvioi omaa työtään laatuvaatimusten mukaisesti.
Hyvä H2	• arvioi omaa työtään.
Tyydyttävä T1	• arvioi ohjattuna omaa työtään.

2.12. Lentoliikennealueen kunnossapito, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- suorittaa keskeisiä lentoasema-alueen kesäkunnossapitotehtäviä
- tehdä talvikunnossapitotehtäviä koneellisesti
- suorittaa keskeisiä lentoasema-alueen talvikunnossapitotehtäviä.

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- tekee työnsä sääolosuhteet huomioiden
- huomioi työssään lentokenttäalueen infrastruktuurin ja siihen liittyvät laitteet
- osaa ottaa työssään huomioon lentoaseman kunnossapito-ohjeiston.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa suorittamalla lentoliikennealueen kunnossapitokurssin hyväksytysti ja tekemällä koneen kanssa talvikunnossapitoa lentokenttäympäristössä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/ työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

1. TYÖPROSESSIN HALLINTA

Oman työn suunnittelu	
Kiitettävä K3	• noudattaa toteuttamiskelpoista työsuunnitelmaansa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	• tekee itsenäisesti työsuunnitelman
Tyydyttävä T1	• suunnittelee ohjattuna omaa työtään

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	• suoriutuu keskeisistä kunnossapidon tehtävistä vastuullisesti ja turvallisesti ottaen huomioon työpaikan erityisvaatimukset
Hyvä H2	• suorittaa kunnossapidon keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet
Tyydyttävä T1	• suorittaa kunnossapidon perustehtävät annettujen ohjeiden mukaan viivyttämättä

Taloudellinen ja laadukas toiminta	
Kiitettävä K3	• etenee työssään järjestelmällisesti ja sujuvasti sovittaen työnsä työympäristön muuhun toimintaan.
Hyvä H2	• toimii itsenäisesti ja taloudellisesti asetettujen laatutavoitteiden suuntaisesti.
Tyydyttävä T1	• toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden suuntaisesti.

2. TYÖMENETELMIEN, #VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Kunnossapito	
Kiitettävä K3	• suhtautuu vastuuntuntoisesti määriteltävien kunnossapitotehtävien turvalliseen suorittamiseen • suorittaa itsenäisesti kunnossapitotehtäviä pyöräalustaisella ajoneuvolla • suoriutuu kunnossapidon työtehtävistä itsenäisesti vaihtelevissa olosuhteissa • suorittaa itsenäisesti koneellista lumenpoistoa lentoliikennealueella
Hyvä H2	• ottaa aktiivisesti osaa kunnossapitotehtävien määrittelyyn ryhmän jäsenenä • käyttää pyöräalustaisia kunnossapitoajoneuvoja kunnossapitotehtävissä • suoriutuu toistuvista, rutiiniluonteisista kunnossapitotehtävistä • suorittaa koneellista lumenpoistoa
Tyydyttävä T1	• määrittelee ryhmän jäsenenä lentokenttäalueen kunnossapitoon liittyvät kunnossapitotehtävät säähavaintotietojen perusteella • käyttää pyöräalustaista kunnossapitoajoneuvoa ohjatusti • suorittaa ohjatusti yksinkertaisia kunnossapidon tehtäviä helppoissa olosuhteissa • osallistuu koneelliseen lumenauraukseen työryhmän jäsenenä

Ajoonlähtö- ja lopetustarkastus sekä ajonaikainen kunnonseuranta	
Kiitettävä K3	• tekee ajoneuvon kunnon seurannan perusteella johtopäätöksiä vaadittavista korjaus- ja huoltotoimenpiteistä sekä tekee yksinkertaiset korjaukset ajoneuvossa mukana olevilla työkaluilla
Hyvä H2	• tarkistaa ajoneuvon liikenneturvallisuuskunnon mittareiden ja merkkivalojen informaation perusteella
Tyydyttävä T1	• tekee ajoonlähtö- ja ajonlopetustarkastuksen ohjattuna ajoneuvolle

Työympäristö	
Kiitettävä K3	toteuttaa työssään kestävän kehityksen periaatteiden mukaisia valintoja.
Hyvä H2	huolehtii työympäristönsä siisteydestä sekä lajittelee työssä syntyneet jätteet.
Tyydyttävä T1	pitää tarvittavat työvälineet ja asiakirjat siisteinä ja järjestyksessä sekä siivoaa työympäristönsä.

3. TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Lentokenttää koskevat määräykset ja normit	
Kiitettävä K3	- toimii työtehtävissään määräyksien ja normien mukaisesti - tuntee lentoliikennealueiden turvavalvonnan periaatteet - tuntee toimintaohjeet huonon näkyvyyden olosuhteissa - hallitsee työn perustana olevan tiedon kiitettävästi ja osaa hyödyntää sitä lentokenttäalueen kunnossapitotehtäviä määritellessään
Hyvä H2	- ottaa työtehtävissään huomioon määräykset ja normit - tuntee oman kulkulupansa liikkumisrajoitukset - tuntee lentokenttäalueen erityismääräykset liikkumisesta ja varoetäisyyksistä ilma-aluksiin ja muihin ajoneuvoihin - tietää kunnossapitotehtävien merkityksen turvallisuuden kannalta - on selvillä lentokenttäaluetta koskevista määräyksistä tehtävien edellyttämässä laajuudessa
Tyydyttävä T1	- tuntee lentokenttäaluetta koskevat turvallisuusmääräykset - on suorittanut hyväksytysti kulkulupakoulutuksen - tuntee asematasoalueen maaliikennemääräykset - tietää eri säähavaintotietoihin perustuvat lentokenttäalueen kunnossapitotehtävät

Kunnossapito-ohjeisto	
Kiitettävä K3	noudattaa kunnossapidosta annettua ohjeistoa.
Hyvä H2	tietää ohjeiston asettamat vaatimukset kunnossapidolle.
Tyydyttävä T1	tuntee lentokentän kunnossapito- ohjeiston.

4. ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Kiitettävä K3	- arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmiksi - tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä
Hyvä H2	tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomioi ergonomian vaikutuksen terveyteen
Tyydyttävä T1	noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita sekä tietää työhyvinvointiin vaikuttavat asiat

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Kiitettävä K3	• toimii rakentavassa yhteistyössä erilaisten ihmisten kanssa sekä arvioi ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella • kommunikoi maaradiolla lennonjohdon kanssa
Hyvä H2	• osallistuu vuorovaikutukselliseen yhteistyöhön ja osaa työskennellä asiakkaiden kanssa • tuntee maaradioliikenteen perusteet
Tyydyttävä T1	• osaa toimia vuorovaikutustilanteissa • hallitsee maaradioliikenteen yleisimmät fraasit ja ICAOaakkoset

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	• ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja
Hyvä H2	• ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla
Tyydyttävä T1	• tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä

Ammattietiikka	
Kiitettävä K3	• toimii sovittujen toimintamallien mukaisesti, arvostaa tekemäänsä työtä sekä kehittää ammatin arvostusta toiminnallaan. • edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.
Hyvä H2	• toimii yleensä sovittujen toimintamallien mukaisesti • suhtautuu alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumiseen myönteisesti.
Tyydyttävä T1	• noudattaa sovittuja työaikoja ja neuvottelee poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti • hyväksyy alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteuttamisen.

2.13. Linja-autokuljetukset, 40 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- palvelutehtävässään tiedottaa, neuvoa ja opastaa asiakasta joukkoliikenteen peruspalveluista
- toimia erilaisten asiakasryhmien kanssa palvelu- ja vuorovaikutustilanteessa
- noudattaa työssään työ- sekä ajo- ja lepoaikasäädöksiä
- käyttää käytössä olevaa lipunmyyntijärjestelmää asiakkaan maksaessa eri maksutavoilla
- kaupunki- ja seutuliikenteessä yleisesti käytössä olevien lipputuotteiden käsittelyn
- käsitellä linja-autossa kuljetettavaa rahtia
- kuljettaa linja-autoa kuljetustehtävässä turvallisesti ja taloudellisesti
- toimia tilanteen mukaisesti ristiriita- ja konfliktitilanteissa
- vaikuttaa omalla toiminnallaan positiivisen tuloksen syntymiseen kuljetustehtävän aikana
- toimia aikataulujen ja ajosarjojen edellyttämällä tavalla
- toimia koululaiskuljetuksista annettujen säädöksiä mukaisesti
- tehdä tilityksen
- kertoa alan työehtosopimuksen sisällön pääpiirteittäin
- toimia onnettomuustilanteessa.

Lisäksi opiskelija tai tutkinnon suorittaja suorittaa

- D-luokan kuljettajantutkinnon.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa huolehtimalla asiakaspalvelutilanteista ja kuljettamalla D-luokan linja-autolla kaupunki- tai seutuliikenteessä määrätyllä reitillä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/ työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

1. TYÖPROSESSIN HALLINTA

Oman työn suunnittelu	
Kiitettävä K3	• noudattaa työsuunnitelmaa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	• suoriutuu itsenäisesti annetusta tehtävästä
Tyydyttävä T1	• suorittaa omaa työtään ohjeiden mukaisesti

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	• suoriutuu kuljetusalan prosessista vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	• suorittaa kuljetusalan keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet sekä työympäristön
Tyydyttävä T1	• suorittaa kuljetusalan perustehtävät annettujen ohjeiden mukaan

Taloudellinen ja laadukas toiminta	
Kiitettävä K3	• toimii ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
Hyvä H2	• toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	• toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.

2. TYÖMENETELMIEN, VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Linja-auton ajoonlähtötarkastus	
Kiitettävä K3	tarkistaa linja-auton liikenneturvallisuuskunnon ja suorittaa kuljettajalle kuuluvia toimenpiteitä
Hyvä H2	tarkistaa linja-auton liikenneturvallisuuskunnon ja ilmoittaa havaitsemistaan puutteista
Tyydyttävä T1	tekee tarkastukset ennen ajoonlähtöä ohjekirjan mukaan

Asiakaspalvelu linja-autoliikenteessä	
Kiitettävä K3	tiedottaa, neuvoa ja opastaa eri asiakasryhmiä palveluja vuorovaikutustilanteessa sujuvasti
Hyvä H2	toimii itsenäisesti erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa
Tyydyttävä T1	toimii perusasiakaspalvelutilanteessa asiallisesti

Lipun myynti ja lipunmyyntijärjestelmien käyttö	
Kiitettävä K3	käyttää oikein ja sujuvasti yleisesti käytössä olevaa lipunmyyntijärjestelmää sekä myy erilaisia lipputuotteita
Hyvä H2	käyttää lipunmyyntijärjestelmää itsenäisesti ja tunnistaa erilaiset lipputuotteet
Tyydyttävä T1	käsittelee peruslippuja ja matkakortteja sekä hallitsee lipunmyyntijärjestelmän peruskäytön

Tavarankuljetus linja-autoliikenteessä	
Kiitettävä K3	käsittelee rahtia ja käyttää niihin kuuluvia asiakirjoja ja laitteita sekä informoi asiakasta tavarankuljetusketjusta linja-autoliikenteessä
Hyvä H2	käsittelee itsenäisesti rahtia ja käyttää niihin kuuluvia asiakirjoja ja laitteita
Tyydyttävä T1	käsittelee ohjattuna rahtia linja-autoliikenteessä

Turvallinen ja taloudellinen ajo	
Kiitettävä K3	kuljettaa linja-autoa turvallisesti ja taloudellisesti kaupunkiliikenteessä
Hyvä H2	kuljettaa linja-autoa turvallisesti ja taloudellisesti helpossa liikennenympäristössä
Tyydyttävä T1	kuljettaa linja-autoa turvallisesti erilaisissa liikennenympäristöissä

Koululaiskuljetukset	
Kiitettävä K3	toimii koululaiskuljetuksista annettujen säädösten ja ohjeiden mukaisesti
Hyvä H2	toimii ennakoiden ja vaaratilanteita välttäen
Tyydyttävä T1	tunnistaa koululaiskuljetuksiin liittyvät vaaratilanteet

Tilitys	
Kiitettävä K3	• tekee tilityksen ja osaa toimia mahdollisissa poikkeustilanteissa.
Hyvä H2	• tekee itsenäisesti tilityksen.
Tyydyttävä T1	• tekee ohjattuna vastuullaan olevasta kassasta tilityksen.

3. TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Lainsäädäntö, ohjeet ja määräykset	
Kiitettävä K3	• suunnittelee työtehtävänsä ottaen huomioon ajo- ja lepoaikasäädökset sekä työaikasäädökset
Hyvä H2	• tietää keskeiset ajo- ja lepoaikasäädökset sekä keskeiset työaikasäädökset ja soveltaa niitä työssään
Tyydyttävä T1	• tietää maksimiajoajat sekä minimilepoajat vuorokaudessa

Toiminta konfliktitilanteissa	
Kiitettävä K3	• hallitsee järjestyksen pitämiseen liittyvät toimet linja-autoliikenteessä
Hyvä H2	• toimii oikein erilaisissa ristiriitatilanteissa linjaautoliikenteessä
Tyydyttävä T1	• hälyttää apua ristiriitatilanteissa ja tietää heitteillejättöä koskevat säädökset

Linja-autoliikenteen yrittäjälähtöisyys	
Kiitettävä K3	• tietää linja-autoliikenteeseen vaikuttavien tulojen ja kustannuksien perusteet ja pyrkii vaikuttamaan myönteisesti niihin omalla toiminnallaan
Hyvä H2	• toimii myönteistä yrityskuvaa edistäen
Tyydyttävä T1	• pyrkii toimimaan myönteistä yrityskuvaa edistäen

Koululaiskuljetukset	
Kiitettävä K3	• opastaa kuljetettavia toimimaan turvallisesti koululaiskuljetuksissa.
Hyvä H2	• toimii annettujen ohjeistusten mukaisesti.
Tyydyttävä T1	• tietää koululaiskuljetuksia koskevan ohjeistuksen.

4. ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Kiitettävä K3	• arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmiksi • tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä
Hyvä H2	• tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomioi ergonomian vaikutuksen terveyteen
Tyydyttävä T1	• noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita, tietää työvireyteen vaikuttavat asiat

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Kiitettävä K3	• toimii rakentavassa yhteistyössä erilaisten ihmisten kanssa • johdattaa asiakkaan vuorovaikutustilanteeseen
Hyvä H2	• toimii vuorovaikutustilanteissa ja työskentelee asiakkaiden kanssa
Tyydyttävä T1	• ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	• ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja
Hyvä H2	• ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla
Tyydyttävä T1	• tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä

Ammattietiikka	
Kiitettävä K3	• suorittaa työtehtävänsä sovittujen toimintamallien mukaisesti ja kehittää ammatinsa arvostusta omalla toiminnallaan • edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.
Hyvä H2	• toimii yleisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti • toimii alansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	• noudattaa sovittuja työaikoja ja raportoi poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti • tunnistaa alansa kestävän kehityksen periaatteet.

2.14. Linja-auton tavarankuljetusten hallinta, 40 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- asennoitua ammattikuljettajan tehtävien edellyttämällä tavalla
- tehdä perushuoltotoimet linja-autolle ja käyttää tarvittavia työvälineitä ja -menetelmiä
- tunnistaa linja-autoihin kuuluvia hydraulikan, pneumatiikan ja sähkötekniikan laitteita ja toimintaperiaatteita
- käyttää tekstinkäsittely-, laskenta- ja esitysgrafiikkaohjelmia
- käyttää sähköpostia ja etsiä tietoa internetistä
- toimia osana työtehtävänsä edellyttämää logistista järjestelmää
- käyttää telemaattisia järjestelmiä kuljettajan työssä
- käyttää yleisimpiä kuljetusasiakirjoja
- toimia yleisimpien pakkausten ja kuljetusyksiköiden merkintöjen mukaisesti
- käyttää tavaraterminaalissa olevia apu – ja kuormankäsittelylaitteita
- kuormata, varmistaa ja purkaa linja-autoon erilaisia kappaleita säädösten ja määräysten mukaan
- huolehtia työympäristönsä järjestyksestä ja siisteydestä
- ottaa tehtävissään huomioon terveyteen, turvallisuuteen ja toimintakykyyn vaikuttavat asiat
- noudattaa työssään yrittäjyyden ja sisäisen yrittäjyyden periaatteita ja laatujärjestelmien vaatimuksia
- toimia ohjeiden ja määräysten mukaisesti työtilanteissa
- toimia asiakaspalvelutilanteissa
- ensiapu 1-kurssia vastaavat tiedot ja taidot
- tehdä osaltaan työsopimuksen
- alansa työturvallisuusohjeet.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa valmistelemalla kappaletavaralähetysten sekä kuormaamiseen käytettävän linja-auton kuormatilan ja välineet sekä kuormaamalla ja varmistamalla kuorman kuljetuksen edellyttämään kuormatilaan mahdollisimman aidossa henkilöliikenneympäristössä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/ työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

1. TYÖPROSESSIN HALLINTA

Oman työn suunnittelu	
Kiitettävä K3	noudattaa työsuunnitelmaa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	suoriutuu itsenäisesti annetusta tehtävästä
Tyydyttävä T1	suorittaa omaa työtään ohjeiden mukaisesti

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	suoriutuu kuljetusalan prosessista vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	suorittaa kuljetusalan keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet sekä työympäristön
Tyydyttävä T1	suorittaa kuljetusalan perustehtävät annettujen ohjeiden mukaan

Taloudellinen ja laadukas toiminta	
Kiitettävä K3	toimii ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
Hyvä H2	toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.

2. TYÖMENETELMIEN, VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Terminaalitoiminnot	
Kiitettävä K3	käyttää erilaisia kuljetusasiakirjoja ja tehdä tarvittaessa sähköiset kirjaukset
Hyvä H2	käyttää erilaisia kuljetusasiakirjoja
Tyydyttävä T1	lukea ja ymmärtää kuljetusasiakirjoista keskeiset tiedot

Kuormaaminen ja kuorman varmistaminen	
Kiitettävä K3	• tekee rahtikuorman huomioiden olosuhteiden vaikutukset turvalliseen ja taloudelliseen käyttöön • kuormaa linja-auton ja hyödyntää tavaratilan käytön rahti- ja matkatavaroiden yhteen kuormauksessa huomioiden purkujärjestyksen • soveltaa tarvittavia kuorman varmistuksen keinoja määräysten ja ohjeiden mukaisesti
Hyvä H2	• tekee itsenäisesti rahtikuorman • kuormaa linja-auton kuormatilan kuormauksen perusperiaatteiden mukaisesti käyttäen soveltuvia kuormankäsittelylaitteita • käyttää kollien sijoittelua ja tuentaa kuorman varmistuksen apukeinona
Tyydyttävä T1	• tekee ohjattuna rahtikuorman • valmistelee linja-auton kuormatilan ja kuormata sen säädösten mukaisesti • varmistaa yksittäisen kappaleen määräysten mukaisesti

Ajoneuvotekniikka	
Kiitettävä K3	• vaihtaa yleisimpiä kulutusosia oikeilla välineillä ja menetelmillä • tarkastaa ja huoltaa hydraulisia, pneumaattisia ja sähköisiä järjestelmiä erilaisissa ajoneuvoissa ja työlaitteissa
Hyvä H2	• suorittaa voiteluhuollon ympäristövaatimusten mukaisesti oikeilla välineillä • selvittää hydraulisten, pneumaattisten ja sähköisten järjestelmien toimintaperiaatteet erilaisissa ajoneuvoissa ja työlaitteissa
Tyydyttävä T1	• tunnistaa ajoneuvon huoltokohteet ja käyttää tarvittaviin toimenpiteisiin oikeita työvälineitä • tunnistaa hydraulisia, pneumaattisia ja sähköisiä järjestelmiä

Työympäristö	
Kiitettävä K3	• toteuttaa työssään kestävän kehityksen periaatteiden mukaisia valintoja
Hyvä H2	• lajittelee työssä syntyneet jätteet
Tyydyttävä T1	• pitää tarvittavat työvälineet ja asiakirjat siisteinä ja järjestyksessä sekä osaa siivota työympäristönsä

Tietotekniikka	
Kiitettävä K3	• käyttää yhtä oman alansa tietotekniikan sovellusta
Hyvä H2	• tekee yksinkertaisia tehtäviä tekstinkäsittely-, laskentaja esitysgraafiikkaohjelmilla
Tyydyttävä T1	• lähettää ja vastaanottaa sähköpostia sekä käyttää internetiä oman alansa tiedonhakuun

Asiakaspalvelu	
Kiitettävä K3	on aloitteellinen sekä osaa arvioida ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella.
Hyvä H2	pukeutuu ja toimii asiallisesti työtehtävän edellyttämällä tavalla.
Tyydyttävä T1	käyttäytyy ja vastaa puhelimeen työtehtävän edellyttämällä tavalla.

3. TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Laatu- ja ympäristöjärjestelmät	
Kiitettävä K3	tietää laatu- ja ympäristöjärjestelmien merkityksen yrityksen toiminnassa
Hyvä H2	selvittää laatu- ja ympäristöjärjestelmien perusperiaatteet
Tyydyttävä T1	tietää yleisimmät käytössä olevat laatu- ja ympäristöjärjestelmät

Yrittäjyys	
Kiitettävä K3	- arvioi ja kehittää työtään yrityksen taloudellisten ja laadullisten tavoitteiden suuntaisesti - tuntee työsopimusosapuolten oikeudet ja velvollisuudet työmarkkinajärjestelmän osana
Hyvä H2	- noudattaa työssään sisäisen yrittäjyyden periaatteita - selvittää työsopimuksesta sopijaosapuolten oikeudet ja velvollisuudet
Tyydyttävä T1	- noudattaa ohjattuna työssään taloudellisen työskentelyn periaatteita - tietää työsopimuksen syntymisen periaatteet

Riskienhallinta	
Kiitettävä K3	- tuntee kuljetus- ja vastuuvakuutusten korvausperiaatteet sekä tekee vahinkoilmoituksen - tietää miten toimia onnettomuustilanteessa
Hyvä H2	- tietää säädösten velvoitteet kuljetuksen suorittajalle kuljetusvahinkotapauksissa sekä vaarallisten aineiden kuljetusmääräykset henkilöliikenteessä - täyttää vahinkoilmoituksen ja antaa hätäensiavun
Tyydyttävä T1	- tunnistaa herkästi rikkoutuvat tai rikkoutuneet pakkaukset sekä erottaa kuljetusasiakirjoista ja pakkausmerkinnöistä vaaralliset aineet - suorittaa ensiapukoulutuksen

Logistiset järjestelmät	
Kiitettävä K3	käyttää tehtävän edellyttämää telemaattista sovellusta ja toimia itsenäisesti mahdollisissa häiriötilanteissa.
Hyvä H2	käyttää itsenäisesti telemaattista sovellusta linjaauton kuormauksessa
Tyydyttävä T1	ohjattuna käyttää linjaautoliikenteen telemaattista järjestelmää rahdin kuljetuksessa

Vaaralliset aineet	
Kiitettävä K3	tietää ADR-määräysten mukaisen toiminnan onnettomuustilanteessa.
Hyvä H2	toimii ADR-määräysten mukaisesti kuormauksessa.
Tyydyttävä T1	tunnistaa linja-autoon kuulumattomat vaaralliset aineet.

4. ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Kiitettävä K3	- arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmiksi - tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä
Hyvä H2	tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomioi ergonomian vaikutuksen terveyteen
Tyydyttävä T1	noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita ja tietää työvireyteen vaikuttavat asiat

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Kiitettävä K3	johdattaa asiakkaan vuorovaikutustilanteeseen
Hyvä H2	toimii vuorovaikutustilanteissa ja työskennellä asiakkaiden kanssa
Tyydyttävä T1	ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja
Hyvä H2	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla
Tyydyttävä T1	tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä

Ammattietiikka	
Kiitettävä K3	- suorittaa työtehtävänsä sovittujen toimintamallien mukaisesti ja kehittää ammattinsa arvostusta omalla toiminnallaan - edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.
Hyvä H2	- toimii yleisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti - toimii alansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	- noudattaa sovittuja työaikoja ja raportoi poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti - tunnistaa alansa kestävän kehityksen periaatteet.

2.15. Maapalvelut ja turvallisuus, 25 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- lentokoneen opastamiseen käytettävät menetelmät, merkit ja asematasomerkinnät

- noudattaa työturvallisuusohjeita sekä käyttää henkilökohtaisia suojavälineitä
- liittää lentokoneen maasähkijärjestelmään ja suorittaa lentokoneen paikoitusjärjestelyt työryhmän jäsenenä oikeita ja turvallisia työtapoja noudattaen
- suorittaa lentokoneen irtotavarakuorman kuormauksen ja kuorman purkamisen työryhmän jäsenenä
- lajitella ja kohdentaa eri matkatavara- ja rahtityypit, niitä koskevat varo-, viranomais- ja merkintämääräykset sekä niihin liittyvät asiakirjat
- toimia matkustajien tai matkatavaroiden turvatarkastustehtävissä työryhmän jäsenenä
- lentoasemapalveluissa tarvittavan keskeisen englanninkielisen sanaston ja selviytyä yleisimmistä lentoaseman asiakaspalvelutilanteista englannin kielellä
- toimia lennonjohdolta tai lentokoneen miehistöltä saamiensa englanninkielisten ohjeiden mukaisesti.

Lisäksi opiskelija tai tutkinnon suorittaja tuntee

- jäätymisen ehkäisyyn ja jään sekä lumen poistoon liittyvät toimenpiteet
- lentokoneen tankkaamiseen liittyvät menetelmät ja turvallisuusasiat
- lentokoneen työntämisen ja siirron periaatteet.

Lisäksi opiskelija tai tutkinnon suorittaja suorittaa ilmailuhallinnon hyväksymän ” Vaarallisten aineiden ilmakuljetuksen peruskurssin” (DGR-kurssin) hyväksytysti

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa tekemällä lentokoneen paikoitusjärjestelyt ja tavarakuorman kuormauksen tai kuorman purkamisen työryhmän jäsenenä yhteydessä sekä toimimalla matkustajien tai matkatavaroiden turvatarkastustehtävissä työryhmän jäsenenä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/ työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

1. TYÖPROSESSIN HALLINTA

Oman työn suunnittelu	
Kiitettävä K3	• tekee toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman itsenäisesti
Hyvä H2	• suunnittelee annettujen ohjeiden mukaan oman työnsä
Tyydyttävä T1	• suunnittelee ohjattuna omaa työtään

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	• suoriutuu keskeisistä maapalveluiden tehtävistä vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	• suorittaa maapalveluiden keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet
Tyydyttävä T1	• suorittaa maapalveluiden perustehtävät annettujen ohjeiden mukaan viivyttämättä

Taloudellinen ja laadukas toiminta	
Kiitettävä K3	• toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti ja kehittää omaa toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
Hyvä H2	• toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	• toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti sekä hävittää jätteet ohjeiden mukaisesti.

2. TYÖMENETELMIEN, #VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Lentokoneen paikoitus	
Kiitettävä K3	• suorittaa ryhmän jäsenenä yhden lentokonetyypin telakointitoimenpiteet ja purkaa telakoinnin
Hyvä H2	• opastaa lentokonetta käsimerkein paikoituksen yhteydessä ja tekee keskeiset lentokoneen paikoitustehtävät oikea-aikaisesti ja turvallisesti työryhmän jäsenenä
Tyydyttävä T1	• tekee lentokonetyypin mukaiset paikoitustoimenpiteet ohjatusti työryhmän jäsenenä ja ilmoittaa toimenpiteiden suorittamisesta lentokoneen miehistölle käsimerkein

Kuorman purku ja kuormaaminen	
Kiitettävä K3	• purkaa ja kuormaa lentokoneen irtotavararuuman työryhmän jäsenenä viranomais määräysten ja lentoyhtiökohtaisten ohjeiden mukaisesti • tulkitsee saapuvan lennon totaali kuormasähkeen ja varautuu sen perusteella oikealla kalustolla
Hyvä H2	• purkaa ja kuormaa lentokoneen irtotavararuuman lastin työryhmän jäsenenä • tunnistaa kuormasta posti- ja rahtilähetykset sekä matkatavarat sekä erottelee matkatavaroista jatkolento-, priority- (business) ja toiselle lennolle poletoidut matkatavarat
Tyydyttävä T1	• ohjattuna purkaa ja kuormaa lentokoneen irtotavararuuman lastin työryhmän jäsenenä

Turvatarkastus	
Kiitettävä K3	tunnistaa kielletyt esineet tai aineet läpivalaisulaitteen avulla ja toimii löydöksen edellyttämällä tavalla..
Hyvä H2	suorittaa matkustajan tai muutoin kentällä oleskelevan henkilön turvatarkastuksen voimassa olevien määräysten mukaisesti.
Tyydyttävä T1	toimii turvatarkastuksessa työryhmän jäsenenä ohjeiden mukaan.

3. TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Lentokoneen paikoittaminen siirtäminen ja lähettäminen	
Kiitettävä K3	- tuntee lentokoneen paikoittamiseen ja lähettämiseen liittyvät tehtävät, merkinantotavat ja määräykset - tietää lentokonetyypin aiheuttamat rajoitukset siirrolle - tietää eri konetyyppien rullaavan ja paikallaan käyvän lentokoneen vaara-alueiden erot - tuntee lentokoneiden tankkausmenetelmän sekä polttoaineen vesinäytteenoton periaatteet
Hyvä H2	- tuntee lentokoneen opastamissa käytettävät menetelmät, käsimerkit sekä asematasomerkinnät - tuntee lentokoneiden siirtomenetelmät - tietää liikkuvan ja paikallaan olevan koneen vaara-alueiden erot - tuntee lentokoneiden tankkausmenetelmän periaatteet
Tyydyttävä T1	- tuntee lentokoneen opastamiseen käytettävät merkit ja asematasomerkinnät - tuntee lentokoneiden siirtämiseen käytettävän kaluston - tuntee käynnissä olevan lentokoneen vaara-alueet - tuntee tankkausalueen turvamääräykset ja lentokoneissa käytettävät polttoainelaadut

Jäätymisen ehkäisy ja jäänpoisto	
Kiitettävä K3	tietää jäätymisen ehkäisyssä käytettävien kemikaalien sekoitussuhteet ja niiden vaikutusajat
Hyvä H2	tuntee jäänpoistoon ja jäätymisen ehkäisyyn käytettävät kemikaalit ja niiden ominaisuudet
Tyydyttävä T1	tuntee lentokoneen jäätymiseen liittyvät olosuhteet ja jäätymisen vaikutuksen aerodynamiikkaan

Matkatavarat ja rahti	
Kiitettävä K3	tuntee matkatavaroita ja lentorahtia koskevat varo-, viranomais- ja merkintämääräykset sekä niihin liittyvät asiakirjat sekä tietää massakeskipisteen merkityksen lentokoneen kuormaamisessa
Hyvä H2	tuntee matkatavaroita ja lentorahtia koskevat varo-, viranomais- ja merkintämääräykset sekä niihin liittyvät asiakirjat
Tyydyttävä T1	tuntee eri matkatavara- ja rahtityypit

Turvallisuus	
Kiitettävä K3	- tietää kenttäalueen turvajärjestelyiden periaatteet ja infrastruktuurin sekä tuntee turvatarkastuksessa käytettävät laitteet ja välineet - tuntee yleisimmät esineet tai aineet, joiden ilmakuljetus on kielletty.
Hyvä H2	tietää kenttäalueen turvajärjestelyiden periaatteet ja infrastruktuurin sekä matkustajien, matkatavaroiden ja rahdin turvatarkastusten periaatteet sekä tuntee matkatavaroista tai matkustajalta poistettujen esineiden käsittelyn lentoasemalla.
Tyydyttävä T1	tuntee lentoaseman turvavalvotun alueen ja tietää omat kulkuoikeutensa.

4. ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Terveiden, turvallisuuden ja toimintakyvyn huomioon ottaminen	
Kiitettävä K3	- kehittää toimintaansa turvallisemmaksi - havaitsee ja tunnistaa työhönsä liittyvät vaarat ja ilmoittaa niistä - tiedostaa nopeatempoisen ja vaihtelevan työrytmin mukanaan tuomat tapaturmariskit ja pyrkii toiminnassaan ennakoidaan vaaratilanteet
Hyvä H2	- vastaa toimintansa turvallisuudesta - noudattaa työyhteisön ohjeita ja ottaa huomioon työssään työyhteisön muut jäsenet - kiinnittää huomiota käytettävien ajoneuvojen ja kuormausvälineiden kuntoon
Tyydyttävä T1	- asennoituu myönteisesti turvalliseen toimintaan sekä välttää riskejä työssään - noudattaa työstä annettuja turvallisuusohjeita eikä aiheuta vaaraa itselleen - pukeutuu työtehtävien edellyttämällä tavalla ja käyttää lakisääteisiä suojavälineitä

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	ennakoi sääolosuhteiden muutosten vaikutukset työturvallisuuteen, toimii rauhallisesti ja harkiten olosuhteiden mukaisesti sekä tiedostaa vaarallisiin aineisiin ja niiden käsittelyyn liittyvät vaaratekijät ja toimii niiden edellyttämällä tavalla
Hyvä H2	huomioi toimissaan säännöllisen lentoliikenteen vaatimukset ja pystyy sopeuttamaan työskentelyään olosuhteiden mukaisesti
Tyydyttävä T1	perehtyy vieraaseen laitteeseen niin, ettei aiheuta vaaraa itselle tai ympäristölle käyttäessään laitetta

Vuorovaikutus ja yhteistyö, ilmailuenglanti	
Kiitettävä K3	pystyy kommunikoimaan lentokoneen miehistön kanssa tarvittaessa englanniksi
Hyvä H2	ymmärtää ryhmän ja miehistön välisen englanninkielisen kommunikoinnin pääosin
Tyydyttävä T1	hallitsee ilmailuenglannin alkeet

Itsearviointi	
Kiitettävä K3	• arvioi omaa työtään laatuvaatimusten mukaan
Hyvä H2	• arvioi omaa työtään.
Tyydyttävä T1	• arvioi ohjattuna omaa työtään.

2.16. Massatavarakuljetukset, 30 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- suunnitella ja valita kuljetustehtävään soveltuvan reitin
- kuormata ja purkaa kuorma-auton tai ajoneuvoyhdistelmän massatavaroilla säädösten ja työtehtävän edellyttämällä tavalla
- kuljettaa kuorma-autoa tai ajoneuvoyhdistelmää säädösten ja määräysten mukaan työtehtävän edellyttämässä erityisolosuhteissa
- suorittaa annetun kuljetustehtävän
- käyttää massatavarakuljetuksissa kuormaukseen, kuljettamiseen ja purkamiseen tarvittavia lisälaitteita ja välineitä
- tunnistaa ja erottaa toisistaan eri massatavaralajit ja niiden ominaisuudet
- käyttää työtehtävän edellyttämiä telemaattisia sovelluksia ja kuormavaakoja
- huolehtia työympäristönsä järjestyksestä ja siisteydestä
- ottaa kuljetustehtävässään huomioon terveyteen, turvallisuuteen ja toimintakykyyn vaikuttavat asiat
- noudattaa työssään sisäisen yrittäjyyden periaatteita ja laatu järjestelmien vaatimuksia
- toimia asiakaspalvelutilanteissa.

Lisäksi opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- suorittaa tieturvakoulutuksen.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kuljettamalla kuorma-autolla tai ajoneuvoyhdistelmällä massatavarakuorman kuljetusalan ympäristössä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/ työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

1. TYÖPROSESSIN HALLINTA

Oman työn suunnittelu	
Kiitettävä K3	noudattaa työsuunnitelmaa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	suoriutuu itsenäisesti annetusta tehtävästä
Tyydyttävä T1	suorittaa omaa työtään ohjeiden mukaisesti

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	suoriutuu kuljetusalan prosessista vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	suorittaa kuljetusalan keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet sekä työympäristön
Tyydyttävä T1	suorittaa kuljetusalan perustehtävät annettujen ohjeiden mukaan

Taloudellinen ja laadukas toiminta	
Kiitettävä K3	toimii ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
Hyvä H2	toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.

2. TYÖMENETELMIEN, VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Reittisuunnittelu	
Kiitettävä K3	suunnittelee ja valitsee kuljetustehtävään ja olosuhteisiin soveltuvan taloudellisen ja turvallisen reitin
Hyvä H2	suunnittelee valitsemansa reitin ja purkupaikat
Tyydyttävä T1	löytää opastettuna kartan tai navigaattorin tai molempien avulla oikean määränpään

Kuljetustehtävä	
Kiitettävä K3	- kuormaa kuljetustehtävän edellyttämään kuormautoon tai yhdistelmäajoneuvoon mahdollisimman suuren hyötykuorman erilaisilla massalajeilla - suorittaa massakuljetustehtävän turvallisesti, taloudellisesti ja ennakoivan ajon periaatteiden mukaisesti - laatia laatujärjestelmän edellyttämiä poikkeama- tai vahinkoraportteja
Hyvä H2	- kuormaa, varmistaa ja purkaa kuorma-auton tai yhdistelmäajoneuvon turvallisesti ja täsmällisesti - suorittaa massakuljetustehtävän turvallisesti ja säädösten mukaisesti - täyttää kuljetustehtävän edellyttämiä raportteja
Tyydyttävä T1	- kuormaa, varmistaa ja purkaa kuorma-auton tai yhdistelmäajoneuvon massatavarakuorman säädösten mukaisesti - suorittaa massakuljetustehtävän säädösten mukaisesti - selvittää kuorma-auton tai ajoneuvoyhdistelmän asiakirjoista säädösten mukaisen kuormauksen

Lisälaitteet ja välineet	
Kiitettävä K3	tarkastaa ja käyttää ajoneuvossa olevia laitteita ja välineitä sekä työkoneita määräysten mukaan ja huomioida olosuhteiden vaikutukset turvalliseen ja taloudelliseen käyttöön
Hyvä H2	käyttää massatavaran käsittelyssä tarvittavia työkoneita ja laitteita
Tyydyttävä T1	käyttää massatavaran käsittelyssä ja kuljetuksessa tarvittavia ajoneuvossa olevia laitteita ja välineitä

Asiakaspalvelu	
Kiitettävä K3	on aloitteellinen sekä arvioi ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella.
Hyvä H2	pukeutuu ja toimia asiallisesti työtehtävän edellyttämällä tavalla.
Tyydyttävä T1	käyttäytyy ja vastata puhelimeen ohjeiden mukaisesti.

3. TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Turvallinen kuljettaminen	
Kiitettävä K3	- tunnistaa ja erottaa toisistaan eri massatavaralajit ja niiden ominaisuudet ja osaa soveltaa säädöksiä sekä fysiikan lakeja työssään erilaisissa tilanteissa - suunnittelee ja aikatauluttaa työtehtävänsä ottaen huomioon ajo- ja lepoaikasäädökset sekä työaikasäädökset - suorittaa oman työtehtävänsä ennakoivan ja taloudellisen ajon periaatteita noudattaen.
Hyvä H2	- tietää massatavaran kuljettamiseen ja näihin käytettäviin ajoneuvoihin liittyvät säädökset - tietää keskeiset ajo- ja lepoaikasäädökset sekä keskeiset työaikasäädökset ja soveltaa niitä työssään - ymmärtää ennakoivan ajamisen turvallisuusvaikutukset.
Tyydyttävä T1	- kuljettaa ajoneuvoa turvallisesti säädösten edellyttämällä tavalla ja ottaa huomioon massatavaralajien vaikutuksen kuljetustehtävän suorittamiseen - tietää maksimiajoajat sekä minimilepoajat vuorokaudessa ja käyttää ajopiirturia oikein - tunnistaa ennakoivan ajon periaatteet.

4. ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Kiitettävä K3	- arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmiksi - tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä
Hyvä H2	tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomioi ergonomian vaikutuksen terveyteen
Tyydyttävä T1	noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita sekä tietää työvireyteen vaikuttavat asiat

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Kiitettävä K3	johdattaa asiakkaan vuorovaikutustilanteeseen
Hyvä H2	toimii vuorovaikutustilanteissa ja työskentelee asiakkaiden kanssa
Tyydyttävä T1	ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja
Hyvä H2	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla
Tyydyttävä T1	tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä

Ammattietiikka	
Kiitettävä K3	• suorittaa työtehtävänsä sovittujen toimintamallien mukaisesti ja kehittää ammattinsa arvostusta omalla toiminnallaan • edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.
Hyvä H2	• toimii yleisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti • toimii alansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	• noudattaa sovittuja työaikoja ja raportoi poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti • tunnistaa alansa kestävän kehityksen periaatteet.

2.17. Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 9 osp

Tutkinnon osan tulee sisältää kaikkien kolmen osa-alueen pakolliset osaamistavoitteet (yhteensä 6 osaamispistettä). Lisäksi tutkinnon osan tulee sisältää valinnaisia osaamistavoitteita miltä tahansa osa-alueelta tai osa-alueilta siten, että opiskelijalle kertyy yhteensä 9 osaamispisteen edestä matemaattis-luonnontieteellistä osaamista.

Matematiikka

Matematiikka

Pakolliset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija

- osaa peruslaskutoimitukset, prosenttilaskennan ja mittayksiköiden muunnokset *oman alan* ja arkielämän edellyttämässä laajuudessa
- osaa laskea pinta-aloja ja tilavuuksia
- osaa soveltaa geometriaa *oman alan* tehtävien vaatimassa laajuudessa ja hahmottaa tilaa ja muotoja kolmiulotteisesti
- osaa käyttää sopivia matemaattisia menetelmiä *oman alan* ongelmien ratkaisussa
- osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja suuruusluokkaa
- osaa käyttää matemaattisten ongelmien ratkaisussa apuna laskinta, tietokonetta ja tarvittaessa muita matematiikan apuvälineitä.

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Peruslaskutoimituksien ja prosenttilaskujen toteuttaminen sekä mittayksiköiden muuntaminen	
Kiitettävä K3	• soveltaa ammattialalla ja arkielämään tarvittavia laskutoimituksia ja arvioi tulosten tarkkuustasoa
Hyvä H2	• suorittaa sujuvasti ammattiin ja arkielämään liittyvät laskutoimitukset
Tyydyttävä T1	• laskee tavanomaisimmat työtehtäviin ja arkielämään liittyvät laskutoimitukset

Pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen, geometrian soveltaminen	
Kiitettävä K3	soveltaa työtehtäviin pinta-ala- ja tilavuuslaskutoimituksia ja arvioi tuloksia
Hyvä H2	laskee sujuvasti tavanomaisimmat pinta-ala- ja tilavuuslaskutoimitukset
Tyydyttävä T1	laskee tavanomaisimmat pinta-ala- ja tilavuuslaskutoimitukset

Matemaattisten ongelmien ratkaiseminen	
Kiitettävä K3	soveltaa matemaattisia menetelmiä ammattialaan liittyvien ongelmien ratkaisussa ja asettelussa sekä arvioi tulosten luotettavuutta ja tarkkuustasoa
Hyvä H2	ratkaisee ammattiin liittyviä ongelmia matemaattisten menetelmien avulla
Tyydyttävä T1	ratkaisee työtehtäviin liittyvät keskeiset matemaattiset ongelmat hyödyntäen yksinkertaisia laskutoimituksia

Matemaattisten tulosten oikeellisuuden varmistaminen	
Kiitettävä K3	varmistaa monipuolisten laskelmien oikeellisuuden ja suuruusluokan
Hyvä H2	varmistaa laskelmien oikeellisuuden
Tyydyttävä T1	varmistaa yksinkertaisten laskelmien oikeellisuuden

Laskimen ja muiden apuvälineiden käyttäminen	
Kiitettävä K3	hyödyntää monipuolisesti ja tehokkaasti laskimen ja muiden apuvälineiden ominaisuuksia ammattialaan liittyvien ongelmien ratkaisemiseen.
Hyvä H2	käyttää sujuvasti laskinta ja muita apuvälineitä ammattialaan liittyvien ongelmien ratkaisemiseen.
Tyydyttävä T1	käyttää laskinta ja muita apuvälineitä työtehtäviin liittyvien matemaattisten perustehtävien ratkaisemiseen.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija

- osaa ilmaista muuttujien välisiä riippuvuuksia matemaattisilla lausekkeilla
- osaa muodostaa ja laatii *omaan alaan liittyviä* yhtälöitä, lausekkeita, taulukoita ja piirroksia
- osaa ratkaista työssä tarpeellisia matemaattisia tehtäviä yhtälöillä, päättelämällä tai kuvaajien avulla
- osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja suuruusluokkaa
- osaa soveltaa arki- ja työelämässä tarvittavaa talousmatematiikkaa, kuten kannattavuus-, kustannus-, verotus- ja lainalaskelmia
- osaa kerätä ja ryhmitellä *omaan alaan* liittyvää tietoa.

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Matemaattisten lausekkeiden käyttäminen	
Kiitettävä K3	muodostaa ja käyttää matemaattisia lausekkeita
Hyvä H2	muodostaa ja käyttää yksinkertaisia matemaattisia lausekkeita
Tyydyttävä T1	käyttää yksinkertaisia matemaattisia lausekkeita

Yhtälöiden, lausekkeiden, taulukoiden ja piirrosten käyttäminen alakohtaisissa tehtävissä	
Kiitettävä K3	käyttää soveltaen yhtälöitä, lausekkeita, taulukoita ja piirroksia alakohtaisissa tehtävissä
Hyvä H2	käyttää yhtälöitä, lausekkeita, taulukoita ja piirroksia alakohtaisissa tehtävissä
Tyydyttävä T1	käyttää ohjeen mukaan yhtälöitä, lausekkeita, taulukoita ja piirroksia alakohtaisissa tehtävissä

Talousmatematiikan soveltaminen	
Kiitettävä K3	tekee kustannus- ja kannattavuusvertailuja käyttäen talousmatematiikkaa ja tekee vertailujen pohjalta perusteltuja johtopäätöksiä
Hyvä H2	tekee kustannus- ja kannattavuusvertailuja käyttäen talousmatematiikkaa
Tyydyttävä T1	tekee yksinkertaisia kustannus- ja kannattavuusvertailuja käyttäen talousmatematiikkaa

Matemaattisten tulosten oikeellisuuden varmistaminen	
Kiitettävä K3	varmistaa monipuolisten laskelmien oikeellisuuden ja suuruusluokan
Hyvä H2	varmistaa laskelmien oikeellisuuden
Tyydyttävä T1	varmistaa yksinkertaisten laskelmien oikeellisuuden

Tiedon kerääminen ja ryhmitteleminen	
Kiitettävä K3	kerää tietoa monipuolisesti ja soveltaen ja käyttäen tiedonlähteenä tilastoja, taulukoita ja graafisia esityksiä ja ryhmittelee niiden pohjalta tietoa erilaisiin tarpeisiin.
Hyvä H2	kerää ja ryhmittelee tietoa tarpeen mukaan, käyttäen lähteenä tilastoja, taulukoita ja graafisia esityksiä.
Tyydyttävä T1	kerää graafista ja taulukoitua tietoa eri lähteistä.

Fysiikka ja kemia

Fysiikka ja kemia

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Opiskelija

- osaa soveltaa *oman alan* kannalta keskeisiä fysiikan käsitteitä, ilmiöitä ja lainalaisuuksia
- osaa ottaa työssään huomioon *oman alan* kannalta keskeisiä kemian ilmiöitä ja aineiden erityisominaisuuksia
- osaa säilyttää, käyttää ja hävittää *omalla alalla* tarvittavia aineita.

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Fysiikan käsitteiden, ilmiöiden ja lainalaisuuksien soveltaminen	
Kiitettävä K3	tuntee fysiikan käsitteitä ja lainalaisuuksia niin, että pystyy työtehtävissään itsenäisesti ottamaan huomioon niihin liittyvät ilmiöt
Hyvä H2	tuntee fysiikan käsitteitä ja lainalaisuuksia niin, että pystyy työtehtävissään ottamaan huomioon niihin liittyvät ilmiöt
Tyydyttävä T1	tuntee fysiikan käsitteitä ja lainalaisuuksia niin, että pystyy työtehtävissään ottamaan huomioon niihin liittyvät ilmiöt, mutta tarvitsee joissakin kohdin ohjausta

Kemiallisten aineiden ja niiden ominaisuuksien huomioon ottaminen työssä	
Kiitettävä K3	ottaa omatoimisesti huomioon työssään käytettävien tavallisimpien kemiallisten aineiden ominaisuudet, reaktiot ja ympäristöriskit niin, ettei vaaranna omaa, muiden eikä ympäristön turvallisuutta ja opastaa muitakin turvalliseen työskentelyyn
Hyvä H2	ottaa huomioon työssään käytettävien tavallisimpien kemiallisten aineiden ominaisuudet, reaktiot ja ympäristöriskit niin, ettei vaaranna omaa, muiden eikä ympäristön turvallisuutta
Tyydyttävä T1	ottaa huomioon työssään käytettävien tavallisimpien kemiallisten aineiden ominaisuudet, reaktiot ja ympäristöriskit niin, ettei vaaranna omaa, muiden eikä ympäristön turvallisuutta, mutta tarvitsee jonkin verran ohjausta

Kemikaalien säilyttäminen, käsittely ja hävittäminen	
Kiitettävä K3	käsittelee, säilyttää ja hävittää oikein työtehtävissään tarvittavia kemikaaleja toimien itsenäisesti ja sujuvasti.
Hyvä H2	käsittelee, säilyttää ja hävittää oikein työtehtävissään tarvittavia kemikaaleja.
Tyydyttävä T1	käsittelee, säilyttää ja hävittää oikein työtehtävissään tarvittavia kemikaaleja, mutta tarvitsee osin ohjausta.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija

- osaa soveltaa *oman alan* kannalta keskeisiä mekaniikan, lämpöopin ja sähköopin peruskäsitteitä ja lainalaisuuksia ja ottaa ne huomioon työssään
- osaa valmistaa *alalla* tarvittavia ainesosia
- osaa tehdä kokeellisia havaintoja ja mittauksia *oman alan* kannalta keskeisistä fysikaalisista ja kemiallisista ilmiöistä
- osaa kerätä, käsitellä ja analysoida tekemiään kokeellisia havaintoja ja mittauksia

- osaa arvioida saamiensa kokeellisten havaintojen ja mittaustulosten luotettavuutta, tarkkuutta ja mielekkyyttä.

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Lämpöopin, mekaniikan ja sähköopin lainalaisuuksien tunteminen ja huomioon ottaminen työssä	
Kiitettävä K3	tuntee lämpöopin, mekaniikan ja sähköopin lainalaisuuksia niin, että ottaa työtehtävissään itsenäisesti huomioon niihin liittyvät ilmiöt
Hyvä H2	tuntee lämpöopin, mekaniikan ja sähköopin lainalaisuuksia niin, että ottaa työtehtävissään huomioon niihin liittyvät ilmiöt
Tyydyttävä T1	tuntee lämpöopin, mekaniikan ja sähköopin lainalaisuuksia niin, että ottaa työtehtävissään huomioon niihin liittyvät ilmiöt, mutta tarvitsee joissakin kohdin ohjausta

Aineseosten valmistaminen	
Kiitettävä K3	laskee itsenäisesti ja joustavasti pitoisuuksia ja aineiden määriä myös reaktioyhtälöiden avulla erilaisissa työtilanteissa eri tietolähteistä hankkimansa tiedon mukaan
Hyvä H2	laskee pitoisuuksia ja aineiden määriä myös reaktioyhtälöiden avulla sekä hankkii tietoa kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteista
Tyydyttävä T1	laskee ohjattuna pitoisuuksia ja aineiden määriä myös reaktioyhtälöiden avulla sekä hankkii ohjeen mukaan tietoa kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteista

Havainnointi ja mittaaminen	
Kiitettävä K3	käyttää mittauksiin ja kokeelliseen havainnointiin sopivimpia menetelmiä ja välineitä sujuvasti ja toteuttaa työnsä järjestelmällisesti ja huolellisesti
Hyvä H2	toteuttaa mittaukset ja kokeellisen havainnoinnin käyttäen tavallisimpia menetelmiä ja välineitä omatoimisesti
Tyydyttävä T1	toteuttaa mittaukset ja kokeellisen havainnoinnin käyttäen tavallisimpia menetelmiä ja välineitä ohjatussa työtilanteessa

Mittaustulosten kerääminen, käsittely ja analysointi	
Kiitettävä K3	kerää itsenäisesti mittaus- ja kokeellisen työskentelyn tulokset, esittää ne kuvaajilla ja taulukoilla ja laskee niistä lopullisen tuloksen analysoinnin jälkeen
Hyvä H2	kerää mittaus- ja kokeellisen työskentelyn tulokset, esittää ne kuvaajilla ja taulukoilla ja laskee niistä lopullisen tuloksen analysoinnin jälkeen
Tyydyttävä T1	kerää mittaus- ja kokeellisen työskentelyn tulokset, esittää ne mahdollisilla kuvaajilla ja taulukoilla ja laskee niistä lopullisen tuloksen, mutta tarvitsee joissakin asioissa ohjausta

Mittaustulosten luotettavuuden, tarkkuuden ja mielekkyyden arviointi	
Kiitettävä K3	arvioi itsenäisesti mittaustulosten luotettavuutta ja määrittelee virhetekijät sekä ilmoittaa tuloksen oikealla tarkkuudella.
Hyvä H2	arvioi mittaustulosten luotettavuutta ja määrittelee virhetekijöitä sekä ilmoittaa tuloksen oikealla tarkkuudella.
Tyydyttävä T1	arvioi mittaustulosten luotettavuutta ja määrittelee joitakin virhetekijöitä sekä ilmoittaa tuloksen oikealla tarkkuudella, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta.

Tieto- ja viestintätekniikka sekä sen hyödyntäminen

Tieto- ja viestintätekniikka sekä sen hyödyntäminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Opiskelija

- osaa käyttää yleisimpiä tieto- ja viestintätekniikan sovelluksia ja hyödyntää niiden käyttöön tarkoitettuja ohjeita ja oppaita
- osaa suojata verkkoidentiteettiään ja yksityisyyttään
- osaa toimia tekijänoikeus-, tietoturva- ja tietosujoaohjeiden ja -määräysten mukaisesti
- osaa tiedostojen eri säilytys- ja lähetysmuodot.

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Tieto- ja viestintätekniikan sovellusten käyttäminen	
Kiitettävä K3	käyttää sovelluksia monipuolisesti eri tilanteiden ja tarpeiden mukaan
Hyvä H2	käyttää sujuvasti tarvitsemiaan sovelluksia
Tyydyttävä T1	käyttää tarvitsemiaan sovelluksia mutta tarvitsee ajoittain ohjausta

Ohjeiden ja oppaiden käyttäminen	
Kiitettävä K3	käyttää sujuvasti ohjeita ja oppaita ja ratkaisee niiden avulla erilaisia ongelmia
Hyvä H2	käyttää sujuvasti ohjeita ja oppaita
Tyydyttävä T1	käyttää ohjeita ja oppaita, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta

Verkkoidentiteetin ja yksityisyyden suojaaminen	
Kiitettävä K3	• luo verkkoidentiteetin, arvioi sen käyttöön liittyviä riskejä ja valitsee laitteisiin ja käyttötapoihin sopivat suojausmenetelmät • valitsee erilaisiin tilanteisiin sopivan verkkoyhteyden suojaustason • osaa valita tilanteeseen sopivan turvallisen tavan koti- ja ulkomaiselle maksuliikenteelle
Hyvä H2	• luo verkkoidentiteetin sekä arvioi sen käyttöön liittyviä riskejä ja suojausmenetelmiä • valitsee tilanteeseen sopivan verkkoyhteyden suojaustason • osaa valita turvallisen tavan koti- ja ulkomaiselle maksuliikenteelle
Tyydyttävä T1	• luo ohjattuna verkkoidentiteetin sekä arvioi sen käyttöön liittyviä riskejä ja suojausmenetelmiä • valitsee ohjattuna tilanteeseen sopivan verkkoyhteyden suojaustason • osaa valita turvallisen tavan maksuliikenteelle kotimaassa

Ohjeiden ja määräysten noudattaminen	
Kiitettävä K3	• noudattaa itsenäisesti tekijänoikeus-, tietoturva- ja tietosuojaohteita ja -määräyksiä, pitää tietojaan ajan tasalla ja ohjaa tarvittaessa muita • noudattaa verkkokäytön etikettiä
Hyvä H2	• noudattaa itsenäisesti tekijänoikeus-, tietoturva- ja tietosuojaohteita ja -määräyksiä • noudattaa verkkokäytön etikettiä
Tyydyttävä T1	• noudattaa toiminnassaan tekijänoikeus-, tietoturva- ja tietosuojaohteita ja -määräyksiä, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta • noudattaa verkkokäytön etikettiä

Tiedostojen säilyttäminen ja lähettäminen	
Kiitettävä K3	• valitsee tarkoituksenmukaiset tiedostojen säilytys- ja lähetysmuodot huomioiden tietoturvan.
Hyvä H2	• valitsee tarkoituksenmukaiset tiedostojen säilytys- ja lähetysmuodot.
Tyydyttävä T1	• osaa käyttää yleisimpiä tiedostojen säilytys- ja lähetysmuotoja.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija

- osaa perehtyä erilaisten tietojärjestelmien sovelluksiin, joita voidaan hyödyntää *omalla ammattialalla*
- osaa ratkaista yleisimpiin tieto- ja viestintätekniikan sovelluksiin liittyviä ongelmia
- osaa ottaa käyttöön uusia tieto- ja viestintätekniikan laitteita ja sovelluksia
- osaa toimia sähköisissä medioissa oman osaamisensa kehittämiseksi ja jakamiseksi
- osaa hyödyntää digitaalisia materiaaleja *ammattillisen kasvun* kuvaamisessa sekä osaamisensa ja ammattitaitonsa markkinoinnissa.

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Ammattialakohtaisten tietojärjestelmäsovelluksien hyödyntäminen	
Kiitettävä K3	• hakee tietoa aktiivisesti ammattialalla tapahtuvasta tietojärjestelmäsovellusten kehittämisestä
Hyvä H2	• hakee tietoa ammattialalle kehitteillä olevista tietojärjestelmäsovelluksista
Tyydyttävä T1	• hakee tietoa itselleen uusista ammattialalla käytettävistä tietojärjestelmäsovelluksista

Laitteiden ja sovellusten käyttöön ottaminen	
Kiitettävä K3	• ottaa sujuvasti käyttöön itselleen uusia laitteita ja sovelluksia ja pystyy tarvittaessa opastamaan muita
Hyvä H2	• ottaa sujuvasti käyttöön itselleen uusia laitteita ja sovelluksia
Tyydyttävä T1	• ottaa käyttöön itselleen uusia laitteita ja sovelluksia mutta tarvitsee ajoittain ohjausta

Sähköisen median hyödyntäminen	
Kiitettävä K3	• hakee monipuolisesti alaansa liittyvää tietoa ja toimii aktiivisesti tv-verkkoja hyödyntävissä verkostoissa ja arvioi löytämänsä tietoa kriittisesti
Hyvä H2	• hakee alaansa liittyvää tietoa, toimii tv-verkkoja hyödyntävissä verkostoissa ja arvioi löytämänsä tietoa kriittisesti
Tyydyttävä T1	• hakee alaansa liittyvää tietoa, toimii tv-verkkoja hyödyntävissä verkostoissa ja arvioi löytämänsä tiedon käyttöarvoa, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta

Digitaalisen materiaalin hyödyntäminen	
Kiitettävä K3	• kuvaa ammatillista osaamistaan monipuolisesti digitaalisilla materiaaleilla ja hyödyntää niitä tehokkaasti työnhaussa.
Hyvä H2	• käyttää digitaalisia materiaaleja osaamisensa ja ammattitaitonsa kuvaamiseen ja hyödyntää niitä työnhaussa.
Tyydyttävä T1	• käyttää digitaalisia materiaaleja osaamisensa ja ammattitaitonsa kuvaamiseen tarviten ajoittain ohjausta.

2.18. Osto- ja myyntitoiminnot varastoissa, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnonsuorittaja osaa

- palvella asiakkaita hyvän asiakaspalvelun mukaisesti
- markkinoinnin peruskäsitteitä
- käyttää yrityksen tavarantoimittajien tuotehakemistoja, hinnastoja ja luetteloita
- tunnistaa yrityksen keskeisimmät nimike- ja tuotevalikoimat
- arvioida erisuuruisten alennusten vaikutusta yrityksen talouteen
- arvioida rahti- ja varastointikulujen kustannusten vaikutuksia
- yrityksen tuotteiden osto- ja myyntitapahtumaan liittyviä toimintoja

- toimia yrityksen ja alan ohjeiden, laatuvaatimusten sekä lainsäädännön mukaisesti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa toimimalla varastossa osto- tai myyntitoiminnoissa. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/ työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

1. TYÖPROSESSIN HALLINTA

Oman työn suunnittelu	
Kiitettävä K3	• noudattaa toteuttamiskelpoista työsuunnitelmaansa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	• tekee itsenäisesti työsuunnitelman
Tyydyttävä T1	• suunnittelee ohjattuna omaa työtään

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	• suoriutuu keskeisistä varastoalan tehtävistä vastuullisesti ja turvallisesti, sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	• suorittaa varastoalan keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet
Tyydyttävä T1	• suorittaa varastoalan perustehtäviä annettujen ohjeiden mukaan

Taloudellinen ja laadukas toiminta	
Kiitettävä K3	• toimii ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
Hyvä H2	• toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	• toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.

2. TYÖMENETELMIEN, -VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Tuotetuntemus	
Kiitettävä K3	• hallitsee tavarantoimittajien hakemistojen, hinnastojen ja luetteloiden käytön
Hyvä H2	• hallitsee alan tuotteiden tuotetuntemusta
Tyydyttävä T1	• tunnistaa yrityksen keskeisimmät tuotteet

Asiakaspalvelu	
Kiitettävä K3	palvelee yrityksen sisäisiä ja ulkoisia asiakkaita heidän tarpeensa tunnistuen sekä tuo esille asiakaspalvelutilan viihtyisyyteen liittyviä seikkoja
Hyvä H2	hallitsee työhön liittyvän asiakaspalvelun sekä toimii yrityksen imagon mukaisesti käytöksellään ja pukeutumisellaan
Tyydyttävä T1	kykenee palvelemaan asiakkaita yrityksen ohjeiden mukaisesti

Osto- ja myyntitapahtumat	
Kiitettävä K3	tekee yrityksessä oston ja myyntiin liittyviä avustavia tehtäviä
Hyvä H2	tekee yrityksessä oston-tai myyntiin liittyviä avustavia tehtäviä
Tyydyttävä T1	tekee ohjattuna yrityksessä oston- tai myyntiin liittyviä tehtäviä

Täsmällisyys	
Kiitettävä K3	noudattaa työaikoja ja työohjeita sekä neuvottelee mahdollisista poikkeamista.
Hyvä H2	noudattaa työaikoja ja toimii annettujen työohjeiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	noudattaa työpaikan työaikoja ja toimii ohjattuna työohjeiden mukaisesti.

3. TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Alennusten merkitys	
Kiitettävä K3	ymmärtää hinnoittelua ja alennusvaikutuksen suhdetta asiakastytyväisyyteen, myyntimäärään ja myyntikatteeseen
Hyvä H2	tietää saatavien ja annettavien alennuksien määrän ja vaikutuksen kustannustehokkuuteen
Tyydyttävä T1	ymmärtää alennuksien merkityksen yrityksen toiminnalle

Rahti- ja varastointikustannukset	
Kiitettävä K3	selvittää rahti- ja varastointikustannusten vaikutuksen yrityksen talouteen
Hyvä H2	ymmärtää hankintahintakertoimen muodostumisen
Tyydyttävä T1	tietää rahti- ja varastointikustannusten muodostumisen peruseriaatteet

Markkinointi	
Kiitettävä K3	hallitsee markkinoinnin perusteet ja osallistuu yrityksessä avustaviin markkinointitehtäviin.
Hyvä H2	ymmärtää markkinoinnin merkityksen yritykselle.
Tyydyttävä T1	tietää ohjattuna markkinoinnin merkityksen yritykselle.

4. ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Kiitettävä K3	• arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmaksi sekä tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä.
Hyvä H2	• tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomioi ergonomian vaikutuksen terveyteen
Tyydyttävä T1	• noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita sekä tietää työhyvinvointiin vaikuttavat asiat

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Kiitettävä K3	• toimii rakentavassa yhteistyössä erilaisten ihmisten kanssa sekä arvioi ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella
Hyvä H2	• toimii vuorovaikutustilanteissa ja työskentelee asiakkaiden kanssa
Tyydyttävä T1	• ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	• ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja
Hyvä H2	• ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla
Tyydyttävä T1	• tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä

Ammattietiikka	
Kiitettävä K3	• suorittaa työtehtävänsä sovittujen toimintamallien mukaisesti ja kehittää ammattinsa arvostusta omalla toiminnallaan • edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.
Hyvä H2	• toimii yleisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti • toimii alansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	• noudattaa sovittuja työaikoja ja raportoi poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti • tunnistaa alansa kestävän kehityksen periaatteet.

2.19. Palveluliikenteenkuljettajan tehtävät, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- tehdä ajoon lähtötarkastuksen linja-autoon
- palvelutehtävässään tiedottaa, neuvoa ja opastaa asiakasta palveluliikenteen peruspalveluista
- toimia erilaisien asiakasryhmien kanssa palvelu- ja vuorovaikutustilanteessa
- kuljettaa linja-autoa asiakasystävällisesti ja palveluliikenteeseen kuuluvalla tavalla
- käyttää käytössä olevaa lipunmyyntijärjestelmää sujuvasti asiakkaan maksaessa erilaisilla maksutavoilla
- toimia kutsuohjatussa palveluliikenteessä

- käyttää oikein linja-autossa olevia apuvälineitä
- kuljettaa linja-autoa turvallisesti ja taloudellisesti erilaisissa liikenneympäristöissä ja ajo-olosuhteissa
- vaikuttaa omalla toiminnallaan positiivisen tuloksen syntymiseen kuljetustehtävän aikana
- toimia oikein onnettomuustilanteissa
- noudattaa työssään työ- sekä ajo- ja lepoaikasäädöksiä.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa suorittamalla kuljetustehtävän palveluliikenteessä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/ työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

1. TYÖPROSESSIN HALLINTA

Oman työn suunnittelu	
Kiitettävä K3	• noudattaa työsuunnitelmaa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	• suoriutuu itsenäisesti annetusta tehtävästä
Tyydyttävä T1	• suorittaa omaa työtään ohjeiden mukaisesti

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	• suoriutuu kuljetusalan prosessista vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	• suorittaa kuljetusalan keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet sekä työympäristön
Tyydyttävä T1	• suorittaa kuljetusalan perustehtävät annettujen ohjeiden mukaan

Taloudellinen ja laadukas toiminta	
Kiitettävä K3	• toimii ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
Hyvä H2	• toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	• toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.

2. TYÖMENETELMIEN, VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Linja-auton ajoon lähtötarkastus	
Kiitettävä K3	tarkistaa linja-auton liikenneturvallisuskunnon ja suorittaa kuljettajalle kuuluvia toimenpiteitä
Hyvä H2	tarkistaa linja-auton liikenneturvallisuskunnon ja ilmoittaa havaitsemistaan puutteista
Tyydyttävä T1	tekee tarkastukset ennen ajoon lähtöä ohjekirjan mukaan

Asiakaspalvelu palveluliikenteessä	
Kiitettävä K3	- tiedottaa, neuvoo ja opastaa eri asiakasryhmiä palveluja vuorovaikutustilanteessa sujuvasti - jättää asiakkaan turvallisesti ja ohjeiden sekä määräyksien edellyttämällä tavalla
Hyvä H2	toimii itsenäisesti erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa
Tyydyttävä T1	toimii normaalissa asiakaspalvelutilanteessa asiallisesti

Lipun myynti ja lipunmyyntijärjestelmien käyttö	
Kiitettävä K3	käyttää oikein ja sujuvasti yleisesti käytössä olevaa lipunmyyntijärjestelmää sekä myy erilaisia palveluliikenteen lipputuotteita
Hyvä H2	käyttää lipunmyyntijärjestelmää lähes itsenäisesti ja tunnistaa erilaiset palveluliikenteen lipputuotteet
Tyydyttävä T1	käsittelee palveluliikenteen peruslippuja ja matkakortteja sekä hallitsee lipunmyyntijärjestelmän peruskäytön

Erityisryhmät	
Kiitettävä K3	toimii omatoimisesti eri asiakasryhmien tarpeiden mukaisesti
Hyvä H2	pyrkii toimimaan eri asiakasryhmien tarpeiden mukaisesti
Tyydyttävä T1	tunnistaa eri asiakasryhmien tarpeet

Apuvälineiden käyttö	
Kiitettävä K3	käyttää linja-auton apuvälineitä itsenäisesti ja tarkoituksen mukaisesti
Hyvä H2	käyttää linja-auton apuvälineitä lähes itsenäisesti
Tyydyttävä T1	käyttää linja-auton apuvälineitä ohjatusti

Kutsuohjaus	
Kiitettävä K3	opastaa asiakasta kutsuohjatun liikenteen palveluista
Hyvä H2	toimii lähes itsenäisesti kutsuohjatussa liikenteessä
Tyydyttävä T1	selvittää kutsuohjauksen toimintaperiaatteen

Turvallinen ja taloudellinen ajo	
Kiitettävä K3	kuljettaa linja-autoa turvallisesti ja taloudellisesti kaupunkiliikenteessä.
Hyvä H2	kuljettaa linja-autoa turvallisesti ja taloudellisesti helppossa liikenneympäristössä.
Tyydyttävä T1	kuljettaa linja-autoa turvallisesti erilaisissa liikenneympäristöissä.

3. TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Lainsäädäntö, ohjeet ja määräykset	
Kiitettävä K3	toimii itsenäisesti kaikkien määräysten ja ohjeiden mukaisesti liikenteessä sekä toimittaa löytötavarat ohjeiden mukaisesti
Hyvä H2	toimii lähes itsenäisesti linja-autoliikennettä ohjaavien säädösten mukaan liikenteessä
Tyydyttävä T1	noudattaa ajo- ja lepoajoista annettuja määräyksiä

Liikennesopimus	
Kiitettävä K3	toimii itsenäisesti liikennesopimuksen mukaisesti.
Hyvä H2	toimii lähes itsenäisesti liikennesopimuksen mukaisesti.
Tyydyttävä T1	tietää palveluliikennettä määräävän liikennesopimuksen sisällön.

4. ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Kiitettävä K3	- arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmiksi - tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä
Hyvä H2	tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomioi ergonomian vaikutuksen terveyteen
Tyydyttävä T1	noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita, tietää työvireyteen vaikuttavat asiat

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Kiitettävä K3	toimii rakentavassa yhteistyössä erilaisten ihmisten kanssa sekä johdattaa asiakkaan vuorovaikutustilanteeseen
Hyvä H2	toimii vuorovaikutustilanteissa ja työskentelee asiakkaiden kanssa
Tyydyttävä T1	ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja
Hyvä H2	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla
Tyydyttävä T1	tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä

Ammattietiikka	
Kiitettävä K3	- suorittaa työtehtävänsä sovittujen toimintamallien mukaisesti ja kehittää ammattinsa arvostusta omalla toiminnallaan - edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.
Hyvä H2	- toimii yleisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti - toimii alansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	- noudattaa sovittuja työaikoja ja raportoi poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti - tunnistaa alansa kestävän kehityksen periaatteet.

2.20. Pelastustehtävät, 10 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelijan tai tutkinnon suorittaja osaa

- sammutustyön perusteet tai on suorittanut pelastuskortin
- toimia onnettomuustilanteissa itseään tai muita vaarantamatta
- ottaa inhimilliset tekijät huomioon työtehtävissään
- huolehtia omasta työkunnostaan.
- ensiapu 2-kurssia vastaavat tiedot ja taidot

Lisäksi opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- tuntee lentokentän pelastustoimen.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa suorittamalla ilmailuviranomaisen hyväksymän pelastuskortin tai osoittamalla hallitsevansa sammutustyön perusteet sekä suorittamalla EA 2-kortin tai vastaavat tiedot. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/ työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

1. TYÖPROSESSIN HALLINTA

Oman työn suunnittelu	
Kiitettävä K3	• tekee toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman itsenäisesti
Hyvä H2	• suunnittelee annettujen ohjeiden mukaan oman työnsä
Tyydyttävä T1	• suunnittelee ohjattuna omaa työtään

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	• noudattaa työaikoja ja suunnitelmia sekä neuvottelee mahdollisista poikkeamista
Hyvä H2	• noudattaa työaikoja ja annettuja ohjeita
Tyydyttävä T1	• noudattaa työaikoja ja toimii ohjattuna työohjeiden mukaisesti

Taloudellinen ja laadukas toiminta	
Kiitettävä K3	• toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti ja kehittää omaa toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
Hyvä H2	• toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	• toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti sekä hävittää jätteet ohjeiden mukaisesti.

2. TYÖMENETELMIEN, #VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Sammutustyön perusteet	
Kiitettävä K3	• suorittaa ilmailuviranomaisen hyväksymän pelastuskortin tai omaa vastaavat tiedot ja taidot
Hyvä H2	• sammuttaa pieniä paloja eri menetelmillä
Tyydyttävä T1	• suorittaa tulityökortin

EA2-kortti tai vastaava	
Kiitettävä K3	• suorittaa EA2-kortin tai vastaavan.
Hyvä H2	• suorittaa EA2-kortin tai vastaavan.
Tyydyttävä T1	• suorittaa EA2-kortin tai vastaavan.

3. TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Lentokentän pelastustoimen organisaatio ja johtovastuu	
Kiitettävä K3	• tuntee lentokentän pelastustoimen organisaation ja johtovastuun sekä tietää lentokentän hälytystilanteessa toimintamenettelyn ja kaluston sijoituksen
Hyvä H2	• tuntee lentokentän pelastustoimen organisaation sekä johtovastuun
Tyydyttävä T1	• tuntee lentokentän pelastusorganisaation

Inhimillinen tekijä	
Kiitettävä K3	ottaa huomioon inhimillisen tekijän työtehtävissään.
Hyvä H2	tietää inhimillisen tekijän vaikutuksia turvallisuuteen.
Tyydyttävä T1	on selvillä oman toimintansa vaikutuksesta turvallisuuteen.

4. ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Terveyden, turvallisuuden ja toimintakyvyn huomioon ottaminen	
Kiitettävä K3	- kehittää toimintaansa turvallisemmaksi - havaitsee ja tunnistaa työhönsä liittyvät vaarat ja ilmoittaa niistä - tiedostaa nopeatempoisen ja vaihtelevan työrytmin mukanaan tuomat tapaturmariskit ja pyrkii toiminnassaan ennakoidaan vaaratilanteet
Hyvä H2	- vastaa toimintansa turvallisuudesta - noudattaa työyhteisön ohjeita ja ottaa huomioon työssään työyhteisön muut jäsenet - kiinnittää huomiota käytettävien ajoneuvojen kuntoon
Tyydyttävä T1	- asennoituu myönteisesti turvalliseen toimintaan sekä välttää riskejä työssään - noudattaa työstä annettuja turvallisuusohjeita eikä aiheuta vaaraa itselleen - pukeutuu työtehtävien edellyttämällä tavalla ja käyttää lakisääteisiä suojavälineitä

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	ennakoi sääolosuhteiden muutosten vaikutukset työturvallisuuteen, toimii rauhallisesti ja harkiten olosuhteiden mukaisesti sekä tiedostaa vaarallisiin aineisiin ja niiden käsittelyyn liittyvät vaaratekijät ja toimii niiden edellyttämällä tavalla
Hyvä H2	huomioi toimissaan säännöllisen lentoliikenteen vaatimukset ja pystyy sopeuttamaan työskentelyään olosuhteiden mukaisesti
Tyydyttävä T1	perehtyy vieraaseen laitteeseen niin, ettei aiheuta vaaraa itselle tai ympäristölle käyttäessään laitetta

Itsearviointi	
Kiitettävä K3	arvioi omaa työtään laatuvaatimusten mukaan.
Hyvä H2	arvioi omaa työtään.
Tyydyttävä T1	arvioi ohjattuna omaa työtään.

2.21. Sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen, 7 osp

Tutkinnon osan tulee sisältää osaamistavoitteita vähintään yhdeltä siihen kuuluvalta osa-alueelta tai useammalta osa-alueelta siten, että opiskelijalle kertyy yhteensä 7 osaamispisteen edestä sosiaalista ja kulttuurista osaamista. Sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen -tutkinnon osaan voidaan sisällyttää muiden yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden valinnaisia osaamistavoitteita. Nämä osaamistavoitteet voivat olla myös koulutuksen järjestäjän päättämiä yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden valinnaisia osaamistavoitteita tai opiskelijan aikaisemmin hankkimaa osaamista, joka tukee tutkinnon osan ja sen osa-alueiden osaamistavoitteita.

Kulttuurien tuntemus

Kulttuurien tuntemus

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija

- osaa toimia tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteita noudattaen ja edistää omalta osaltaan tasa-arvoa ja kaikkien yhdenvertaista kohtelua
- osaa toimia, käyttäytyä ja pukeutua tilanteen mukaisesti ja työkuulttuurin edellyttämällä tavalla
- osaa tunnistaa eri kulttuurien peruspiirteitä ja kulttuurista monimuotoisuutta *omalla alallaan*
- osaa ottaa huomioon eri kulttuuriryhmien keskeiset traditiot ja niiden vaikutukset toimintaan *omalla alallaan*
- osaa välittää *oman alan* historiaa, perinteitä ja muuttuneita käytäntöjä sekä vertailla niitä muiden kulttuurien piirteisiin.

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteiden noudattaminen	
Kiitettävä K3	• toimii kulttuurienvälisissä ristiriitatilanteissa eettisesti kestäväällä tavalla hyödyntämällä hankkimaansa tietoa ihmisryhmien erilaisista elämänmuodoista
Hyvä H2	• edistää toiminnallaan yksilöiden ja ihmisryhmien kulttuuristen arvojen, uskomusten ja näkemysten vuorovaikutusta ja ymmärrystä
Tyydyttävä T1	• kunnioittaa kulttuurista moninaisuutta ja ihmisoikeuksia sekä toimii oikeudenmukaisesti

Tehtävän mukaisen toimintakulttuurin toteuttaminen	
Kiitettävä K3	• kehittää päivittäisissä työtehtävissään työpaikan toimintakulttuurin edellyttämiä toimintatapoja ja -käytäntöjä
Hyvä H2	• ottaa pukeutumisessa, käyttäytymisessä ja toiminnassaan oma-aloitteisesti huomioon työpaikan toimintakulttuurin vaatimukset
Tyydyttävä T1	• tunnistaa työtehtävän edellyttämän pukeutumisen, käyttäytymisen ja toiminnan vaatimukset

Kulttuurien peruspiirteiden ja monimuotoisuuden tunnistaminen	
Kiitettävä K3	• tunnistaa omaehtoisesti kulttuurista monimuotoisuutta ja toimii luontevasti ja aloitteellisesti kulttuurienvälisissä tilanteissa
Hyvä H2	• tunnistaa kulttuurisen monimuotoisuuden ja sen vaikutuksia toimintatapoihin
Tyydyttävä T1	• havaitsee arkipäivän elämään liittyviä kulttuurisia käytäntöjä ja huomaa niiden vaikutuksia toiminnassa

Kulttuurien erityispiirteiden huomioon ottaminen	
Kiitettävä K3	ottaa omassa toiminnassaan huomioon kulttuurisen monimuotoisuuden ja kehittää sen pohjalta toimintaansa
Hyvä H2	ottaa huomioon työtehtävissään kulttuurisen monimuotoisuuden edellyttämät toimintatavat
Tyydyttävä T1	toimii työssään ohjattuna erilaisten kulttuuristen käytäntöjen edellyttämällä tavalla

Perinteiden ja käytäntöjen kehittäminen	
Kiitettävä K3	kehittää oman alansa käytäntöjä ja lähestymistapoja perinteiden ja kulttuurivaikutteiden pohjalta.
Hyvä H2	tunnistaa oman alan historiaa, lähestymistapoja ja käytäntöjä sekä vertailee niitä eri kulttuurien kesken.
Tyydyttävä T1	havaitsee muutoksia oman alan käytännöissä ja tunnistaa erilaisia kulttuurisia ongelmanratkaisutapoja.

Taide ja kulttuuri

Taide ja kulttuuri

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija

- osaa tunnistaa taiteen ja kulttuurin eri ilmenemismuotoja ja hyödyntää niitä
- osaa tutkia, ilmaista ja tulkita kulttuurista todellisuutta (esimerkiksi musiikin, tanssin, teatterin, kirjallisuuden, median, kuvataiteen tai käsityön keinoin)
- osaa arvioida ja soveltaa monimuotoista suomalaista kulttuuriperintöä ja *oman alan* vakiintuneita käytäntöjä
- osaa noudattaa kulttuurisesti kestävä kehityksen periaatteita ja ymmärtää valintojensa kulttuuriset vaikutukset
- osaa kehittää taiteelle ominaisten esittämisen tapojen ja materiaalien, oman ilmaisun, suunnitteluprosessien, palvelu- ja tuotemuotoilun ja estetiikan tuntemustaan *omalla alallaan* ja soveltaa hankkimaansa taiteen ja kulttuurin osaamistaan omassa työssään.

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Taiteen ja kulttuurin tunnistaminen ja hyödyntäminen	
Kiitettävä K3	uudistaa oppilaitoksen kulttuuria hyödyntämällä taiteen lähestymistapoja tai osallistumalla yhteisten tapahtumien järjestämiseen
Hyvä H2	ylläpitää oppilaitoksen kulttuuria, ja sen esteettistä ilmettä sekä osallistuu jonkun tapahtuman järjestämiseen
Tyydyttävä T1	osallistuu taide- ja kulttuuritapahtumiin

Oma tuottaminen ja tulkitseminen	
Kiitettävä K3	suunnittelee, kehittää, toteuttaa ja arvioi kokemuksiaan ja tutkimuksiaan esittävän teoksen
Hyvä H2	suunnittelee, toteuttaa ja arvioi ajatuksiaan, kokemuksiaan ja tutkimuksiaan esittävän teoksen
Tyydyttävä T1	osallistuu ohjattuna ajatuksiaan ja kokemuksiaan esittävän teoksen toteuttamiseen ja tulkintaan

Kulttuuriperinnön soveltaminen	
Kiitettävä K3	kehittää kulttuuriperintöä tuottamalla siihen omaan ideointiin ja arviointiin perustuvaa uutta sisältöä
Hyvä H2	välittää eteenpäin kulttuuriperintöä hyödyntämällä sitä aktiivisesti omassa tuottamisessa ja toiminnassa
Tyydyttävä T1	tunnistaa monimuotoista kulttuuriperintöä ja käyttää sitä omassa tuottamisessa ja toiminnassa

Kestävän kehityksen periaatteiden noudattaminen	
Kiitettävä K3	toimii johdonmukaisesti kestävän kehityksen periaatteiden ja elinkaariajattelun vaatimusten mukaisesti valintoja tehdessään
Hyvä H2	tiedostaa kestävän kehityksen periaatteet ja elinkaariajattelun vaatimukset sekä ottaa niitä aktiivisesti huomioon valintoja tehdessään
Tyydyttävä T1	tunnistaa kestävän kehityksen osa-alueet ja perustaa omat ratkaisunsa elinkaariajattelulle

Suunnitteluprosessin toteuttaminen	
Kiitettävä K3	kerää taustatietoa, suunnittelee, seuraa toteutusta, arvioi ja kehittää edelleen aktiivisesti teoksen, tuotteen tai palvelun muotoilun prosessia.
Hyvä H2	suunnittelee, toteuttaa ja arvioi ja edelleen kehittää teoksen, tuotteen tai palvelun muotoilun prosessia.
Tyydyttävä T1	suunnittelee, toteuttaa ja arvioi ohjattuna teoksen, tuotteen tai palvelun muotoilun prosessia.

Etiikka

Etiikka

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija

- pohtii arvojen, normien ja katsomusten merkitystä omassa elämässään ja ihmisten välisissä suhteissa
- osaa arvioida ihmisoikeuksien, oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen vaikutuksia *oman alan* kannalta
- osaa hankkia tietoa *oman alan* ja muiden alojen ammattieettisestä tietoperustasta
- tunnistaa eettisiä tilanteita ja osaa toimia eettisten periaatteiden mukaisesti
- osaa tunnistaa omien ja toisten arvojen merkitystä työtilanteissa sekä osaa ratkaista *oman alan* työelämän arvo- ja normiristiriitoja.

ARVIOINNIN KOHTEET

Eettisten kysymysten pohtiminen	
Kiitettävä K3	pohtii arvojen, normien ja erilaisten katsomusten merkitystä omassa elämässään, ihmisten välisissä suhteissa, työelämässä ja yhteiskunnassa
Hyvä H2	keskustelee eettisistä, katsomuksellisista sekä omaan elämäänsä ja ihmissuhteisiinsa liittyvistä kysymyksistä ja arvoista
Tyydyttävä T1	keskustelee ohjattuna omaan elämäänsä ja ihmissuhteisiinsa liittyvistä arvoista sekä eettisistä ja katsomuksellisista kysymyksistä

Arvojen vaikutusten arvioiminen	
Kiitettävä K3	arvioi työelämän ja oman alansa eettisiä kysymyksiä ihmisoikeuksien, oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen kannalta
Hyvä H2	tunnistaa oman alansa eettisiä kysymyksiä ihmisoikeuksien, oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen kannalta
Tyydyttävä T1	osoittaa tuntevansa keskeiset kansainväliset ihmisoikeussopimukset sekä niiden Suomea koskevat sitoumukset

Ammattieettisen tietoperustan hakeminen	
Kiitettävä K3	vertailee tietoa oman alan ja muiden alojen ammattieettisestä tietoperustasta ja hyödyntää sitä työnsä ammatillisena voimavarana
Hyvä H2	hankkii tietoa oman alansa ja muiden alojen ammattieettisestä tietoperustasta ja hyödyntää sitä omassa elämässään ja työssään
Tyydyttävä T1	hakee ohjattuna tietoa oman alansa eettisistä kysymyksistä ja hyödyntää tietoperustaa tutuissa tilanteissa

Eettisten tilanteiden tunnistaminen ja eettisesti toimiminen	
Kiitettävä K3	toimii itsenäisesti osoittaen rehellisyyttä ja vastuullisuutta, kunnioittaa toisten näkemyksiä ja osaa perustella toimintansa eettistä perustaa
Hyvä H2	toimii vastuullisesti ja eettisesti työnsä ja työelämän erilaisissa tilanteissa sekä käyttäytyy työssään ja ihmissuhteissaan hyvien tapojen mukaisesti
Tyydyttävä T1	toimii hyvien tapojen mukaisesti ja vastuullisesti työssään ja sen ongelmatilanteissa, mutta tarvitsee tukea ja ohjausta uusissa tilanteissa

Arvojen tunnistaminen ja arvo- ja normiristiriitojen käsitteleminen työssä	
Kiitettävä K3	osaa tehdä ratkaisuehdotuksia työelämän arvo- ja normiristiriitoihin eettisesti hyväksyttävällä tavalla.
Hyvä H2	tunnistaa ammattinsa eettisiä ongelmatilanteita ja hakee niihin ratkaisua yhdessä muiden kanssa sekä arvioi ratkaisun vaikutuksia keskeisten osapuolten näkökulmista.
Tyydyttävä T1	osaa ohjattuna havaita ammattinsa eettisiä ongelmatilanteita ja ratkaisee yhdessä yhteisönsä jäsenten kanssa työhönsä liittyviä arvo- ja normiristiriitoja eettisesti.

Psykologia

Psykologia

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija

- osaa havainnoida ja ymmärtää ihmisen toimintaan vaikuttavia psykologisia tekijöitä
- osaa hyödyntää kehityspsykologista tietoa työssään erilaisissa vuorovaikutus- ja ryhmätilanteissa
- osaa selittää omaa ja muiden käyttäytymistä psykologisen tiedon avulla
- osaa toimia psyykkistä hyvinvointiaan ja *oman alan* työtehtävistä suoriutumista edistävästi
- osaa arvioida *työhönsä liittyviä* ihmissuhde- ja asiakaspalvelutilanteita ja toimia psykologista tietoa käyttäen.

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Havainnoiminen ja toiminnan ymmärtäminen	
Kiitettävä K3	soveltaa kognitiivisen psykologian ja persoonallisuuspsykologian tietoa tavallisiin työelämän tilanteisiin ja selittää niiden avulla sekä omaa että muiden ihmisten toimintaa
Hyvä H2	käyttää psykologista tietoa ihmisten toiminnan ymmärtämisessä tavallisissa arki- ja työelämän tilanteissa
Tyydyttävä T1	tuntee psykologian keskeisiä käsitteitä ja ymmärtää niiden yhteyden ihmisen toimintaan

Psykologisen tiedon hyödyntäminen	
Kiitettävä K3	ymmärtää yksilön psyykkisen kehityksen mahdollisia ongelmia ja ymmärtää, että kehitykseen voidaan vaikuttaa
Hyvä H2	havainnoi ja ymmärtää psyykkisen kehityksen perustana olevien tekijöiden välisiä yhteyksiä eri elämänvaiheissa ja eri-ikäisinä
Tyydyttävä T1	soveltaa keskeisintä tietoa yksilön psyykkisen kehityksen perustana olevista psykologisista, biologisista ja sosiaalisista tekijöistä

Psyyken vaikutuksen huomioiminen käyttäytymiseen	
Kiitettävä K3	tiedostaa omia ja toisten tunteita sekä hallitsee työelämässä tunteitaan ja asenteitaan tilanteen vaatimalla tavalla
Hyvä H2	toimiessaan erilaisten ihmisten kanssa työ- ja opiskeluyhteisössään ymmärtää motivaation ja sitoutumisen vaikutuksen työsuorituksiin
Tyydyttävä T1	ottaa huomioon motivaation, tunteiden ja sitoutumisen merkityksen omaan suoriutumiseensa

Psyykkisen työ- ja toimintakyvyn ylläpitäminen	
Kiitettävä K3	tiedostaa omaan jaksamiseensa ja stressinhallintaan vaikuttavia psyykkisiä tekijöitä sekä osaa vaikuttaa niihin jaksamistaan edistävasti
Hyvä H2	tietää psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämisen keinoja ja vaikuttaa työyhteisön hyvinvointiin myönteisellä tavalla
Tyydyttävä T1	edistää ohjatusti psyykkistä työ- ja toimintakykyään

Toimiminen ihmissuhde- ja vuorovaikutustilanteissa	
Kiitettävä K3	soveltaa psykologista tietoa toimiessaan työpaikan eri rooleissa ja toimii yhteistyökykyisesti erilaisista yhteiskunnallisista oloista ja kulttuuritaustoista lähtöisin olevien ihmisten kanssa.
Hyvä H2	tietää roolien, normien ja ryhmädynamiikan merkityksen ihmisten välisessä toiminnassa sekä tunnistaa erilaisia johtamistapoja ja niiden vaikutusta työkuultuuriin.
Tyydyttävä T1	käyttää psykologista tietoa toimiessaan työpaikan tavanomaisissa asiakaspalvelu- ja vuorovaikutustilanteissa.

Ympäristöosaaminen

Ympäristöosaaminen

Valinnaiset osaamistavoittet, 3 osp

Opiskelija

- osaa noudattaa ympäristölainsäädäntöä sekä toimia *oman alan* laatu-, ympäristö- ja turvallisuusjärjestelmien ja kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti
- hallitsee ammattitaidon kannalta keskeisten tuotteiden elinkaaren
- osaa toimia luonnon monimuotoisuuden säilyttäen
- osaa sopeutua ilmastonmuutokseen työ- ja toimintatapavalinnoilla
- osaa edistää energia- ja materiaalitehokkuutta ja ehkäisee jätteiden syntyä
- osaa omassa toiminnassaan ottaa huomioon mahdolliset ympäristövaikutukset, kuten päästöt ilmaan, veteen tai maaperään
- osaa lajitella jätteet ja hyödyntää kierrätyksen mahdollisuudet *omalla alallaan*.

ARVIOINNIN KOhteet

Lainsäädännön, turvallisuusjärjestelmien ja kestävän kehityksen periaatteiden noudattaminen	
Kiitettävä K3	- noudattaa keskeisiä ympäristöön liittyviä säädöksiä, määräyksiä ja ohjeita sekä ennakoi tulevia muutoksia - osallistuu aktiivisesti työpaikkansa ympäristö-, laatu- ja turvallisuusjärjestelmien rakentamiseen ja/tai kehittämiseen - perustaa toimintansa esimerkilliseen ympäristön kunnioittamiseen - toimii ekotehokkuutta edistäen - osallistuu aktiivisesti lähiympäristönsä kulttuuriperinnön vaalimiseen ja edistää sitä ammatissaan - kunnioittaa kanssaihminen arvoja ja oikeuksia ja pyrkii noudattamaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteita
Hyvä H2	- noudattaa keskeisiä ympäristöön liittyviä säädöksiä, määräyksiä ja ohjeita - toimii ympäristö-, laatu- ja turvallisuusjärjestelmien mukaisesti - perustaa toimintansa ympäristön kunnioittamiseen - toimii ekotehokkaasti - vaalii kulttuuriperintöä ammatissaan - kunnioittaa kanssaihminen arvoja ja oikeuksia
Tyydyttävä T1	- noudattaa ohjattuna keskeisiä ympäristöön liittyviä säädöksiä, määräyksiä ja ohjeita - toimii ohjattuna ympäristö-, laatu- ja turvallisuusjärjestelmien mukaisesti - ei vahingoita toiminnallaan ympäristöä - toimii ohjattuna ekotehokkaasti - vaalii ohjattuna kulttuuriperintöä ammatissaan - toimii työssään suvaitsevasti

Elinkaariajattelun toteuttaminen	
Kiitettävä K3	valitsee sellaisia tuotteita ja palveluita, jotka elinkaarivaikutuksiltaan rasittavat vähän luonnon kantokykyä sekä perustelee valintansa
Hyvä H2	valitsee sellaisia tuotteita ja palveluita, jotka elinkaarivaikutuksiltaan rasittavat vähän luonnon kantokykyä
Tyydyttävä T1	valitsee ohjattuna sellaisia tuotteita ja palveluita, jotka elinkaarivaikutuksiltaan rasittavat vähän luonnon kantokykyä

Luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen	
Kiitettävä K3	edistää toiminnallaan luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä
Hyvä H2	pyrkii aktiivisesti toiminnallaan luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen
Tyydyttävä T1	pyrkii toiminnallaan luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	
Kiitettävä K3	• edistää sellaisten työ- ja toimintatapojen käyttöä, joilla sopeutuminen ilmastonmuutokseen on mahdollista
Hyvä H2	• valitsee työ- ja toimintatavat, joilla sopeutuminen ilmastonmuutokseen on mahdollista
Tyydyttävä T1	• valitsee ohjattuna työ- ja toimintatavat, joilla sopeutuminen ilmastonmuutokseen on mahdollista

Energia- ja materiaalitehokkuuden edistäminen sekä jätteiden synnyn ehkäiseminen	
Kiitettävä K3	• edistää energiatehokasta välineiden ja materiaalien käyttöä • edistää tehokasta materiaalien käyttöä • toimii aktiivisesti jätteiden synnyn ehkäisemiseksi
Hyvä H2	• valitsee energiatehokkuutta edistäviä välineitä ja materiaaleja • huomioi materiaalitehokkuuden valinnoissaan • ehkäisee jätteiden syntyä
Tyydyttävä T1	• valitsee ohjattuna energiatehokkuutta edistäviä välineitä ja materiaaleja • huomioi ohjattuna materiaalitehokkuuden valinnoissaan • ehkäisee ohjattuna jätteiden syntyä tavanomaisissa työtehtävissä

Toiminnan ympäristövaikutuksien huomioon ottaminen	
Kiitettävä K3	• ennakoi toiminnot, jotka saattavat aiheuttaa päästöjä ilmaan, veteen tai maaperään • havaitsee työssään tavallisimpia ympäristöriskitekijöitä ja löytää niihin ratkaisuja • ohjaa aktiivisesti omalla esimerkillään estämään päästöjen syntymistä
Hyvä H2	• tunnistaa toiminnot, jotka saattavat aiheuttaa päästöjä ilmaan, veteen tai maaperään • havaitsee työssään tavallisimpia ympäristöriskitekijöitä ja löytää niihin ratkaisuehdotuksia • ohjaa omalla esimerkillään estämään päästöjen syntymistä
Tyydyttävä T1	• tunnistaa ohjattuna toiminnot, jotka saattavat aiheuttaa päästöjä ilmaan, veteen tai maaperään • havaitsee työssään tavallisimpia ympäristöriskitekijöitä ja löytää niihin ohjattuna ratkaisuehdotuksia • pyrkii toiminnallaan estämään päästöjen syntymistä

Jätteiden lajittelu ja kierrätys	
Kiitettävä K3	- tunnistaa itsenäisesti jätejakeet - lajittelee jätteet ja etsii uusia kierrätyksen mahdollisuuksia - ohjaa kustannussäästöihin.
Hyvä H2	- tunnistaa jätejakeet - lajittelee jätteet ohjeiden mukaan ja hyödyntää kierrätyksen mahdollisuudet - arvioi kustannussäästöjä.
Tyydyttävä T1	- tunnistaa ohjeiden mukaisesti tutut jätejakeet - lajittelee syntyvän jätteen ohjatusti tavanomaisissa työtehtävissä ja pyrkii hyödyntämään kierrätyksen mahdollisuudet - arvioi ohjattuna kustannussäästöjä.

2.22. Taksikuljetukset, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- palvelutehtävässään tiedottaa, neuvoa ja opastaa asiakasta taksiliikenteestä
- toimia erilaisien asiakasryhmien kanssa palvelu- ja vuorovaikutustilanteessa alan eettisten ohjeiden mukaan
- kuljettaa taksia asiakasystävällisesti
- vastaanottaa ja vastata kutsuun sekä osaa toimia ennakkokutsutilanteessa
- käyttää käytössä olevaa taksamittarijärjestelmää sujuvasti asiakkaan maksaessa eri maksutavoilla
- taksiliikenteessä yleisesti käytössä olevien lipputuotteiden käsittelyn
- tehdä tilityksen
- toimittaa löytötavarat asianmukaiseen paikkaan
- käsitellä ja kuljettaa rahia taksissa
- kuljettaa taksia turvallisesti ja taloudellisesti erilaisissa liikenneympäristöissä ja ajo-olosuhteissa
- toimia tilanteen mukaisesti ristiriita- ja konfliktitilanteissa
- määritellä taksinkuljettajan työ- ja lepoajat sekä osaa käyttää niihin liittyviä laitteita tai asiakirjoja
- kertoa pääpiirteittäin taksiyrityksen tulo- ja menorakenteen
- vaikuttaa omalla toiminnallaan positiivisen tuloksen syntymiseen kuljetustehtävän aikana
- toimia ajovuorolistojen edellyttämällä tavalla
- suorittaa taksinkuljettajan ammattipätevyyskokeen
- toimia annettujen ohjeiden ja säädösten mukaan koululaiskuljetuksissa taksiliikenteessä.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa suorittamalla henkilö- tai tavarankuljetuksen tilauksen mukaisesti. Hän ajaa tilausajosuorituksen vähintään B-luokan ajoneuvolla. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/ työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

1. TYÖPROSESSIN HALLINTA

Oman työn suunnittelu	
Kiitettävä K3	noudattaa työsuunnitelmaa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	suoriutuu itsenäisesti annetusta tehtävästä
Tyydyttävä T1	suorittaa omaa työtään ohjeiden mukaisesti

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	suoriutuu kuljetusalan prosessista vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	suorittaa kuljetusalan keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet sekä työympäristön
Tyydyttävä T1	suorittaa kuljetusalan perustehtävät annettujen ohjeiden mukaan

Taloudellinen ja laadukas toiminta	
Kiitettävä K3	toimii ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
Hyvä H2	toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.

2. TYÖMENETELMIEN, VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Taksin ajoon lähtötarkastus	
Kiitettävä K3	korjaa tarkastuksessa havaitut puutteet ja tekee tarvittavat täydennykset asianmukaisesti
Hyvä H2	tekee ajoon lähtötarkastukset itsenäisesti
Tyydyttävä T1	tarkastaa ennen ajoon lähtöä ohjekirjan mukaan

Asiakaspalvelu taksiliikenteessä	
Kiitettävä K3	- tiedottaa, neuvoa ja opastaa eri asiakasryhmiä palveluja vuorovaikutustilanteessa sujuvasti - jättää asiakkaan turvallisesti ja ohjeiden sekä määräyksien edellyttämällä tavalla
Hyvä H2	toimii itsenäisesti erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa
Tyydyttävä T1	toimii perusasiakaspalvelutilanteessa asiallisesti

Taksamittarin ja taksapäätöksen käyttö	
Kiitettävä K3	• käyttää oikein ja sujuvasti yleisesti käytössä olevaa taksamittarijärjestelmää sekä myy ja käsittelee erilaisia lipputuotteita
Hyvä H2	• käyttää taksamittaria lähes itsenäisesti ja tunnistaa erilaiset lipputuotteet
Tyydyttävä T1	• hallitsee taksamittarin peruskäytön ja tietää taksapäätöksen sisällön

Tavarankuljetus taksiliikenteessä	
Kiitettävä K3	• kuljettaa rahtia ja käyttää niihin kuuluvia asiakirjoja ja informoi asiakasta tavarankuljetuksesta taksissa
Hyvä H2	• kuljettaa lähes itsenäisesti rahtia ja käyttää niihin kuuluvia asiakirjoja
Tyydyttävä T1	• kuljettaa ohjattuna rahtia taksissa

Koululaiskuljetukset	
Kiitettävä K3	• toimii koululaiskuljetuksista annettujen säädösten ja ohjeiden mukaisesti
Hyvä H2	• toimii ennakoiden ja vaaratilanteita välttäen
Tyydyttävä T1	• tunnistaa koululaiskuljetuksiin liittyvät vaaratilanteet, mutta vaatii opastusta niiden välttämiseksi

Kutsu	
Kiitettävä K3	• toimii ennakkokutsutilanteessa ja huomioida asiakkaan erityistarpeet
Hyvä H2	• vastaanottaa kutsun ja vastaa siihen sekä tunnistaa asiakkaan erityistarpeet
Tyydyttävä T1	• vastaanottaa kutsun ja vastaa siihen

Turvallinen ja taloudellinen ajo	
Kiitettävä K3	• kuljettaa taksia turvallisesti ja taloudellisesti erilaisissa liikenneympäristöissä.
Hyvä H2	• kuljettaa taksia itsenäisesti erilaisissa liikenneympäristöissä.
Tyydyttävä T1	• suorittaa taksinkuljettajan ajoluvan.

3. TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Lainsäädäntö, ohjeet ja määräykset	
Kiitettävä K3	• toimii itsenäisesti kaikkien määräysten ja ohjeiden mukaisesti liikenteessä sekä toimittaa edelleen löytötavarat
Hyvä H2	• toimia lähes itsenäisesti taksiliikennettä ohjaavien säädösten mukaan liikenteessä
Tyydyttävä T1	• tietää ja noudattaa ajo- ja lepoajoista annettuja määräyksiä

Toiminta konflikti tilanteissa	
Kiitettävä K3	tietää säädökset ja toimii oikein erilaisissa ristiriitatilanteissa taksiliikenteessä
Hyvä H2	tietää pääosin heitteillejättöä koskevat säädökset ja järjestyksen pitämiseen liittyvät toimet
Tyydyttävä T1	toimii asiallisesti ristiriita ja reklamaatiotilanteessa

Taksiliikenteen yrittäjälähtöisyys	
Kiitettävä K3	tietää taksiliikenteeseen vaikuttavien tulojen ja kustannuksien perusteet ja pyrkii vaikuttamaan myönteisesti niihin omalla toiminnallaan
Hyvä H2	toimii myönteistä yrityskuvaa edistään
Tyydyttävä T1	pyrkii toimimaan myönteistä yrityskuvaa edistään

Koululaiskuljetuksien säädökset	
Kiitettävä K3	toimii LVM antaman asetuksen mukaisesti koululaiskuljetuksissa.
Hyvä H2	toimii pääsääntöisesti LVM:n asetuksen mukaisesti, mutta tarvitsee vielä ohjausta.
Tyydyttävä T1	tietää LVM asetuksen, mutta ei pysty soveltamaan asetusta käytännössä ilman ohjausta.

4. ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Kiitettävä K3	- arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmiksi - tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä
Hyvä H2	tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomioi ergonomian vaikutuksen terveyteen
Tyydyttävä T1	noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita, tietää työvireyteen vaikuttavat asiat

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Kiitettävä K3	toimii rakentavassa yhteistyössä erilaisten ihmisten kanssa sekä johdattaa asiakkaan vuorovaikutustilanteeseen
Hyvä H2	toimii vuorovaikutustilanteissa ja työskentelee asiakkaiden kanssa
Tyydyttävä T1	ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja
Hyvä H2	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla
Tyydyttävä T1	tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä

Ammattietiikka	
Kiitettävä K3	- suorittaa työtehtävänsä sovittujen toimintamallien mukaisesti ja kehittää ammattinsa arvostusta omalla toiminnallaan - edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.
Hyvä H2	- toimii yleisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti - toimii alansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	- noudattaa sovittuja työaikoja ja raportoi poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti - tunnistaa alansa kestävän kehityksen periaatteet.

2.23. Tavarankeräily ja lähetys, 30 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- käyttää keräilydokumentteja
- suorittaa keräilyä
- käyttää keräilyssä tarvittavia peruslaitteita ja työvälineitä
- oikeanlaisen pakkaustavan ja tarvittavat pakkausmerkinnät
- lähetystekniikan
- erilaiset kuljetusdokumentit
- erilaiset rahditusperusteet
- kuljetuspalvelutarjonnan
- kuormanvarmistamisen periaatteet
- välttää hävikin syntymistä työssään
- jätteiden lajittelun
- työssään vaadittavan asiakaspalvelun
- noudattaa työturvallisuusohjeita
- toimia työryhmän jäsenenä.

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- suorittaa tulityökortin.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa tekemällä keräilyä ja lähettämisen tehtävät varastossa. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

1. TYÖPROSESSIN HALLINTA

Oman työn suunnittelu	
Kiitettävä K3	noudattaa toteuttamiskelpoista työsuunnitelmaansa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	tekee itsenäisesti työsuunnitelman
Tyydyttävä T1	suunnittelee ohjattuna omaa työtään

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	suoriutuu keskeisistä varastoalan tehtävistä vastuullisesti ja turvallisesti, arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	suorittaa varastoalan keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet
Tyydyttävä T1	suorittaa varastoalan perustehtäviä annettujen ohjeiden mukaan

Taloudellinen ja laadukas toiminta	
Kiitettävä K3	toimii ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
Hyvä H2	toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.

2. TYÖMENETELMIEN, VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Keräily- ja lähetysdokumenttien hallinta sekä pakkausten merkinnät	
Kiitettävä K3	käyttää keräily- ja lähetysdokumentteja ja perustelee tekemänsä ratkaisut sekä merkitsee lähetykset asianmukaisilla osoite-, varoitus- ja käsittelymerkinnöillä
Hyvä H2	tulkitsee erilaisten keräily- ja lähetysdokumenttien tietoja sekä merkitsee lähetykset asianmukaisilla osoite-, varoitus- ja käsittelymerkinnöillä
Tyydyttävä T1	käyttää erilaisia keräily- ja lähetysdokumentteja ja tunnistaa pakkausten varoitus- ja käsittelymerkinnät

Keräilyn suorittaminen ja keräily-yksiköt	
Kiitettävä K3	suunnittelee ja tekee keräilyn itsenäisesti ja järjestelmällisesti tehokasta keräilyjärjestystä noudattaen ja valitsee oikeat keräily-yksiköt
Hyvä H2	valitsee oikean keräily-yksikön ja tehdä keräilyn ohjeiden mukaisesti
Tyydyttävä T1	tekee keräilyn ohjattuna ohjeiden mukaisesti ja tuntee yleisimmät keräily-yksiköt

Keräily- ja lähetystoimintojen työvälineiden hallinta ja käyttö

Kiitettävä K3	• käyttää erilaisia keräily- ja lähetystoimintojen työvälineitä suunnitelmallisesti ja virheettömästi turvallista työtapaa noudattaen
Hyvä H2	• hallitsee erilaisia keräily- ja lähetystoimintojen työvälineitä turvallista työtapaa noudattaen
Tyydyttävä T1	• käyttää keräily- ja lähetystoimintojen perustyövälineiden turvallista työtapaa noudattaen

Pakkaustekniikka

Kiitettävä K3	• hallitsee taloudellisen pakkaustekniikan ja noudattaa esimerkillisesti ympäristönsuojeluohjeita pakkausmateriaalien käytössä.
Hyvä H2	• valitsee kuhunkin lähetykseen oikeanlaisen pakkauksen ja käyttää pakkausmateriaaleja yrityksen ympäristönsuojeluohjeiden mukaisesti
Tyydyttävä T1	• pakkaa tuotteet ohjeiden mukaisesti

Lähetystekniikka

Kiitettävä K3	• hallitsee itsenäisesti ja perustellusti lähetystoiminnot asiakkaiden edellyttämällä tavalla sekä tuntee lähettäjän vastuut TKSL:n mukaisesti
Hyvä H2	• hallitsee lähetystoiminnot asiakkaiden edellyttämällä tavalla
Tyydyttävä T1	• valmistelee lähetyksen kuljetusta varten ohjeiden mukaan

Asiakaspalvelu

Kiitettävä K3	• on aloitteellinen sekä arvioi ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella.
Hyvä H2	• pukeutuu ja toimii asiallisesti työtehtävän edellyttämällä tavalla.
Tyydyttävä T1	• käyttäytyy ja vastaa puhelimeen ohjeiden mukaisesti.

3. TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Kuljetuspakkaukset

Kiitettävä K3	• perustelee kuljetuspakkauksen valinnan
Hyvä H2	• valitsee oikean kuljetuspakkauksen ohjeiden mukaan
Tyydyttävä T1	• tuntee erilaisia kuljetuspakkausvaihtoehtoja

Kuljetusdokumentit

Kiitettävä K3	• tuntee kansainvälisten kuljetusten yleisimmät dokumentit ja tulkitsee niiden tietoja
Hyvä H2	• käyttää erilaisia kuljetusdokumentteja
Tyydyttävä T1	• tietää tarvittavat kuljetusdokumentit

Rahditusperusteet	
Kiitettävä K3	tietää eri rahditusperusteiden kustannusvaikutukset
Hyvä H2	laskee rahditusperusteet
Tyydyttävä T1	tietää erilaisia rahditusperusteita

Tuote- ja asiakastuntemus	
Kiitettävä K3	tuntee hyvin yrityksen tuotteet ja osaa tarvittavan asiakaspalvelun
Hyvä H2	tuntee yrityksen tuotteet ja keskeiset asiakkaat
Tyydyttävä T1	tuntee osan yrityksen päätuoteryhmistä ja -asiakkaista

Hävikin ehkäiseminen	
Kiitettävä K3	tunnistaa hävikin syntymisen syyt hyvin ja kykenee ehkäisemään hävikkiä
Hyvä H2	tiedostaa keräilyn aikana mahdolliset hävikkiriskit ja pyrkii hävikin ehkäisyyn
Tyydyttävä T1	tiedostaa hävikin syntymisen syitä

Kuorman lastaus ja varmistaminen	
Kiitettävä K3	lastaa ja tekee kuorman varmistamisen ja sidonnan ohjeiden mukaan sekä hallitsee ajoneuvon kantavuus- ja painopisteasioissa hyvät perustiedot
Hyvä H2	hallitsee lastaamisen ja kuormanvarmistamisen perusasiat
Tyydyttävä T1	lastaa ja varmistaa kuorman ajoneuvoon ohjatusti

Kuljetuspalvelutarjonta	
Kiitettävä K3	tietää hyvin kuljetuspalvelutarjonnan ja niiden tarkoituksenmukaisen käytön.
Hyvä H2	tuntee keskeisimmät kuljetuspalvelujen tarjoajat ja hinnoittelun periaatteet.
Tyydyttävä T1	tunnistaa eri kuljetuspalvelujen tarjoajat.

4. ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Kiitettävä K3	- arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmiksi - tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä.
Hyvä H2	tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomioi ergonomian vaikutuksen terveyteen
Tyydyttävä T1	noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita sekä tietää työhyvinvointiin vaikuttavat asiat

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Kiitettävä K3	toimii rakentavassa yhteistyössä erilaisten ihmisten kanssa sekä arvioi ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella
Hyvä H2	toimii vuorovaikutustilanteissa ja työskennellä asiakkaiden kanssa
Tyydyttävä T1	ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja
Hyvä H2	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla
Tyydyttävä T1	tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä

Ammattietiikka	
Kiitettävä K3	- suorittaa työtehtävänsä sovittujen toimintamallien mukaisesti sekä kehittää ammattinsa arvostusta omalla toiminnallaan - edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.
Hyvä H2	- toimii yleisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti - toimii alansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	- noudattaa sovittuja työaikoja ja raportoi poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti - tunnistaa alansa kestävän kehityksen periaatteet.

2.24. Tavarankuljetus, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- tehdä ajoneuvon ajoonlähtötarkastuksen
- kuormaukseen ja kuorman sitomiseen liittyvät määräykset ja ohjeet
- valmistella ajoneuvonsa kuormatilat kuormaus- tai purkausvalmiuteen
- valita kuormankäsittelylaitteen työtehtävän mukaisesti
- käyttää rahtikirjaa
- kuorman sijoittamisen ja varmistamisen
- noudattaa työturvallisuusohjeita
- työskennellä tarkoituksenmukaisesti ja taloudellisesti huolehtien työympäristönsä järjestyksestä ja siisteydestä
- huomioida kuorman asettamat vaatimukset kuljetustehtävän aikana
- huolehtia ajoneuvon siisteydestä
- toimia ohjeiden ja määräysten mukaisesti työtehtävissä.

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja suorittaa

- B-ajoneuvoluokan kuljettajatutkinnon
- kuljetustehtävän.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa suorittamalla annetun kuljetustehtävän säädösten ja kuljetettavan tavarantoimintatavan vaatimusten mukaisesti taloudellisesti ja tarkoituksenmukaista reittiä käyttäen. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

1. TYÖPROSESSIN HALLINTA

Oman työn suunnittelu	
Kiitettävä K3	noudattaa toteuttamiskelpoista työsuunnitelmaansa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	tekee itsenäisesti työsuunnitelma
Tyydyttävä T1	suunnittelee ohjattuna omaa työtä

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	suoriutuu keskeisistä varastoalan tehtävistä vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	suorittaa varastoalan keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet
Tyydyttävä T1	suorittaa varastoalan perustehtäviä annettujen ohjeiden mukaan

Taloudellinen ja laadukas toiminta	
Kiitettävä K3	toimii ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
Hyvä H2	toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.

2. TYÖMENETELMIEN, -VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Ajoonlähtötarkastus	
Kiitettävä K3	tarkistaa ajoneuvon liikenneturvallisuskunnon ja suorittaa auton käyttäjälle kuuluvia toimenpiteitä
Hyvä H2	tarkistaa ajoneuvon liikenneturvallisuskunnon ja ilmoittaa havaitsemistaan puutteista
Tyydyttävä T1	tarkistaa ajoneuvon liikenneturvallisuskunnon käyttöohjekirjan mukaan

Kuljetustehtävän suorittaminen	
Kiitettävä K3	• suorittaa kuljetustehtävän taloudellista ja ennakoivaa ajotapaa noudattaen huomioiden kuorman erityisvaatimukset
Hyvä H2	• suorittaa kuljetustehtävän vastuullisesti ja ennakoivaa ajotapaa noudattaen
Tyydyttävä T1	• suorittaa kuljetustehtävän ja ottaa huomioon muut tiellä liikkujat

Rahtikirjan käyttäminen	
Kiitettävä K3	• käyttää erilaisia kuljetusasiakirjoja ja tekee tarvittaessa sähköiset kirjaukset
Hyvä H2	• täyttää ja käyttää rahtikirjaa
Tyydyttävä T1	• lukee ja ymmärtää rahtikirjan keskeiset tiedot

Kuormaaminen ja kuorman varmistaminen	
Kiitettävä K3	• tarkastaa ja käyttää kuormansidonta- ja käsittelylaitteita määräysten mukaan sekä huomioi olosuhteiden vaikutukset turvalliseen ja taloudelliseen käyttöön • kuormaa mahdollisimman suuren hyötykuorman oikeassa purkujärjestyksessä.
Hyvä H2	• käyttää kuormansidontavälineitä sekä ohjatusti kuormankäsittelylaitteita määräysten mukaisesti • kuormaa kuormatilan kuormauksen peruserätyyppien mukaisesti käyttäen soveltuvia kuormankäsittelylaitteita.
Tyydyttävä T1	• varmistaa kuorman kuormansidontaliinaa käyttäen • valmistelee kuormatilan ja kuormaa sen säädösten mukaisesti.

3. TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Kuljetusyksiköt	
Kiitettävä K3	• valitsee erilaisille kappaletavaroille ja kuormatiloille soveltuvat kuljetusyksiköt
Hyvä H2	• tietää erilaisille kappaletavaroille soveltuvat kuljetusyksiköt
Tyydyttävä T1	• tietää yleisimmät kappaletavaroiden kuljetuksessa käytettävät kuljetusyksiköt

Lainsäädäntö	
Kiitettävä K3	• toimii ohjeiden ja säädösten mukaisesti kuljetustehtävässä.
Hyvä H2	• tietää, mistä alan lainsäädäntöön liittyvää tietoa löytyy.
Tyydyttävä T1	• suorittaa hyväksytysti B-luokan ajo-oikeuden.

4. ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Kiitettävä K3	• arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmiksi • tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä.
Hyvä H2	• tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomioi ergonomian vaikutuksen terveyteen
Tyydyttävä T1	• noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita sekä tietää työhyvinvointiin vaikuttavat asiat

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Kiitettävä K3	• toimii rakentavassa yhteistyössä erilaisten ihmisten kanssa sekä arvioi ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella
Hyvä H2	• toimii vuorovaikutustilanteissa ja työskentelee asiakkaiden kanssa
Tyydyttävä T1	• ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	• ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja
Hyvä H2	• ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla
Tyydyttävä T1	• tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä

Ammattietiikka	
Kiitettävä K3	• suorittaa työtehtävänsä sovittujen toimintamallien mukaisesti ja kehittää ammattinsa arvostusta omalla toiminnallaan • edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.
Hyvä H2	• toimii yleisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti • toimii alansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti
Tyydyttävä T1	• noudattaa sovittuja työaikoja ja raportoi poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti • tunnistaa alansa kestävän kehityksen periaatteet

2.25. Tavarantoimitus ja säilytys, 30 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- vastaanottaa saapuvan tavarantoimituksen
- laskea saapuvan tavarantoimituksen yksiköt oikein ja verrata tavarantoimitusta dokumentteihin
- toimia tavarantoimituksen varastointivaatimusten mukaisesti
- valita tavarantoimitukselle oikean varastopaikan
- hyllytys- ja/tai pinotekniikan
- käsitellä saapumisdokumentteja sekä osaa toimia oikein havaittuaan näkyvän tai piilevän vahingon

- käsitellä saapuvaa tavaraa sitä vahingoittamatta
- käyttää turvallisesti tavarantoimitukseen tarvittavia työvälineitä ja – menetelmiä
- saapumistiedon päivittämisen varastokirjanpitojärjestelmään
- toimia osana työtehtävänsä edellyttämää logistista järjestelmää
- alan keskeiset käsitteet
- tehdä työsuhteen ja noudattaa annettuja työaikoja
- työskennellä työryhmän jäsenenä
- selvittää tavarantoimituksen ja säilytyksen työvaiheet.

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- suorittaa hygieniapassin.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa tekemällä vastaanottoon ja säilyttämiseen liittyviä työtehtäviä varastotyöympäristössä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/ työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

1. TYÖPROSESSIN HALLINTA

Oman työn suunnittelu	
Kiitettävä K3	• noudattaa toteuttamiskelpoista työsuunnitelmaansa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	• tekee itsenäisesti työsuunnitelman
Tyydyttävä T1	• suunnittelee ohjattuna omaa työtään

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	• suoriutuu keskeisistä varastoalan tehtävistä vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	• suorittaa varastoalan keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet
Tyydyttävä T1	• suorittaa varastoalan perustehtäviä annettujen ohjeiden mukaan

Taloudellinen ja laadukas toiminta	
Kiitettävä K3	toimii ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
Hyvä H2	toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.

2. TYÖMENETELMIEN, VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Vastaanoton suorittaminen	
Kiitettävä K3	tekee tavaran vastaanoton suunnitelmallisesti ja itsenäisesti
Hyvä H2	suunnittelee ja tekee vastaanoton ohjeiden mukaan
Tyydyttävä T1	tekee tavaran vastaanoton ohjattuna ohjeiden mukaan

Saapumisdokumenttien hallinta	
Kiitettävä K3	hallitsee erilaisia saapumisdokumentteja ja tulkitsee niissä olevaa tietoa sekä toimittaa ne edelleen käsittelyyn
Hyvä H2	käsittelee erilaisia saapumisdokumentteja ja tulkitsee niissä olevaa tietoa ohjeiden mukaan
Tyydyttävä T1	käsittelee ja lukee saapumisdokumentteja ohjattuna ohjeiden mukaan

Saapuvan tavaran tarkastaminen	
Kiitettävä K3	laatii varauman tarvittaessa ja tietää reklamaation (piilevä vahinko) tekemisen periaatteet sekä havaitsee hyvin mahdolliset määräpoikkeamat varastokirjanpitojärjestelmään
Hyvä H2	tarkastaa saapuvan tavaran ja laatii varauman tarvittaessa
Tyydyttävä T1	tarkastaa saapuvan tavaran määrän ja kunnon sekä laatii varauman ohjatusti

Saapumistiedon päivitys	
Kiitettävä K3	tekee saapumisilmoituksen ja siirtää itsenäisesti saapumistiedon varastokirjanpitojärjestelmään tilaustietojen päivityksen avulla
Hyvä H2	tekee saapumisilmoituksen ja siirtää saapumistiedon ohjatusti varastokirjanpitojärjestelmään tilaustietojen päivityksen avulla
Tyydyttävä T1	tekee saapumisilmoituksen jatkokäsittelyä varten

Säilytyspaikan valinta	
Kiitettävä K3	tuntee varasto-osoitejärjestelmän muodostamisen periaatteet ja perustaa tarvittaessa uusia varastopaikkoja
Hyvä H2	tuntee varasto-osoitejärjestelmän ja siirtää tuotteet oikeisiin paikkoihin
Tyydyttävä T1	siirtää ja sijoittaa tavarat varastopaikoille vahingoittamatta tavaraa ohjeiden mukaan

Hävikin estäminen	
Kiitettävä K3	tuntee hävikin syntymisen mahdolliset syyt hyvin ja ehkäisee toiminnallaan hävikkiä.
Hyvä H2	tiedostaa varastoinnin aikana mahdolliset hävikkiriskit ja pyrkii hävikin minimointiin.
Tyydyttävä T1	välttää hävikin aiheuttamista omassa työssään.

Vastaanoton ja säilytyksen työvälineiden hallinta ja käyttö	
Kiitettävä K3	käyttää erilaisia vastaanoton ja säilytyksen työvälineitä suunnitelmallisesti ja virheettömästi turvallista työtapaa noudattaen
Hyvä H2	käyttää erilaisia vastaanoton ja säilytyksen työvälineitä turvallista työtapaa noudattaen
Tyydyttävä T1	käyttää vastaanoton ja säilytyksen perustyövälineitä turvallista työtapaa noudattaen

3. TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Tuotetuntemus	
Kiitettävä K3	tuntee keskeisten tavaran toimittajien toimintatavat
Hyvä H2	tuntee hyvin yritykseen tulevat tuotteet ja keskeiset tavaran toimittajat
Tyydyttävä T1	tuntee yritykseen tulevat päätuoteryhmät

Säilytyskalusto	
Kiitettävä K3	tuntee hyvin erilaiset säilytysratkaisut ja pystyy perustelemaan säilytysratkaisuja
Hyvä H2	tuntee hyvin erilaisia säilytysvaihtoehtoja
Tyydyttävä T1	tuntee yleisimpiä säilytysratkaisuja

Hygieniosaaminen	
Kiitettävä K3	suorittaa hygieniapassin
Hyvä H2	suorittaa hygieniapassin
Tyydyttävä T1	suorittaa hygieniapassin

Kuormalavan käyttö	
Kiitettävä K3	tietää mitä kuormalavan käyttö edellyttää ja mitä standardeja siihen liittyy ja tuntee yrityksen toimintatavat ja noudattaa niitä hyvin työssään
Hyvä H2	tietää mitä kuormalavan käyttö edellyttää ja mitä standardeja siihen liittyy ja tuntee yrityksen toimintatavat
Tyydyttävä T1	tietää kuormalavan käytön yrityksessä.

Logistinen järjestelmä	
Kiitettävä K3	• arvioi oston ja myynnin vaikutusta varaston toimintaan
Hyvä H2	• selvittää osto- ja myyntitoimintojen peruseriaatteet
Tyydyttävä T1	• tietää yrityksen osto- ja myyntitoimintojen vaikutukset varastoon

Työsopimus	
Kiitettävä K3	• tuntee työsopimusjärjestelmän toimintaa ja tarkastaa työehtosopimuksista työsuhteen ehdot.
Hyvä H2	• selvittää työsopimuksesta sopijaosapuolten oikeudet ja velvollisuudet.
Tyydyttävä T1	• tietää työsopimuksen syntymisen periaatteet.

4. ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Kiitettävä K3	• arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmiksi • tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä
Hyvä H2	• tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomioi ergonomian vaikutuksen terveyteen
Tyydyttävä T1	• noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita sekä tietää työhyvinvointiin vaikuttavat asiat

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Kiitettävä K3	• toimii rakentavassa yhteistyössä erilaisten ihmisten kanssa sekä arvioi ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella
Hyvä H2	• toimii vuorovaikutustilanteissa ja työskentelee asiakkaiden kanssa
Tyydyttävä T1	• ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	• ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja
Hyvä H2	• ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla
Tyydyttävä T1	• tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä

Ammattietiikka	
Kiitettävä K3	• suorittaa työtehtävänsä sovittujen toimintamallien mukaisesti ja kehittää ammattinsa arvostusta omalla toiminnallaan • edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.
Hyvä H2	• toimii yleisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti • toimii alansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	• noudattaa sovittuja työaikoja ja raportoi poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti • tunnistaa alansa kestävän kehityksen periaatteet.

2.26. Terminaalitoiminnot ja lastaus, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- asennoitua ammattikuljettajan tehtävien edellyttämällä tavalla
- käyttää ja tulkita telemaattisia järjestelmiä
- määritellä ja laskea työtehtävässään rahduspainon
- käyttää kuljetusasiakirjoja
- pakata, tulkita ja tehdä yleisimpien pakkausten ja kuljetusyksiköiden merkinnät
- käyttää tavaraterminaalissa olevia apu – ja kuormankäsittelylaitteita
- vastaanottaa ja säilyttää tavaroita
- kerätä ja lähettää tavaroita
- kuormata, varmistaa ja purkaa erilaisia kappaleita säädösten ja määräysten mukaan kuorma- tai linja-auton kuormatiloissa
- toimia kuormantekijän vastuiden ja velvollisuuksien mukaisesti kuormaustehtävässä
- huolehtia työympäristönsä järjestyksestä ja siisteydestä
- ottaa tehtävissään huomioon terveyteen, turvallisuuteen ja toimintakykyyn vaikuttavat asiat
- noudattaa työssään yrittäjyyden ja sisäisen yrittäjyyden periaatteita ja laatujärjestelmien vaatimuksia
- toimia ohjeiden ja määräysten mukaisesti työtilanteissa
- toimia asiakaspalvelutilanteissa
- alansa työturvallisuusohjeet.

Lisäksi opiskelija tai tutkinnon suorittaja suorittaa

- ADR-peruskurssin.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa valmistelemalla sekä kuormaamalla kappaletavara- lähetyksen tavaraterminaalissa sekä valmistelemalla kuormaamiseen käytettävän kuorma- tai linja-auton kuormatilan ja välineet sekä kuormaamalla ja varmistamalla kuorman kuljetuksen edellyttämään kuormatilaan. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/ työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

1. TYÖPROSESSIN HALLINTA

Oman työn suunnittelu	
Kiitettävä K3	noudattaa työsuunnitelmaa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	suoriutuu itsenäisesti annetusta tehtävästä
Tyydyttävä T1	suorittaa omaa työtään ohjeiden mukaisesti

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	suoriutuu kuljetusalan prosessista vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	suorittaa kuljetusalan keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet sekä työympäristön
Tyydyttävä T1	suorittaa kuljetusalan perustehtävät annettujen ohjeiden mukaan

Taloudellinen ja laadukas toiminta	
Kiitettävä K3	toimii ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
Hyvä H2	toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.

2. TYÖMENETELMIEN, VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Terminaalitoiminnot	
Kiitettävä K3	- rahdittaa itsenäisesti yleisimpiä kuljetettavia tavaroita ja neuvoo rahditusasioissa asiakasta - käyttää erilaisia kuljetusasiakirjoja ja tekee tarvittaessa sähköiset kirjaukset
Hyvä H2	- rahdittaa itsenäisesti yleisimpiä kuljetettavia tavaroita - käyttää erilaisia kuljetusasiakirjoja
Tyydyttävä T1	- ohjattuna punnitsee, kuutioi ja lavametrirtää erilaisia tavaroita - lukee ja ymmärtää kuljetusasiakirjoista keskeiset tiedot

Tavaran käsittely	
Kiitettävä K3	- pakkaa tavaran kuljetuksen edellyttämällä tavalla - vastaanottaa ja sijoittaa tavaran määrättyyn paikkaan - kerää tavarat ja sijoittaa ne oikeisiin lähetyspaikkoihin
Hyvä H2	- pakkaa tavarat ja käyttää keskeisiä pakkausmerkintöjä ohjattuna - vastaanottaa ja sijoittaa tavaran ohjeiden mukaan - tekee tavaran keräilyn ja valmistelee tavaran kuljetusta varten ohjeiden mukaan
Tyydyttävä T1	- tekee ohjattuna kestävän pakkauksen - purkaa ja vastaanottaa tavaran ohjattuna - tekee tavaran keräilyn ohjattuna

Kuormaaminen ja kuorman varmistaminen	
Kiitettävä K3	- tarkastaa ja käyttää kuormansidonta- ja käsittelylaitteita määräysten mukaan sekä huomioi olosuhteiden vaikutukset turvalliseen ja taloudelliseen käyttöön - kuormaa kuorma-autoon mahdollisimman suuren hyötykuorman oikeassa purkujärjestyksessä - soveltaa tarvittavia kuorman varmistuksen keinoja määräysten ja ohjeiden mukaisesti
Hyvä H2	- itsenäisesti käyttää kuormansidontavälineitä sekä ohjatusti kuormankäsittelylaitteita määräysten mukaisesti - kuormaa kuorma-auton kuormatilan kuormauksen perusperiaatteiden mukaisesti käyttäen soveltuvia kuormankäsittelylaitteita - käyttää kollien sijoittelua ja tuentaa kuorman varmistuksen apukeinona
Tyydyttävä T1	- ohjattuna tarkastaa ja käyttää kuormansidontavälineitä ja haarukkavaunua - valmistelee kuorma-auton kuormatilan ja kuormaa sen säädösten mukaisesti - varmistaa yksittäisen kappaleen määräysten mukaisesti

Työympäristö	
Kiitettävä K3	toteuttaa työssään kestävän kehityksen periaatteiden mukaisia valintoja
Hyvä H2	lajittelee työssä syntyneet jätteet
Tyydyttävä T1	pitää tarvittavat työvälineet ja asiakirjat siisteinä ja järjestyksessä sekä siivoaa työympäristönsä

Asiakaspalvelu	
Kiitettävä K3	on aloitteellinen sekä arvioi ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella.
Hyvä H2	pukeutuu ja toimii asiallisesti työtehtävän edellyttämällä tavalla.
Tyydyttävä T1	käyttäytyy ja vastaa puhelimeen työtehtävän edellyttämällä tavalla.

3. TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Kuljetusyksiköt	
Kiitettävä K3	valitsee erilaisille kappaletavaroille ja kuormatiloille soveltuvat kuljetusyksiköt
Hyvä H2	tietää erilaisille kappaletavaroille soveltuvat kuljetusyksiköt
Tyydyttävä T1	tietää yleisimmät kappaletavaroiden kuljetuksessa käytettävät kuljetusyksiköt

Kuormantekijän vastuut ja velvollisuudet	
Kiitettävä K3	soveltaa tietoa erilaisten kappaletavarakuljetuksien lähetyksissä
Hyvä H2	tietää kuormantekijän vastuut ja velvollisuudet sekä huomioi ajoneuvon suurimmat sallitut massat
Tyydyttävä T1	tietää kuormantekijän vastuiden ja velvollisuuksien merkityksen kuormauksessa

Laatu- ja ympäristöjärjestelmät	
Kiitettävä K3	tietää laatu- ja ympäristöjärjestelmien merkityksen yrityksen toiminnassa
Hyvä H2	selvittää laatu- ja ympäristöjärjestelmien perusperiaatteet
Tyydyttävä T1	tietää yleisimmät käytössä olevat laatu- ja ympäristöjärjestelmät

Yrittäjyys	
Kiitettävä K3	- arvioi ja kehittää työtään yrityksen taloudellisten ja laadullisten tavoitteiden suuntaisesti - tuntee työsopimusosapuolten oikeudet ja velvollisuudet työmarkkinajärjestelmän osana
Hyvä H2	- noudattaa työssään sisäisen yrittäjyyden periaatteita - selvittää työsopimuksesta sopijaosapuolten oikeudet ja velvollisuudet
Tyydyttävä T1	- noudattaa ohjattuna työssään taloudellisen työskentelyn periaatteita - tietää työsopimuksen syntymisen periaatteet

Logistiset ja telemaattiset järjestelmät	
Kiitettävä K3	arvioi ja soveltaa sekä kehittää omaa toimintaansa erilaisissa logistisissa järjestelmissä.
Hyvä H2	selvittää kuljetuslogistiikan järjestelmän perusperiaatteet.
Tyydyttävä T1	tietää telemaattisen järjestelmän merkityksen rahdinkuljetuksessa.

4. ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Kiitettävä K3	- arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmiksi - tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä
Hyvä H2	tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomioi ergonomian vaikutuksen terveyteen
Tyydyttävä T1	noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita ja tietää työvireyteen vaikuttavat asiat

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Kiitettävä K3	johdattaa asiakkaan vuorovaikutustilanteeseen
Hyvä H2	toimii vuorovaikutustilanteissa ja työskentelee asiakkaiden kanssa
Tyydyttävä T1	ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja
Hyvä H2	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla
Tyydyttävä T1	tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä

Ammattietiikka	
Kiitettävä K3	- suorittaa työtehtävänsä sovittujen toimintamallien mukaisesti ja kehittää ammatinsa arvostusta omalla toiminnallaan - edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.
Hyvä H2	- toimii yleisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti - toimii alansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	- noudattaa sovittuja työaikoja ja raportoi poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti - tunnistaa alansa kestävän kehityksen periaatteet.

2.27. Tilausajoliikenteenkuljettajan tehtävät, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- palvelutehtävässään tiedottaa, neuvoa ja opastaa asiakasta perustilausajoliikenteessä
- toimia erilaisien asiakasryhmien kanssa palvelu- ja vuorovaikutustilanteessa
- suunnitella tilausajon kotimaanliikenteeseen
- käsitellä kotimaan liikenteeseen liittyviä tilausajojen asiakirjoja
- kuljettaa linja-autoa turvallisesti ja taloudellisesti erilaisissa liikenneympäristöissä ja ajo-olosuhteissa
- toimia oikein onnettomuustilanteessa
- käyttää ajo- ja lepoaikaa mittaavia laitteita säädösten edellyttämällä tavalla
- määritellä ja soveltaa säädösten mukaisesti linja-autonkuljettajan ajo- ja lepoaikoja
- suunnistaa haluttuun kohteeseen.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa suorittamalla kuljetustehtävät tilausajoliikenteessä vähintään D1-luokan linja-autolla. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/ työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

1. TYÖPROSESSIN HALLINTA

Oman työn suunnittelu	
Kiitettävä K3	noudattaa työsuunnitelmaa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	suoriutuu itsenäisesti annetusta tehtävästä
Tyydyttävä T1	suorittaa omaa työtään ohjeiden mukaisesti

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	suoriutuu kuljetusalan prosessista vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	suorittaa kuljetusalan keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet sekä työympäristön
Tyydyttävä T1	suorittaa kuljetusalan perustehtävät annettujen ohjeiden mukaan

Taloudellinen ja laadukas toiminta	
Kiitettävä K3	toimii ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
Hyvä H2	toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.

2. TYÖMENETELMIEN, VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Linja-auton ajoon lähtötarkastus	
Kiitettävä K3	tarkistaa linja-auton liikenneturvallisuskunnon ja suorittaa kuljettajalle kuuluvia toimenpiteitä
Hyvä H2	tarkistaa linja-auton liikenneturvallisuskunnon ja ilmoittaa havaitsemistaan puutteista
Tyydyttävä T1	tekee tarkastukset ennen ajoon lähtöä ohjekirjan mukaan

Asiakaspalvelu tilausajoliikenteessä	
Kiitettävä K3	- tiedottaa, neuvoo ja opastaa eri asiakasryhmiä palveluja vuorovaikutustilanteessa sujuvasti - ottaa ja jättää asiakkaat turvallisesti ja ohjeiden edellyttämällä tavalla
Hyvä H2	toimi itsenäisesti erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa
Tyydyttävä T1	toimii normaalissa asiakaspalvelutilanteessa asiallisesti

Ajon suunnittelu	
Kiitettävä K3	tekee omatoimisesti tilausajosuunnitelman huomioiden ajo- ja lepoajoista annetut säädökset sekä asiakkaan toiveet
Hyvä H2	suunnittelee tilausajoreitin ja -aikataulun
Tyydyttävä T1	suunnitelee yksinkertaisen ajettavan tilausajoreitin

Asiakirjojen käsittely	
Kiitettävä K3	informoi asiakasta tilausajomääräyksen sisällöstä sekä kirjaa mahdolliset poikkeamat
Hyvä H2	tietää tilausajomääräyksen sisällön
Tyydyttävä T1	ottaa kuittauksen asiakkaalta tilausajomääräykseen

Suunnistus	
Kiitettävä K3	ajaa optimaalisinta tai asiakkaan toivomaa reit-tiä kohteeseen
Hyvä H2	paikantaa itsensä kartalta matkan eri vaiheissa
Tyydyttävä T1	paikantaa kartalta lähtöpaikan ja kohteen sekä osittaa kartalta optimaalisimman reitin

Turvallinen ja taloudellinen ajo	
Kiitettävä K3	kuljettaa linja-autoa turvallisesti ja taloudellisesti kaupunkiliikenteessä.
Hyvä H2	kuljettaa linja-autoa turvallisesti ja taloudellisesti helppossa liikenneympäristössä.
Tyydyttävä T1	kuljettaa linja-autoa turvallisesti erilaisissa liikenneympäristöissä.

3. TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Lainsäädäntö, ohjeet ja määräykset	
Kiitettävä K3	toimii itsenäisesti kaikkien määräysten ja ohjeiden mukaisesti liikenteessä sekä toimittaa löytötavarat ohjeiden mukaisesti
Hyvä H2	toimii lähes itsenäisesti linja-autoliikennettä ohjaavien säädösten mukaan liikenteessä
Tyydyttävä T1	noudattaa ajo- ja lepoajoista annettuja määräyksiä

Linja-autoliikenteen yrittäjälähtöisyys	
Kiitettävä K3	tietää linja-autoliikenteeseen vaikuttavien tulojen ja kustannuksien perusteet ja pyrkii vaikuttamaan myönteisesti niihin omalla toiminnallaan.
Hyvä H2	toimii myönteistä yrityskuvaa edistäen.
Tyydyttävä T1	pyrkii toimimaan myönteistä yrityskuvaa edistäen.

4. ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Kiitettävä K3	• arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmiksi • tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä.
Hyvä H2	• tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomioi ergonomian vaikutuksen terveyteen
Tyydyttävä T1	• noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita, tietää työvireyteen vaikuttavat asiat

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Kiitettävä K3	• toimii rakentavassa yhteistyössä erilaisten ihmisten kanssa sekä johdattaa asiakkaan vuorovaikutustilanteeseen
Hyvä H2	• toimii vuorovaikutustilanteissa ja työskentelee asiakkaiden kanssa
Tyydyttävä T1	• ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	• ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja
Hyvä H2	• ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla
Tyydyttävä T1	• tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä

Ammattietiikka	
Kiitettävä K3	• suorittaa työtehtävänsä sovittujen toimintamallien mukaisesti ja kehittää ammatinsa arvostusta omalla toiminnallaan • edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.
Hyvä H2	• toimii yleisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti • toimii alansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	• noudattaa sovittuja työaikoja ja raportoi poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti • tunnistaa alansa kestävän kehityksen periaatteet.

2.28. Trukinkuljettajan tehtävät, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- ajaa ja työskennellä vastapaino-, tukipyörä- tai työntömastotrukilla turvallisesti
- trukin toimintaperiaatteet ja tehdä päivittäiset huoltotoimet
- suorittaa ajoonlähtö- ja lopetustoimet
- pinoamistekniikan lattialle, hyllytyksen ja ajoneuvon lastaukseen tai purkamisen
- työskennellä ergonomisesti sekä ympäristöä säästäviä työtapoja ja työturvallisuusohjeita noudattaen
- työskennellä tarkoituksenmukaisesti ja kustannustehokkaasti huolehtien työympäristönsä järjestyksestä ja siisteydestä

- vastuuvakuutuksen merkityksen
- ensiapu 1-kurssia vastaavat tiedot ja taidot.

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- suorittaa työturvakortin
- tietää määräaikaishuollossa tehtävät korjaukset.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa tekemällä trukinkuljettajan tehtäviä varastossa, terminaalissa tai muussa vastaavassa paikassa. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/ työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

1. TYÖPROSESSIN HALLINTA

Oman työn suunnittelu	
Kiitettävä K3	• noudattaa toteuttamiskelpoista työsuunnitelmaansa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	• tekee itsenäisesti työsuunnitelman
Tyydyttävä T1	• suunnittelee ohjattuna omaa työtään

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	• suoriutuu keskeisistä varastoalan tehtävistä vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	• suorittaa varastoalan keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet
Tyydyttävä T1	• suorittaa varastoalan perustehtäviä annettujen ohjeiden mukaan

Taloudellinen ja laadukas toiminta	
Kiitettävä K3	• toimii ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
Hyvä H2	• toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	• toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.

2. TYÖMENETELMIEN, VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Trukin käsittely ja ajaminen	
Kiitettävä K3	- työskentelee itsenäisesti vaativimmissakin työtehtävissä ja kehittää omaa työtänsä sekä analysoimaan eri työmenetelmien vaikutuksia - asennoituu oikein työtehtäväänsä
Hyvä H2	- toimii maltillisesti ja varovaisesti turvamääräyksiä noudattaen ja tekee työtehtäviä itsenäisesti - tuntee trukinkuljettajan vastuut, velvollisuudet ja noudattaa niitä
Tyydyttävä T1	käyttää truckia turvamääräyksiä noudattaen

Trukin päivittäinen huoltaminen	
Kiitettävä K3	pitää laitteet toimintakuntoisia ja arvioi trukin kuntoa ja antaa oikeaa tietoa vioista ja toimintapuutteista
Hyvä H2	pitää trukin toimintakuntoisina ja vie trukin oikea-aikaisesti lataukseen, vaihtaa kaasusäiliön tai tankkaa trukin sekä tietää kuka vastaa määräaikaishuolloista
Tyydyttävä T1	lataa ja vesittää trukin akun ja vaihtaa nestekaasusäiliön tai tankkaa trukin turvallista tapaa noudattaen ja ilmoittaa mahdollisista puutteista

Ajoonlähtö- ja lopetustarkastusten hallinta	
Kiitettävä K3	suorittaa ajoonlähtötarkastuksen sujuvasti ja opastaa tarvittaessa muita
Hyvä H2	tekee ajoonlähtö- ja lopetustarkastuksen ohjeiden mukaan
Tyydyttävä T1	tekee ajoonlähtö- ja lopetustarkastuksen ohjekirjaa apuna käyttäen

Pinoamistekniikka sekä hyllytys ja auton lastaus tai purku	
Kiitettävä K3	suorittaa hyllytyksen ja ajoneuvon lastaamisen ja purkamisen itsenäisesti ja sujuvasti.
Hyvä H2	suorittaa hyllytyksen ja ajoneuvon lastaamisen ja purkamisen.
Tyydyttävä T1	pinoaa tavaraa lattialle työturvallisuus-määräyksiä noudattaen.

3. TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Trukin rakenteen ja toiminnan tunteminen	
Kiitettävä K3	tuntee trukin rakenteet ja toimintaperiaatteet niin, että pystyy tekemään sovitut päivittäishuollot
Hyvä H2	tuntee trukin rakenteet niin, että pystyy raportoimaan toimintahäiriöistä, vioista tai puutteista.
Tyydyttävä T1	tuntee trukin keskeiset toimintaperiaatteet ja rakenteen

Lisälaitteiden, työkoneiden ja trukkityyppien tuntemus	
Kiitettävä K3	• valitsee eri trukkityyppisiä tai työkoneita erilaisiin tehtäviin ja käyttää lisälaitteita tarkoituksen mukaisesti
Hyvä H2	• liittää ja käyttää trukissa mahdollisia lisälaitteita tai valita oikean trukkityyppin kyseiseen tehtävään
Tyydyttävä T1	• käyttää trukin lisälaitteita turvallisesti

Lainsäädäntö	
Kiitettävä K3	• tietää hyvin keskeisen lainsäädännön ja noudattaa käytännössä sitä • osaa kartoittaa yksinkertaisin menetelmin vahinkojen riskejä ja arvioida vakuutustarvetta
Hyvä H2	• tunnistaa hyvin lainsäädännön ja sen tuomat rajoitukset toimintaan • tietää säädösten velvoitteet trukkiluokituksen suorittajalle vahinkotapauksissa
Tyydyttävä T1	• tietää trukinluokittajaa koskevan lainsäädännön keskeiset tekijät • tuntee vastuuvakuutusten korvausperiaatteet

Työturvakortti	
Kiitettävä K3	• suorittaa työturvakortin
Hyvä H2	• suorittaa työturvakortin
Tyydyttävä T1	• suorittaa työturvakortin

Ensiapukoulutus	
Kiitettävä K3	• suorittaa EA1-kortin tai vastaavan.
Hyvä H2	• suorittaa EA1-kortin tai vastaavan.
Tyydyttävä T1	• suorittaa EA1-kortin tai vastaavan.

4. ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Kiitettävä K3	• arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmiksi • tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä
Hyvä H2	• tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomioi ergonomian vaikutuksen terveyteen
Tyydyttävä T1	• noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita sekä tietää työhyvinvointiin vaikuttavat asiat

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Kiitettävä K3	toimii rakentavassa yhteistyössä erilaisten ihmisten kanssa sekä arvioi ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella
Hyvä H2	toimii vuorovaikutustilanteissa ja työskennellä asiakkaiden kanssa
Tyydyttävä T1	ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja
Hyvä H2	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla
Tyydyttävä T1	tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä

Ammattietiikka	
Kiitettävä K3	- suorittaa työtehtävänsä sovittujen toimintamallien mukaisesti ja kehittää ammatkinsa arvostusta omalla toiminnallaan - edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.
Hyvä H2	- toimii yleisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti - toimii alansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	- noudattaa sovittuja työaikoja ja raportoi poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti - tunnistaa alansa kestävän kehityksen periaatteet.

2.29. Työkoneiden käyttö ja huolto, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- tarkistaa käyttämänsä työkoneen käyttökelpoisuuden ja turvallisuuden sekä tehdä tarvittavat toimenpiteet
- suorittaa päivittäiset huoltotoimet ja tehdä koneen ylläpitohuoltotoimia käyttöohjeen mukaisesti sekä huolehtia koneen siisteydestä ja puhtaudesta
- valita ja kiinnittää työkoneen varusteet työtehtävän mukaisesti
- tehdä työkoneella perustehtäviä ja ottaa huomioon muuttuvien olosuhteiden asettamat vaatimukset tehtävän aikana
- yleisimpien ajettavien työkoneiden (kaivukoneet, kuormaajat, traktorit ja kuljetusvälineet) käytön perusasiat
- työskennellä taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti sekä käyttää henkilökohtaisia suojavälineitä ja noudattaa työturvallisuusohjeita
- suorittaa noston kuormauslaitteella turvallisia menetelmiä käyttäen
- toimia merkinantajana nostoissa
- määrittää taakan painon ottaa huomioon kuormattavan kohteen kantavuuden
- lajitella huollossa syntyvät jätteet ja työtehtävässä esiin tulevat kierrätyskelpoiset materiaalit.

Lisäksi opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- suorittaa T-luokan ajokortin.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa tekemällä työkoneneen käyttöön liittyvää työtä valitulle konetyypille tyypillisessä työympäristössä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/ työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

1.TYÖPROSESSIN HALLINTA

Oman työn suunnittelu	
Kiitettävä K3	noudattaa työsuunnitelmaa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	suoriutuu itsenäisesti annetusta tehtävästä
Tyydyttävä T1	suorittaa omaa työtään ohjeiden mukaisesti

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	suoriutuu logistiikka-alan prosessista vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	suorittaa logistiikka-alan keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet sekä työympäristön
Tyydyttävä T1	suorittaa logistiikka-alan perustehtävät annettujen ohjeiden mukaan

Taloudellinen ja laadukas toiminta	
Kiitettävä K3	toimii ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
Hyvä H2	toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.

2. TYÖMENETELMIEN, -VÄLINEIDEN JA MATERIAALIEN HALLINTA

Työkoneen käyttökelpoisuus ja turvallisuustarkastus	
Kiitettävä K3	- tekee itsenäisesti käyttökelpoisuustarkastuksen ja korjata havaitsemansa virheet - tunnistaa tehtävän suorittamisen estävät viat sekä tarkastaa työkoneen ja varusteet tehtävän suorituksen jälkeen - huolehtii koneen puhdistamisesta ja ennakoidun huollon suorittamisesta olosuhteiden mukaan
Hyvä H2	- tarkastaa työkoneen käyttökelpoisuuden ja turvallisuuden käyttöohjekirjaa apuna käyttäen - täydentää nestemäärät käyttöohjeen mukaisesti sekä huomaa selvät viat tai poikkeamat - puhdistaa koneen ja suorittaa ennakoidun huollon annettujen ohjeiden mukaan
Tyydyttävä T1	- tarkastaa ohjatusti työkoneen käyttökelpoisuuden ja turvallisuuden - täydentää nestemäärät ohjeiden mukaan - puhdistaa koneen ja suorittaa ennakoidun huollon ohjattuna

Työvälineiden valinta, työkoneen varustelu ja työkoneella työskentely	
Kiitettävä K3	- vaihtaa, säätää ja käyttää koneen työlaitteita työvaiheiden mukaan - tekee työkoneella yksinkertaisia tehtäviä itsenäisesti sekä pyrkii esteettisesti hyvään lopputulokseen.
Hyvä H2	- vaihtaa ja käyttää koneen työlaitteita annettujen ohjeiden mukaan sekä pyrkii toimimaan siten, että koneelle tai varusteille ei aiheudu vahinkoja - tekee työkoneella yksinkertaisia tehtäviä ohjeiden mukaisesti pyrkien esteettisesti hyvään lopputulokseen.
Tyydyttävä T1	- vaihtaa ja käyttää koneen työlaitteita ohjattuna - tekee työkoneella ohjatusti yksinkertaisia työtehtäviä helpoissa olosuhteissa.

3. TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Ohjekirjojen käyttö	
Kiitettävä K3	paikantaa voitelu- ja huoltokohteet sekä valitsee tarvittavat aineet ja materiaalit käyttöohjekirjan avulla
Hyvä H2	paikantaa voitelu- ja huoltokohteet käyttöohjekirjan avulla
Tyydyttävä T1	paikantaa päivittäiset voitelukohteet käyttöohjekirjan avulla

Työkoneita ja niiden käyttöä koskeva lainsäädäntö ja määräykset	
Kiitettävä K3	tuntee työkoneen kuljettamista koskeva lainsäädännön ja suorittaa tarvittaessa työkoneen kuljettamiseen tarvittavan ajo-oikeuden (T-kortti)
Hyvä H2	tuntee työkoneen kuljettamista koskevan lainsäädännön
Tyydyttävä T1	tuntee kuljettajaa ja työkoneen liikennekelpoisuutta koskevat määräykset

Työkoneen varusteet ja lisälaitteet	
Kiitettävä K3	• valitsee ominaisuuksiltaan soveltuvimman työkoneen ja työlaitteet tehtävän suorittamista varten.
Hyvä H2	• valitsee oikeat työlaitteet ja varusteet työtehtävää varten.
Tyydyttävä T1	• pystyy ohjattuna valitsemaan oikeat työlaitteet tehtävää varten.

4. ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Terveysturvallisuuden ja toimintakyvyn huomioon ottaminen	
Kiitettävä K3	• kehittää toimintaansa turvallisemmaksi • havaitsee ja tunnistaa työhönsä liittyvät vaarat ja ilmoittaa niistä • arvioi suojainten, työvälineiden ja työmenetelmien soveltuvuutta kyseiseen työhön
Hyvä H2	• vastaa toimintansa turvallisuudesta • noudattaa työyhteisön ohjeita ja ottaa huomioon työssään työyhteisön muut jäsenet • varmistaa työvälineiden ja materiaalien turvallisuuden sekä poistaa ja vie huoltoon vialliset työvälineet
Tyydyttävä T1	• asennoituu myönteisesti turvalliseen toimintaan sekä välttää riskejä työssään • noudattaa työstä annettuja turvallisuusohjeita eikä aiheuta vaaraa itselleen • käyttää turvallisesti ohjeiden mukaisia suojaimia, työvälineitä ja työmenetelmiä

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	• määrittää taakan painon ja kuormauskohteen kantavuuden sekä ajoneuvoa kuormattaessa suurimman sallitun kuorman itsenäisesti
Hyvä H2	• määrittää taakan painon ja kuormauskohteen kantavuuden ohjeiden mukaan
Tyydyttävä T1	• määrittää taakan painon ja kuormauskohteen kantavuuden ohjattuna

Itsearviointi	
Kiitettävä K3	• arvioi omaa työtään laatuvaatimusten mukaisesti.
Hyvä H2	• arvioi omaa työtään.
Tyydyttävä T1	• arvioi ohjattuna omaa työtään.

2.30. Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- tunnistaa työpaikalla työssäoppimiseen tai ammattiosaamisen näyttöön sopivat työtehtävät ja selvittää niiden arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit
- neuvotella työyhteisössä työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamisesta
- valmistella yhteistyössä opettajan ja työpaikkaohjaajan kanssa työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näytön suunnitelmia

- perehdyttää muita opiskelijoita työpaikalla tai oppilaitoksissa tehtäviin töihin, toimintatapoihin ja sääntöihin
- esitellä alansa työ- ja koulutusmahdollisuuksia esimerkiksi työelämään tutustumisjaksolla oleville opiskelijoille
- käydä ohjauskeskusteluja, kehittää toimintaansa palautteen perusteella ja sovittella näkemyseroja
- toimia erilaisten oppijoiden ja työtovereiden kanssa
- vastaanottaa ja antaa kehittävästä palautetta
- itsearvioida työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöään ennalta sovittujen arvioinnin kohteiden ja arviointikriteereiden mukaan
- arvioida työhönsä liittyvät työturvallisuusriskit sekä hän osaa toimia ja ohjata myös muita toimimaan työturvallisuusohjeiden mukaisesti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa tekemällä suunnitelman ammattiosaamisen näytöstä tai työssäoppimisesta. Hän perehtyy työyhteisön toimintaan, työtehtäviin, työkuultuuriin ja sääntöihin sekä arvioi työyhteisön työturvallisuusriskit ja työergonomiakysymykset oman työn osalta. Opiskelija kartoittaa mahdollisuudet toteuttaa työssäoppimista ja ammattiosaamisen näyttöjä työpaikalla. Opiskelija analysoi oman työssäoppimisensa ja ammattiosaamisen näyttönsä arvioinnit.

Ammattiosaamisen näyttö toteutetaan pääsääntöisesti jonkin muun ammattiosaamisen näytön yhteydessä.

Ammattiosaamisen näyttöä voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/työkohteessa tai koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

TYÖPROSESSIN HALLINTA

Oman työn suunnittelu ja suunnitelmien tekeminen	
Kiitettävä K3	• valmistelee itsenäisesti ja aloitteellisesti työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen suunnitelmaa
Hyvä H2	• valmistelee annettujen ohjeiden mukaan työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näytön suunnitelmia
Tyydyttävä T1	• valmistelee ohjattuna työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näytön suunnitelmia

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	• etenee työssään sujuvasti sovittaen työnsä työympäristön muuhun toimintaan
Hyvä H2	• tekee annetut tehtävät omatoimisesti
Tyydyttävä T1	• tarvitsee ajoittaista ohjausta

TYÖMENETELMIEN, -VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Opiskelijan ohjaaminen	
Kiitettävä K3	perehdyttää muita opiskelijoita, toimii joustavasti erilaisten ihmisten kanssa ja sovittelee näkemyseroja
Hyvä H2	perehdyttää ohjeiden mukaisesti muita opiskelijoita ja käy ohjauskeskusteluja
Tyydyttävä T1	perehdyttää ohjattuna muita opiskelijoita

Opiskelijan arviointi	
Kiitettävä K3	käy rakentavia palautekeskusteluja sekä itsearvioi työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näytöt ennalta sovittujen arvioinnin kohteiden ja kriteereiden mukaan
Hyvä H2	vastaanottaa ja antaa palautetta työtehtävistä ja itsearvioi työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näytöt sovittujen arvioinnin kohteiden ja kriteereiden mukaan
Tyydyttävä T1	vastaanottaa ja antaa ohjattuna palautetta työtehtävistä sekä itsearvioi ohjattuna työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näytöt sovittujen arvioinnin kohteiden ja kriteereiden mukaan

TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Oman alan työelämän ja ammatillisen koulutuksen tunteminen	
Kiitettävä K3	esittelee itsenäisesti ja monipuolisesti alansa työ- ja koulutusmahdollisuuksia
Hyvä H2	esittelee alansa työ- ja koulutusmahdollisuuksia
Tyydyttävä T1	esittelee joitakin alansa työ- ja koulutusmahdollisuuksia

Opetussuunnitelmien tunteminen	
Kiitettävä K3	tunnistaa itsenäisesti työssäoppimisjaksolla opiskeltavat asiat ja ammattiosaamisen näytöillä arvioitavan osaamisen
Hyvä H2	tunnistaa ohjeiden mukaisesti työssäoppimisjaksolla opiskeltavat asiat ja ammattiosaamisen näytöillä arvioitavan osaamisen
Tyydyttävä T1	tunnistaa ohjattuna työssäoppimisjaksolla opiskeltavat asiat ja ammattiosaamisen näytöillä arvioitavan osaamisen

ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Kiitettävä K3	arvioi työhönsä liittyvät työturvallisuusriskit sekä toimii ja ohjaa myös muita toimimaan työturvallisuusohjeiden mukaisesti
Hyvä H2	arvioi työhönsä liittyvät työturvallisuusriskit sekä toimii työturvallisuusohjeiden mukaisesti
Tyydyttävä T1	arvioi työhönsä liittyvät työturvallisuusriskit sekä toimii työturvallisuusohjeiden mukaisesti

2.31. Ulkomaanliikenteen kuljetukset, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- huolehtia kaluston kunnosta
- käyttää työtehtävässään tarvittavia asiakirjoja
- toimia tullissa säädösten, määräysten ja ohjeiden mukaan
- suunnitella ja valita kuljetustehtävään soveltuvan reitin
- toimia meri- tai rautatiekuljetuksissa tai molemmissa säädösten ja operaattorin ohjeiden mukaisesti
- suorittaa annetun kuljetustehtävän kuorma-autolla tai yhdistelmäajoneuvolla tai linja-autolla kuljetusreitillä olevien maiden säädösten ja määräysten mukaan
- käyttää tarvittaessa englannin kieltä
- huolehtia työympäristönsä järjestyksestä ja siisteydestä
- ottaa kuljetustehtävässään huomioon terveyteen, turvallisuuteen ja toimintakykyyn vaikuttavat asiat
- noudattaa työssään sisäisen yrittäjyyden periaatteita ja laatujärjestelmien vaatimuksia
- toimia asiakaspalvelutilanteissa
- toimia erilaisissa kulttuuriympäristöissä.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kuljettamalla kuorma-autolla tai ajoneuvoyhdistelmällä tavaroita tai linja-autolla henkilöitä ulkomaanliikenteessä tai opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa valmistelemalla ja suunnittelemalla ulkomaille suuntautuvan kuljetustehtävän karttojen, aikataulujen ja tullissa tarvittavien asiakirjojen sekä muun materiaalin avulla. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/ työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

1. TYÖPROSESSIN HALLINTA

Oman työn suunnittelu	
Kiitettävä K3	• noudattaa työsuunnitelmaa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	• suoriutuu itsenäisesti annetusta tehtävästä
Tyydyttävä T1	• suorittaa omaa työtään ohjeiden mukaisesti

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	• suoriutuu kuljetusalan prosessista vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	• suorittaa ulkomaankuljettajan keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet sekä työympäristön
Tyydyttävä T1	• suorittaa ulkomaanliikenteenkuljettajan perustehtävät annettujen ohjeiden mukaan

Taloudellinen ja laadukas toiminta	
Kiitettävä K3	• toimii ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
Hyvä H2	• toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	• toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.

2. TYÖMENETELMIEN, VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Kaluston huolto	
Kiitettävä K3	• seuraa aktiivisesti ajoneuvon kuntoa ja sovittaa huoltoohjelman ja kuljetustehtävät toisiinsa
Hyvä H2	• järjestää tarvittaessa kuljetustehtävän aikanakin ajoneuvon tarvitseman huollon, pesun tai korjauksen
Tyydyttävä T1	• tekee tarvittavat päivittäiset huoltotoimet käytössään olevalle ajoneuvolle

Asiakirjat ja tulli	
Kiitettävä K3	• käsittelee, tarkastaa ja arvioi kuljetustehtävän edellyttämiä asiakirjoja eri kuljetustehtävän vaiheissa
Hyvä H2	• tuntee tullipassitusmenettelyt ja toimii niiden mukaisesti
Tyydyttävä T1	• käyttää kuljetusreitillään tarvitsemiaan asiakirjoja säädösten ja määräysten mukaan ja noudattaa kuljetustehtävän edellyttämiä ohjeita

Reittisuunnittelu	
Kiitettävä K3	• suunnittelee ja valitsee kuljetustehtävään ja olosuhteisiin soveltuvan taloudellisen ja turvallisen reitin
Hyvä H2	• suunnittelee reitin, huomioida merikuljetuksen tai rautatiekuljetuksen tai molempien vaikutukset aikatauluihin
Tyydyttävä T1	• löytää opastettuna kartan tai navigaattorin tai molempien avulla oikean määränpään sekä huolehtii käyttämänsä ajoneuvon laivaamisesta tai rautatiekuljetuksesta tai molemmista

Kuljetustehtävä	
Kiitettävä K3	hyödyntää joustavasti eri maiden säädöksiä kuljetustehtävässään
Hyvä H2	huomioi eri maiden ja alueiden työaikojen ja liikenteen vaikutukset kuljetustehtävän suorittamiseen
Tyydyttävä T1	suorittaa kuljetustehtävän käyttämällään kalustolla siten, että se täyttää kuljetustehtävän vaatimukset ja kauttakulkumaiden sekä määrämaan säädökset

Englannin kieli	
Kiitettävä K3	suoriutuu työtehtävänsä edellyttämistä keskustelutilanteista englannin kielellä erinomaisesti ja ymmärtää englanninkielisten asiakirjojen sisällön hyvin tai käyttää jotakin toista vierasta kieltä kuljetustehtävää suorittaessaan
Hyvä H2	suoriutuu työtehtävänsä edellyttämistä keskustelutilanteista englannin kielellä hyvin ja ymmärtää englanninkielisten kuljetusasiakirjojen kuljetustehtävää koskevan sisällön
Tyydyttävä T1	suoriutuu työtehtävänsä edellyttämistä keskustelutilanteista englannin kielellä välttävästi ja ymmärtää englanninkielisten kuljetusasiakirjojen kuormaa ja kuljetusohjeita koskevat tiedot

Asiakaspalvelu	
Kiitettävä K3	on aloitteellinen sekä arvioi saapumisaikansa asiakkaalle ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella.
Hyvä H2	ottaa erilaisten kulttuurien vaikutuksen huomioon työtehtävän suunnittelussa ja aikataulussa.
Tyydyttävä T1	käyttäytyy ja toimia eri kulttuureissa asiallisesti ja kohteliaasti.

3. TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Kansainväliset säädökset	
Kiitettävä K3	hyödyntää eri maiden kansallisia säädöksiä kuljetustehtävässään
Hyvä H2	huomioi eri maiden kansallisten säädösten vaikutukset kuljetustehtäväänsä
Tyydyttävä T1	tuntee kuljetusreitillään olevien maiden maksimipainot, sallitut ajonopeudet ja ajokiellot

Kansainväliset sopimukset	
Kiitettävä K3	tuntee TIR-yleissopimuksen periaatteet ja niiden käytön kuljetustehtävässään
Hyvä H2	tuntee kuormatilojen sinetöintikelpoisuusvaatimukset ja tullisinetöintiä edellyttävät kuljetukset.
Tyydyttävä T1	osaa käyttää T-dokumenttia ja TIR-carnetia kuljetustehtävässään.

4. ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Kiitettävä K3	• arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmiksi • tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä
Hyvä H2	• tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomii ergonomian vaikutuksen terveyteen
Tyydyttävä T1	• noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita sekä tietää työvireyteen vaikuttavat asiat

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Kiitettävä K3	• johdattaa asiakkaan vuorovaikutustilanteeseen
Hyvä H2	• toimii vuorovaikutustilanteissa ja työskentelee asiakkaiden kanssa
Tyydyttävä T1	• ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	• ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja
Hyvä H2	• ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla
Tyydyttävä T1	• tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä

Ammattietiikka	
Kiitettävä K3	• suorittaa työtehtävänsä sovittujen toimintamallien mukaisesti ja kehittää ammattinsa arvostusta omalla toiminnallaan • edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.
Hyvä H2	• toimii yleisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti • toimii alansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti
Tyydyttävä T1	• noudattaa sovittuja työaikoja ja raportoi poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti • tunnistaa alansa kestävän kehityksen periaatteet

2.32. Vaarallisten aineiden käsittely, 5 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- tunnistaa kolleista vaarallisten aineiden merkinnät ja aineluokat
- selvittää aineiden vaaraominaisuudet
- pakata vaaralliset aineet säädösten ja määräysten mukaisesti
- merkitä kolliit säädösten ja määräysten mukaisesti
- määrittää eri aineiden vapaarajat
- määrittää eri aineiden yhteenkuormauskiellot
- käyttää vaarallisten aineiden kuljetuksissa tarvittavia asiakirjoja
- sijoittaa vaarallisia aineita sisältävät kolliit varastoon säädösten ja määräysten mukaisesti
- käyttää vaarallisten aineiden kuljetuksissa tarvittavia asiakirjoja

- sijoittaa vaarallisia aineita sisältävät kollit varastoon säädösten ja määräysten mukaisesti
- käsitellä vaarallisia aineita säädösten ja määräysten mukaisesti
- käyttää oikein suojavälineitä terveyshaittojen ehkäisemiseksi
- huolehtia työympäristönsä järjestyksestä ja siisteydestä
- ottaa tehtävissään huomioon terveyteen, turvallisuuteen ja toimintakykyyn vaikuttavat asiat
- noudattaa työssään laatujärjestelmien vaatimuksia
- toimia ohjeiden ja määräysten mukaisesti vahinkotilanteissa
- toimia asiakaspalvelutilanteissa
- käsitellä vaarallisia aineita säädösten ja määräysten mukaisesti.

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- ottaa työssään huomioon eri osapuolten vastuut ja velvollisuudet

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa käsittelemällä varastossa kuljetusketjuun liittyen vaarallisiksi aineiksi luokiteltavia aineita. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/ työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

1. TYÖPROSESSIN HALLINTA

Oman työn suunnittelu	
Kiitettävä K3	• noudattaa toteuttamiskelpoista työsuunnitelmaansa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	• tekee itsenäisesti työsuunnitelman
Tyydyttävä T1	• suunnittelee ohjattuna omaa työtään

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	• suoriutuu keskeisistä varastoalan tehtävistä vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	• suorittaa varastoalan keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet
Tyydyttävä T1	• suorittaa varastoalan perustehtäviä annettujen ohjeiden mukaan

Taloudellinen ja laadukas toiminta	
Kiitettävä K3	toimii ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
Hyvä H2	toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.

2. TYÖMENETELMIEN, -VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Tavaran pakkaaminen, lähettäminen ja vastaanottaminen	
Kiitettävä K3	pakkaa, lähettää ja vastaanottaa vaarallisia aineita VAK-säädösten mukaisesti ja hakee lisätietoa sekä soveltaa sitä työtehtävissään
Hyvä H2	pakkaa, lähettää ja vastaanottaa vaarallisia aineita VAK-säädösten mukaisesti itsenäisesti
Tyydyttävä T1	pakkaa, lähettää ja vastaanottaa vaarallisia aineita VAK-säädösten mukaisesti ryhmän jäsenenä

Tavaran sijoittaminen ja varastointi	
Kiitettävä K3	sijoittaa tavaroita varastoon aineiden ominaisuudet huomioiden sekä varastoi vaarallisia aineita säädösten ja määräysten mukaisesti hakemalla lisätietoa sekä soveltamalla sitä työtehtävissään
Hyvä H2	sijoittaa tavaroita varastoon aineiden ominaisuudet huomioiden sekä varastoi vaarallisia aineita säädösten ja määräysten mukaisesti
Tyydyttävä T1	sijoittaa tavaroita varastoon ja varastoi vaarallisia aineita säädösten ja määräysten mukaisesti

Asiakirjat	
Kiitettävä K3	laatii säädösten edellyttämiä vaarallisten aineiden kuljetuksissa tarvittavia asiakirjoja ja hakee itsenäisesti työtehtävissään tarvitsemansa tiedot
Hyvä H2	käsittelee vaarallisten aineiden kuljetuksissa käytettyjä asiakirjoja ja hakee niistä työtehtävissään tarvitsemansa tiedot
Tyydyttävä T1	tietää vaarallisten aineiden kuljetuksissa tarvittavat asiakirjat

Asiakaspalvelu	
Kiitettävä K3	on aloitteellinen sekä arvioi ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella.
Hyvä H2	pukeutuu ja toimii asiallisesti työtehtävän edellyttämällä tavalla.
Tyydyttävä T1	käyttäytyy ja vastaa puhelimeen ohjeiden mukaisesti.

3. TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Turvallinen varastointi	
Kiitettävä K3	hakee vaarallisten aineiden varastointiin ja käsittelyyn tarvittavaa tietoa kemikaalikorteista ja säädöskokoelmista
Hyvä H2	käyttää työtehtävissään työpaikkansa vaarallisille aineille tarkoitettua varastoa itsenäisesti
Tyydyttävä T1	tietää kemikaalilain vaarallisten aineiden käsittelyä ja varastointia koskevat määräykset

Vastuut ja velvollisuudet	
Kiitettävä K3	valvoo vaarallisten aineiden kuljetuksiin liittyvissä työtehtävissään kuljetusketjun turvallisuutta ja säädösten mukaisuutta
Hyvä H2	suorittaa säädösten edellyttämät tehtävät ja toimenpiteet itsenäisesti
Tyydyttävä T1	tietää VAK-säädösten mukaiset vastuut ja velvollisuudet työtehtävissään

Toiminta vaara- ja vahinkotilanteessa	
Kiitettävä K3	käsittelee vaarallisia aineita turvallisuusohjeiden edellyttämällä tavalla ja toimia yrityksen ohjeiden mukaan vahinkotilanteissa.
Hyvä H2	hälyttää apua vahinkotilanteissa ja antaa viranomaisille tilannearvion.
Tyydyttävä T1	hälyttää apua vahinkotilanteissa.

4. ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Kiitettävä K3	- arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmaksi - tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä.
Hyvä H2	tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomioi ergonomian vaikutuksen terveyteen
Tyydyttävä T1	noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita sekä tietää työhyvinvointiin vaikuttavat asiat

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Kiitettävä K3	toimii rakentavassa yhteistyössä erilaisten ihmisten kanssa sekä arvioi ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella
Hyvä H2	toimii vuorovaikutustilanteissa ja työskentelee asiakkaiden kanssa
Tyydyttävä T1	ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja
Hyvä H2	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla
Tyydyttävä T1	tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä

Ammattietiikka	
Kiitettävä K3	- suorittaa työtehtävänsä sovittujen toimintamallien mukaisesti ja kehittää ammattinsa arvostusta omalla toiminnallaan - edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.
Hyvä H2	- toimii yleisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti - toimii alansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	- noudattaa sovittuja työaikoja ja raportoi poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti - tunnistaa alansa kestävän kehityksen periaatteet.

2.33. Varaston tietojärjestelmät, 10 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- käyttää varastokirjanpito-ohjelmaa
- varastokirjanpidon perusteet
- päivittää saldoja varastokirjanpito-ohjelmaan
- tulostaa raportteja varaston tietojärjestelmän avulla
- tulkita varaston seurantaraportteja.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa käyttämällä varaston tietojärjestelmää. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/ työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

1. TYÖPROSESSIN HALLINTA

Oman työn suunnittelu	
Kiitettävä K3	noudattaa toteuttamiskelpoista työsuunnitelmaansa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	tekee itsenäisesti työsuunnitelman
Tyydyttävä T1	suunnittelee ohjattuna omaa työtään

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	suoriutuu keskeisistä varastoalan tehtävistä vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	suorittaa varastoalan keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet
Tyydyttävä T1	suorittaa varastoalan perustehtäviä annettujen ohjeiden mukaan

Taloudellinen ja laadukas toiminta	
Kiitettävä K3	toimii ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
Hyvä H2	toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.

2. TYÖMENETELMIEN, VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Varastokirjanpitoohjelman käyttö	
Kiitettävä K3	käyttää varastokirjanpitoohjelmaa itsenäisesti ja ymmärtää sieltä saatavaa tietoa
Hyvä H2	käyttää varastokirjanpitoohjelmaa
Tyydyttävä T1	hallitsee varastokirjanpitoohjelman peruskäytön ohjatusti

Saldojen päivittäminen	
Kiitettävä K3	päivittää varastosaldot itsenäisesti ja oikein
Hyvä H2	päivittää saldoja
Tyydyttävä T1	päivittää ohjattuna saldoja

Varastodokumenttien tulostus	
Kiitettävä K3	tulostaa saapumis- ja lähetysdokumentteja sekä erilaisia varastoraportteja tulkiten niitä.
Hyvä H2	hallitsee saapumis- ja lähetysdokumenttien tulostuksen.
Tyydyttävä T1	tulostaa varastodokumentteja.

3. TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Varastokirjanpidon perusteet	
Kiitettävä K3	Hallitsee hyvin varastohkirjanpidossa ylläpidettävät tiedot, kuten saldot, hyllypaikat ja hankintahinnat
Hyvä H2	tietää erilaisia varastokirjanpidossa ylläpidettäviä tietoja
Tyydyttävä T1	tietää varastokirjanpidossa ylläpidettävät yleiset tiedot

Varastotapahtumien tulkitseminen	
Kiitettävä K3	tulkitsee hyvin erilaisia varastokirjanpidossa olevia tapahtumia ja tietää niiden merkityksen yritykselle.
Hyvä H2	tulkitsee keskeisiä varastotapahtumia.
Tyydyttävä T1	tietää pääsääntöisesti, miten varastotapahtumia tulkitaan.

4. ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Kiitettävä K3	- arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmiksi - tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä
Hyvä H2	tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomioi ergonomian vaikutuksen terveyteen
Tyydyttävä T1	noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita sekä tietää työhyvinvointiin vaikuttavat asiat

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Kiitettävä K3	toimii rakentavassa yhteistyössä erilaisten ihmisten kanssa sekä arvioi ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella
Hyvä H2	toimii vuorovaikutustilanteissa ja työskentelee asiakkaiden kanssa
Tyydyttävä T1	ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja
Hyvä H2	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla
Tyydyttävä T1	tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä

Ammattietiikka	
Kiitettävä K3	• suorittaa työtehtävänsä sovittujen toimintamallien mukaisesti ja kehittää ammattinsa arvostusta omalla toiminnallaan • edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.
Hyvä H2	• toimii yleisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti • toimii alansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	• noudattaa sovittuja työaikoja ja raportoi poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti • tunnistaa alansa kestävän kehityksen periaatteet.

2.34. Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 11 osp

Tutkinnon osan tulee sisältää kaikkien kolmen osa-alueen pakolliset osaamistavoitteet (yhteensä 8 osaamispistettä). Lisäksi tutkinnon osan tulee sisältää valinnaisia osaamistavoitteita miltä tahansa osa-alueelta tai osa-alueilta siten, että opiskelijalle kertyy yhteensä 11 osaamispisteen edestä viestintä- ja vuorovaikutusosaamista. Opiskelija voi opiskella äidinkielen sovellusta suomi toisena kielenä, jos hänen äidinkielensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Ammatillisessa peruskoulutuksessa vieraan kielen osaamistavoitteet ja osaamisen arviointi on eriytetty sen mukaan, onko opiskelijan vallitseva kieli hänelle A- vai B-kieli. Valittu vieras kieli voi olla opiskelijalle aivan uusikin kieli, jolloin sovelletaan B-kielen tavoitteita ja arviointia. A- ja B-kielillä tarkoitetaan seuraavaa: A-kieli = peruskoulun 1.–6. vuosiluokilla alkava vieras kieli B-kieli = peruskoulun vuosiluokilla 7.–9. alkava vieras kieli

Äidinkieli

Äidinkieli, suomi

Pakolliset osaamistavoitteet, 5 osp

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa toimiminen	
Kiitettävä K3	- perustelee monipuolisesti näkemyksiään ja toimii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa asiakaslähtöisesti, joustavasti ja vakuuttavasti - osallistuu aktiivisesti ja rakentavasti keskusteluun ja kantaa osaltaan vastuuta ryhmätilanteissa viestintäilmapiiiristä - toimii joustavasti ja rakentavasti erilaisissa työhön liittyvissä asiakas- ja ryhmätilanteissa - toimii oman alansa viestintätilanteissa joustavasti ja pitää erilaisia esityksiä tilanteen ja oman alan edellyttämällä tavalla
Hyvä H2	- perustelee monipuolisesti mielipiteensä ja väitteensä yhteistyö- ja ryhmätilanteissa - osallistuu keskusteluun, vie keskustelua tavoitteen suunnassa eteenpäin - toimii asiallisesti ja kohteliaasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja työhön liittyvissä asiakas- ja ryhmätilanteissa - pitää erilaisia esityksiä käyttäen tilanteen vaatimaa asiatyyliä ja alan termistöä
Tyydyttävä T1	- ilmaisee asiallisesti mielipiteensä yhteistyö- ja ryhmätilanteissa - osallistuu keskusteluun käyttämällä puheenvuoroja - toimii tarkoituksenmukaisella tavalla työelämän vuorovaikutustilanteissa - pitää lyhyen esityksen käyttäen tilanteen vaatimaa kieltä ja asiatyyliä

Tekstien ja tekstilajien ymmärtäminen	
Kiitettävä K3	ymmärtää sekä tekstin tarkoituksen ja sanoman että yksityiskohtien merkityksen, tekee johtopäätöksiä ja arvioi tekstin sisältöä ja ilmaisutapaa
Hyvä H2	ymmärtää ammattitaidon kannalta keskeisten tekstien päätarkoituksen ja tulkitsee tekstien merkityksiä
Tyydyttävä T1	tuntee työelämän tekstilajeja ja vertailee niitä

Tiedon hankkiminen	
Kiitettävä K3	• hakee tietoa erilaisista lähteistä ja vaikeaselkoisistakin teksteistä sekä arvioi kriittisesti niiden luotettavuutta • osaa viitata käyttämiinsä lähteisiin ja tarvittaessa pyytää niihin käyttöluvan
Hyvä H2	• hankkii ammattialaansa liittyvää tietoa erilaisista lähteistä ja arvioi lähteiden luotettavuutta • tuntee tekijänoikeudet oikeutena ja velvoitteena, noudattaa tekijänoikeuksia mm. ilmoittamalla lähteensä
Tyydyttävä T1	• hakee ammattialansa kannalta keskeistä tietoa selkeistä teksteistä • noudattaa tekijänoikeuksia, mutta tarvitsee joskus ohjausta

Mediataidot ja verkkoviestinnän hyödyntäminen	
Kiitettävä K3	• käyttää monipuolisesti viestintävälineitä ja arvioi kriittisesti mediatekstejä • dokumentoi ja kuvaa oppimistaan ja osaamistaan eri medioiden avulla • viestii ammatillisuutta osoittaen digitaalisen ympäristön vuorovaikutustilanteissa
Hyvä H2	• käyttää keskeisiä viestintävälineitä ja osaa arvioida mediatekstejä • tekee ammattiosaamistaan näkyväksi eri medioiden avulla • viestii digitaalisissa ympäristöissä sopivaa kieltä käyttäen
Tyydyttävä T1	• käyttää oman alansa ammattijulkaisuja ja mediatekstejä • käyttää ohjattuna eri medioita ammattitaitonsa esittelyyn • viestii digitaalisissa ympäristöissä sovittujen periaatteiden mukaisesti

Alan kirjallisten töiden laatiminen	
Kiitettävä K3	• hallitsee kielenkäytön perusnormit sekä hioo tuottamiensa tekstien kieli- ja ulkoasua • tuottaa tavoitteellisesti ja työstää tekstejään oman arvion ja palautteen pohjalta • laatii asianmukaisia asiakirjoja ja osaa soveltaa asiakirjamalleja
Hyvä H2	• käyttää sujuvaa lause- ja virkerakennetta ja jaksottaa tekstiä • tuottaa ammattitaidon kannalta keskeisiä tekstejä • laatii asianmukaiset asiakirjat
Tyydyttävä T1	• kirjoittaa oikeinkirjoituksen perussääntöjen mukaisesti • tuottaa ammattitaidon kannalta keskeisiä tekstejä, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta • laatii mallin mukaan asiakirjoja

Luku- ja opiskelustrategioiden hyödyntäminen	
Kiitettävä K3	• arvioi omaa luku- ja opiskelustrategiaansa ja parantaa sitä palautteen pohjalta
Hyvä H2	• tekee muistiinpanoja, tiivistää hankkimaansa tietoa ja käyttää lähteitä omassa tekstissään
Tyydyttävä T1	• tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta

Äidinkielen sekä kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkityksen ymmärtäminen	
Kiitettävä K3	- osaa arvioida äidinkielen merkitystä omalla alallaan ja sen asemaa monikielisessä yhteiskunnassa sekä työelämän että yksilön kannalta - ymmärtää kirjallisuuden tai muun kulttuurin merkityksen alalla toimimisessa
Hyvä H2	- ymmärtää äidinkielen merkitystä omalla alallaan ja monikielisessä työelämässä - tietää, mihin kirjallisuutta tai muuta kulttuuria voi alalla käyttää
Tyydyttävä T1	- tiedostaa äidinkielen taidon merkityksen omalla alallaan - tuntee esimerkkejä omaan alaan liittyvästä kirjallisuudesta tai muusta kulttuurista

Oman äidinkielen taidon arvioiminen	
Kiitettävä K3	arvioi realistisesti omaa kielenkäyttöään ja lukutaitoaan, tunnistaa vahvuuksiaan, kehittämiskohteitaan ja kehittää taitojaan palautteen pohjalta.
Hyvä H2	arvioi realistisesti omaa kielenkäyttöään ja lukutaitoaan, tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Tyydyttävä T1	arvioi äidinkielen taitoaan ja lukutaitoaan saamansa palautteen pohjalta ja kertoo, mitä siinä voisi parantaa.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Viestintä- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen	
Kiitettävä K3	- ylläpitää puhuessaan vuorovaikutusta, havainnollistaa puheenvuoroaan ja rakentaa sen sisällön loogiseksi - viestii rakentavasti myös ristiriita- ja ongelmatilanteissa - soveltaa sanattoman viestinnän sääntöjä vuorovaikutuksessaan ja vertailee merkityksiä myös eri kulttuurien välillä
Hyvä H2	- toimii kohteliaasti ja joustavasti vuorovaikutustilanteissa erilaisissa ympäristöissä - ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan, tilanteen ja alansa vaatimukset - ottaa huomioon sanattoman viestinnän vaikutuksia omassa ilmaisussaan
Tyydyttävä T1	- ilmaisee asiallisesti mielipiteensä ja perustelee ne vakuuttavasti - ottaa vuorovaikutuksessa toisten näkemykset huomioon - ymmärtää henkilöiden sanattoman viestinnän merkityksen ja vaikutuksia sanoman vastaanottoon

Esiintymis- ja ryhmätyötaitojen kehittäminen	
Kiitettävä K3	• esittää sekä spontaanin että itsenäisesti valmistellun esityksen haastavastakin aiheesta, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • tunnistaa oman toimintansa vaikutukset ryhmän toimintaan ja kannustaa ryhmän muita jäseniä toimimaan • hallitsee joustavasti kokous- ja neuvottelukäytännöt
Hyvä H2	• saa puhuessaan kontaktin kuulijoihinsa ja osaa rakentaa puheenvuoronsa niin, että sitä on helppo seurata • vie ryhmän työskentelyä eteenpäin aktiivisesti ja arvostaa muiden näkökantoja • noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä
Tyydyttävä T1	• esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen itselleen tutusta aiheesta • toimii ryhmätyötilanteessa yhteistyöhakuisesti osana ryhmää • toimii työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjen mukaisesti, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta

Ammatillinen monilukutaito ja tekstien tuottaminen	
Kiitettävä K3	• soveltaa vaihdellen eri ilmaisutapoja ja tekstilajeja omissa teksteissään ja erilaisissa kieliympäristöissä • tekee havaintoja ammatillisista tekstilajeista, muokkaa niitä ja arvioi kielellisten valintojen vaikutuksia • toimii joustavasti osana kirjoitusprosessia, kun tekstiä tuotetaan yhdessä muiden kanssa
Hyvä H2	• tarkastelee tekstilajien eri ilmaisutapoja kriittisesti • muokkaa tuottamiaan ammatillisia tekstejä palautteen perusteella • antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta yhdessä tuotetusta tekstistä
Tyydyttävä T1	• tuntee tekstilajien tilanteenmukaisen käytön vaatimuksia • käyttää mallin mukaan eri ammatillisia tekstilajeja • tuottaa tekstiä ryhmänä yhdessä muiden kanssa

Kielen ja kulttuurin tunteminen	
Kiitettävä K3	• soveltaa monipuolisesti kulttuurienvälistä osaamistaan ja arvostaa kulttuurista moninaisuutta • hankkii monipuolisia lukukokemuksia sekä arvioi kirjallisuuden ja muiden taidemuotojen merkitystä.
Hyvä H2	• ottaa huomioon kulttuurienvälisen viestinnän omassa vuorovaikutuksessaan • arvioi lukemiaan kirjoja ja kokemiaan muita taidemuotoja.
Tyydyttävä T1	• on perillä oman kielen ja kulttuurienvälisen viestinnän merkityksestä • tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin ja muihin taidemuotoihin.

Äidinkieli, saame

Pakolliset osaamistavoitteet, 5 osp

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa toimiminen	
Kiitettävä K3	• toimii monipuolisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja perustelee näkemyksiään rakentavasti ottaen huomioon toisten näkemykset • toimii joustavasti ja rakentavasti erilaisissa työhön liittyvissä asiakas- ja ryhmätilanteissa • toimii oman alansa viestintätilanteissa joustavasti ja pitää erilaisia esityksiä saamen kielellä tilanteen ja oman alan edellyttämällä tavalla
Hyvä H2	• viestii aktiivisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ottaen huomioon toisten näkemykset • toimii asiallisesti ja kohteliaasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja työhön liittyvissä asiakas- ja ryhmätilanteissa • pitää erilaisia esityksiä käyttäen tilanteen vaatimaa saamen yleiskieltä ja alan termistöä
Tyydyttävä T1	• toimii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja tuo esille näkemyksiään • toimii tarkoituksenmukaisella tavalla työelämän tilanteissa • pitää lyhyen esityksen käyttäen tilanteen vaatimaa saamen yleiskieltä

Tekstien ja tekstilajien ymmärtäminen	
Kiitettävä K3	• ymmärtää sekä tekstin tarkoituksen ja sanoman että yksityiskohtien merkityksen, tekee johtopäätöksiä ja arvioi tekstin sisältöä ja ilmaisutapaa
Hyvä H2	• ymmärtää tekstin tarkoituksen ja pääsisällön sekä osaa yhdistää ja vertailla sen yksityiskohtia omiin kokemuksiinsa ja tietoihinsa suhteuttaen
Tyydyttävä T1	• ymmärtää ammattitaidon kannalta keskeisten tekstien päätarkoituksen ja osaa yhdistää tietoja omiin kokemuksiinsa ja tietoihinsa

Tiedon hankkiminen	
Kiitettävä K3	• hakee tietoa erilaisista lähteistä ja vaikeaselkoisistakin teksteistä sekä arvioi kriittisesti niiden luotettavuutta
Hyvä H2	• hankkii ammattialaansa liittyvää tietoa erilaisista lähteistä ja arvioi myös lähteiden luotettavuutta
Tyydyttävä T1	• hakee ammattialansa kannalta keskeistä tietoa selkeistä lähteistä

Mediataidot ja verkkoviestinnän hyödyntäminen	
Kiitettävä K3	• käyttää monipuolisesti viestintävälineitä ja arvioi kriittisesti mediatekstejä • dokumentoi ja kuvaa oppimistaan ja osaamistaan eri medioiden avulla
Hyvä H2	• käyttää keskeisiä viestintävälineitä ja osaa arvioida mediatekstejä • tekee ammattiosaamistaan näkyväksi eri medioiden avulla
Tyydyttävä T1	• käyttää oman alansa ammattijulkaisuja ja mediatekstejä • käyttää ohjattuna eri medioita ammattitaitonsa esittelyyn

Alan kirjallisten töiden laatiminen	
Kiitettävä K3	• tuottaa ammattitaitoon liittyviä erilaisia tekstejä saamen kielellä sujuvasti ja luontevasti
Hyvä H2	• tuottaa ammattitaidon kannalta keskeisiä tekstejä käyttäen monipuolisesti saamen kielen oikeinkirjoituksen perussääntöjä
Tyydyttävä T1	• tuottaa ohjattuna ammattitaidon kannalta keskeisiä tekstejä saamen kielen oikeinkirjoituksen perussääntöjen mukaisesti

Luku- ja opiskelustrategioiden hyödyntäminen	
Kiitettävä K3	• arvioi omaa luku- ja opiskelustrategiaansa ja parantaa sitä palautteen pohjalta
Hyvä H2	• tekee muistiinpanoja, tiivistää hankkimaansa tietoa ja käyttää lähteitä omassa tekstissään
Tyydyttävä T1	• tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta

Kielen ja kulttuurin ymmärtäminen	
Kiitettävä K3	• tuntee saamen kielen ja kulttuurin merkitystä ja osaa arvioida monipuolisesti sen merkitystä monimuotoisessa yhteiskunnassa
Hyvä H2	• tuntee saamen kielen ja kulttuurin merkitystä ja osaa arvioida sen merkitystä monimuotoisessa yhteiskunnassa
Tyydyttävä T1	• tuntee kielellisen ja kulttuurisen taustan merkitystä

Oman äidinkielen taidon arvioiminen	
Kiitettävä K3	• arvioi realistisesti omaa kielenkäyttöään ja lukutaitoaan, tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan ja kehittää taitojaan palautteen pohjalta.
Hyvä H2	• arvioi realistisesti omaa kielenkäyttöään ja lukutaitoaan, tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Tyydyttävä T1	• arvioi äidinkielen taitoaan ja lukutaitoaan saamansa palautteen pohjalta ja kertoo, mitä siinä voisi parantaa.

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Viestintä- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen	
Kiitettävä K3	• viestii monipuolisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ottaen huomioon toisten näkemykset
Hyvä H2	• viestii aktiivisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ottaen huomioon toisten näkemykset
Tyydyttävä T1	• toimii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa huomioiden toisten näkemykset

Esiintymis- ja ryhmätyötaitojen kehittäminen	
Kiitettävä K3	• esittää sekä spontaanin että itsenäisesti valmistellun esityksen haastavastakin aiheesta, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sisällön loogiseksi • tunnistaa oman toimintansa vaikutukset ryhmän toimintaan ja kannustaa ryhmän muita jäseniä toimimaan
Hyvä H2	• saa puhuessaan kontaktin kuulijoihinsa ja osaa rakentaa puheenvuoronsa niin, että sitä on helppo seurata • vie ryhmän työskentelyä eteenpäin aktiivisesti ja arvostaa muiden näkökantoja
Tyydyttävä T1	• esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen itselleen tutusta aiheesta • toimii ryhmätyötilanteessa yhteistyöhakuisesti osana ryhmää

Ammatillinen monilukutaito ja tekstien tuottaminen	
Kiitettävä K3	• soveltaa vaihdelleen eri ilmaisutapoja ja tekstilajeja omissa teksteissään ja erilaisissa kieliympäristöissä • tekee havaintoja ammatillisista tekstilajeista, muokkaa niitä ja arvioi kielellisten valintojen vaikutuksia • kirjoittaa ammattitaitoon liittyviä erilaisia tekstejä itsenäisesti saamen kielellä
Hyvä H2	• tarkastelee tekstilajien eri ilmaisutapoja kriittisesti • muokkaa tuottamiaan ammatillisia tekstejä palautteen perusteella • kirjoittaa ammattitaidon kannalta keskeisiä tekstejä saamen kielellä
Tyydyttävä T1	• tuntee työelämän tilanteenmukaisen tekstilajin käytön vaatimuksia • tuottaa mallin mukaan eri ammatillisia tekstilajeja • kirjoittaa ohjattuna ammattitaidon kannalta keskeisiä tekstejä saamen kielellä

Kielellisesti ja kulttuurisesti monimuotoisessa ympäristössä toimiminen	
Kiitettävä K3	- tuntee saamelaisen kulttuurin keskeiset ominaispiirteet ja toimii monikulttuurisessa ympäristössä itsenäisesti saamen kielen ja kulttuurin tuntemustaan hyödyntäen - hankkii monipuolisia lukukokemuksia saamen kielellä sekä arvioi kirjallisuuden ja muiden taidemuotojen merkitystä.
Hyvä H2	- tuntee saamelaisen kulttuurin keskeiset ominaispiirteet ja toimii monikulttuurisessa ympäristössä saamen kielen ja kulttuurin tuntemustaan hyödyntäen - arvioi lukemiaan kirjoja ja kokemiaan muita taidemuotoja.
Tyydyttävä T1	- tuntee saamelaisen kulttuurin ominaispiirteitä ja toimii monikulttuurisessa ympäristössä saamen kielen ja kulttuurin tuntemustaan hyödyntäen - tutustuu saamen kirjallisuuden eri lajeihin ja muihin taidemuotoihin.

Äidinkieli, viittomakieli

Pakolliset osaamistavoitteet, 5 osp

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa toimiminen	
Kiitettävä K3	- käyttää viittomakieltä aktiivisesti oman alansa viestintätilanteissa ottaen rakentavasti toiset huomioon - toimii joustavasti erilaisissa ympäristöissä viittomakielisten ja kuulevien kanssa - käyttää tulkkia sujuvasti eri tilanteissa - hallitsee kokous- ja neuvottelukäytännöt sekä kantaa osaltaan vastuuta viestintäilmapiiiristä
Hyvä H2	- käyttää viittomakieltä tarkoituksenmukaisella tavalla oman alansa viestintätilanteissa toiset huomioon ottaen - toimii ammatillisissa tilanteissa viittomakielisten ja kuulevien kanssa - käyttää tulkkia tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa - noudattaa kokous- ja neuvottelukäytäntöjä sekä perustelee monipuolisesti mielipiteensä ja väitteensä yhteistyö- ja ryhmätilanteissa
Tyydyttävä T1	- käyttää viittomakieltä tarkoituksenmukaisella tavalla oman alansa tutuissa viestintätilanteissa toiset huomioon ottaen - selviytyy viestintätilanteista myös kuulevien kanssa - tietää, miten tulkkia käytetään vuorovaikutustilanteissa - toimii sovittujen kokouskäytäntöjen mukaisesti sekä ilmaisee mielipiteensä yhteistyö- ja ryhmätilanteissa

Viestien ja tekstilajien ymmärtäminen	
Kiitettävä K3	- tuntee hyvin ammattiin liittyvän viittomaston ja viestii ammatillisesti viittomakielellä - ymmärtää viittomakielellä alansa viestien pääsisällön ja osaa tehdä sen perusteella vertailuja ja johtopäätöksiä
Hyvä H2	- hallitsee yleisviittomaston ja viestii alansa tilanteissa viittomakielellä - ymmärtää viittomakielellä alansa keskeisten viestien pääsisällön ja osaa suhteuttaa sitä omiin kokemuksiinsa
Tyydyttävä T1	- tuntee viittomakielen eri muotoja (yleiset ja ammatilliset tilanteet) ja käyttää ammattiin liittyviä viittomia ohjatusti - ymmärtää viittomakielellä ammattialansa keskeisten viestien ydinasiat

Tiedon hankkiminen	
Kiitettävä K3	- käyttää monipuolisesti erilaisia viestintävälineitä tiedon hankinnassa ja arvioi tekstien luotettavuutta - osaa viitata käyttämiinsä lähteisiin ja tarvittaessa pyytää niihin käyttöluvan
Hyvä H2	- hankkii ammattialaansa liittyvää tietoa erilaisista lähteistä ja arvioi niiden luotetta-vuutta - tuntee tekijänoikeudet oikeutena ja velvoitteena, noudattaa tekijänoikeuksia mm. ilmoittamalla lähteensä
Tyydyttävä T1	- hakee ammattialansa kannalta keskeistä tietoa erilaisista lähteistä - noudattaa tekijänoikeuksia, mutta tarvitsee joskus ohjausta

Mediataidot ja verkkoviestinnän hyödyntäminen	
Kiitettävä K3	- käyttää monipuolisesti viestintävälineitä ja arvioi kriittisesti mediatekstejä - dokumentoi ja kuvaa oppimistaan ja osaamistaan eri medioiden avulla
Hyvä H2	- käyttää keskeisiä viestintävälineitä ja osaa arvioida mediatekstejä - tekee ammattiosaamistaan näkyväksi eri medioiden avulla
Tyydyttävä T1	- käyttää oman alansa ammattijulkaisuja ja mediatekstejä - käyttää ohjattuna eri medioita ammattitaitonsa esittelyyn

Kielellisesti ja kulttuurisesti monimuotoisessa ympäristössä toimiminen	
Kiitettävä K3	tuntee suomalaisen viittomakielen monimuotoisuutta ja erityispiirteitä sekä käyttäjäryhmiä ja toimii monimuotoisessa ympäristössä joustavasti kielitaitoaan hyödyntäen
Hyvä H2	tuntee suomalaisen viittomakielen monimuotoisuutta ja käyttäjäryhmiä ja toimii monimuotoisessa ympäristössä kielitaitoaan hyödyntäen
Tyydyttävä T1	tuntee suomalaisen viittomakielen monimuotoisuutta ja toimii monimuotoisessa ympäristössä kielitaitoaan hyödyntäen

Oman äidinkielen taidon arvioiminen	
Kiitettävä K3	arvioi realistisesti omaa kielenkäyttöään ja lukutaitoaan, tunnistaa vahvuutensa, kehittämiskohteitaan ja kehittää taitojaan palautteen pohjalta.
Hyvä H2	arvioi realistisesti omaa kielenkäyttöään ja lukutaitoaan, tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Tyydyttävä T1	arvioi äidinkielen taitoaan ja lukutaitoaan saamansa palautteen pohjalta ja kertoo, mitä siinä voisi parantaa.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Viestintä- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen	
Kiitettävä K3	- ylläpitää puhuessaan vuorovaikutusta, havainnollistaa puheenvuoroaan ja rakentaa sen sisällön loogiseksi - käyttää rakenteeltaan sujuvaa ja ilmaisultaan rikasta viittomakieltä monipuolisesti
Hyvä H2	- viestii kohteliaasti ja joustavasti vuorovaikutustilanteissa erilaisissa ympäristöissä - käyttää yleisviittomistoa ja ammattiin liittyvää viittomistoa luontevasti
Tyydyttävä T1	- ilmaisee asiallisesti mielipiteensä ja perustelee ne vakuuttavasti - ottaa vuorovaikutuksessa toisten näkemykset huomioon

Esiintymis- ja ryhmätyötaitojen kehittäminen	
Kiitettävä K3	tuottaa erilaisia viittomakielisiä esityksiä ja hyödyntää monipuolisesti ilmaisutapoja
Hyvä H2	selittää alaan liittyviä seikkoja viittomakielisessä esityksessä tai muille suunnatuissa ohjeissa
Tyydyttävä T1	pitää sekä spontaanin että valmistellun esityksen viittomakielellä itselleen tutusta aiheesta

Viestintätapojen käyttäminen ja tulkitseminen	
Kiitettävä K3	- käyttää viittomakielisten kulttuurissa esiintyviä ilmaisu- ja esiintymistapoja - tuntee viittomakielen kielelliset ominaispiirteet
Hyvä H2	- toimii erilaisissa ympäristöissä viittomakielisten ja kuulevien kanssa - pohtii viittomakielisten tekstien (videoitujen) tavoitetta ja sisältöä
Tyydyttävä T1	- tuottaa mallin mukaan alaansa liittyvää viittomakieltä - tunnistaa viittomakielen eri muotoja

Kielen ja kulttuurin monimuotoisuuden ymmärtäminen	
Kiitettävä K3	- tuntee suomalaisen viittomakielen monimuotoisuutta ja käyttäjäryhmiä - tuntee hyvin viittomakielisen yhteisön taustan ja osaa edustaa kielellistä kulttuuriaan monikielisessä ympäristössä.
Hyvä H2	- tuntee suomalaisen viittomakielen monimuotoisuutta - vertailee viitottua ja puhuttua kieltä käyttävien kommunikaatiotapoja.
Tyydyttävä T1	- tuntee kielellisen ja kulttuurisen taustansa piirteitä - ymmärtää viittomakielisen yhteisön aseman suomalaisessa yhteiskunnassa.

Äidinkieli, opiskelijan oma äidinkieli

Pakolliset osaamistavoitteet, 5 osp

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa toimiminen	
Kiitettävä K3	- toimii aloitteellisesti ja joustavasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa näkemyksiään perustellen ja toiset rakentavasti huomioon ottaen - käyttää eri tilanteissa omaa äidinkieltä yleiskielen mukaisesti sekä osaa alan termistöä
Hyvä H2	- toimii aktiivisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toiset huomioon ottaen - käyttää eri tilanteissa omaa äidinkieltä yleiskielen mukaisesti sekä osaa jossakin määrin alan termistöä
Tyydyttävä T1	- toimii tarkoituksenmukaisella tavalla tutuissa vuorovaikutustilanteissa toiset huomioon ottaen - käyttää tilanteen vaatimaa kieltä oman äidinkielen yleiskielen mukaisesti

Tekstien ymmärtäminen	
Kiitettävä K3	ymmärtää alansa tekstien pääsisällön ja tarkoituksen sekä osaa suhteuttaa sitä omiin kokemuksiinsa
Hyvä H2	ymmärtää alansa keskeisten tekstien pääsisällön ja tarkoituksen
Tyydyttävä T1	ymmärtää alansa keskeisten tekstien ydinasiat

Tiedon hankkiminen	
Kiitettävä K3	hyödyntää monipuolisesti oman kielensä viestintävälineitä tiedon hankinnassa ja arvioi tekstien luotettavuutta
Hyvä H2	hakee ammattialaansa liittyvää tietoa erilaisista lähteistä ja arvioi ohjattuna niiden luotettavuutta
Tyydyttävä T1	hakee ammattialansa kannalta keskeistä tietoa erilaisista lähteistä

Tekstien tuottaminen	
Kiitettävä K3	• laatii itsenäisesti alaansa liittyviä tekstejä käyttäen oman äidinkielen oikein-kirjoitustapoja
Hyvä H2	• laatii alaansa liittyviä erilaisia tekstejä käyttäen oman äidinkielen oikeinkirjoitustapoja
Tyydyttävä T1	• laatii ohjattuna alaansa liittyviä tekstejä käyttäen oman äidinkielen keskeisiä oikeinkirjoitustapoja

Mediataidot ja verkkoviestinnän hyödyntäminen	
Kiitettävä K3	• hyödyntää monipuolisesti viestintävälineitä ja arvioi kriittisesti mediatekstejä
Hyvä H2	• hyödyntää keskeisiä viestintävälineitä ja arvioi mediatekstejä
Tyydyttävä T1	• hyödyntää oman alansa ammattijulkaisuja ja mediatekstejä

Kielellisesti ja kulttuurisesti monimuotoisessa ympäristössä toimiminen	
Kiitettävä K3	• tuntee kielellisen ja kulttuurisen taustansa keskeiset piirteet sekä toimii monimuotoisessa ympäristössä osaamistaan monipuolisesti hyödyntäen
Hyvä H2	• vertailee oman kielensä ja suomen kielen käyttöä sekä toimii monimuotoisessa ympäristössä osaamistaan melko monipuolisesti hyödyntäen
Tyydyttävä T1	• ymmärtää kaksikielisyyden merkityksen omalle työlleen ja käyttää omaa kieltään erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ottaen toiset huomioon

Oman äidinkielen taidon arvioiminen	
Kiitettävä K3	• arvioi realistisesti omaa kielenkäyttöään ja lukutaitoaan, tunnistaa vahvuuksiaan, kehittämiskohteitaan ja kehittää taitojaan palautteen pohjalta.
Hyvä H2	• arvioi realistisesti omaa kielenkäyttöään ja lukutaitoaan, tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Tyydyttävä T1	• arvioi äidinkielen taitoaan ja lukutaitoaan saamansa palautteen pohjalta ja kertoo, mitä siinä voisi parantaa.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Viestintä- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen	
Kiitettävä K3	• viestii aktiivisesti vuorovaikutustilanteissa perustellen näkemyksiään ja ottaen toiset rakentavasti huomioon
Hyvä H2	• käyttää omalla kielellään ammattialansa keskeisiä käsitteitä ja ottaa osaa keskusteluun omalla kielialueellaan
Tyydyttävä T1	• ilmaisee itseään suullisesti kulttuuripiirinsä yhteisössä tavallisimmissa vuorovaikutustilanteissa

Tekstien ymmärtäminen	
Kiitettävä K3	ymmärtää oman alansa omakielisten tekstien keskeisen sisällön ja laajentaa sanavarastoaan ammattialalla
Hyvä H2	ymmärtää omakielisten tekstien pääsisällön ja tuntee oman alansa termistöä
Tyydyttävä T1	ymmärtää tuttujen omakielisten tekstilajien keskeiset asiat

Tekstien tuottaminen	
Kiitettävä K3	laatii itsenäisesti omaan alaansa liittyviä tekstejä omalla äidinkielellä
Hyvä H2	laatii ohjatusti erilaisia tekstejä omalla äidinkielellä
Tyydyttävä T1	laatii mallin mukaan omakielisiä tekstejä

Kielen ja kulttuurin ymmärtäminen	
Kiitettävä K3	on kiinnostunut äidinkielestään ja omasta kielitaustastaan sekä hyödyntää aktiivisesti kielellistä ja kulttuurista osaamistaan ammattialallaan ja yhteiskunnassa.
Hyvä H2	tuntee äidinkieltänsä käyttämahdollisuuksia ja vaihtelua omalla kielialueellaan sekä hyödyntää kielellistä ja kulttuurista osaamistaan ammattialallaan.
Tyydyttävä T1	tuntee kielellisen ja kulttuurisen taustansa piirteitä sekä hyödyntää kielen osaamistaan ammattialallaan.

Äidinkieli, suomi toisena kielenä

Pakolliset osaamistavoitteet, 5 osp

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa toimiminen	
Kiitettävä K3	- ymmärtää monipuolisesti alan puhetilanteisiin liittyvää viestintää - osallistuu keskusteluun aktiivisesti ja perustelee monipuolisesti näkemyksiään - hallitsee ammatin kannalta keskeiset kokous- ja neuvottelukäytännöt
Hyvä H2	- ymmärtää alan puhetilanteisiin liittyvää erilaista viestintää - osallistuu keskusteluun, käyttää puheenvuoroja ja perustelee näkemyksiään - noudattaa kokous- ja neuvottelukäytäntöjä
Tyydyttävä T1	- ymmärtää alan puhetilanteisiin liittyvää viestintää - osallistuu keskusteluun käyttämällä puheenvuoroja - toimii ryhmä- ja kokoustilanteissa sovitun käytännön mukaisesti, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta

Tekstien ja tekstilajien ymmärtäminen	
Kiitettävä K3	ymmärtää ammattitaidon kannalta keskeisten tekstien sisällön ja yksityiskohdat, tekee johtopäätöksiä sekä arvioi tekstien sisältöä ja ilmaisutapaa
Hyvä H2	ymmärtää ammattitaidon kannalta keskeisten tekstien pääsisällön ja tarkoituksen sekä tulkitsee tekstien merkityksiä
Tyydyttävä T1	ymmärtää ammattitaidon kannalta keskeisten tekstien pääsisällön ja tuntee eri tekstilajeja

Tiedon hankkiminen	
Kiitettävä K3	- hankkii itsenäisesti tietoa erilaisista lähteistä ja arvioi niiden luotettavuutta - osaa viitata käyttämiinsä lähteisiin ja tarvittaessa pyytää niihin käyttöluvan
Hyvä H2	- hankkii ammattialaansa liittyvää tietoa erilaisista lähteistä ja arvioi lähteiden luotettavuutta - tuntee tekijänoikeudet oikeutena ja velvoitteena, noudattaa tekijänoikeuksia mm. ilmoittamalla lähteensä
Tyydyttävä T1	- hakee ohjattuna ammattialansa kannalta keskeistä tietoa selkeistä teksteistä - noudattaa tekijänoikeuksia, mutta tarvitsee joskus ohjausta

Mediataidot ja verkkoviestinnän hyödyntäminen	
Kiitettävä K3	käyttää viestintävälineitä ja arvioi kriittisesti mediatekstejä
Hyvä H2	käyttää keskeisiä viestintävälineitä ja arvioi mediatekstejä
Tyydyttävä T1	käyttää ohjattuna oman alansa ammattijulkaisuja ja mediatekstejä

Alan kirjallisten töiden laatiminen	
Kiitettävä K3	- kirjoittaa tavoitteellisesti ja työstää tekstejään palautteen pohjalta - käyttää itsenäisesti ja monipuolisesti kirjoitetun suomen kielen perussääntöjä sana- ja ilmaisuvarantoaan laajentaen
Hyvä H2	- kirjoittaa ammattitaidon kannalta keskeisiä tekstejä - käyttää kirjoitetun suomen kielen perussääntöjä sana- ja ilmaisuvarantoaan laajentaen
Tyydyttävä T1	- kirjoittaa ohjattuna ammattitaidon kannalta keskeisiä tekstejä - käyttää ohjattuna kirjoitetun suomen kielen perussääntöjä sanavarantoaan laajentaen

Kielellisesti ja kulttuurisesti monimuotoisessa ympäristössä toimiminen	
Kiitettävä K3	- tuntee monipuolisesti omaa kielellistä ja kulttuurista taustaansa ja suomalaisen yhteiskunnan kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta - hyödyntää aktiivisesti kielellistä ja kulttuurista osaamistaan ammattialan tehtävissä
Hyvä H2	- tuntee oman kielellisen ja kulttuurisen taustansa pääpiirteet sekä suomalaisen yhteiskunnan monimuotoisuutta - ottaa huomioon kulttuurien välisen viestinnän toimiessaan ammattialan tehtävissä
Tyydyttävä T1	- tuntee omaa kielellistä ja kulttuurista taustaansa ja suomalaisen yhteiskunnan monimuotoisuutta - toimii kielellistä ja kulttuurista osaamistaan hyödyntäen ammattialan eri tilanteissa

Oman suomi toisena kielenä taidon arvioiminen	
Kiitettävä K3	arvioi realistisesti omaa kielenkäyttöään ja lukutaitoaan, tunnistaa vahvuuksiaan, kehittämiskohteitaan ja kehittää taitojaan palautteen pohjalta.
Hyvä H2	arvioi realistisesti omaa kielenkäyttöään ja lukutaitoaan, tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Tyydyttävä T1	arvioi suomen kielen taitoaan ja lukutaitoaan saamansa palautteen pohjalta ja kertoo, mitä siinä voisi parantaa.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Viestintä- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen	
Kiitettävä K3	viestii aktiivisesti ja monipuolisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ottaen toiset huomioon
Hyvä H2	viestii aktiivisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ottaen toiset huomioon
Tyydyttävä T1	toimii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ottaen toiset huomioon

Esiintymis- ja ryhmätyötaitojen kehittäminen	
Kiitettävä K3	- esittää sekä spontaanin että itsenäisesti valmistellun esityksen, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sisällön loogiseksi - toimii joustavasti ammattialaan liittyvissä ryhmätilanteissa
Hyvä H2	- saa puhuessaan kontaktin kuulijoihinsa ja osaa rakentaa puheenvuoronsa niin, että sitä on helppo seurata - osallistuu ammattialaansa liittyvään keskusteluun ja hallitsee sanaston
Tyydyttävä T1	- esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puheesityksen itselleen tutusta aiheesta - viestii ammattialaansa liittyvissä ryhmätilanteissa

Tekstien ja tekstilajien ymmärtäminen	
Kiitettävä K3	ymmärtää itsenäisesti tekstejä myös abstrakteista aiheista ja hahmottaa eri ammatillisten tekstilajien käyttötarkoituksen
Hyvä H2	ymmärtää tekstien tarkoituksen ja pääsisällön sekä tekstilajin käyttö-kelpoisuuden eri tarkoituksiin
Tyydyttävä T1	ymmärtää keskeisten tekstien päätarkoituksen ja arvioi tekstilajeja

Tekstien tuottaminen	
Kiitettävä K3	kirjoittaa ammattitaitoon liittyviä tekstejä itsenäisesti sekä laajentaa sana- ja ilmaisuvarantoaan
Hyvä H2	kirjoittaa ammattitaidon kannalta keskeisiä tekstejä sekä laajentaa sana- ja ilmaisuvarantoaan
Tyydyttävä T1	kirjoittaa ohjattuna ammattitaidon kannalta keskeisiä tekstejä sekä laajentaa sana- ja ilmaisuvarantoaan

Kielen ja kulttuurin ymmärtäminen	
Kiitettävä K3	tuntee monipuolisesti suomalaisen työelämän ja yhteiskunnan kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta.
Hyvä H2	tuntee suomalaisen työelämän ja yhteiskunnan kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta.
Tyydyttävä T1	tuntee kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkitystä.

Äidinkieli, suomi viittomakielisille

Pakolliset osaamistavoitteet, 5 osp

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa toimiminen	
Kiitettävä K3	käyttää ammatillista suomen kieltä sekä muita kielellisiä valmiuksiaan ja osallistuu keskusteluun asiallisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
Hyvä H2	käyttää ammatillista suomen kieltä sekä muita kielellisiä valmiuksiaan toimiessaan kuulevien kanssa ja ymmärtää muiden puheenvuoroja
Tyydyttävä T1	käyttää ohjattuna ammatillista suomen kieltä sekä muita kielellisiä valmiuksiaan toimiessaan kuulevien kanssa

Tekstien ymmärtäminen	
Kiitettävä K3	ymmärtää vaivatta sekä yleisluontoisia että ammattiin liittyviä kirjoitettuja tekstejä
Hyvä H2	ymmärtää yleisluontoisen tekstin sisällön ja tyylin sekä vertaa kirjakielistä, yleiskielistä ja puhekielistä tekstiä
Tyydyttävä T1	ymmärtää yleisluontoisen ja ammattialan kirjoitetun tekstin keskeisen sisällön

Tiedon hankkiminen	
Kiitettävä K3	• hakee tietoa kirjallisista ja digitaalisista lähteistä sekä arvioi niiden luotettavuutta • osaa viitata käyttämiinsä lähteisiin ja tarvittaessa pyytää niihin käyttöluvan
Hyvä H2	• käyttää suomen kieltä ammattialansa tiedonhankinnassa • noudattaa tekijänoikeuksia mm. ilmoittamalla lähteensä
Tyydyttävä T1	• hakee ohjattuna ammattialansa kannalta keskeistä tietoa suomen kielellä • noudattaa tekijänoikeuksia, mutta tarvitsee joskus ohjausta

Mediataidot ja verkkoviestinnän hyödyntäminen	
Kiitettävä K3	• hyödyntää monipuolisesti viestintävälineitä ja arvioi kriittisesti mediatekstejä
Hyvä H2	• käyttää keskeisiä viestintävälineitä ja osaa arvioida mediatekstejä
Tyydyttävä T1	• hyödyntää oman alansa ammattijulkaisuja ja mediaa

Alan kirjallisten töiden laatiminen	
Kiitettävä K3	• kirjoittaa sujuvasti ymmärrettävää ja selvää yleiskieltä oikeinkirjoitussääntöjen mukaisesti • laatii asianmukaisia asiakirjoja ja osaa soveltaa asiakirjamalleja
Hyvä H2	• kirjoittaa ammattitaidon kannalta keskeisiä tekstejä oikeinkirjoitussääntöjen mukaisesti • laatii asianmukaiset asiakirjat
Tyydyttävä T1	• kirjoittaa ohjattuna ammattitaidon kannalta keskeisiä tekstejä ja käyttää ymmärrettävää kieltä • laatii mallin mukaan asiakirjat

Oman suomen kielen taidon arvioiminen	
Kiitettävä K3	• arvioi realistisesti omaa kielenkäyttöään ja lukutaitoaan, tunnistaa vahvuuksiaan, kehittämiskohteitaan ja kehittää taitojaan palautteen pohjalta.
Hyvä H2	• arvioi realistisesti omaa kielenkäyttöään ja lukutaitoaan, tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Tyydyttävä T1	• arvioi suomen kielen taitoaan ja lukutaitoaan saamansa palautteen pohjalta ja kertoo, mitä siinä voisi parantaa.

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Viestintä- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen	
Kiitettävä K3	- ylläpitää puhuessaan vuorovaikutusta, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi - viestii ammattimaisesti ja vastuuntuntoisesti sekä kuulevien että kuurojen kanssa
Hyvä H2	- saa puhuessaan kontaktin kuulijoihinsa ja rakentaa puheenvuoronsa niin, että sitä on helppo seurata - toimii yhteistyökykyisesti tiimin jäsenenä ja välittää viestejä
Tyydyttävä T1	- ilmaisee mielipiteensä, perustelee ne vakuuttavasti - toimii yhteistyökykyisesti työtehtävissä tarvittaessa apuvälineitä käyttäen

Tekstilajien tulkitseminen ja kirjallisuuden tunteminen	
Kiitettävä K3	- toimii kielenkäytön perusnormien mukaisesti sekä selittää kirjoitettuja tekstejä viittomakielellä - hankkii monipuolisia lukukokemuksia ja arvioi kirjallisuuden merkitystä
Hyvä H2	- noudattaa tekstilajiin kuuluvia vaatimuksia oikein niissä ympäristöissä, joissa tekstit esiintyvät - arvioi lukemiaan kirjoja
Tyydyttävä T1	- käyttää mallin mukaan eri tekstilajeja ja tuntee niiden ympäristöjen vaatimuksia, missä tekstejä käytetään - tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin ja saa lukukokemuksia

Ammatillisten tekstien tuottaminen	
Kiitettävä K3	tuottaa sujuvaa ja ymmärrettävää ammatillista tekstiä sekä kehittää taitoaan palautteen pohjalta
Hyvä H2	tuottaa ammatillisia tekstejä ja ottaa niissä huomioon työelämän vaatimukset
Tyydyttävä T1	tuottaa ammatillisia tekstejä ja käyttää asianmukaista kieltä

Kielellisen identiteetin ymmärtäminen sekä viitotun ja puhutun kielen vertaaminen	
Kiitettävä K3	- vertaa keskeisiä puhutulle kielelle ominaisia rakenteita viittomakielen vastaaviin - vertailee suomen kielen ja viittomakielen merkitystä monikielisessä yhteiskunnassa sekä työelämän että yksilön kannalta.
Hyvä H2	- tarkastelee kielenkäytön ilmaisutapoja kriittisesti - arvioi kirjoitetun kielen asemaa suhteessa viittomakieleen yhteiskunnassa ja työelämässä.
Tyydyttävä T1	- tuntee puhutun ja viitotun kielen keskeiset erot - arvioi kirjoitetun kielen merkitystä viittomakielisille ammatin harjoittamisen kannalta.

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa toimiminen	
Kiitettävä K3	• viestii aktiivisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toiset huomioon ottaen • käyttää romanikieltä erilaisissa tilanteissa monipuolisesti
Hyvä H2	• viestii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toiset huomioon ottaen • käyttää romanikieltä erilaisissa tilanteissa melko monipuolisesti
Tyydyttävä T1	• kuuntelee muita ja käyttää puheenvuoroja vuorovaikutustilanteissa • käyttää romanikieltä ymmärrettävästi tutuissa tilanteissa

Tekstien ymmärtäminen	
Kiitettävä K3	• ymmärtää tekstien pääsisällön ja yksityiskohtia sekä tuntee laajasti alaansa liittyviä käsitteitä romanikielellä
Hyvä H2	• ymmärtää tekstien olennaisen sisällön ja tuntee keskeisiä alaansa liittyviä käsitteitä romanikielellä
Tyydyttävä T1	• tuntee joitakin alaansa liittyviä käsitteitä romanikielellä

Tiedon hankkiminen	
Kiitettävä K3	• hyödyntää monipuolisesti erilaisia viestintävälineitä tiedon hankinnassa ja arvioi tekstien luotettavuutta • käyttää itsenäisesti romanikielistä mediaa
Hyvä H2	• hakee ammattialaansa liittyvää tietoa erilaisia viestintävälineitä hyödyntäen ja arvioi ohjattuna tekstien luotettavuutta • käyttää romanikielistä mediaa
Tyydyttävä T1	• hakee tietoa erilaisista lähteistä • tuntee romanikielistä mediaa

Tekstien tuottaminen	
Kiitettävä K3	• laatii itsenäisesti tekstejä käyttäen monipuolisesti romanikieltä
Hyvä H2	• laatii tekstejä romanikielellä
Tyydyttävä T1	• laatii ohjattuna tekstejä romanikielellä

Kielellisesti ja kulttuurisesti monimuotoisessa ympäristössä toimiminen	
Kiitettävä K3	tuntee romanien kielellisen ja kulttuurisen taustan perinteen ja sen merkityksen sekä toimii monimuotoisessa yhteiskunnassa joustavalla tavalla
Hyvä H2	tuntee romanien kielellisen ja kulttuurisen taustan keskeiset piirteet ja niiden merkityksen sekä toimii monimuotoisessa ympäristössä osaamistaan hyödyntäen
Tyydyttävä T1	tuntee romanien kielellisen ja kulttuurisen taustan keskeiset piirteet ja toimii monimuotoisessa ympäristössä osaamistaan hyödyntäen

Oman romanikielen taidon arvioiminen	
Kiitettävä K3	arvioi realistisesti omaa kielenkäyttöään ja lukutaitoaan, tunnistaa vahvuuksiaan, kehittämiskohteitaan ja kehittää taitojaan palautteen pohjalta.
Hyvä H2	arvioi realistisesti omaa kielenkäyttöään ja lukutaitoaan, tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Tyydyttävä T1	arvioi romanikielen taitoaan ja lukutaitoaan saamansa palautteen pohjalta ja kertoo, mitä siinä voisi parantaa.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Viestintä- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen	
Kiitettävä K3	viestii aktiivisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa perustellen näkemyksiään ja ottaen toiset rakentavasti huomioon
Hyvä H2	viestii tarkoituksenmukaisella tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ottaen toiset huomioon
Tyydyttävä T1	viestii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ottaen toiset huomioon

Tekstien ja tekstilajien ymmärtäminen	
Kiitettävä K3	ymmärtää erilaisten tekstien sisällön ja oman alansa tekstien ydinasioita sekä oman alansa käsitteitä romanikielellä
Hyvä H2	ymmärtää ammatillisten tekstien pääsisällön ja tuntee oman alansa käsitteitä romanikielellä
Tyydyttävä T1	ymmärtää tuttujen tekstilajien keskeiset asiat romanikielellä

Tekstien tuottaminen	
Kiitettävä K3	tuottaa itsenäisesti omaan alaansa liittyviä tekstejä käyttäen sujuvaa romanikielen lause- ja virkerakennetta
Hyvä H2	käyttää kielen muotoja joustavasti kirjallisessa viestinnässä
Tyydyttävä T1	tuottaa ohjattuna ammatillisia tekstejä romanikielellä oikeata tekstilajia käyttäen

Tiedon hankkiminen	
Kiitettävä K3	hyödyntää erilaisia viestintävälineitä tiedon hankinnassa ja arvioi tekstien luotettavuutta
Hyvä H2	hakee ammattialaansa liittyvää tietoa erilaisista lähteistä viestintävälineitä hyödyntäen
Tyydyttävä T1	hakee tietoa erilaisista lähteistä käyttäen romanikielistä mediaa

Kielen ja kulttuurin ymmärtäminen	
Kiitettävä K3	hyödyntää monipuolisesti romanien kielellistä ja kulttuurista taustaa ja arvioi mahdollisuuksiaan romanikielen säilyttämisessä.
Hyvä H2	hyödyntää alalla romanien kielellisen ja kulttuurisen taustan piirteitä ja kaksi- tai monikielisyyttään.
Tyydyttävä T1	arvioi romanien kielellisen ja kulttuurisen perinteen merkitystä ja vaikutuksia alalla.

Äidinkieli, ruotsi

Pakolliset osaamistavoitteet, 5 osp

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Kiitettävä K3	
Hyvä H2	
Tyydyttävä T1	

Kiitettävä K3	
Hyvä H2	
Tyydyttävä T1	

Kiitettävä K3	
Hyvä H2	
Tyydyttävä T1	

Kiitettävä K3	
Hyvä H2	
Tyydyttävä T1	

Kiitettävä K3	
Hyvä H2	
Tyydyttävä T1	

Kiitettävä K3	
Hyvä H2	
Tyydyttävä T1	

Kiitettävä K3	
Hyvä H2	
Tyydyttävä T1	

Kiitettävä K3	
Hyvä H2	
Tyydyttävä T1	

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Kiitettävä K3	
Hyvä H2	
Tyydyttävä T1	

Kiitettävä K3	
Hyvä H2	
Tyydyttävä T1	

Kiitettävä K3	
Hyvä H2	
Tyydyttävä T1	

Kiitettävä K3	
Hyvä H2	
Tyydyttävä T1	

Toinen kotimainen kieli

Toinen kotimainen kieli, ruotsi

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Työelämän kielenkäyttötilanteissa toimiminen	
Kiitettävä K3	- tulkitsee erityyppisiä työhön liittyviä tekstejä ja tuottaa ammatillisia viestejä, ohjeita tai tilauksia - toimii tavanomaisimmissa viestintätilanteissa sekä kasvotusten että puhelimesta ja tarvittaessa pyytää tarkennusta tai selvennystä
Hyvä H2	- tulkitsee työhön liittyviä perustekstejä, kuten työ- ja turvallisuusohjeita sekä tuottaa lyhyitä viestejä käyttäen alan ammattisanastoa - selviytyy rutiininomaisista päivittäiseen elämään liittyvistä puhetilanteista, jos puheumppani puhuu hitaasti ja käyttää selkeää kieltä
Tyydyttävä T1	- ymmärtää lyhyiden omaan työhön ja työturvallisuuteen liittyvien kirjallisten viestien sisällön - kertoo suullisesti ja kirjallisesti lyhyesti itsestään ja tutuista asioista omassa työssään ja selviytyy tuttuihin aiheisiin liittyvistä vuorovaikutustilanteista

Kielen ja kulttuurin merkityksen ymmärtäminen	
Kiitettävä K3	tuntee Suomen kansalliskieliin liittyvät oikeudet ja velvoitteet.
Hyvä H2	ymmärtää ruotsin kielen ja kulttuurin merkityksen pohjoismaisessa yhteistyössä.
Tyydyttävä T1	on tietoinen ruotsin kielen ja kulttuurin merkityksestä Suomessa.

Tunnustaminen

Arvosana hyvä H2 vastaa Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteisen eurooppalaisen viitekehyksen kuvausasteikolla kuullun ja tekstin ymmärtämisessä kielitaidon taitotasoa A2.2 ja puhumisessa ja kirjoittamisessa taitotasoa A2.1.

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa toimiminen	
Kiitettävä K3	- selviytyy hyvin alan vuorovaikutustilanteissa ja viestii kohteliaasti - käyttää keskustelussa kielelle ja kulttuurille ominaisia ilmaisuja
Hyvä H2	- käyttää kieltä melko luontevasti alan vuorovaikutustilanteissa - selviytyy jokapäiväiseen elämään liittyvistä tilanteista
Tyydyttävä T1	- selviytyy alan vuorovaikutustilanteissa hyödyntäen erilaisia apukeinoja - käyttää keskustelussa tuttua sanastoa ja yleiskielistä tekstiä ja saa selvää hitaasta puheesta

Tekstien tuottaminen	
Kiitettävä K3	tuottaa sujuvasti työtehtäviin liittyviä tekstejä käyttäen keskeisintä sanastoa
Hyvä H2	kirjoittaa keskeisistä työtehtäviin liittyvistä asioista käyttäen tavallisimpia kielelle ominaisia ilmauksia
Tyydyttävä T1	kirjoittaa työhön liittyviä tekstejä käyttäen yksinkertaisia lauseita

Tietolähteiden hyödyntäminen	
Kiitettävä K3	- käyttää autenttista ruotsinkielistä aineistoa ja arvioi tekstien merkityksellisyyttä - käyttää joustavasti sähköisiä sanakirjoja ja muuta lähdeaineistoa oman alansa kysymysten selvittämiseen
Hyvä H2	- hyödyntää tuotettuja tekstejä ja julkaisuja - käyttää sanakirjoja ja sähköisiä tietolähteitä monipuolisesti
Tyydyttävä T1	- etsii yhdessä muiden kanssa tietoa erilaisista tietolähteistä toisella kotimaisella kielellä - käyttää sanakirjoja ja sähköisiä tietolähteitä

Kielenoppimisen strategioiden hyödyntäminen	
Kiitettävä K3	osoittaa pitkäjänteisyyttä ja yhteistyökykyä kielen opiskelussaan.
Hyvä H2	ottaa vastuuta kielen oppimisestaan ja hyödyntää vahvuuksiaan.
Tyydyttävä T1	tunnistaa omat kielen oppimisstrategiansa.

Tunnustaminen

Arvosana hyvä H2 vastaa Kielen oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteisen eurooppalaisen viitekehyksen kuvausasteikolla kuullun ja tekstin ymmärtämisessä kielitaidon taitotasoa A2.2 ja puhumisessa ja kirjoittamisessa taitotasoa A2.1.

Pakolliset osaamistavoittet, 2 osp

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Kiitettävä K3	
Hyvä H2	
Tyydyttävä T1	

Kiitettävä K3	
Hyvä H2	
Tyydyttävä T1	

Kiitettävä K3	
Hyvä H2	
Tyydyttävä T1	

Kiitettävä K3	
Hyvä H2	
Tyydyttävä T1	

Tunnustaminen

Valinnaiset osaamistavoittet, 2 osp

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Kiitettävä K3	
Hyvä H2	
Tyydyttävä T1	

Kiitettävä K3	
Hyvä H2	
Tyydyttävä T1	

Kiitettävä K3	
Hyvä H2	
Tyydyttävä T1	

Tunnustaminen

Vieraat kielet

Vieras kieli, A-kieli

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa toimiminen	
Kiitettävä K3	- ymmärtää alansa liittyvää tavanomaista, normaalitempoista puhetta ja toimii vuorovaikutustilanteissa luontevasti kieltä käyttäen - kertoo tutuissa tilanteissa työpaikastaan ja työstään ja siihen liittyvistä normeista ja tavoista sekä hankkii kysymällä työhönsä liittyviä lisäohjeita
Hyvä H2	- ymmärtää työhönsä ja alansa tuotteisiin ja prosesseihin liittyvät suulliset viestit ja osaa toimia niiden mukaan - kertoo itsestään ja alan työtehtävistä siten, että tulee ymmärretyksi ja osallistuu keskusteluun, mikäli keskustelukumppani puhuu selkeästi
Tyydyttävä T1	- ymmärtää oman alansa työhön liittyviä suullisia ohjeita ja osaa toimia niiden mukaan - kertoo itsestään ja työtehtävistään vastaamalla hänelle esitettyihin kysymyksiin ennakoitavissa olevissa ja tutuissa työtilanteissa

Tekstien ymmärtäminen ja tuottaminen	
Kiitettävä K3	- ymmärtää työhönsä ja alansa tuotteisiin ja prosesseihin liittyviä tekstejä, kirjallisia ohjeita sekä työstä annettua palautetta - tuottaa sujuvasti tavanomaisia viestejä ja tekstejä sekä täyttää työhönsä liittyviä asiakirjoja
Hyvä H2	- ymmärtää työhönsä ja alansa tuotteisiin ja prosesseihin liittyviä tekstejä, kirjallisia ohjeita ja tekee tarkentavia kysymyksiä sekä osaa toimia niiden mukaan - tuottaa työhönsä liittyviä tekstejä ja tarkoituksenmukaista sanastoa
Tyydyttävä T1	- ymmärtää tavallista sanastoa ja oman alansa työhön liittyviä kirjallisia viestejä ja työ- ja turvallisuusohjeita - tuottaa työhönsä liittyviä lyhyitä tekstejä

Tiedon hankkiminen	
Kiitettävä K3	hakee itsenäisesti omaa alaa koskevaa tietoa, soveltaa tietojaan ja taitojaan sekä perustelee ratkaisunsa
Hyvä H2	hakee monipuolisesti omaa alaa koskevaa tietoa mukaan lukien sähköiset tietolähteet
Tyydyttävä T1	hakee tietoa ohjattuna työhönsä liittyvistä materiaaleista ja ohjeista myös sähköisiä tiedonlähteitä käyttäen

Monikielisessä ja -kulttuurisessa ympäristössä toimiminen	
Kiitettävä K3	soveltaa työssään vieraan kielen ja kulttuurin tietojaan ja taitojaan joustavasti.
Hyvä H2	käyttää kieltä monikielisessä tai -kulttuurisessa ympäristössä.
Tyydyttävä T1	on tietoinen opiskelemaisensa kielen ja sen edustaman kulttuurin merkityksestä.

Tunnustaminen

Arvosana hyvä H2 vastaa Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteisen eurooppalaisen viitekehyksen kuvausasteikolla kuullun ja tekstin ymmärtämisessä kielitaidon taitotasoa B1.1. ja puhumisessa ja kirjoittamisessa taitotasoa B1.1.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa toimiminen	
Kiitettävä K3	- kertoo työpaikastaan ja työstään ja siihen liittyvistä normeista ja tavoista melko laajaa sanavarastoa käyttäen sekä ottaa selvää muiden maiden vastaavista asioista - selviytyy luontevasti työhön liittyvistä vuorovaikutustilanteista, joissa käsitellään vaativampiakin aiheita
Hyvä H2	- osaa viestiä ymmärrettävästi itsestään ja alan työtehtävistä, osallistuu keskusteluun sekä hankkii kysymällä työhönsä liittyviä lisäohjeita - selviytyy monenlaisista työhön liittyvistä vuorovaikutustilanteista
Tyydyttävä T1	- kertoo itsestään ja työtehtävistään sekä vastaa luontevasti hänelle esitettyihin kysymyksiin - selviytyy yleiskielisistä vuorovaikutustilanteista, joissa käsitellään myös tavanomaisimpia työtehtäviin liittyviä aiheita

Aktiivisena kansalaisena toimiminen vieraskielisissä yhteyksissä	
Kiitettävä K3	seuraa ajankohtaista keskustelua vieraalla kielellä ja ottaa siihen kantaa
Hyvä H2	käyttää vierasta kieltä vaikuttamiseen ja hyödyntää siinä sosiaalista mediaa
Tyydyttävä T1	ymmärtää, miten vieraalla kielellä voi vaikuttaa ja miten siinä voi hyödyntää sosiaalista mediaa

Kielen ja kulttuurin merkityksen ymmärtäminen	
Kiitettävä K3	hyödyntää monipuolisesti omassa työssään eri kielten ja kulttuurien tarjoamia mahdollisuuksia
Hyvä H2	osoittaa työskentelyssä ymmärtävänsä kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta
Tyydyttävä T1	hankkii tietoa niiden maiden elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan

Kielen oppimisen kehittäminen	
Kiitettävä K3	- vahvistaa oppimistaan kokeilemalla uusia vieraan kielen oppimisen tapoja - hankkii perustietoja opiskelumahdollisuuksista vieraan kielen ympäristössä.
Hyvä H2	arvioi vieraan kielen oppimisen tapojaan, niiden vahvuuksia ja heikkouksia.
Tyydyttävä T1	tunnistaa omat vieraan kielen oppimisstrategiansa.

Tunnustaminen

Arvosana hyvä H2 vastaa Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteisen eurooppalaisen viitekehyksen kuvausasteikolla kuullun ja tekstin ymmärtämisessä kielitaidon taitotasoa B1.1. ja puhumisessa ja kirjoittamisessa taitotasoa B1.1.

Vieras kieli, B-kieli

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Viestintä – ja vuorovaikutustilanteissa toimiminen	
Kiitettävä K3	- ymmärtää keskeiset ajatukset tavanomaisesta normaalitempoisesta puheesta ja toimii niiden mukaan - kertoo työpaikastaan ja työstään sekä hankkii kysymällä työhönsä liittyviä lisäohjeita
Hyvä H2	- ymmärtää tavanomaisimpia työhönsä ja alansa tuotteisiin ja prosesseihin liittyviä suullisia ohjeita ja osaa toimia niiden mukaan - kertoo itsestään ja alan työtehtävistä siten, että tulee ymmärretyksi ja osallistuu keskusteluun, mikäli keskustelukumppani käyttää yksikertaisia rakenteita
Tyydyttävä T1	- ymmärtää lyhyitä ja yksinkertaisia oman alansa työhön liittyviä suullisia viestejä ja osaa toimia niiden mukaan - kertoo lyhyesti itsestään ja työtehtävistään ennakoitavissa olevissa ja tutuissa työtilanteissa

Tekstien ymmärtäminen	
Kiitettävä K3	- ymmärtää työhönsä ja alansa tuotteisiin ja prosesseihin liittyviä kirjallisia ohjeita sekä työstä annettua palautetta - kirjoittaa tavanomaisia viestejä ja lyhyitä tekstejä sekä täyttää yksinkertaisia työhönsä liittyviä asiakirjoja
Hyvä H2	- ymmärtää työhönsä ja alansa tuotteisiin ja prosesseihin liittyviä kirjallisia ohjeita apuvälineitä käyttäen ja tekee tarkentavia kysymyksiä sekä osaa toimia niiden mukaan - kirjoittaa mallin mukaan työhönsä liittyviä yksinkertaisia ja lyhyitä tekstejä
Tyydyttävä T1	- ymmärtää lyhyitä ja yksinkertaisia oman alansa työhön liittyviä kirjallisia viestejä - kirjoittaa ohjattuna mallin mukaan työhönsä liittyviä yksinkertaisia ja lyhyitä tekstejä

Tiedon hankkiminen	
Kiitettävä K3	hakee monipuolisesti omaa alaa koskevaa tietoa, soveltaa tietojaan ja taitojaan sekä perustelee ratkaisunsa.
Hyvä H2	hakee monipuolisesti omaa alaa koskevaa tietoa mukaan lukien sähköiset tietolähteet.
Tyydyttävä T1	hakee tietoa ohjattuna työhönsä liittyvistä materiaaleista ja ohjeista myös sähköisiä tiedonlähteitä käyttäen.

Tunnustaminen

Arvosana hyvä H2 vastaa Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteisen eurooppalaisen viitekehyksen kuvausasteikolla kuullun ja tekstin ymmärtämisessä kielitaidon taitotasoa A2.1 ja puhumisessa ja kirjoittamisessa taitotasoa A1.3.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa toimiminen	
Kiitettävä K3	- esittää yksinkertaisia kysymyksiä ja vastaa käsiteltäessä omaa työympäristöä ja häntä itseään, kun puhekuoppa puhuu selkeästi, sekä pyytää tarvittaessa selvennystä - selviytyy työelämän tavanomaisissa palvelutilanteissa
Hyvä H2	- vastaa yksinkertaisiin kysymyksiin käsiteltäessä omaa työympäristöä ja häntä itseään, kun puhekuoppa puhuu hitaasti ja selkeästi - osallistuu keskusteluun, kun keskustelukumppani puhuu hitaasti ja käyttää selkeitä rakenteita
Tyydyttävä T1	- kertoo itsestään ja työstään, esim. tunnistaa työkaluja, ammattinimikkeitä ja työtehtäviä - viestii suullisesti esimerkiksi esittäytyessään arkipäivän ja työelämän tutuissa tilanteissa

Tekstien tuottaminen	
Kiitettävä K3	kirjoittaa sujuvasti tavanomaisia viestejä ja työhönsä liittyviä tekstejä sekä täyttää työhönsä liittyviä asiakirjoja
Hyvä H2	kirjoittaa työhönsä liittyviä lyhyitä tekstejä
Tyydyttävä T1	kirjoittaa ohjattuna työhönsä liittyviä lyhyitä tekstejä

Monikielisessä ja -kulttuurisessa ympäristössä toimiminen	
Kiitettävä K3	soveltaa työssään vieraan kielen ja kulttuurin tietojaan ja taitojaan
Hyvä H2	käyttää kieltä monikielisessä tai -kulttuurisessa ympäristössä
Tyydyttävä T1	on tietoinen opiskelemansa kielen ja sen edustaman kulttuurin merkityksestä

Kielen oppimisen kehittäminen	
Kiitettävä K3	vahvistaa oppimistaan kokeilemalla uusia kielen oppimisen tapoja.
Hyvä H2	arvioi kielen oppimisen tapojaan, niiden vahvuuksia ja heikkouksia.
Tyydyttävä T1	tunnistaa omat kielen oppimisstrategiansa.

Tunnustaminen

Arvosana hyvä H2 vastaa Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteisen eurooppalaisen viitekehyksen kuvausasteikolla kuullun ja tekstin ymmärtämisessä kielitaidon taitotasoa A2.1 ja puhumisessa ja kirjoittamisessa taitotasoa A1.3.

2.35. Yhdistelmäajoneuvokuljetukset, 40 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- suorittaa päivittäiset tarkastukset ja tarvittavat huoltotoimet yhdistelmäajoneuvolle
- kytkeä ja irrottaa kuorma-autoon soveltuvan perävaunun
- käyttää työtehtävässään tarvittavia asiakirjoja
- valita työtehtävän edellyttämän yhdistelmäajoneuvon ja kuormatilan
- suunnitella ja valita kuljetustehtävään soveltuvan reitin
- käyttää kappaletavarakuljetuksissa kuormaukseen, purkamiseen ja kuljettamiseen tarvittavia lisälaitteita ja välineitä
- kuormata ja purkaa yhdistelmäajoneuvon kuorman säädösten ja työtehtävän edellyttämällä tavalla
- kuljettaa yhdistelmäajoneuvoa säädösten ja määräysten mukaan
- suorittaa annetun kuljetustehtävän sekä jakelu- että runkoliikenteessä
- käyttää truckia turvallisesti työtehtävässään
- huolehtia työympäristönsä järjestyksestä ja siisteydestä
- ottaa kuljetustehtävässään huomioon terveyteen, turvallisuuteen ja toimintakykyyn vaikuttavat asiat
- noudattaa työssään sisäisen yrittäjyyden periaatteita ja laatujärjestelmien vaatimuksia
- toimia asiakaspalvelutilanteissa.

Lisäksi opiskelija tai tutkinnon suorittaja suorittaa

- CE -luokan kuljettajatutkinnon
- ADR-peruskurssin ja kokeen hyväksytysti
- kuljetusalan työturvakortin hyväksytysti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa suorittamalla päivittäiset tarkastus- ja huoltotoimet ajoneuvolle sekä kuljettamalla ajoneuvoyhdistelmällä kappaletavarakuorman. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/ työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

1. TYÖPROSESSIN HALLINTA

Oman työn suunnittelu	
Kiitettävä K3	noudattaa työsuunnitelmaa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	suoriutuu itsenäisesti annetusta tehtävästä
Tyydyttävä T1	suorittaa omaa työtään ohjeiden mukaisesti

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	suoriutuu kuljetusalan prosessista vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	suorittaa kuljetusalan keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet sekä työympäristön
Tyydyttävä T1	suorittaa kuljetusalan perustehtävät annettujen ohjeiden mukaan

Taloudellinen ja laadukas toiminta	
Kiitettävä K3	toimii ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
Hyvä H2	toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.

2. TYÖMENETELMIEN, VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Yhdistelmäajoneuvon käyttöönotto ja ajon päättäminen	
Kiitettävä K3	- seuraa yhdistelmäajoneuvon kuntoa ja informoi vian ilmetessä korjaamohenkilökuntaa - valitsee työtehtävään soveltuvan perävaunun ja suorittaa kytkennän ja irrotuksen turvallisesti ja säädösten mukaisesti
Hyvä H2	- tekee tarvittavat täydennykset ja toimenpiteet ennen ajoonlähtöä ja ajon päätteeksi - suorittaa raskaan yhdistelmäajoneuvon perävaunun kytkennän ja irrotuksen turvallisesti ja säädösten mukaan vaativissa olosuhteissa
Tyydyttävä T1	- tarkastaa yhdistelmäajoneuvon liikenneturvallisuuksunnon ennen ajoonlähtöä - suorittaa raskaan yhdistelmäajoneuvon perävaunun kytkennän ja irrotuksen turvallisesti ja säädösten mukaan

Reittisuunnittelu	
Kiitettävä K3	suunnittelee ja valitsee kuljetustehtävään ja olosuhteisiin soveltuvan taloudellisen ja turvallisen reitin
Hyvä H2	suunnittelee ja aikatauluttaa valitsemansa reitin
Tyydyttävä T1	löytää opastettuna kartan navigaattorin tai molempien avulla oikean määränpään.

Kuljetustehtävä	
Kiitettävä K3	- kuormaa mahdollisimman suuren hyötykuorman oikeassa purkujärjestyksessä kuljetustehtävän edellyttämään yhdistelmäajoneuvoon - suorittaa kuljetustehtävän turvallisesti, taloudellisesti ja ennakoivan ajon periaatteiden mukaisesti - laatii laatujärjestelmän edellyttämiä poikkeama- tai vahinkoraportteja
Hyvä H2	- kuormaa, varmistaa ja purkaa kappaletavakuorman säädösten mukaisesti oikeassa purkujärjestyksessä - suorittaa kuljetustehtävän turvallisesti ja säädösten mukaisesti - täyttää kuljetustehtävän edellyttämiä raportteja
Tyydyttävä T1	- kuormaa, varmistaa ja purkaa yhdistelmäajoneuvon kappaletavakuorman säädösten mukaisesti - suorittaa kuljetustehtävän säädösten mukaisesti - selvittää yhdistelmäajoneuvon ja kuorman asiakirjoista säädösten mukaisen kytkennän ja kuormauksen

Lisälaitteet ja välineet	
Kiitettävä K3	tarkastaa ja käyttää lämmönsäätölaitteita ja työkoneita määräysten mukaan ja huomioida olosuhteiden vaikutukset turvalliseen ja taloudelliseen käyttöön
Hyvä H2	käyttää lämmönsäätölaitteita ja kappaletavaran käsittelyssä tarvittavia työkoneita
Tyydyttävä T1	tietää lämmönsäätölaitteen toimintaperiaatteen ja käyttää kappaletavaran käsittelyssä tarvittavia ajoneuvossa olevia laitteita ja välineitä

Asiakaspalvelu	
Kiitettävä K3	on aloitteellinen sekä arvioi ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella.
Hyvä H2	pukeutuu ja toimii asiallisesti työtehtävän edellyttämällä tavalla.
Tyydyttävä T1	käyttäytyy ja vastaa puhelimeen ohjeiden mukaisesti.

3. TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Turvallinen kuljettaminen	
Kiitettävä K3	- tietää tiekuljetussopimuslain perusasiat ja soveltaa säädöksiä sekä fysiikan lakeja työssään erilaisissa tilanteissa - suunnittelee ja aikatauluttaa työtehtävänsä ottaen huomioon ajo- ja lepoaikasäädökset sekä työaikasäädökset - suorittaa oman työtehtävänsä ennakoivan ja taloudellisen ajon periaatteita noudattaen.
Hyvä H2	- tietää henkilöiden ja tavarain luvanvaraiseen kuljettamiseen ja näihin käytettäviin ajoneuvoihin liittyvät säädökset - tietää keskeiset ajo- ja lepoaikasäädökset sekä keskeiset työaikasäädökset ja soveltaa niitä työssään - ymmärtää ennakoivan ajamisen turvallisuusvaikutukset.
Tyydyttävä T1	- kuljettaa ajoneuvoa turvallisesti säädösten edellyttämällä tavalla ja ottaa huomioon fysiikan lakien vaikutuksen kuljetustehtävän suorittamiseen - tietää maksimiajoajat sekä minimilepoajat vuorokaudessa ja käyttää ajopiirturia oikein - tunnistaa ennakoivan ajon periaatteet.

4. ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Kiitettävä K3	- arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmiksi - tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä
Hyvä H2	tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomioi ergonomian vaikutuksen terveyteen
Tyydyttävä T1	noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita sekä tietää työvireyteen vaikuttavat asiat

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Kiitettävä K3	johdattaa asiakkaan vuorovaikutustilanteeseen
Hyvä H2	toimii vuorovaikutustilanteissa ja työskennellä asiakkaiden kanssa
Tyydyttävä T1	ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja
Hyvä H2	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla
Tyydyttävä T1	tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä

Ammattietiikka	
Kiitettävä K3	• suorittaa työtehtävänsä sovittujen toimintamallien mukaisesti ja kehittää ammattinsa arvostusta omalla toiminnallaan • edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.
Hyvä H2	• toimii yleisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti • toimii alansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	• noudattaa sovittuja työaikoja ja raportoi poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti • tunnistaa alansa kestävän kehityksen periaatteet.

2.36. Yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen, 8 osp

Tutkinnon osan tulee sisältää kaikkien neljän osa-alueen pakolliset osaamistavoitteet (yhteensä 5 osaamispistettä). Lisäksi tutkinnon osan tulee sisältää valinnaisia osaamistavoitteita miltä tahansa osa-alueelta tai osa-alueilta siten, että opiskelijalle kertyy yhteensä 8 osaamispisteen edestä yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavaa osaamista.

Yhteiskuntataidot

Yhteiskuntataidot

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Opiskelija

- osaa toimia kansalaisena ja osallistua yhteiskunnalliseen päätöksentekoon
- osaa toimia tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteita noudattaen
- osaa suunnitella ja hoitaa omaa talouttaan sekä arvioida siihen liittyviä riskejä
- hyödyntää sosiaalista mediaa aktiivisen osallistumisen keinona
- osaa käyttää yhteiskunnan tarjoamia palveluja ja toimia kuluttajana.

ARVIOINNIN KOHTEET

Kansalaisena toimiminen ja yhteiskunnalliseen päätöksentekoon osallistuminen	
Kiitettävä K3	- tuntee kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet Suomessa ja arvioi niitä suhteessa muiden maiden vastaaviin - seuraa aktiivisesti yhteiskunnallista päätöksentekoa ja osallistuu siihen eri tavoin - osallistuu opiskelijakunnan tai muiden tahojen järjestämään toimintaan ja vaikuttaa aktiivisesti asioita koskevaan päätöksentekoon
Hyvä H2	- tietää kansalaisen perusoikeuksia ja velvollisuuksia Suomessa ja osaa kertoa niistä - seuraa yhteiskunnallista päätöksentekoa ja ilmaisee omia mielipiteitään tarpeelliseksi kokemistaan asioista - osallistuu opiskelijakunnan tai muiden tahojen järjestämään toimintaan ja vaikuttaa päätöksentekoon omalta osaltaan
Tyydyttävä T1	- tietää kansalaisen perusoikeuksia ja velvollisuuksia Suomessa ja osaa kertoa niistä - seuraa yhteiskunnallista päätöksentekoa - osallistuu opiskelijoiden tai muiden tahojen järjestämään toimintaan ja vaikuttaa yhteisölliseen toimintaan omalta osaltaan

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteiden noudattaminen	
Kiitettävä K3	edistää omalta osaltaan työyhteisön hyväksyvää ilmapiiriä ja puuttuu asianmukaisesti mahdolliseen kiusaamiseen tai häirintään
Hyvä H2	toimii muita ihmisiä arvostavalla tavalla, kohtelee yhdenvertaisesti työtovereitaan ja asiakkaitaan mahdollisesta erilaisuudesta huolimatta
Tyydyttävä T1	toimii asianmukaisesti erilaisten ihmisten kanssa myös monikulttuurisissa työyhteisöissä

Oman talouden ja raha-asoiden suunnitteleminen ja hoitaminen	
Kiitettävä K3	tekee itsenäisesti ja vastuullisesti suunnitelman menoistaan ja tuloistaan ennakoiden tulevia tapahtumia sekä tietäen luoton ottamisen ehdot, seuraukset ja riskit
Hyvä H2	tekee suunnitelman menoistaan ja tuloistaan ennakoiden tulevia tapahtumia sekä tietäen luoton ottamisen ehdot, seuraukset ja riskit
Tyydyttävä T1	tekee ohjattuna suunnitelman menoistaan ja tuloistaan tietäen luoton ottamisen ehdot, seuraukset ja riskit

Sosiaalisen median hyödyntäminen	
Kiitettävä K3	• käyttää sosiaalista mediaa monipuolisesti oman ja /tai edustamansa yhteisön tai yrityksen asian edistämiseen
Hyvä H2	• käyttää sosiaalista mediaa oman ja /tai edustamansa yhteisön tai yrityksen asian edistämiseen
Tyydyttävä T1	• käyttää ohjattuna sosiaalista mediaa oman ja /tai edustamansa yhteisön tai yrityksen asian edistämiseen

Yhteiskunnan palvelujen käyttäminen ja kuluttajana toimiminen	
Kiitettävä K3	• käyttää itsenäisesti ja valintoja tehden opiskelijan tarvitsemia palveluja ja ymmärtää, miten palvelut yhteiskunnassa rahoitetaan • hakee tuotteista ja palveluista tutkittua tietoa eri lähteitä käyttämällä sekä osaa arvioida tiedonlähteiden luotettavuutta.
Hyvä H2	• käyttää monipuolisesti ja harkiten opiskelijan tarvitsemia palveluja ja ymmärtää, miten palvelut yhteiskunnassa rahoitetaan • hakee tuotteista ja palveluista tutkittua tietoa eri lähteitä käyttämällä sekä tietää, mistä saa tietoa ja apua kuluttaja-asioissa.
Tyydyttävä T1	• käyttää opiskelijan tarvitsemia palveluja ja ymmärtää, miten palvelut yhteiskunnassa rahoitetaan • tuntee kuluttajan oikeuksia ja velvollisuuksia sekä tietää, mistä saa apua kuluttaja-asioissa.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija

- osaa hakea tietoa yhteiskunnallisista vaikuttamismahdollisuuksista ja yhteiskunnallisesta päätöksenteosta myös Euroopan unionista
- tuntee *oman alan* yhteiskunnallisen merkityksen ja vaikuttavuuden
- osaa seurata yhteiskunnallista keskustelua ja taloutta koskevaa uutisointia
- osaa kuvata yhteiskunnallisen ja taloudellisen tilanteen heijastumista *oman alan* työpaikkoihin ja työllisyyteen
- osaa selvittää kansantalouden peruskäsitteitä ja sen keskeisimpiä toimijoita sekä arvioida niiden merkityksen kansantaloudelle.

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Tiedon hakeminen yhteiskunnallisista vaikuttamismahdollisuuksista ja yhteiskunnallisesta päätöksenteosta Euroopan unionissa	
Kiitettävä K3	• hakee monipuolisesti ja aktiivisesti tietoa yhteiskunnallisista vaikuttamismahdollisuuksista ja yhteiskunnallisesta päätöksenteosta
Hyvä H2	• hakee tietoa yhteiskunnallisista vaikuttamismahdollisuuksista ja yhteiskunnallisesta päätöksenteosta
Tyydyttävä T1	• hakee ohjattuna tietoa yhteiskunnallisista vaikuttamismahdollisuuksista ja yhteiskunnallisesta päätöksenteosta

Oman alan yhteiskunnallisen merkityksen ja vaikuttavuuden tunteminen	
Kiitettävä K3	kuvaa laaja-alaisesti ja perustellen oman alan yhteiskunnallisen merkityksen ja vaikuttavuuden
Hyvä H2	kuvaa perustellen oman alan yhteiskunnallisen merkityksen ja vaikuttavuuden
Tyydyttävä T1	tuntee keskeisiltä osin oman alan yhteiskunnallisen merkityksen ja vaikuttavuuden

Yhteiskunnallisen keskustelun ja taloutta koskevan uutisoinnin seuraaminen	
Kiitettävä K3	- seuraa aktiivisesti eri tietolähteistä yhteiskunnallista ja taloutta koskevaa keskustelua - perustelee oman alan tilannetta monipuolisesti ja arvioi kriittisesti eri medioiden välittämää tietoa
Hyvä H2	- seuraa eri tietolähteistä yhteiskunnallista ja taloutta koskevaa keskustelua - tekee oman alan tilannekatsauksen, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta
Tyydyttävä T1	- seuraa jonkin tietolähteen avulla yhteiskunnallista ja taloutta koskevaa keskustelua - tekee oman alan tilannekatsauksen, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta

Yhteiskunnallisen ja taloudellisen tilanteen huomioiminen omalla alalla	
Kiitettävä K3	- selvittää havainnollisesti, miten ajankohtainen yhteiskunnallinen ja taloudellinen tilanne heijastuu oman alan työpaikkoihin ja työllisyyteen - perustelee selvitystään monipuolisesti ja kattavasti
Hyvä H2	selvittää havainnollisesti, ja perustellen miten ajankohtainen yhteiskunnallinen ja taloudellinen tilanne heijastuu oman alan työpaikkoihin ja työllisyyteen
Tyydyttävä T1	kertoo havainnollisesti, miten ajankohtainen yhteiskunnallinen ja taloudellinen tilanne heijastuu oman alan työpaikkoihin ja työllisyyteen

Kansantalouden peruskäsitteiden ja sen keskeisten toimijoiden selvittäminen	
Kiitettävä K3	selvittää kansantalouden peruskäsitteet ja keskeiset toimijat, niiden merkityksen sekä niiden välisiä riippuvuussuhteita.
Hyvä H2	selvittää kansantalouden peruskäsitteet ja keskeiset toimijat sekä arvioi niiden merkitystä kansantaloudelle.
Tyydyttävä T1	kertoo esimerkkejä kansantalouden peruskäsitteistä ja keskeisistä toimijoista.

Työelämätaidot

Työelämätaidot

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Opiskelija

- osaa hakea itselleen työpaikkaa

- osaa kuvata työsopimusjärjestelmää ja työsopimuksen keskeiset asiat
- osaa perehtyä työpaikan toimintaan ja työtehtäviin sekä huolehtia työturvallisuudesta
- osaa työskennellä työpaikassa ja kehittää osaamistaan.

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Työpaikan hakeminen	
Kiitettävä K3	• hakee aktiivisesti ja oma-aloitteisesti työpaikkoja tunnistaen omat vahvuutensa • laatii selkeän ja omaa osaamistaan kuvaavan työpaikkahakemuksen ja CV:n • toimii työhaastattelussa kohteliaasti ja asiallisesti • ottaa pukeutumisessa huomioon työpaikan ja toimialan erityispiirteet • perustelee omaa osaamistaan ja vahvuuksiaan laaja-alaisesti
Hyvä H2	• hakee itsenäisesti työpaikkoja sekä laatii selkeän työhakemuksen ja CV:n • toimii työhaastattelussa kohteliaasti ja asiallisesti • ottaa pukeutumisessa huomioon työpaikan ja toimialan luonteen • tuo selkeästi esille omat vahvuutensa esitellessään osaamistaan
Tyydyttävä T1	• hakee työpaikkaa ja tekee työhakemuksen sekä CV:n tarviten jonkin verran ohjausta • toimii työhaastattelussa asiallisesti • pukeutuu toimialan ja työpaikan mukaisesti • tuo esille omaa osaamistaan

Median käyttäminen työnhaussa	
Kiitettävä K3	• käyttää monipuolisesti mediaa työnhaussa hyödyntäen sosiaalisen median mahdollisuuksia
Hyvä H2	• tutustuu työpaikkoihin mediatietoja hyödyntäen
Tyydyttävä T1	• hakee työpaikkoja koskevia tietoja mediasta

Työsopimusjärjestelmän, työsopimuksen ja työlainsäädännön sisällön tunteminen	
Kiitettävä K3	• tuntee hyvin oman alan työehdot ja keskeisen työlainsäädännön mahdollisuudet työtä kehitettäessä • varmistaa, että oman työsopimuksen sisältö on sovitun mukainen • toimii työssään oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa mukaisesti sekä perustelee vastuullisesti toimintaansa
Hyvä H2	• tuntee oman alan työehdot ja keskeisen työlainsäädännön • varmistaa, että oman työsopimuksen sisältö on sovitun mukainen • toimii työssään oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa mukaisesti
Tyydyttävä T1	• tuntee keskeiset asiat alan työehdoista ja oman alansa työlainsäädännöstä • tuntee oman työsopimuksensa sisällön • ottaa toiminnassaan huomioon oikeutensa ja velvollisuutensa, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta

Työpaikan toimintaan ja työhön perehtyminen	
Kiitettävä K3	• hakee itsenäisesti monipuolisesta tietoa työpaikan toiminnasta ja työtehtävistään • soveltaa ja kehittää työstä annettuja turvallisuusohjeita
Hyvä H2	• hakee monipuolisesti tietoa työpaikan toiminnasta ja työtehtävistään • noudattaa työstä annettuja turvallisuusohjeita
Tyydyttävä T1	• hakee tietoa työpaikan toiminnasta ja työtehtävistään • noudattaa työstä annettuja turvallisuusohjeita

Työyhteisössä toimiminen	
Kiitettävä K3	• noudattaa annettuja työaikoja ja sovittuja toimintatapoja ja toimii joustavasti työyhteisön erilaisissa muuttuvissa tilanteissa • huolehtii työssä vaaditusta suoja- ym. vaatetuksesta • työskentelee luontevasti osana työyhteisöään erilaisten ihmisten ja ryhmien kanssa ja esittää kehittämisideoita työyhteisön ja -ryhmän käyttöön.
Hyvä H2	• noudattaa annettuja työaikoja, sovittuja toimintatapoja ja toimii joustavasti erilaisissa työtilanteissa • huolehtii työssä vaaditusta suoja- ym. vaatetuksesta • työskentelee luontevasti osana työyhteisöään erilaisten ihmisten ja ryhmien kanssa.
Tyydyttävä T1	• noudattaa annettuja työaikoja ja sovittuja toimintatapoja • huolehtii työssä vaaditusta suoja- ym. vaatetuksesta • työskentelee osana työryhmää ja erilaisten ihmisten kanssa, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija

- osaa edistää työyhteisön ilmapiiriä ja henkilöstön osallisuutta
- osaa toimia *työpaikan* eri tehtävissä
- osaa osaltaan vastata *työpaikan* työtehtävien etenemisestä ja työn laadusta sekä näiden kehittämisestä
- osaa kehittää omaa osaamistaan
- osaa hakea työtä kansainvälisiltä työmarkkinoilta ja erityisesti EU-maista.

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Työyhteisön ilmapiirin ja henkilöstön osallisuuden edistäminen	
Kiitettävä K3	• edistää aktiivisesti työyhteisön hyväksyvää ilmapiiriä ja kannustaa muita osallistumaan monipuolisesti yhteiseen toimintaan
Hyvä H2	• edistää osaltaan työyhteisön hyväksyvää ilmapiiriä ja kannustaa muita osallistumaan yhteiseen toimintaan
Tyydyttävä T1	• edistää osaltaan työyhteisön hyväksyvää ilmapiiriä ja kannustaa muita osallistumaan yhteiseen toimintaan, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta

Työpaikan eri tehtävissä toimiminen	
Kiitettävä K3	ilmaisee halukkuutensa osallistua erilaisiin työpaikan tehtäviin oman osaamisen ja omien voimavarojensa mukaisesti
Hyvä H2	ilmaisee halukkuutensa osallistua uusiin työpaikan tehtäviin oman osaamisen ja omien voimavarojensa mukaisesti
Tyydyttävä T1	ilmaisee halukkuutensa osallistua joihinkin uusiin työpaikan tehtäviin oman osaamisen ja omien voimavarojensa mukaisesti

Työpaikan työtehtävien ja työprosessien etenemisestä ja työn laadusta huolehtiminen	
Kiitettävä K3	- toimii työnsä asetettujen laatu- ja kustannustavoitteiden mukaisesti ja kehittää omaa toimintaansa niiden saavuttamiseksi - toimii palveluhenkisesti ja varmistaa asiakastyytyväisyyden - toimii aloitteellisesti työnsä ja työympäristön laadun kehittämisessä
Hyvä H2	- toimii työnsä asetettujen laatu- ja kustannustavoitteiden mukaisesti ja arvioi omaa toimintaansa niiden saavuttamisessa - toimii palveluhenkisesti
Tyydyttävä T1	toimii työnsä asetettujen laatu- ja kustannustavoitteiden mukaisesti ja muuttaa omaa toimintaansa annetun palautteen perusteella, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta

Oman osaamisen kehittäminen	
Kiitettävä K3	kehittää itseään ja osaamistaan suunnitelmallisesti ja monipuolisesti sekä arvioi omia kehittymistarpeitaan
Hyvä H2	kehittää itseään ja osaamistaan suunnitelmallisesti sekä arvioi omia kehittymistarpeitaan yhteistyössä muiden kanssa
Tyydyttävä T1	kehittää itseään ja osaamistaan, mutta tarvitsee siinä ajoittain ohjausta

Työn hakeminen kansainvälisiltä työmarkkinoilta	
Kiitettävä K3	- käyttää monipuolisesti mediaa työnhaussa hyödyntäen sosiaalisen median mahdollisuuksia - hakee aktiivisesti ja oma-aloitteisesti työpaikkoja tunnistaen omat vahvuutensa ja laatii selkeän ja omaa osaamistaan kuvaavan työpaikkahakemuksen - toimii työnhaussa käyttäen hyvää kielitaitoaan eri kulttuuritaustaisen ihmisten kanssa.
Hyvä H2	- hakee työpaikkoja koskevia tietoja mediasta ja tutustuu työpaikkoihin mediatietoja hyödyntäen - hakee itsenäisesti työpaikkoja ja laatii selkeän työhakemuksen - toimii työnhaussa eri kulttuuritaustaisen ihmisten kanssa hyödyntäen kielitaitoaan.
Tyydyttävä T1	- hakee kansainvälisiä työpaikkoja koskevia tietoja mediasta - hakee työpaikkaa ja tekee työhakemuksen, mutta tarvitsee ajoittain näihin ohjausta - toimii työnhaussa eri kulttuuritaustaisen ihmisten kanssa hyödyntäen kielitaitoaan, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta.

Yrittäjyys ja yritystoiminta

Yrittäjyys ja yritystoiminta

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Opiskelija

- osaa arvioida ja tunnistaa oman osaamisensa ja omat vahvuutensa
- osaa ideoida omaa liikeideaa ja sen kehittämismahdollisuuksia
- osaa arvioida mahdollisuuksiaan ryhtyä yrittäjäksi
- osaa selvittää *omia ammatillisia* verkostojaan
- osaa tunnistaa kannattavan liiketoiminnan periaatteet
- osaa arvioida oman yrittäjyyden ja yritystoiminnan merkitystä omalle hyvinvoinnilleen ja Suomen kansantaloudelle.

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Oman osaamisen arvioiminen ja tunnistaminen	
Kiitettävä K3	• arvioi monipuolisesti ja perustellen omaa osaamistaan ja vahvuuksiaan oman alansa toimintaan liittyen
Hyvä H2	• arvioi monipuolisesti omaa osaamistaan ja vahvuuksiaan oman alansa toimintaan liittyen
Tyydyttävä T1	• arvioi osaamistaan ja selvittää vahvuuksiaan oman alansa toimintaan liittyen, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta

Oman liikeidean ja sen kehittämismahdollisuuksien ideoiminen	
Kiitettävä K3	• selvittää monipuolisesti ja itsenäisesti yritystoimintaansa liittyviä mahdollisuuksia, yritysmuotoja, keskeisiä palveluja tai tuotteita • kehittää ja perustelee liikeidean
Hyvä H2	• selvittää ja ideoi yritystoimintaansa liittyviä mahdollisuuksia, yritysmuotoja, keskeisiä palveluja tai tuotteita • kehittää liikeideaa
Tyydyttävä T1	• selvittää ja ideoi yritystoimintaansa liittyviä mahdollisuuksia, yritysmuotoja, keskeisiä palveluja tai tuotteita, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta

Yrittäjäksi ryhtymisen mahdollisuuksien arvioiminen	
Kiitettävä K3	• selvittää monipuolisesti ja perustellen, mitä toimenpiteitä oman yrityksen perustamisessa tarvitaan ja mitä tukipalveluita on käytettävissä
Hyvä H2	• selvittää monipuolisesti, mitä toimenpiteitä oman yrityksen perustamisessa tarvitaan ja mitä tukipalveluita on käytettävissä
Tyydyttävä T1	• hankkii tietoa, millä toimenpiteillä ja tukipalveluilla oma yritys voidaan perustaa, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta

Omien ammatillisten verkostojen selvittäminen	
Kiitettävä K3	• selvittää monipuolisesti ja itsenäisesti oman alansa yhteistyökumppanit ja ammatilliset verkostot ja arvioi kriittisesti yhteistyön mahdollisuuksia eri tahojen kanssa
Hyvä H2	• selvittää kattavasti oman alansa yhteistyökumppanit ja ammatilliset verkostot ja arvioi yhteistyön mahdollisuuksia eri tahojen kanssa
Tyydyttävä T1	• selvittää oman alansa yhteistyökumppanit ja ammatilliset verkostot ja kuvaa yhteistyön mahdollisuuksia eri tahojen kanssa

Liiketoiminnan periaatteiden selvittäminen	
Kiitettävä K3	• selvittää kattavasti ja perustellen oman liikeidean pohjalta rahoituslähteet, tuotot ja kustannukset
Hyvä H2	• selvittää oman liikeidean pohjalta rahoituslähteet, tuotot ja kustannukset
Tyydyttävä T1	• selvittää oman liikeidean pohjalta rahoituslähteet, tuotot ja kustannukset, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta

Oman alan yritystoiminnan merkityksen selvittäminen	
Kiitettävä K3	• selvittää yritystoiminnan riskit ja merkityksen omaan elämäänsä sekä • perustelee oman alan yritystoiminnan merkityksen elinkeinoelämässä ja ennakoii oman alan tulevia kehitysnäkymiä.
Hyvä H2	• selvittää monipuolisesti yritystoiminnan riskit ja merkityksen omaan elämäänsä sekä elinkeinoelämän kannalta.
Tyydyttävä T1	• selvittää yritystoiminnan riskit ja merkityksen omaan elämäänsä sekä elinkeinoelämän kannalta, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija

- osaa kartoittaa *oman alan* yritystoiminnan kehittämistarpeita
- osaa selvittää oman liiketoiminnan tuloksellisuuden ja oman työpanoksen vaikutuksen siihen toteuttamalla pienen projektin
- osaa tehdä kehittämis ehdotuksia uusista toimintatavoista ja muuttaa omaa toimintaansa
- osaa suunnitella omaa toimintaansa ja ajankäyttöään.

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Alan yritystoiminnan kehittämistarpeiden kartoittaminen	
Kiitettävä K3	• kartoittaa itsenäisesti ja monipuolisesti asiakkaiden tarpeiden, kilpailun ja toimintaympäristön muutoksia • ennakoi tulevia kehitysnäkymiä
Hyvä H2	• kartoittaa monipuolisesti asiakkaiden tarpeiden, kilpailun ja toimintaympäristön muutoksia
Tyydyttävä T1	• kartoittaa asiakkaiden tarpeiden, kilpailun ja toimintaympäristön muutoksia, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta

Liiketoiminnan tuloksellisuuden selvittäminen	
Kiitettävä K3	• selvittää monipuolisesti liikeideansa pohjalta, pienimuotoisessa projektissa, tuotot ja kustannukset sekä oman työpanoksensa vaikutuksen sekä perustelee toimintansa
Hyvä H2	• selvittää liikeideansa pohjalta, pienimuotoisessa projektissa, tuotot ja kustannukset sekä oman työpanoksensa vaikutuksen
Tyydyttävä T1	• selvittää liikeideansa pohjalta, pienimuotoisessa projektissa, tuotot ja kustannukset sekä oman työpanoksensa vaikutuksen, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta

Uusien toimintatapojen kehittäminen	
Kiitettävä K3	• ennakoi tulevia kehitysnäkymiä ja tekee perusteltuja kehittämis ehdotuksia uusista toimintatavoista sekä muuttaa omaa toimintaansa
Hyvä H2	• tekee perusteltuja kehittämis ehdotuksia uusista toimintatavoista ja muuttaa omaa toimintaansa
Tyydyttävä T1	• tekee kehittämis ehdotuksia uusista toimintatavoista ja muuttaa omaa toimintaansa, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta

Oman toiminnan ja ajankäytön suunnitteleminen	
Kiitettävä K3	• suunnittelee tehtävänsä ja niihin tarvittavan työajan itsenäisesti ottaen huomioon tulevat työvaiheet • reagoi muutostarpeisiin ja tekee työhönsä liittyviä kehittämis ehdotuksia.
Hyvä H2	• suunnittelee tehtävänsä ja niihin tarvittavan työajan itsenäisesti • reagoi muutostarpeisiin.
Tyydyttävä T1	• suunnittelee tehtävänsä ja niihin tarvittavan työajan pääosin itsenäisesti.

Työkyvyn ylläpitäminen, liikunta ja terveystieto

Työkyvyn ylläpitäminen, liikunta ja terveystieto

Pakolliset osaamistavoittet, 2 osp

Opiskelija

- osaa laatia itselleen terveellisiä elämäntapoja, työkykyä ja liikuntaa edistävän suunnitelman ja toimia sen mukaisesti
- osaa edistää ja ylläpitää opiskelu-, toiminta- ja työkykyään
- osaa ottaa huomioon ravitsemuksen merkityksen terveydelle sekä tupakoinnin ja päihteiden haittavaikutukset
- osaa kuvata mielenterveyden, seksuaaliterveyden ja ihmissuhteiden merkityksen ihmisen hyvinvoinnille
- osaa edistää oppilaitosyhteisön hyvinvointia
- osaa kehittää toimintatapojaan ja toimintaympäristönsä turvallisuutta ja terveellisyyttä
- osaa toimia turvallisesti ja ergonomisesti, ehkäistä tapaturmia, toimia ensiaputilanteissa sekä hakea apua.

Arviointi

ARVIOINNIN KOHTEET

Terveellisiä elämäntapoja, työkykyä ja liikuntaa edistävän suunnitelman laatiminen ja sen toteuttaminen	
Kiitettävä K3	• ottaa suunnitelmassaan monipuolisesti huomioon liikunnan, terveellisen ravinnon, levon, unen, virkistykseen, ihmissuhteiden ja terveyden väliset yhteydet omien liikuntatottumusten sekä oman opiskelu- ja työkyvyn ylläpitämisessä
Hyvä H2	• ottaa suunnitelmassaan huomioon liikunnan, terveellisen ravinnon, levon, unen, virkistykseen, ihmissuhteiden ja terveyden väliset yhteydet omien liikuntatottumusten sekä oman opiskelu- ja työkyvyn ylläpitämisessä
Tyydyttävä T1	• ottaa suunnitelmassaan huomioon liikunnan, terveellisen ravinnon, levon, unen, virkistykseen, ihmissuhteiden ja terveyden väliset yhteydet omien liikuntatottumusten sekä oman opiskelu- ja työkyvyn ylläpitämisessä

Ravitsemuksen merkityksen sekä tupakoinnin ja päihteiden haittavaikutusten huomioon ottaminen	
Kiitettävä K3	• hakee monipuolista tietoa terveyshaitoista sekä terveyttä ja opiskelu- ja työkykyä kuormittavista tekijöistä • hakee monipuolista tietoa terveellisestä ravitsemuksesta ja sen merkityksestä ihmisen terveydelle ja vertailee ruoka-aineiden ja -tuotteiden sisältöjä • ottaa tiedot kriittisesti huomioon suunnitelmassaan
Hyvä H2	• hakee tietoja terveyshaitoista sekä terveyttä ja opiskelu- ja työkykyä kuormittavista tekijöistä • hakee tietoa terveellisestä ravitsemuksesta ja sen merkityksestä ihmisen terveydelle • ottaa tiedot huomioon suunnitelmassaan
Tyydyttävä T1	• hakee tietoja tavallisimmista terveyshaitoista sekä tavallisimmista terveyttä ja opiskelu- ja työkykyä kuormittavista tekijöistä • hakee tietoa ravitsemuksesta ja sen merkityksestä ihmisen terveydelle • ottaa tiedot huomioon suunnitelmassaan, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta terveyttä edistävän tiedon hankinnassa

Suunnitelman toteuttaminen	
Kiitettävä K3	• sitoutuu suunnitelmaan ja toteuttaa sitä, arvioi säännöllisesti ja kriittisesti suunnitelmaansa ja omaa toimintaansa, hyödyntää arvioinnissa muilta saamaansa palautetta, tekee suunnitelmaan päivityksiä ja arvioi omaa kehittymistään
Hyvä H2	• sitoutuu suunnitelmaan ja toteuttaa sitä, arvioi säännöllisesti suunnitelmaansa ja omaa toimintaansa, hyödyntää arvioinnissa muilta saamaansa palautetta, tekee suunnitelmaan päivityksiä ja arvioi omaa kehittymistään
Tyydyttävä T1	• sitoutuu suunnitelmaan ja toteuttaa sitä, arvioi säännöllisesti suunnitelmaansa ja omaa toimintaansa, tekee suunnitelmaan päivityksiä, mutta tarvitsee siinä ajoittain ohjausta

Opiskelu-, toiminta- ja työkyvyn edistäminen ja ylläpitäminen liikunnan avulla	
Kiitettävä K3	• käyttää liikunnan harrastamiseen tarvittavia motorisia perustaitoja ja liikunnan lajitaitoja monipuolisesti • seuraa, arvioi ja pitää yllä fyysistä toimintakykyään sekä osallistuu liikuntatilanteisiin aktiivisesti edistäen reilun pelin periaatteita • edistää toiminnallaan ryhmän turvallisuutta
Hyvä H2	• käyttää ja soveltaa liikunnan harrastamiseen tarvittavia motorisia perustaitoja monipuolisesti • pitää yllä fyysistä toimintakykyään ja osallistuu liikuntatilanteisiin aktiivisesti reilun pelin periaatteita noudattaen • toimii liikuntatilanteissa turvallisesti sekä itsenäisesti että ryhmässä
Tyydyttävä T1	• käyttää liikunnan harrastamiseen tarvittavia motorisia perustaitoja • pitää yllä fyysistä toimintakykyään ja osallistuu liikuntatilanteisiin annettujen ohjeiden mukaan ja noudattaa reilun pelin periaatteita • noudattaa turvallisuutta liikunnassa

Mielenterveyden, seksuaaliterveyden ja ihmissuhteiden merkityksen kuvaaminen	
Kiitettävä K3	• selvittää monipuolisesti mielenterveyden, seksuaaliterveyden ja ihmissuhteiden merkitystä ihmisen hyvinvoinnille • arvioi, minkälaisilla toimenpiteillä edellä mainittuja asioita voidaan edistää
Hyvä H2	• selvittää mielenterveyden, seksuaaliterveyden ja ihmissuhteiden merkitystä ihmisen hyvinvoinnille • tuo esille ja pohtii, minkälaisilla toimenpiteillä edellä mainittuja asioita voidaan edistää
Tyydyttävä T1	• selvittää mielenterveyden, seksuaaliterveyden ja ihmissuhteiden merkitystä ihmisen hyvinvoinnille • tuo esille, minkälaisilla toimenpiteillä edellä mainittuja asioita voidaan edistää, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta

Oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen	
Kiitettävä K3	toimii aktiivisesti opiskelijaryhmän jäsenenä sekä suunnittelee ja osallistuu opiskelijoiden järjestämiin liikunta- ja muihin tapahtumiin ja tilaisuuksiin hyvinvointia edistävästi
Hyvä H2	toimii aktiivisesti opiskelijaryhmän jäsenenä hyvinvointia edistävästi sekä suunnittelee ja osallistuu opiskelijoiden järjestämiin liikunta- ja muihin tapahtumiin sekä tilaisuuksiin
Tyydyttävä T1	toimii opiskelijaryhmän jäsenenä hyvinvointia edistävästi ja osallistuu opiskelijoille järjestettyihin liikunta- ja muihin tapahtumiin sekä tilaisuuksiin

Terveiden, turvallisuuden ja työkyvyn huomioon ottaminen	
Kiitettävä K3	toimii sovittujen terveyttä ja turvallisuutta edistävien toimintaohjeiden mukaisesti yhteistyössä muiden kanssa ja arvioi toimintatapojen kehittämistarpeita
Hyvä H2	toimii sovittujen terveyttä ja turvallisuutta edistävien toimintaohjeiden mukaisesti yhteistyössä muiden kanssa
Tyydyttävä T1	toimii sovittujen terveyttä ja turvallisuutta edistävien toimintaohjeiden mukaisesti, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta

Tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun antaminen sekä ergonominen toimiminen	
Kiitettävä K3	- toimii huolellisesti ja ennaltaehkäisee liikuntatapaturmien syntymistä - osaa hakea ja antaa ensiapua - ottaa toiminnassaan huomioon oman ammatin kuormittavuustekijät ja työskentelee erilaisissa ympäristöissä ergonomisesti.
Hyvä H2	- ehkäisee toiminnallaan liikuntatapaturmien syntymistä - osaa hakea ja antaa ensiapua - ottaa toiminnassaan huomioon oman ammatin kuormittavuustekijät ja toimii ergonomisesti.
Tyydyttävä T1	- ennakoi mahdollisia tapaturmariskejä liikuntatilanteissa - osaa hakea ja antaa ensiapua tavallisimmissa ensiapua vaativissa tilanteissa - ottaa toiminnassaan huomioon oman ammatin kuormittavuustekijät ja toimii ergonomisesti.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija

- osaa kuvata väestön terveyseroja ja tavallisimpien kansansairauksien riskitekijöitä ja niiden ennaltaehkäisyä
- osaa arvioida fyysiseen, sosiaaliseen ja psyykkiseen toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä omassa elämäntavassaan ja toimintaympäristössään
- osaa tarvittaessa käyttää sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluja
- osaa hyödyntää terveystietoa
- osaa edistää ryhmän jäsenenä ryhmän toimintaa ja osallistua työ- ja opiskelukyvyn sekä hyvinvoinnin edistämiseen.

ARVIOINNIN KOHTEET

Väestön terveyserojen ja tavallisimpien kansansairauksien riskitekijöiden huomioon ottaminen	
Kiitettävä K3	• hakee monipuolisesti tietoa terveyshaitoista, toimintakykyä kuormittavista tekijöistä ja kansansairauksista • arvioi kriittisesti saamaansa tietoa
Hyvä H2	• hakee tietoa terveyshaitoista, toimintakykyä kuormittavista tekijöistä ja kansansairauksista
Tyydyttävä T1	• hakee tietoa tavallisimmista terveyshaitoista, toimintakykyä kuormittavista tekijöistä ja kansansairauksista, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta

Fyysiseen, sosiaaliseen ja psyykkiseen toimintakykyyn vaikuttavien tekijöiden huomioon ottaminen	
Kiitettävä K3	• hakee monipuolista tietoa fyysiseen, sosiaaliseen ja psyykkiseen toimintakykyyn vaikuttavista tekijöistä • arvioi kriittisesti tiedon merkitystä ja perustelee liikunta- ja hyvinvointi-suunnitelmansa ratkaisuja • toteuttaa suunnitelmaansa johdonmukaisesti
Hyvä H2	• hakee monipuolista tietoa fyysiseen, sosiaaliseen ja psyykkiseen toimintakykyyn vaikuttavista tekijöistä • arvioi tiedon merkitystä ja perustelee liikunta- ja hyvinvointi-suunnitelmansa ratkaisuja • toimii suunnitelmansa mukaisesti
Tyydyttävä T1	• hakee tietoa fyysiseen, sosiaaliseen ja psyykkiseen toimintakykyyn vaikuttavista tekijöistä • perustelee tiedolla liikunta- ja hyvinvointi-suunnitelmansa ratkaisuja • tarvitsee ajoittain ohjausta suunnitelman toteuttamisessa

Tiedon hakeminen sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluista	
Kiitettävä K3	• hakee itsenäisesti tietoa sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen tarjonnasta luotettavista tietolähteistä • ohjaa muita opiskelijoita hankkimaan tietoa palveluista
Hyvä H2	• hakee tietoa sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen tarjonnasta luotettavista tietolähteistä
Tyydyttävä T1	• hakee tarvittaessa tietoa sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluista, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta sopivan palvelun löytämisessä

Terveysliikunnan hyödyntäminen	
Kiitettävä K3	• hyödyntää omassa toiminnassaan suunnitelmallisesti erilaisia kunto- ja terveystoimintamuotoja ja seuraa kriittisesti omaa edistymistään ja muuttaa tarvittaessa suunnitelmaansa
Hyvä H2	• hyödyntää omassa toiminnassaan erilaisia kunto- ja terveystoimintamuotoja ja seuraa omaa edistymistään
Tyydyttävä T1	• hyödyntää omassa toiminnassaan yleisimpiä kunto- ja terveystoimintamuotoja, mutta tarvitsee ajoittain yksilöllistä ohjausta

Ryhmän toiminnan ja hyvinvoinnin edistäminen	
Kiitettävä K3	- osallistuu aktiivisesti liikunta- ja muihin tapahtumiin - ottaa osallistuessaan huomioon muiden osallistujien erilaisuuden ja kiinnostuksen kohteet.
Hyvä H2	osallistuu aktiivisesti ryhmän jäsenenä liikunta- tai muuhun tapahtumaan ja kannustaa myös muita osallistumaan.
Tyydyttävä T1	osallistuu aktiivisesti ryhmän jäsenenä liikunta- tai muuhun tapahtumaan.

2.37. Ympäristöhuollonkuljetukset, 30 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- kuormata ja purkaa kuorma-auto ympäristöhuollossa syntyvillä aineilla säädösten ja työtehtävän edellyttämällä tavalla
- kuljettaa kuorma-autoa tai ajoneuvoyhdistelmää säädösten ja määräysten mukaan työtehtävän edellyttämässä olosuhteissa
- suorittaa annetun kuljetustehtävän ajo- ja lepoaika-asetuksen tai työaikalain mukaan
- käyttää ympäristöhuollonkuljetuksissa kuormaukseen ja purkamiseen tarvittavia ajoneuvon päälirakenteita ja välineitä
- tunnistaa pneumaattisen ja sähköisen hydrauliiikan ohjausjärjestelmän toiminnot
- tunnistaa ja erottaa toisistaan eri jätejakeet
- käyttää työtehtävän edellyttämiä telemaattisia sovelluksia
- huolehtia työympäristönsä järjestyksestä ja siisteydestä
- ottaa kuljetustehtävässään huomioon terveyteen, turvallisuuteen ja toimintakykyyn sekä ympäristön suojeluun vaikuttavat asiat
- noudattaa työssään sisäisen yrittäjyyden periaatteita ja laatujärjestelmien sekä ympäristölain vaatimuksia
- toimia asiakaspalvelutilanteissa sopimuksen mukaisesti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kuormaamalla ja kuljettamalla kuorma-autolla jätejakeista muodostuvan kuorman. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/ työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

1. TYÖPROSESSIN HALLINTA

Oman työn suunnittelu	
Kiitettävä K3	noudattaa työsuunnitelmaa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	suoriutuu itsenäisesti annetusta tehtävästä
Tyydyttävä T1	suorittaa omaa työtään ohjeiden mukaisesti

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	suoriutuu ympäristöhuollon prosessista vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Hyvä H2	suorittaa ympäristöhuollon keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet sekä työympäristön
Tyydyttävä T1	suorittaa ympäristöhuollon perustehtävät annettujen ohjeiden mukaan

Taloudellinen ja laadukas toiminta	
Kiitettävä K3	toimii ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
Hyvä H2	toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.

2. TYÖMENETELMIEN, VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Reittitoteutus	
Kiitettävä K3	pystyy toteuttamaan itsenäisesti suunnitelman mukaisen reittikeräilyn taloudellisesti ja turvallisesti
Hyvä H2	suorittaa työtehtävän suunnitellulla reitillä
Tyydyttävä T1	selviytyy opastettuna kartan tai navigaattorin tai molempien avulla oikeaan määränpäähän

Kuljetustehtävä	
Kiitettävä K3	- suorittaa ympäristöhuollon kuljetuksen asiakaspalvelun vaatimusten mukaisesti turvallisesti, taloudellisesti ja ennakoivan ajon periaatteiden mukaisesti - laatii laatujärjestelmän edellyttämiä poikkeama- tai vahinkoraportteja
Hyvä H2	- suorittaa ympäristöhuollon kuljetuksen turvallisesti ja säädösten mukaisesti - täyttää kuljetustehtävän edellyttämiä raportteja
Tyydyttävä T1	- selviytyy ohjatusti ympäristöhuollon kuljetuksesta säädösten mukaisesti - selvittää kuorma-auton tai yhdistelmäajoneuvon asiakirjoista säädösten mukaisen kuormauksen

Päälrakenteet ja välineet	
Kiitettävä K3	• käyttää ja tarkastaa ajoneuvossa olevia laitteita ja välineitä määräysten mukaan sekä suorittaa päivittäisen tarkastuksen ja huollon
Hyvä H2	• käyttää itsenäisesti käyttää ympäristöhuollossa käytettävissä ajoneuvoissa olevia laitteita ja välineitä
Tyydyttävä T1	• käyttää ohjatusti ympäristöhuollossa käytettävissä ajoneuvoissa olevia laitteita ja välineitä

Asiakaspalvelu	
Kiitettävä K3	• on itsenäinen sekä arvioi ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella.
Hyvä H2	• pukeutuu ja toimii asiallisesti työtehtävän edellyttämällä tavalla.
Tyydyttävä T1	• käyttäytyy ja vastata puhelimeen ohjeiden mukaisesti.

3. TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Turvallinen kuljettaminen	
Kiitettävä K3	• tunnistaa ja erottaa toisistaan eri jätejakeet ja niiden ominaisuudet sekä soveltaa oman toimintansa erilaisiin tilanteisiin • suunnittelee ja aikatauluttaa työtehtävänsä ottaen huomioon ajo- ja lepoaikasäädökset tai työaikasäädökset • suorittaa oman työtehtävänsä ennakoivan ja taloudellisen ajon periaatteita noudattaen
Hyvä H2	• tietää ympäristöhuollon kuljetuksiin liittyvät säädökset • tietää ajo- ja lepoaikasäädökset sekä keskeiset työaikasäädökset ja soveltaa niitä työssään • ymmärtää ennakoivan ajamisen turvallisuusvaikutukset
Tyydyttävä T1	• kuljettaa ajoneuvoa turvallisesti ja säädösten mukaisesti. • tunnistaa ajo- ja lepoaikalain sekä työaikalain eroavaisuudet • tunnistaa ennakoivan ajon periaatteet

Hydrauliikan ohjausjärjestelmät	
Kiitettävä K3	• suorittaa itsenäisesti hydraulikan ohjausjärjestelmän tarkastuksen ja koekäytön.
Hyvä H2	• hallitsee yhden ohjausjärjestelmän toimintaperiaatteen.
Tyydyttävä T1	• erottelee sähköisen ja pneumaattisen ohjausjärjestelmän toisistaan.

4. ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Kiitettävä K3	• arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmiksi • tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä
Hyvä H2	• tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomioi ergonomian vaikutuksen terveyteen
Tyydyttävä T1	• noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita sekä tietää työvireyteen vaikuttavat asiat

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Kiitettävä K3	• toimii rakentavassa yhteistyössä erilaisten ihmisten kanssa sekä osaa johdattaa asiakkaan vuorovaikutustilanteeseen
Hyvä H2	• toimii vuorovaikutustilanteissa ja työskennellä asiakkaiden kanssa
Tyydyttävä T1	• ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	• ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja
Hyvä H2	• ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla
Tyydyttävä T1	• tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä

Ammattietiikka	
Kiitettävä K3	• suorittaa työtehtävänsä sovittujen toimintamallien mukaisesti ja kehittää ammattinsa arvostusta omalla toiminnallaan • edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.
Hyvä H2	• toimii yleisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti • toimii alansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.
Tyydyttävä T1	• noudattaa sovittuja työaikoja ja raportoi poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti • tunnistaa alansa kestävän kehityksen periaatteet.

2.38. Yrityksessä toimiminen, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- arvioida oman alan tarjontaa ja uusien asiakkaiden löytymistä tuotteistamisen lähtökohdista
- täsmentää taloudellisesti kannattavan liikeidean ja kehittää toiminta-ajatuksen
- suunnitella yrityksen toimintaa tavoitteellisesti ja asiakaslähtöisesti
- tehdä yrityksen toimintaan liittyviä työtehtäviä
- hankkia yhteistyökumppaneita ja rakentaa liiketoiminnan edellyttämiä verkostoja
- esitellä yrityksen toimintaa erilaisissa tilanteissa
- käyttää toiminnassaan apuna tieto- ja viestintätekniikkaa

- toimia yrityksessä osana ryhmää, mutta kykenee myös itsenäiseen toimintaan ja päätöksentekoon
- arvioida yrityksen kehittämistarpeita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä toimimalla yhteistyössä ryhmän, yhteistyöyrityksen ja eri toimijoiden kanssa esim. omassa yrityksessä, harjoitusyrityksessä tai vastaavassa. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava ammattitaito vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/työkohteessa tai koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arviointi

TYÖPROSESSIN HALLINTA

Oman työn suunnittelu	
Kiitettävä K3	• suunnittelee yrityksen toimintaa innovatiivisesti ja toimii ryhmän jäsenenä oma-aloitteisesti, vastuullisesti ja kannustavasti vastaten omista töistään
Hyvä H2	• suunnittelee yrityksen toimintaa ja toimii ryhmän jäsenenä oma-aloitteisesti ja vastuullisesti vastaten omista töistään
Tyydyttävä T1	• osallistuu yrityksen toiminnan suunnitteluun ja toimii ryhmän jäsenenä vastaten omista töistään

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	• etenee työssään järjestelmällisesti ja sujuvasti sovittaen työnsä ryhmän toimintaan
Hyvä H2	• etenee työssään järjestelmällisesti ja sujuvasti
Tyydyttävä T1	• etenee opastettuna työssään järjestelmällisesti

Ajankäytön hallinta	
Kiitettävä K3	• suunnittelee eri tehtäviin kuluvan ajan ottaen huomioon tehokkaan ajanhallinnan ja seuraa omaa ajankäyttöään
Hyvä H2	• suunnittelee eri tehtäviin kuluvaan aikaan ja seuraa omaa ajankäyttöään
Tyydyttävä T1	• suunnittelee eri tehtäviin kuluvaan aikaan tarvitseen jonkin verran ohjausta ja seuraa omaa ajankäyttöään

Laadukas ja kustannustietoinen toiminta	
Kiitettävä K3	• toimii yhdessä asetettujen laatu- ja kustannustavoitteiden mukaisesti ja kehittää omaa toimintaansa niiden saavuttamiseksi • toimii palveluhenkisesti ja varmistaen asiakastyytyväisyyden.
Hyvä H2	• toimii yhdessä asetettujen laatu- ja kustannustavoitteiden mukaisesti ja arvioi omaa toimintaansa niiden saavuttamisessa • toimii palveluhenkisesti ja asiakastyytyväisyyttä edistävästi
Tyydyttävä T1	• toimii työnsä asetettujen laatu- ja kustannustavoitteiden mukaisesti ja muuttaa omaa toimintaansa annetun palautteen perusteella • toimii palveluhenkisesti

TYÖMENETELMIEN, -VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Tieto- ja viestintätekniikan käyttäminen	
Kiitettävä K3	• käyttää itsenäisesti ja sujuvasti tieto- ja viestintätekniikkaa toimien tietoturvan periaatteiden mukaisesti
Hyvä H2	• käyttää tieto- ja viestintätekniikkaa toimien tietoturvan periaatteiden mukaisesti
Tyydyttävä T1	• käyttää ohjeistettuna tieto- ja viestintätekniikkaa toimien tietoturvan periaatteiden mukaisesti

Liiketoimintaympäristön selvittäminen	
Kiitettävä K3	• arvioi ryhmän jäsenenä ja itsenäisesti sekä ennakkoluulottomasti hankkimansa tiedon pohjalta uudet asiakasryhmät ja näille toteutettavat tuotteet ja palvelut
Hyvä H2	• arvioi ryhmän jäsenenä hankkimansa tiedon pohjalta uudet asiakasryhmät ja näille toteutettavat tuotteet ja palvelut
Tyydyttävä T1	• arvioi ryhmän jäsenenä hankkimansa tiedon pohjalta uudet asiakasryhmät ja näille toteutettavat tuotteet ja palvelut tarviten ajoittain ohjausta

Liikeidean täsmentäminen	
Kiitettävä K3	• määrittelee itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä taloudellisesti kannattavan liikeidean ja toiminta-ajatuksen
Hyvä H2	• määrittelee ryhmän jäsenenä taloudellisesti kannattavan liikeidean ja toiminta-ajatuksen
Tyydyttävä T1	• määrittelee ryhmän jäsenenä taloudellisesti kannattavan liikeidean ja toiminta-ajatuksen tarviten jonkin verran ohjausta

Yrityksen toiminnan suunnittelu	
Kiitettävä K3	• laatii itsenäisesti ja perustellen yrityksen perustoiminnoille tavoitteet ja niille asiakaslähtöisen suunnitelman, jossa kertoo, millaisilla toimenpiteillä tavoitteisiin päästään
Hyvä H2	• laatii yrityksen perustoiminnoille tavoitteet ja niille asiakaslähtöisen suunnitelman, jossa kertoo, millaisilla toimenpiteillä tavoitteisiin päästään
Tyydyttävä T1	• laatii ohjatusti yrityksen perustoiminnoille tavoitteet ja niille asiakaslähtöisen suunnitelman, jossa kertoo, millaisilla toimenpiteillä tavoitteisiin päästään

Yhteistyökumppaneiden hankkiminen	
Kiitettävä K3	• määrittelee ryhmän jäsenenä innovatiivisesti ja laaja-alaisesti yhteistyökumppanit ja sopii yhteistyön muodosta sekä solmii tarvittaessa sopimuksia
Hyvä H2	• määrittelee ryhmän jäsenenä yhteistyökumppanit ja sopii yhteistyön muodosta sekä solmii tarvittaessa sopimuksia
Tyydyttävä T1	• määrittelee ryhmän jäsenenä yhteistyökumppanit ja sopii yhteistyön muodosta sekä solmii tarvittaessa sopimuksia tarviton sopimusten laatimisessa ohjausta

Yrityksen työtehtävien tekeminen	
Kiitettävä K3	• hoitaa itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä yrityksen toimintaan liittyviä työtehtäviä, kuten materiaalihankinnat, tuotteiden valmistaminen ja markkinointi, myynti ja jakelu osoittaen toiminnassa joustavuutta ja hyvää ajankäytön hallintaa
Hyvä H2	• hoitaa itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä yrityksen toimintaan liittyviä työtehtäviä, kuten materiaalihankinnat, tuotteiden valmistaminen ja markkinointi, myynti ja jakelu
Tyydyttävä T1	• hoitaa itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä joitakin yrityksen toimintaan liittyvistä työtehtävistä, kuten materiaalihankinnat, tuotteiden valmistaminen ja markkinointi, myynti ja jakelu

Yrityksen toiminnan esittely	
Kiitettävä K3	• esittelee yritystä ja sen tuotteita tai palveluja vakuuttavasti erilaiset asiakasryhmät huomioiden (myynti- ja markkinointi, yhteistyökumppaneiden hankkiminen, kirjanpito- ja palveluiden hankkiminen, rahoittajatapaamiset, logistiikka)
Hyvä H2	• esittelee yritystä ja sen tuotteita tai palveluja (myynti- ja markkinointi, yhteistyökumppaneiden hankkiminen, kirjanpito- ja palveluiden hankkiminen, rahoittajatapaamiset, logistiikka)
Tyydyttävä T1	• osallistuu joihinkin yrityksen tuotteiden tai palvelujen esittelytilaisuuksiin (myynti- ja markkinointi, yhteistyökumppaneiden hankkiminen, kirjanpito- ja palveluiden hankkiminen, rahoittajatapaamiset, logistiikka)

Liiketoiminnan kehittäminen	
Kiitettävä K3	seuraa laaja-alaisesti liiketoimintaympäristön ja asiakastarpeiden muuttumista, jonka pohjalta arvioi liiketoiminnan kehittämistä ja toimii luovasti
Hyvä H2	seuraa liiketoimintaympäristön ja asiakastarpeiden muuttumista, jonka pohjalta arvioi liiketoiminnan kehittämistarpeita
Tyydyttävä T1	seuraa ohjatusti liiketoimintaympäristön ja asiakastarpeiden muuttumista, jonka pohjalta arvioi liiketoiminnan kehittämistarpeita

Yrityksen lopettaminen	
Kiitettävä K3	laatii yrityksen lopettamisasiakirjat ja on arvioinut yrityksen lopettamisen yhteydessä myös yrityksen myynnin mahdollisuuksia.
Hyvä H2	laatii yrityksen lopettamisasiakirjat
Tyydyttävä T1	laatii ohjatusti yrityksen lopettamisasiakirjat

TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Liiketoimintaympäristön selvittäminen	
Kiitettävä K3	hankkii tietoa itsenäisesti ja laaja-alaisesti alalla toimivien kilpailevien yritysten tarjonnasta ja asiakkaista
Hyvä H2	hankkii tietoa alalla toimivien kilpailevien yritysten tarjonnasta ja asiakkaista
Tyydyttävä T1	hankkii tietoa alalla toimivien kilpailevien yritysten tarjonnasta ja asiakkaista tarviten ajoittain ohjausta

Liikeidean täsmentäminen ja yrityksen toiminnan suunnittelu	
Kiitettävä K3	- hakee itsenäisesti ja laaja-alaisesti tietoa yrityksen perustamiseen ja valitulla toimialalla toimimiseen liittyvistä säädöksistä - hankkii itsenäisesti ja laaja-alaisesti yrityksensä liiketoiminnan eri osa-alueiden suunnittelussa tarvittavaa tietoa
Hyvä H2	- hakee tietoa yrityksen perustamiseen ja valitulla toimialalla toimimiseen liittyvistä säädöksistä - hankkii yrityksensä liiketoiminnan eri osa-alueiden suunnittelussa tarvittavaa tietoa
Tyydyttävä T1	- hakee ohjatusti tietoa yrityksen perustamiseen ja valitulla toimialalla toimimiseen liittyvistä säädöksistä - hankkii ohjatusti yrityksensä liiketoiminnan eri osa-alueiden suunnittelussa tarvittavaa tietoa

Yrityksen työtehtävien tekeminen	
Kiitettävä K3	hankkii innovatiivisesti ja ennakkoluulottomasti tietoa erilaisista tarvittavista teknologisista tai muista tuotantoon liittyvistä ratkaisuista sekä tukitehtävistä.
Hyvä H2	hankkii tietoa erilaisista tarvittavista teknologisista tai muista tuotantoon liittyvistä ratkaisuista sekä tukitehtävistä
Tyydyttävä T1	hankkii ohjatusti tietoa erilaisista tarvittavista teknologisista tai muista tuotantoon liittyvistä ratkaisuista sekä tukitehtävistä

ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	ratkaisee asiakaslähtöisesti yrityksen toimintaa liittyviä ongelmatilanteita varmistaen aina asiakastytyväisyyden
Hyvä H2	ratkaisee asiakaslähtöisesti yrityksen toimintaa liittyviä ongelmatilanteita
Tyydyttävä T1	ratkaisee asiakaslähtöisesti yrityksen toimintaa liittyviä ongelmatilanteita tarpeen mukaan jonkin verran tukea

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Kiitettävä K3	- tekee ryhmässä perusteltuja ehdotuksia, valintoja ja päätöksiä yrityksen toiminnan kehittämiseksi - arvioi omaa toimintaansa ja työnsä sekä yritystoiminnan etenemistä - neuvottelee yhteistyöstä ryhmän jäsenten ja sidosryhmien kanssa
Hyvä H2	- tekee ryhmässä ehdotuksia, valintoja ja päätöksiä - arvioi omaa toimintaansa ja työnsä etenemistä - neuvottelee yhteistyöstä ryhmän jäsenten kanssa ja osallistuu yhteistyöneuvotteluihin sidosryhmien kanssa
Tyydyttävä T1	- osallistuu ryhmän valintojen ja päätösten valmisteluun - arvioi ohjattuna omaa toimintaansa ja työnsä etenemistä - osallistuu yhteistyöneuvotteluihin ryhmän jäsenten ja sidosryhmien kanssa

Ammattietiikka	
Kiitettävä K3	noudattaa yritystoiminnassa kaikkia kestävän kehityksen osa-alueiden arvoja ja perustelee niiden merkityksen yritystoiminnalle
Hyvä H2	noudattaa yritystoiminnassa kaikkia kestävän kehityksen osa-alueiden arvoja
Tyydyttävä T1	noudattaa ohjattuna yritystoiminnassa kaikkia kestävän kehityksen osa-alueiden arvoja

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Kiitettävä K3	• toimii työssään ja siihen liittyvissä asiakaspalvelutilanteissa alansa työturvallisuusohjeita noudattaen ja tekee realistisia esityksiä alansa työturvallisuuden kehittämiseksi • varmistaa oman, työtovereiden ja asiakkaiden turvallisuuden eri tilanteissa • opastaa muita toimimaan terveellisesti ja turvallisesti toimiessaan ryhmän jäsenenä.
Hyvä H2	• toimii työssään ja siihen liittyvissä asiakaspalvelutilanteissa alan työturvallisuusohjeita noudattaen ja ennakoi mahdollisia työturvallisuusriskejä ja vaaratilanteita • varmistaa ohjeiden mukaan oman, työtovereiden ja asiakkaiden turvallisuuden eri tilanteissa.
Tyydyttävä T1	• noudattaa alansa työturvallisuusohjeita omassa toiminnassaan ja huolehtii asiakkaiden turvallisuudesta annettujen ohjeiden mukaisesti • varmistaa opastettuna oman, työtovereiden ja asiakkaiden turvallisuuden tutuissa tilanteissa.

2.39. Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- arvioida oman osaamisensa tuotteistamista tai markkinoilla olevaa liiketoimintamahdollisuutta
- selvittää perustettavan yrityksen liiketoimintaympäristöä ja kilpailutilannetta
- esittää liikeidean ja yritysmuodon
- laatia yritykselle liiketoimintasuunnitelman
- laatia yrityksen perustamiseen liittyvät asiakirjat.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa suunnittelemalla yrityksen perustamiseen ja toimintaan liittyvät tehtävät. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/ työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

TYÖPROSESSIEN HALLINTA

Oman työn suunnittelu ja suunnitelmien tekeminen	
Kiitettävä K3	kartoittaa yritystoiminnan suunnittelun ja toteutuksen eri vaiheet innovatiivisesti ja toimii oma-aloitteisesti ja vastuullisesti
Hyvä H2	kartoittaa yritystoiminnan suunnittelun ja toteutuksen eri vaiheet ja toimii oma-aloitteisesti ja vastuullisesti
Tyydyttävä T1	kartoittaa opastettuna yritystoiminnan suunnittelun ja toteutuksen eri vaiheet

Työn kokonaisuuden hallinta	
Kiitettävä K3	etenee työssään järjestelmällisesti ja sujuvasti
Hyvä H2	etenee työssään järjestelmällisesti
Tyydyttävä T1	etenee opastettuna työssään järjestelmällisesti

Laadukas toiminta	
Kiitettävä K3	toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti ja kehittää omaa toimintaansa niiden saavuttamiseksi.
Hyvä H2	toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti ja arvioi omaa toimintaansa niiden saavuttamisessa
Tyydyttävä T1	toimii työnsä asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti ja muuttaa omaa toimintaansa annetun palautteen perusteella

TYÖMENETELMIEN, -VÄLINEIDEN JA MATERIAALIN HALLINTA

Tieto- ja viestintätekniikan käyttäminen	
Kiitettävä K3	käyttää suunnittelussaan itsenäisesti ja sujuvasti tieto- ja viestintätekniikkaa toimien tietoturvan periaatteiden mukaisesti
Hyvä H2	käyttää suunnittelussaan tieto- ja viestintätekniikkaa toimien tietoturvan periaatteiden mukaisesti
Tyydyttävä T1	käyttää ohjeistettuna suunnittelussaan tieto- ja viestintätekniikkaa toimien tietoturvan periaatteiden mukaisesti

Liiketoimintaympäristön selvittäminen	
Kiitettävä K3	• arvioi itsenäisesti miten omaa osaamista voidaan tuotteistaa tai millaisia innovatiivisia liiketoimintamahdollisuuksia markkinoilta on löydettävissä • kartoittaa itsenäisesti ja laaja-alaisesti alalla toimivia yrityksiä • arvioi kriittisesti kartoituksen pohjalta oman suunnitelmansa toteutusmahdollisuuksia ottaen huomioon toimialan lainsäädännön ja kilpailulain pääsisällön • esittää tuotteen tai palvelun suunnittelemalleen asiakasryhmälle kuvaamalla kattavasti sen tuottamia asiakashyötyjä
Hyvä H2	• arvioi miten omaa osaamista voidaan tuotteistaa tai millaisia liiketoimintamahdollisuuksia markkinoilta on löydettävissä • kartoittaa alalla toimivia yrityksiä ja asiakkaita • arvioi kartoituksen pohjalta oman suunnitelmansa toteutusmahdollisuuksia ottaen huomioon toimialan lainsäädännön ja kilpailulain pääsisällön • esittää tuotteen tai palvelun suunnittelemalleen asiakasryhmälle kuvaamalla sen tuottamia asiakashyötyjä
Tyydyttävä T1	• arvioi miten omaa osaamista voidaan tuotteistaa tai millaisia liiketoimintamahdollisuuksia markkinoilta on löydettävissä, tarviten ajoittain tukea ja ohjausta • kartoittaa alalla toimivia yrityksiä ja asiakkaita tarviten ajoittain ohjausta • arvioi kartoituksen pohjalta oman suunnitelmansa toteutusmahdollisuuksia ottaen huomioon toimialan lainsäädännön ja kilpailulain pääsisällön tarviten ajoittain ohjausta • esittää suunnittelemalleen asiakasryhmälle tuotteen tai palvelun kuvaamalla sen tuottamia asiakashyötyjä tarviten ajoittain ohjausta

Yrityksen perustaminen	
Kiitettävä K3	• valitsee itsenäisesti ja perustellen yritykselle yritysmuodon • laatii itsenäisesti yrityksen perustamisasiakirjat
Hyvä H2	• valitsee yritykselle yritysmuodon • laatii yrityksen perustamisasiakirjat
Tyydyttävä T1	• valitsee ohjeistettuna yritykselle yritysmuodon • laatii yrityksen perustamisasiakirjat tarviten jonkin verran ohjausta

Liiketoimintasuunnitelman laatiminen	
Kiitettävä K3	• selvittää itsenäisesti ja laaja-alaisesti markkinoiden ja kilpailutilanteen kehitysnäkymiä • esittää realistisen ja perustellun suunnitelman eri toimintojen (kuten myynti, markkinointi, tuotanto, ostot, logistiikka, teknologiset ratkaisut sisältäen tieto- ja viestintäteknologian, kirjanpito) hallinnoinnista ja resursoinnista • laatii budjetin ja rahoitussuunnitelman itsenäisesti tiedostaen yrittäjän vastuun • tekee itsenäisesti yrityksen riskienhallinta-analyysin ja turvallisuussuunnitelman.
Hyvä H2	• selvittää markkinoiden ja kilpailutilanteen kehitysnäkymiä • esittää suunnitelman eri toimintojen (kuten myynti, markkinointi, tuotanto, ostot, logistiikka, teknologiset ratkaisut sisältäen tieto- ja viestintäteknologian, kirjanpito) hallinnoinnista ja resursoinnista • laatii budjetin ja rahoitussuunnitelman tiedostaen yrittäjän vastuun • tekee yrityksen riskienhallinta-analyysin ja turvallisuussuunnitelman
Tyydyttävä T1	• selvittää markkinoiden ja kilpailutilanteen kehitysnäkymiä tarviten jonkin verran ohjausta • esittää suunnitelman eri toimintojen (kuten myynti, markkinointi, tuotanto, ostot, logistiikka, teknologiset ratkaisut sisältäen tieto- ja viestintäteknologian, kirjanpito) hallinnoinnista ja resursoinnista tarviten jonkin verran ohjausta • laatii budjetin ja rahoitussuunnitelman tarviten ajoittain ohjausta • tekee yrityksen riskienhallinta-analyysin ja turvallisuussuunnitelman tarviten jonkin verran ohjausta

TYÖN PERUSTANA OLEVAN TIEDON HALLINTA

Yritysmuodon valinta sekä tiedon hankinta liittyen yrityksen perustamiseen ja lopettamiseen	
Kiitettävä K3	• hakee itsenäisesti ja laaja-alaisesti tietoa yrityksen perustamiseen ja lopettamiseen sekä valitulla toimialalla toimimiseen liittyvistä säädöksistä ja asiakirjoista
Hyvä H2	• hakee tietoa yrityksen perustamiseen ja lopettamiseen sekä valitulla toimialalla toimimiseen liittyvistä säädöksistä ja asiakirjoista
Tyydyttävä T1	• hakee ohjattuna tietoa yrityksen perustamiseen ja lopettamiseen sekä valitulla toimialalla toimimiseen liittyvistä säädöksistä ja asiakirjoista

Liiketoimintasuunnitelman laatiminen	
Kiitettävä K3	• hankkii itsenäisesti ja laaja-alaisesti yrityksensä liiketoiminnan eri osa-alueiden suunnittelussa tarvittavaa tietoa • hankkii laaja-alaisesti tietoa yrityksensä perustamista ja toimintaa tukevista palveluista mm. tilitoimiston palvelut.
Hyvä H2	• hankkii yrityksensä liiketoiminnan eri osa-alueiden suunnittelussa tarvittavaa tietoa • hankkii tietoa yrityksensä perustamista ja toimintaa tukevista palveluista mm. tilitoimiston palvelut.
Tyydyttävä T1	• hankkii ohjattuna yrityksensä liiketoiminnan eri osa-alueiden suunnittelussa tarvittavaa tietoa • hankkii ohjattuna tietoa yrityksensä perustamista ja toimintaa tukevista palveluista mm. tilitoimiston palvelut.

ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	
Kiitettävä K3	• tekee perusteltuja ehdotuksia, valintoja ja päätöksiä yrityksen toiminnan kehittämiseksi • arvioi oma-aloitteisesti omaa toimintaansa ja työnsä sekä yritystoiminnan etenemistä
Hyvä H2	• tekee valintoja ja päätöksiä • arvioi omaa toimintaansa ja työnsä etenemistä
Tyydyttävä T1	• tekee ohjattuna päätöksiä • arvioi opastettuna omaa toimintaansa ja työnsä etenemistä

Vuorovaikutus ja yhteistyö	
Kiitettävä K3	• neuvottelee innovatiivisesti yhteistyöstä sidosryhmien kanssa
Hyvä H2	• neuvottelee yhteistyöstä sidosryhmien kanssa
Tyydyttävä T1	• neuvottelee opastettuna yhteistyöstä sidosryhmien kanssa

Ammattietiikka	
Kiitettävä K3	• noudattaa yritystoiminnan suunnittelussa kaikkia kestävän kehityksen osa-alueiden arvoja ja perustelee niiden merkityksen yritystoiminnalle
Hyvä H2	• noudattaa yritystoiminnan suunnittelussa kaikkia kestävän kehityksen osa-alueiden arvoja
Tyydyttävä T1	• noudattaa ohjattuna yritystoiminnan suunnittelussa kaikkia kestävän kehityksen osa-alueiden arvoja

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	
Kiitettävä K3	• käyttää turvallisia, sopivasti kuormittavia ja vaihtelevia työmenetelmiä ottaen huomioon ergonomian. Toimii oma-aloitteisesti työturvallisuuden ja ergonomian parantamiseksi omassa työpisteessään.
Hyvä H2	• käyttää turvallisia, sopivasti kuormittavia ja vaihtelevia työmenetelmiä ottaen huomioon ergonomian.
Tyydyttävä T1	• käyttää pääsääntöisesti turvallisia, sopivasti kuormittavia ja vaihtelevia työmenetelmiä ottaen huomioon ergonomian.

3. Ammattialan kuvaus

Logistiikan tehtävänä on yhteiskunnan, henkilö- ja tavaraliikenteen sekä muiden logististen palvelujen turvaaminen. Näiden toimivuudella ja tehokkuudella on yrityksissä sekä laajemmin valtakunnallisesti suuri merkitys. Logistiikka on käsitettävä laajempaan kokonaisuuteen kuin pelkästään tavaroiden varastointiin ja kuljetuksiin liittyvät toiminnot, kuten materiaali-, informaatio- ja pääomavirtojen hallinta. Tavaroiden varastoinnilla ja niiden kuljettamisella on kuitenkin keskeinen osa kokonaislogistiikassa.

Kuljetus-, varasto- ja lentoasemapalvelut ovat tyypillisiä palvelualojen merkittäviä työllistäjiä. Työelämässä tarvitaan näitä tehtäviä ja toimintoja hoitavia ammattitaitoisia henkilöitä. Autonkuljettajat työllistyvät erilaisiin henkilö- ja tavaraliikenteen tehtäviin. Varastoalan työntekijät työllistyvät kaupan-, teollisuuden-, liikenteen- ja julkisen sektorin palvelukseen. Lentoaseman huoltajat työllistyvät ilmailuliikennettä tukeviin yrityksiin.

Yllä mainittujen alojen toimintaympäristöt ovat yhä kansainvälisempiä ihmisten ja tavaroiden liikkuvuuden lisääntyessä erityisesti EU-alueella. Markkinoiden kansainvälistyminen synnyttää useilla aloilla osin täysin uusia logistiikkatarpeita ja -rakenteita. Vastaavasti vientiteollisuuden aloilla kansainvälistyminen edellyttää uusien markkinoiden hallintaa jakelun osalta ja osin jakeluketjun ulkoisille markkinoille. Jakelualueen laajentuminen ja samanaikaisesti yhä tehokkaammin ajoitettavat toimitukset lisäävät moninkertaisiksi koko logistisen ketjun hallintaan sisältyvät vaikeudet. Tavarantoimittajien on pystyttävä kaikilla jakelualueillaan kilpailemaan paikallisten valmistajien kanssa toimitusten täsmällisyydessä, nopeudessa ja kustannustehokkuudessa.

Logistiikka-alan palvelut ja toiminta räätälöidään entistä enemmän asiakkaiden tarpeiden ja toiveiden mukaisesti. Yhä tiukentuvat ympäristömääräykset ja laatuvaatimukset, materiaalin kierrätys ja uudelleenkäyttö edellyttävät ajantasaisia tietoja ja toimintatapoja.

4. Ammattialan arvoperusta

Logistiikan alan työn keskeisenä vaatimuksena on hyvä työmoraali ja ammattietiikka sekä yhteistyöhaluisuus. Toiminnan on perustuttava kestäville arvoille, rehellisyydelle ja vastuullisuudelle. Työn hyvän laadun ja hyvän asiakaspalvelun tavoitteet korostuvat kaikissa tehtävissä. Työn tekemisen arvoina ovat ahkeruus, oma-aloitteisuus, sovitun noudattaminen ja kanssaihminen näkemysten arvostaminen.

Työsuoritukset on osattava tehdä tehokkaasti ja taloudellisesti työ- ja liikenneturvallisuutta edistävin menetelmin, energiankulutusta ja ympäristöhaittoja minimoiden. Kuljettajilla on suuri vastuu kalliiden kuljetusajoneuvojen turvallisesta kuljettamisesta tai monesti arvokkaan tai ympäristölle vaarallisen lastin turvallisesta perille viennistä tai henkilöiden turvallisesta kuljettamisesta kotimassa tai ulkomailla. Liikenteessä tulee toimia joustavasti, huomaavaisesti ja esimerkillisesti.

Varastonhoitajilla on vastuullaan arvokkaita tavaroita, joiden oikea varastoiminen, oikea-aikainen asiakkaille toimittaminen ja oikeiden kuljetusmuotojen käyttäminen edellyttävät vankkaa ammatillista osaamista

Lentoasemahuoltajan yksi merkittävistä tehtävistä on huolehtia lentoturvallisuudesta pitämällä kiitotiet, rullaustiet ja asematasoalueet liikennöitävässä kunnossa tiukkojen yleiseurooppalaisten normien mukaan.

5. Tutkinnon tavoitteet

Logistiikan perustutkinnon suorittaneen ammattitaitoon kuuluvat oma-aloitteisuus, täsmällisyys, luotettavuus, joustavuus ja kyky oppia jatkuvasti uutta sekä työturvallinen ja ympäristövastuullinen työskentelytapa.

Tutkinnon suorittaneen tulee osata toimia laaja-alaisen logistisen osaamisensa turvin erilaisissa ympäristöissä ja muuttuvissa oloissa. Hänen on pystyttävä omaksumaan yrityksen laatu- ja ympäristöjärjestelmän mukainen toiminta ja myös kehittämään sitä. Hänen on suhtauduttava arvostavasti sidosryhmiin yrityksessä ja sen ulkopuolella. Logistiikan perustutkinnon suorittaneella on oltava valitsemansa koulutusohjelman ja muun valinnaisuuden perusteella sellainen työelämän vaatima ammattitaito, että hän voi työllistyä koulutusohjelman mukaisiin tehtäviin.

Logistiikan perustutkinnon suorittaneen on osattava palvella henkilö- tai tavaraliikenteessä asiakkaita eri tilanteissa heidän tarpeidensa ja odotustensa mukaisesti ja hyviä käytöstapoja noudattaen. Hänen on osattava huolehtia asiakkaiden ja omasta turvallisuudesta. Hänen on pyrittävä toiminnassaan asetettujen tavoitteiden mukaisesti parhaaseen mahdolliseen suoritukseen. Hänellä on oltava luovuutta, innovatiivisuutta ja rohkeutta tehdä itsenäisiä ratkaisuja työntekijänä tai ammatinharjoittajana.

Logistiikan perustutkinnon suorittaneen on osattava noudattaa työsuojelumääräyksiä ja -ohjeita sekä osattava ottaa toiminnassaan huomioon keskeinen työsuhdetta koskeva lainsäädäntö ja keskeiset seikat oman alansa työehtosopimuksista. Hänen on osattava huolehtia omasta terveydestään sekä työ- ja toimintakyvystään. Logistiikan perustutkinnon suorittaneen on osattava kohdata ja palvella eri kulttuureista tulevia asiakkaita. Hänen on osattava toimia valitsemis- ja työtehtävissä kansainvälisissä ympäristöissä. Hänellä on oltava valmiudet tarvitsemansa tiedon hankkimiseen ja vuorovaikutukseen uusimman tieto- ja viestintätekniikan välityksellä. Hänen on osattava tehdä yhteistyötä yksi- ja monikulttuurisessa työympäristössä.

Logistiikan perustutkinnon suorittaneen on kyettävä arvioimaan omaa oppimistaan ja osaamistaan, suunnittelemaan omaa opiskeluaan ja asettamaan oppimisen tavoitteita. Hänen on osattava arvioida ja jäsentää tietoa. Hänen on osattava toimia joustavasti ja luovasti uusissa ja erilaisissa tilanteissa sekä kyettävä ratkaisemaan työssään ongelmatilanteita. Logistiikan perustutkinnon suorittaneen on osattava toimia logistiikka-alan ammattieettisten periaatteiden mukaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti sekä liikenneturvallisuutta edistäen. Hänen on noudatettava mm. tehtyjä sopimuksia ja asiakkaita ja työnantajaa koskevaa vaitiolovelvollisuus-, tietosuoj- ja kuluttajalainsäädäntöä sekä liikennesääntöjä

Hänen on osattava käsitellä eettisiä ongelmia ja ratkaista ne yleisesti hyväksyttävällä tavalla. Hänen on osattava käyttäytyä suvaitsevasti ja tasa-arvoisesti toisia ihmisiä kohtaan. Hänen on osattava ottaa toiset ihmiset huomioon käyttäytymällä työpaikan edellyttämällä tavalla ja huolehtimalla työpaikan viihtyisyydestä ja yleisestä siisteydestä. Hänen tulee hyväksyä työtoverien ja asiakkaiden erilaiset tunteet sekä hallita omat tunteensa palvelu- ja muissa vuorovaikutustilanteissa. Hänen on osattava vaalia suomalaista kulttuuriperintöä sekä arvostaa omaa ammattiaan ja oltava valmis jatkuvasti kehittämään itseään ja työtään.

Logistiikan tehtävissä toimiminen edellyttää tilaus-toimitusketjun ymmärtämistä, yrittäjämäistä asennetta, yrittäjäystaitoja ja hyviä asiakaspalvelu- ja kommunikaatiotaitoja palvelun onnistumiseksi. Tietoteknisten valmiuksien lisäksi tarvitaan tiedon hankintataitoja, suunnittelutaitoja ja olennaisen tiedon erottelutaitoja. Logistiikka-alan työntekijän erikoistumisen tarpeeseen vaikuttaa paljolti se toiminnan ala, jolle työntekijä kulloinkin sijoittuu. Erikoistuminen omaan alaan tapahtuu usein vasta työpaikalla.

Logistiikka-alalla työskentelevän henkilöllä tulee olla valmiuksia työskennellä ergonomisesti ja ylläpitää työ- ja toimintakykyään sekä toimia joustavasti työtilanteen mukaan. Arvopäämäärinä ovat korkea työn laatu, luotettavuus, turvallisuus sekä asiakastyytyväisyys.

Toimiminen logistiikka-alan työtehtävissä edellyttää teknisten tietojen ja taitojen monipuolista osaamista ja soveltamista. Lisäksi tarvitaan asiakaslähtöistä lisäarvopalvelujen tuottamista logistisen palveluketjun toteuttamisessa.

Kansainvälistymiskehityksen jatkuminen, elinkeinoelämän vilkastuminen ja liikkuvuuden lisääntyminen tulevat ylläpitämään alan kovaa kasvuvauhtia. Koulutustarve tulee jatkuvasti lisääntymään johtuen alan yleisen kehityksen ja säädösten tuomien vaatimusten vuoksi. Yritysten henkilöstön rooli on korostumassa palvelujen laatutason kohottamisessa ja myynnin tehostamisessa. Asiakkaat ovat yhä ympäristö-, kustannus- ja laatu-tietoisempia. Myös työntekijöiden on tunnettava kuluttajien oikeudet ja velvollisuudet sekä yleisimmät laatu-järjestelmät ja toimintatavat.

Alalla on hallittava muuttuvia prosesseja ja kokonaisuuksia, omattava entistä parempaa kommunikaatio- ja kielitaitoa, tuotetietoutta sekä myyntiä ja markkinointia tukevaa osaamista teknisen osaamisen lisäksi. Alan kehitystä on seurattava jatkuvasti ja täydennettävä omaa ammatillista osaamistaan valitsemassaan ammatissa. Energian hinnan kasvun ja ympäristön saastumisen vähentämiseksi on kaikilla logistiikan osa-alueilla kiinnitettävä erityistä huomiota kyseisiin asioihin.

Telemaattisten sovellusten kehitys logistiikan eri osa-alueilla kasvaa jatkuvasti. Uusia teknologisia ratkaisuja hyödynnetään enenevässä määrin logistiikan ohjauksessa. Telematiikan opetuksella ammatillisessa koulutuksella pyritään antamaan opiskelijoille henkilökohtaisen tietojenkäsittelyn perustietojen lisäksi perustiedot telematiikan mahdollisuuksista ja järjestelmistä sekä sovellusten käyttökohteista ja vaatimuksista.

Lisäksi ammatillisen peruskoulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiuksia yrittäjyyteen. Koulutuksen tavoitteena on myös tukea opiskelijoiden kehitystä hyväksi ja tasapainoisiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintovalmiuksien, ammatillisen kehittymisen, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. (L630/1998, 5 § (muutos 787/2014)).

Elinikäisen oppimisen avaintaidot sisältyvät ammatillisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksiin ja yhteisten tutkinnon osien osaamistavoitteisiin sekä niiden arviointikriteereihin. Avaintaitojen tavoitteena on tukea sellaisen osaamisen kehittymistä, jota tarvitaan jatkuvassa oppimisessa, työelämän tilanteissa selviytymisessä ja tulevaisuuden uusissa haasteissa.

5.1. Kuljetuspalvelujen osaamisala

Kuljetuspalvelujen osaamisalan suorittaneen on osattava toimia asiakaspalvelun ja kuljetusten tehtävissä. Hänen on osattava kuljettaa asiakkaan tuotteita kannattavasti ja turvallisesti sekä palvella asiakkaita. Hänen on tunnettava ajoneuvonsa liikennekelpoisuuden vaatimukset ja osattava varmistaa ajoneuvon ja sen lisälaitteiden tekninen ja turvallinen toimivuus. Hänen on hallittava ajoneuvonsa ajonlähtöön liittyvät tarkastukset ja tavallisimmat huoltotoimet. Hänen on osattava lastata ajoneuvo säädösten ja olosuhteiden sallimaan maksimikuormaan ja kuljettaa ajoneuvoa turvallisesti, taloudellisesti ja vastuullisesti. Hänen on tunnettava kuljetuksiin liittyvät vakuutukset ja työhönsä liittyvät työsuojelusäädökset. Hänen on osattava kommunikoida ajoneuvojen ja kuljetusalan viestintävälineillä. Kuljettajalta vaaditaan ajokorttiasetuksen edellyttämä ajokortti ja kuljetusalan perustason ammattipätevyyskoulutus.

5.2. Varastopalvelujen osaamisala

Varastopalvelujen osaamisalan suorittaneen on hallittava varastoalan tehtäviä käsin ja koneellisesti esim. trukilla tai automaattisilla laitteilla. Hänen on osattava tehdä varaston asiakirjat ja varastokirjanpito käsin tai tietotekniikkaa käyttäen. Varastonhoitajan on osattava logistiikan perusvalmiuksiin kuuluvat asiat, kuten tavaran varastointi, kuljetukset, kierrätys ja varastontietojärjestelmien käyttö. Hänen on tunnettava varastotalous ja sen vaikutus yrityksen talouteen sekä kansainvälisten materiaalitoimintojen perusasiat. Varastonhoitajan tutkinnon suorittaneet sijoittuvat kaupan, teollisuuden, liikenteen ja julkisen sektorin palvelukseen.

5.3. Lentoasemapalvelujen osaamisala

Lentoasemapalvelujen osaamisalan suorittaneen on osattava toimia lentokentän kunnossapidon ja maapalvelun perustehtävissä. Lentoasemien kunnossapito käsittää kiito- ja rullausteiden sekä asematasojen ja niihin kuuluvien rakennusten kunnossapidon sekä lentoasemien pelastuspalvelun. Maapalvelu käsittää lentokoneiden saapumiseen, lähettämiseen sekä niiden väliseen aikaan sijoittuvat tehtävät. Hyvän ammattitaidon lisäksi lentoasemahuoltajalta vaaditaan huolellisuutta ja vastuullisuutta, korkeaa moraalia ja ammattietiikkaa sekä positiivista asennoitumista toisiin ihmisiin. Lentoasemahuoltajan tulee olla järjestelykykyinen, sopeutua kiireelliseen työrytmiin ja omata kyky toimia ryhmässä sekä itsenäisesti. Näiden lisäksi lentoasemapalvelujen koulutusohjelman suorittaneen on pystyttävä suorittamaan kuljettajan perustehtävät.

6. Elinikäisen oppimisen avaintaitojen kuvaus

Elinikäisen oppimisen avaintaidot sisältyvät ammatillisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksiin ja yhteisten tutkinnon osien osaamistavoitteisiin sekä niiden arviointikriteereihin. Avaintaitojen tavoitteena on tukea sellaisen osaamisen kehittymistä, jota tarvitaan jatkuvassa oppimisessa, työelämän tilanteissa selviytymisessä ja tulevaisuuden uusissa haasteissa.

Oppiminen ja ongelmanratkaisu

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja suunnittelee toimintaansa sekä kehittää itseään ja työtään. Hän arvioi omaa osaamistaan. Hän ratkaisee työssään ongelmia sekä tekee valintoja ja päätöksiä. Hän toimii työssään joustavasti, innovatiivisesti ja uutta luovasti. Hän hankkii tietoa, jäsentää, arvioi ja soveltaa sitä.

Vuorovaikutus ja yhteistyö

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja toimii tilanteen vaatimalla tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä ilmaisee erilaisia näkökantoja selkeästi, rakentavasti ja luottamusta herättäen. Hän toimii yhteistyökykyisesti erilaisten ihmisten kanssa ja työryhmän jäsenenä sekä kohtelee erilaisia ihmisiä tasavertaisesti. Hän noudattaa yleisesti hyväksyttyjä käyttäytymissääntöjä ja toimintatapoja. Hän hyödyntää saamaansa palautetta toiminnassaan.

Ammattietiikka

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja toimii työssään ammatin arvoperustan mukaisesti. Hän sitoutuu työhönsä ja toimii vastuullisesti noudattaen tehtyjä sopimuksia ja ammattiinsa kuuluvaa etiikkaa.

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja toimii turvallisesti ja vastuullisesti työ- ja vapaa-aikana sekä liikenteessä ja ylläpitää terveellisiä elintapoja sekä toiminta- ja työkykyään. Hän työskentelee ergonomisesti ja hyödyntää alallaan tarvittavan terveystieteiden sekä ehkäisee työhön ja työympäristöön liittyviä vaaroja ja terveyshaittoja.

Aloitekyky ja yrittäjäyys

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja edistää toiminnallaan tavoitteiden saavuttamista. Hän toimii aloitteellisesti ja asiakaslähtöisesti työntekijänä ja/tai yrittäjänä. Hän suunnittelee toimintaansa ja työskentelee tavoitteiden saavuttamiseksi. Hän toimii taloudellisesti ja tuloksellisesti ja johtaa itseään. Hän mitoittaa oman työnsä tavoitteiden mukaan.

Kestävä kehitys

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja toimii ammattinsa kestävän kehityksen ekologisten, taloudellisten, sosiaalisten sekä kulttuuristen periaatteiden mukaisesti. Hän noudattaa alan työtehtävissä keskeisiä kestävän kehityksen säädöksiä, määräyksiä ja sopimuksia.

Estetiikka

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja ottaa toiminnassaan huomioon oman alansa esteettiset tekijät. Hän edistää tai ylläpitää työympäristönsä viihtyisyyttä ja muuta esteettisyyttä.

Viestintä ja mediaosaaminen

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja viestii monimuotoisesti ja vuorovaikutteisesti tilanteeseen sopivalla tavalla hyödyntäen kielitaitoaan. Hän havainnoi, tulkitsee sekä arvioi kriittisesti erilaisia mediatuotteita, käyttää mediaa ja viestintäteknologiaa sekä tuottaa media-aineistoja.

Matematiikka ja luonnontieteet

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja käyttää peruslaskutoimituksia työssä vaadittavien ja arkipäivän laskutehtävien ratkaisemisessa. Hän käyttää esim. kaavoja, kuvaajia, kuvioita ja tilastoja ammattitehtävien ja -ongelmien ratkaisemisessa ja hän soveltaa fysiikan ja kemian lainalaisuuksiin perustuvia menetelmiä ja toimintatapoja työssään.

Teknologia ja tietotekniikka

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita monipuolisesti. Hän ottaa työssään huomioon tekniikan hyödyt, rajoitukset ja riskit. Hän käyttää tietotekniikkaa monipuolisesti ammatissaan ja kansalaisena.

Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja käyttää hyödykseen tietoa yhteiskunnan perusrakenteista ja toimintavoista sekä osallistuu rakentavalla tavalla yhteisön toimintaan ja päätöksentekoon. Hän toimii oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa mukaisesti sekä työssä että arkielämässä. Hän pyrkii aktiivisella toiminnalla vaikuttamaan epäkohtien poistamiseen. Hän noudattaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslakeja. Hän toimii asiallisesti ja työelämän vaatimusten mukaisesti eri kulttuuri- ja omaavien ihmisten kanssa kotimaassa ja kansainvälisissä toiminnoissa.